

పుట.	పుట.
మంగళాచరణము 1	ఉత్పాతాది యోగచక్రము 11
ముహూర్త ప్రయోజనము ,,	దేశభేదముచే దుష్టయోగ
తిథీశులు ,,	పరిహారము ,,
తిథిసంజ్ఞలు (సిద్ధ యోగములు) 2	శుభకార్యములయందు విడువ
రవ్యాదివారములయందు-	వలసిన కాలము ,,
కృమిముగా నిషిద్ధతిథులు ,,	వక్షచ్ఛిద్రములయందు విడువ
నిషిద్ధ నక్షత్రములు ,,	వలసిన ఘటికలు 12
తిథిచక్రము 3	గుళికాది ముహూర్తములు 13
నిషిద్ధ యోగములు ,,	వార దుర్ముహూర్తములు ,,
కార్యభేదముచే నిషిద్ధతిథులు 4	హోళికాష్టక నిషేధము ,
దగ్ధాదియోగ చతుష్టయము ,,	మృత్యుయోగాదులకపవాదం 14
డిటా చక్రము 5	భద్రాయోగము ,,
మానశూన్యతిథులు ,,	గురుశుక్రమాధ్యవర్జ్యములు 15
తిథినక్షత్ర సంబంధదోషములు ,,	సింహమందు గురువుండగా
మానశూన్య నక్షత్రములు 6	వర్జింపదగిన కార్యములు ,,
మానశూన్య రాసులు ,,	సింహస్థ గురుదోషాపవాదము 16
తిథిశూన్య లగ్నములు ,,	మకరస్థ గురుదోషాపవాదము ,,
దుష్టయోగాపవాదము 7	లుప్తసంవత్సర దోషాపవాదం 16
వర్జ్యయోగములు ,,	వార ప్రవృత్తి 17
అసందాది యోగములు ,,	కాలహూరాప్రయోజనము 18
యోగచక్రము 9	మన్వాదుల నిర్ణయము ,,
రవి యోగములు 10	నక్షత్రాధిపతులు 19
సిద్ధి యోగములు ,,	ధ్రువనక్షత్రములు ,,
ఉత్పాతాది యోగములు ,,	చరనక్షత్రములు ,,

పుట.	పుట.
ఉగ్రనక్షత్రములు ,,	సేవానక్షత్రములు 27
సాధారణ నక్షత్రములు 20	ఋణగ్రహణము ,,
క్షిప్ర నక్షత్రములు ,,	కృషికర్మ ,,
మృదు నక్షత్రములు ,,	బీజావాపనము 28
దారుణ నక్షత్రములు ,,	శిరామోక్షణాదులు ,,
ఊర్ధ్వముఖాది నక్షత్రములు ,,	పైరుకోయుటకు 29
నూతనాధరణ ధారణము 21	సన్యారోపణము ,,
వస్త్రధారణమందు విశేషము ,,	ధాన్యవృద్ధి (ధాన్యము నిలవ
వస్త్రవిభాగ చక్రము 22	జేయుటకు) ,,
నింద్యతిథులయందు వస్త్ర	శాంతికాదులు 30
ధారణము ,,	హోమాహుతి ,,
వృక్షారోపణాదులకు శుభ	వహ్నినివాసము ,,
నక్షత్రము ,,	సవాన్నభోజనము ,,
పశురక్ష ముహూర్తము ,,	నౌకాకృత్యము 31
ఔషధసేవ నూచీకర్మలు 23	అభిచారకర్మ ,,
క్రయవిక్రయ నక్షత్రములు ,,	రోగవిముక్త స్నానము ,,
వివణి ముహూర్తము ,,	శిల్పారంభము ,,
గజాశ్వకృత్యము 24	స్నేహకృత్యము 32
భూషాఘటనాదిముహూర్తము ,,	పరీక్షాముహూర్తము ,,
ముద్రాపాఠన వస్త్రక్షాళ	లగ్నశుద్ధి ,,
నములు ,,	రోగనివారణ పరిమాణము ,,
శస్త్రశయ్యాది ధారణము 25	శయ్యావితానాది కృత్యము 33
అంధాది నక్షత్రములు ,,	త్రిపుష్కరయోగము ,,
అంధాది ఫలములు 26	శవప్రతినిధి దహనము 34
ధనప్రయోగము (ఇచ్చిన	అభుక్తమూల లక్షణము ,,
ధనము రాకుండుట) ,,	మూలాశ్లేషాజననఫలము 35
తటాకఖనననృత్యారంభములు ,,	మూలానక్షత్ర నివాసము ,,

పుట.	పుట.
గండాంత పరిహారము	గంతవ్యరాశి ఫలము 48
నక్షత్రస్వరూపతారలు 36	దుష్టయోగ శాంతి
నక్షత్ర స్వరూపములు	రవ్యాదివారము క్త జన్మ
తటాకాదిప్రతిష్ఠ	నక్షత్రఫలం
దేవప్రతిష్ఠ 37	ప్రథమరజోదర్శనము 49
సంక్రాంతి ఫలము	గర్భాధానము
సంక్రాంతి నామములు 38	సీమంతము 50
సంక్రాంతి పుణ్యకాలము 39	మాసాధిపతులు 51
సాయనాంశ సంక్రాంతి	పుంసవనము
సమాధినక్షత్రసంజ్ఞలు 40	జాతకర్మ
అబ్ధ విశోకములు	నూతికాస్నానము
రవి సంక్రాంతిఫలము 41	దంజనన ఫలము 52
సంక్రాంతి వాహనాదులు	ఊలారోహణము
సంక్రాంతి చక్రము 42	నిష్క్రమణము
సంక్రాంతివశమున శుభా	జలపూజా
శుభములు	అన్నప్రాశనము
కార్యభేదముచే గ్రహబలము 43	భూమ్యుపవేశనము 54
క్షయమాన అధికమానముల	జీవికాపరీక్షా
నిర్ణయం	తాంబూలము
గోచార ఫలము	కణావేధ 55
ద్వివిధవేధే మతద్వయమ్ 44	మాధ్యాదులయందు విడువ
జన్మరాశ్యది గ్రహణఫలము 45	దగినవి
చంద్రబలము	చూడాకర్మ 56
గ్రహముద్రాధారణము	దుష్టతారాపవాదము 57
తారాదోషాపవాదము 46	చౌలాదినిషిద్ధకాలము
చంద్రావస్థలు 47	క్షౌరము
నవగ్రహస్నానాదులు	అక్షరస్వీకారము 58

పుట.	పుట.
విద్యారంభము	వివాహమానములు
ఉపనయనము 59	జన్మక్షయమాన నిషేధము 69
వర్ణేశులు 60	ప్రతిష్ఠ విషయము 70
జన్మక్షయోద్యవవాదము	ఏకోదర వినాహము
గురుబలము	ప్రతికూలము
నిషిద్ధకాలములు 61	వినాహానంతరే చూడాది
నూర్యాద్యంశ ఫలము	నిషేధము 71
చంద్రాంశ ఫలము	శ్వశురాది గండనక్షత్రములు
కేంద్రస్థగ్రహఫలము 62	తదపవాదము
గ్రహయతి ఫలము	అష్టకూటములు
చంద్రయోగములు	వర్ణకూటము 72
అనధ్యాయములు	వశ్యవర్గము
ప్రదోషములు 63	తారాకూటము
బ్రహ్మాదన సంస్కారము	యోనికూటము
వేదోపయోగి నక్షత్రములు	గ్రహమైత్రము 73
వేదోపయోగి నక్షత్రచక్రము 64	గ్రహమైత్రచక్రము 74
మాతృ రజోదర్శనము	గణమైత్రము
ఘరికా బంధనం 65	రాశిమైత్రము 75
సమావేశనము	తదపవాదము
వినాహప్రయోజనము	నాడికూటము 76
వినాహప్రశ్న ఫలము 66	వర్గకూటము
బాలవైధవ్యయోగపరిహారము 67	రాశ్యైకమందు విశేషము
ప్రథమాపవ్యజ్ఞానము 68	రాశ్యధిపతులు 77
సామాన్య శకునములు	హారా
కన్యావరణము	త్రింశాంశలు
వరవరణము 69	ద్వాదశాంశలు 78
వినాహకాలము	గండాంతములు

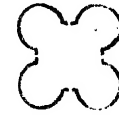
పుట.		పుట.
	కథారీదోషము	..
	చంద్రసగ్రహము	..
79	అష్టమలగ్నదోషము	..
	సక్షత్రవిషనాడులు	..
80	విషభుటీచక్రము	..
	వగటి ముహూర్తములు	..
81	రాత్రిముహూర్తములు	..
	వారదుర్ముహూర్తములు	..
	వివాహసక్షత్రములు	..
82	పంచశలాక వేధ	..
	సప్తశలాక వేధ	..
	వేదాపవాదము	..
83	లత్రాదోషము	..
	సాతదోషము	..
	కాంతిసామ్యము	..
	కాంతిసామ్యచక్రము	..
83	దుష్టయోగాపవాదము	..
84	ఉపగ్రహదోషము	..
	సాతోపగ్రహలత్రాదోషాపవాదము	..
	కుళికాయోగము	..
85	మానదగ్ధ తిథులు	..
	జామిత్రదోషము	..
	దేశభేదసరిహారము	..
	లగ్నబలముచేత సరిహారము	..
	దశయోగాః	..
87	పంచకరహితము	..
	మతాంతరముచే పంచక	..
	రహితము	..
	కాలభేదముచే సరిహారము	..
88	గ్రహదృష్టినిర్ణయము	..
	ఉదయాస్తశుద్ధి	..
89	సంక్రాంతి వర్జ్యకాలము	..
90	అంధాదిలగ్నములు	..
	అంధాది ఫలములు	..
91	విహితనవాంశలు	..
	కృచ్ఛిన్ని పేదము	..
	త్యాజ్యయోగములు	..
...	లగ్నసంపత్తి	..
92	కథావ్యాది దోషాపవాదము	..
93	లగ్నవిశోషకములు	..
	గ్రహవిశముచే శ్వశురాది	..
...	జ్ఞానము	..
...	సంక్రీర జాతులకు గ్రహసంపత్తి...	..
94	మతియొక విశేషము	..
	వివాహసంభారరచనకాల	..
...	నిర్ణయము	..
85	వివాహవేదికా లక్షణాదికము...	..
...	స్తంభనివేశనము	..
95	గోధూళి ప్రశంస	..
96	నూర్యభుక్తి	..
...	రవే తాత్కాలిక కరణము	..
...	ఇష్టకాలికలగ్న నయనము	..

పుట.		పుట.
	రవిలగ్నాభ్యామిప్తభుటికా	..
...	నయనం	..
97	శుభవర్జ్యదోషములు	..
98	వధూప్రవేశము	..
...	నూతనవధూవాసదోషము	..
99	ద్విరాగమనముహూర్తము	..
...	సముఖశుక్రదోషము	..
...	ప్రతిశుక్రదోషాపవాదము	..
100	లగ్నాభ్యాసముహూర్తము	..
101	రాజ్యాభిషేక ముహూర్తము	..
102	యాత్రాధికారులు	..
103	యాత్రాప్రశ్న ఫలము	..
104	వదిక్కునకు పోగలదుప్రశ్న	..
...	యాత్రాకాలము	..
105	తిథ్యాదిశుద్ధి	..
...	వారశూల సక్షత్రశూలలు	..
...	కాలశూలలు	..
106	సక్షత్రవర్జ్యభుటికలు	..
...	మతాంతరము	..
...	సక్షత్రములకు జీవవత్సాది	..
...	సంజ్ఞలు	..
...	తత్ఫలములు	..
107	అకుల కులాకులయోగములు	..
108	పంధారాహుచక్రము	..
109	తిథిచక్రఫలము	..
110	యాత్రాయాం తిథిచక్రము	..
111	త్ర్యంకస్వరూపము	..
...	అడలభిముఖదోషములు	..
...	హివరయోగము	..
112	ఘాతచంద్రదోషము	..
...	ఘాతతిథులు	..
...	ఘాతవారములు	..
...	ఘాతసక్షత్రములు	..
113	ఘాతచక్రము	..
...	యోగినిదోషము	..
...	కాలపాశయోగములు	..
114	... చక్రము	..
...	పరిఘాదండము	..
115	పరిఘాదండచక్రము	..
...	విదిశాసక్షత్రములు పరిఘా	..
...	దండాపవాదము	..
...	అన్యోవిశేషః	..
116	అయనశూల	..
...	సంముఖశుక్రదోషము	..
...	శుక్రవక్రాస్త సీచదోషము	..
...	సాపవాదము	..
117	ప్రశ్నశుక్రదోషము సాప	..
...	వాదం	..
...	గమననిషిద్ధలగ్నములు	..
118	యాత్రాశుభలగ్నములు	..
...	దిగధిపతులు	..
119	దిక్పతికధనప్రయోజనము	..
...	లాలాటిక యోగములు	..
120	లాలాటిక చక్రము	..

పుట.	పుట.
పర్యవసితయాత్రాయోగ	యాత్రాయాం వజ్రకాదోహః ..
చతుష్టయమ్	గామార్చణము 135
సమయబలము	ఇష్టభూమ్యా ఆయామవిస్తారా 136
లగ్నాదిద్వాదశభావసంజ్ఞలు 121	ద్వార నివేశనము 137
గ్రహబలము	గృహారంభ నిషిద్ధకాలము ..
వణాభేదముచేత యాత్రా	అంశ ఫలము 138
బలములు	ధ్రువాంకా నయనమ్ ..
యాత్రాయోగములు	ధ్రువాదికాలా నామాక్షరసంఖ్యా ..
విజయదశమి 125	ధ్రువాది నామములు ..
శకునములు	నవవర్ణ గణితమ్ 139
ఏకదినసాధ్య గమన ప్రవేశములందు	గణితచక్రం ..
విశేషము	వృషభచక్రమ్ ..
ప్రయాణాత్ నవదినే ప్రవేశదోషః 126	ముఖభేదేన గృహారంభమాసాః 140
గమనవిధి	సౌరచాంద్రమానైక్యముచేత గృహ
నక్షత్రదోహదములు	ర్మాణ మాసములు 141
దిగ్దోహదములు	తిథిపర త్వేన ద్వారనిషేధః ..
వారదోహదములు	గృహారంభే వారముపూర్తాదిశుద్ధిః ..
తిథి దోహదములు	రాహు ముఖఫలము 142
గమనవిధి 128	రాహు ముఖచక్రమ్ ..
దిగ్మానములు	కూపఖననమ్ ..
నిర్గమ స్థానములు	స్నానాది గృహాదిశ్చైత్యకాయః 143
గమనవిలంబే ప్రస్థాన వస్తూని	గృహముకు ఆయుర్దాయ యోగములు ..
నిర్గమనమ్	పరమాస్త్రగామి యోగః 144
మతాంతర నిర్గమనమ్	శుభయోగద్వయమ్ ..
నిగళామన దినసంఖ్య	శుభాశుభయోగ ద్వయమ్ 145
నిగళామన కతక్యా	మఱియొక అశుభయోగము ..
అకాలవృష్టిదోషః	ద్వార చక్రఫలమ్ ..
శుభశకునములు	ద్వారచక్రము 146
అశుభ శకునములు	గృహప్రవేశము ..
అన్య శకునములు	జీర్ణగృహే విశేషః ..
అపశకున కింకార్యమ్	వాస్తువ్రాజా 147
యాత్రానివృత్తై గృహప్రవేశః	లగ్న శుద్ధ్యాదికమ్ ..
	వాసురవి ..
	నామరవిచక్రమ్ 148

పుట.	పుట.
కలశచక్రమ్	..
ప్రవేశానంతర కృత్యము	149
పాచీన ఫలగ్రంథే.	..
ఉపైవ సంభవించుటకు దుశ్శోగము	..
వారదోష భంగము	..
సంచాంగశుద్ధి క్రమము	..
హోరా ప్రశస్థము	..
లగ్నస్థిత గురుకుక్రిబలమ్	..
గౌరీ పంచాక్షరీ జపమ్	..
సంస్కార నియమము	..

స మా స్త ము.

శ్లో॥ తర్కవ్యాకరణౌ ధర్మశాస్త్రీ మిమాంసమిత్యపి ।
వైద్యశాస్త్రం జ్యోతిషంచ షట్శాస్త్రాణీతికథ్యతే॥

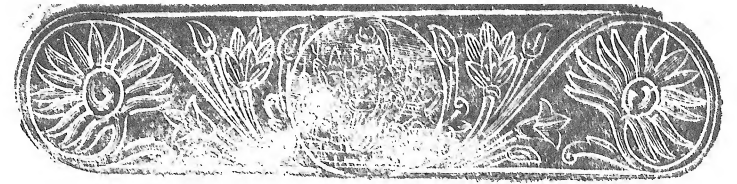
శ్రీమదఖండ భూమండలమునకు మండనంబై యుండు ధర్మతఖం
డంబునందు సురక్షితంబై నివసించు దైవజ్ఞశిఖామణులగు నకల నజ్జ
నులకుఁ దెలియఁజేయుట యేమనినః—

ఇదివరలో ముహూర్తభాగమును గుఱించి ముద్రింపబడిన
నక్షత్రదర్శిని, ముహూర్తచంద్రిక, ముహూర్త దర్పణము, ముహూ
ర్తదీపిక, ముహూర్తసారము, కాలప్రకాశిక, జ్యోతిషచక్రబోధిని,
కాలామృతాది బహుగ్రంథములు ముద్రింపబడియున్నవి. అట్టిగ్రంథ
ములందు చేర్పబడిన ముహూర్త విషయములన్నియో ఇందులో
గలవు. చాలా భాగము ఈజ్యోతిషగ్రంథంబగు (ముహూర్త చింతా
మణియందు) జేర్పబడినవి. ఈజ్యోతిషగ్రంథము మనవూర్వులగు
మహాపెద్దలగు జ్యోతిష్కులవలన సంగ్రహింపఁబడి తాళపత్రముల
యందు వ్రాయఁబడియుండెను, అట్టి తాళపత్రగ్రంథము లన్నియును
బ్ర॥ రాయప్రోలు సుబ్రహ్మణ్య సిద్ధాంతిగారు నాకు బంపినందున
నడరు గ్రంథమునందలి విషయసూచిక ప్రకారము అక్కడక్కడ
ఆయా సందర్భములకుఁ దగిన పాఠ్యాంశములు వడనందున విషయము
లను దెలిసికొనుట కవ్వంబనియెంచి, వాటినిన్నిటిని సందర్భానుసార
ముగా పాఠ్యాంశములు వ్రాయఁబడి ముద్రింపఁబడెను.

ఆర్యానంద ముద్రాక్షరకాల,
మచిలీపట్టణము.

ఇట్లు,

చల్లా లక్ష్మీ ప్రసన్నసింహశాస్త్రి.

ఓమ్ శుభ్రవృక్షేనమః.

శ్రీ గ నేశ శా య న మః.

శ్రీ ముహూర్తచింతామణి.

(మంగళాచరణమ్.)

శ్లో॥ గారీశ్వరకేతకవత్రీభంగ మాకృష్టహస్తేనదదన్ముఖాగ్నే ।
విఘ్నంముహూర్తాకలితద్వితీయ దంతప్రగోహోహరతుద్విపాస్యః॥

తా॥ తల్లియైన పార్వతీదేవియొక్క కర్ణమందున్న కేతకీపత్రమును తొండము
చేతలాగి నూటియందుంచుకొన్నవాడై క్షణకాలము ద్వితీయదంత సద్భావశోభను
వహించిన గజాన్యుడైన విఘ్నేశ్వరుఁడు విఘ్నములను హరించుఁగాక.

ముహూర్తప్రయోజనము.

శ్లో॥ క్రియాకలాపవ్రీతిపత్రిహేతుం । సంక్షిప్తపారార్థ విలాస
గర్భం అనంతదైవజ్ఞ సుతఃసరామః॥ ముహూర్తచింతామణిమాతనోతి॥

తా॥ అనంత సిద్ధాంతి శుక్రుఁడైన రామపండితుఁడు సమస్త క్రియాజ్ఞాన
హేతువైనటువంటిన్నీ, సంక్షిప్తార్థగర్భితమైన ముహూర్తచింతామణియను గ్రంథ
మును చేయుచున్నాఁడు.

తిథీ శు లు.

శ్లో॥ తిథీశావహ్నికాగౌరీ గణేశోహిర్గుహారవిః । శివోద్గుర్గాం
తతోవిశ్వే హరిఃకామఃశివఃశశీ ॥ దర్శేపితరః॥

తా॥ పాడ్యమికి అగ్ని, వినియకు బ్రహ్మ, తదియకు పార్వతీ, చవతికి విఘ్నే
శ్వరుఁడు, పంచమికి శేషుఁడు, షష్ఠికి కుమారస్వామి, సప్తమికి సూర్యుఁడు, అష్టమికి
శివుఁడు, నవమికి దుర్గా, దశమికి యముఁడు, ఏకాదశికి విశ్వేదేవతలు, ద్వాదశికి
విష్ణువు, త్రయోదశికి మన్మథుఁడు, చతుర్దశికి శివుఁడు, పూర్ణిమకు చంద్రుఁడు, అధి
పతులు. అమావాస్యకు పితృదేవతలని.

తిథిసంజ్ఞలు - సిద్ధియోగములు.

శ్లో॥ సందాచభద్రాచజయాచరిక్తాపూర్ణేతిథిభ్యోశుభమధ్యశస్తాః।

సితేసితేశస్తసమాధమాస్యుః సితజ్జభామార్కిగురౌచసిద్ధాః॥

తా॥ 1, 6, 11, తిథులు నందతిథులు, 2, 7, 12, భద్రతిథులు, 3, 8, 13 జయతిథులు, 4, 9, 14 రిక్తతిథులు, 5, 10, 15 పూర్ణతిథులు, ఈసంజ్ఞలు ఇందు శుక్లపక్షమందు మొదటిపంచక మశుభకరము. రెండవపంచకము మధ్యమఫలప్రదము, మూడవ పంచకము ప్రశస్తము, కృష్ణపక్షమందు ప్రథమపంచకము ప్రశస్తము, ద్వితీయపంచకము సామాన్యఫలప్రదము, తృతీయపంచక మశుభకరము, ఇంకొకవిశేష మేమనగా:—శుక్రవారమందు నందతిథులున్నా, బుధవారమందు భద్రతిథులున్నా, మంగళవారమందు జయతిథులున్నా. శనివారమందు రిక్తతిథులున్నా, గురువారము నందు పూర్ణతిథులున్నా, సిద్ధతిథులనిచెప్పబడును. అనగా శుభప్రదములు.

రవ్యాదివారములయందు క్రమముగా నిషిద్ధతిథులు.

శ్లో॥ సందాభద్రానందికాభ్యాజయాచ।

రిక్తాభద్రాచైవపూర్ణా మృతార్కాత్।

తా॥ ఆదివారమందు నందతిథులు, సోమవారమందు భద్రతిథులు, మంగళవారమునందు నందతిథులు, బుధవారమందు జయతిథులు, గురువారమందు రిక్తతిథులు, శుక్రవారమందు భద్రతిథులు, శనివారమందు పూర్ణతిథులును, మృత్యుప్రదములు.

నిషిద్ధనక్షత్రములు.

శ్లో॥ యామ్యంత్యాష్ట్రం వైశ్వదేవంధనిష్ఠార్యమంజ్యేష్ఠాంత్య రవేర్దగ్ధంస్యాత్॥

తా॥ ఆదివారమందు భరణియు, సోమవారమందు చిత్తయు, మంగళవారమందు ఉత్తరాషాఢయు, బుధవారమందు ధనిష్ఠయు, గురువారమందు ఉత్తరయు, శుక్రవారమందు శ్యేష్ఠయు, శనివారమందు రేవతియు, దగ్ధనక్షత్రములనబడును అనగా శుభకార్యములయందు వర్జ్యములు.

తిథిచక్రమ్.

తిథులు.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	30
ఆధిపతులు.	ఆర్క	బ్రహ్మ	పార్వతి	విశాఖ	శేషుడు	కుమారస్వామి	సూర్యుడు	శివుడు	దుర్గా	యముడు	విశ్వదేవతలు	హరి	మన్మథుడు	శివుడు	చంద్రుడు	పితృదేవతలు
సంజ్ఞలు.	నంద	భద్ర	జయ	రిక్త	పూర్ణ	నంద	భద్ర	జయ	రిక్త	పూర్ణ	నంద	భద్ర	జయ	రిక్త	పూర్ణ	పూర్ణ
శుక్ల.	అశు	శు	శు	శు	శు	మధ్య	శు	శు	శు	శు	శుభ	శు	శు	శు	శు	...
కృష్ణ.	శుభ	శు	శు	శు	శు	మధ్య	శు	శు	శు	శు	అశు	శు	శు	శు	శు	...

నిషిద్ధయోగములు.

శ్లో॥ షష్ఠ్యాదితిథయోమందాత్ విలోమంప్రతిపద్భుధే సప్తమ్యురేధమాఃషష్ఠ్యా ద్వామాశ్చరదధావనే॥

తా॥ శనివారమందు షష్ఠియు, శుక్రవారమునాడు సప్తమియు, గురువారమునాడు అష్టమియు, బుధవారమునాడు నవమియు, మంగళవారమునాడు దశమియు, సోమవారమునాడు డేకాదశియు, ఆదివారమునాడు ద్వాదశియు, బుధవారమునాడు పాడ్యమియు, ఆదివారమునాడు సప్తమియు, శుభకార్యములయందు నిషిద్ధములు, యితిపక్షవ్యూహవాన్యలు దంతధావనమునకు నిషిద్ధములు.

కార్యభేదముచేత నిషిద్ధతిథులు.

శ్లో॥ పృష్ఠపృథ్విభూతి విధుడియేషు సేవేతనాతైలవలేక్షు
రంరతమ్ । నాభ్యంజనంవిశ్వాదశిద్ధి కేతిథౌ ధాతృఫలైఃస్నానమమా
దిగోష్యసత్ ॥

తా॥ పృష్ఠియందు తైలాభ్యంగనమున్ను, అప్టమియందు మాంస భోజనము
న్ను, చతుర్దశియందు ఔరమున్ను, అమావాస్యయందు శ్రీసంభోగమున్ను చేయఁ
గూడదు. మఱియు ఏకాదశి, దశమి, ద్వితీయాతిథులయందు అభ్యంగనముకూడదు.
అమావాస్య సప్తమి, నవమి తిథులయందామలక స్నానము చేయఁగూడదు.

—* దగ్ధాదియోగ చతుష్టయము *

శ్లో॥ సూర్యేశవంచాగ్నిరసాష్టనందా దశాంగసప్తాశ్వగజాంకశై
లాః । సూర్యాంగసప్తరగగోదిగీశా దిద్ధావిషాఖ్యాశ్చహుతాశనాశ్చ ॥

శ్లో॥ సూర్యాదిపారే తిథయోభివృత్తి మఖావిశాఖా శివమూల
పహ్నిః । బ్రాహ్మణ్యరోహిణ్యమకటకాశ్చ శుభేవివర్జ్యాగమనే
త్వవశ్యమ్ ॥

తా॥ ద్వాదశి ఆదివారమున్ను, ఏకాదశి సోమవారము, పంచమి మంగళ
వారము, తృతీయా బుధవారము, వృషీ గురువారము, అష్టమి శుక్రవారము, నవమి
శనివారమున్ను, దగ్ధయోగములని చెప్పఁబడును. చతుర్థి ఆదివారమున్ను, పృష్ఠి
సోమవారము, సప్తమి మంగళవారము, ద్వితీయా బుధవారము, అష్టమి గురువా
రము, నవమి శుక్రవారము, సప్తమి శనివారమున్ను, విషయోగము లనఁబడును.
ద్వాదశి ఆదివారమున్ను, పృష్ఠి సోమవారము, సప్తమి మంగళవారము, అష్టమి
బుధవారము, నవమి గురువారము, దశమి శుక్రవారము, ఏకాదశి శనివారమున్ను
హుతాశనయోగములు, మఖా భానువారము, విశాఖా సోమవారము, ఆర్ద్రా శుభ
వారము, మూలా బుధవారము, కృత్తికా గురువారము, రోహిణి శుక్రవారము,
మాస్తా శనివారమున్ను యమకంటకయోగములు, ఈచెప్పిన నాలుగు యోగములు
శుభకార్యములయందు వర్జించవలెను, యాత్రీయందు ముఖ్యముగా వివర్జించవలయును.

దగ్ధాదియోగ చక్రము.

ఆది	సోమ	మంగ	బుధ	గురు	శుక్ర	శని	వారములు.
12	11	5	3	6	8	9	దగ్ధయోగః
4	6	5	2	8	9	7	విషయోగః
12	6	7	8	9	10	11	హుతాశన యోగః
మఖ	విశా	ఆర్ద్ర	మూల	కృత్తి	రోహి	మాస్తా	యమకంట యోగః

మా న శూ న్య తి థు లు.

శ్లో॥ భద్రేచంద్రదృశౌనభస్య సలనేత్రేమాధవేద్వాదశీ పాషే
వేదశరాఞ్పే దశశివామార్గేదినాగామధౌ । గోష్ఠాచోభయపక్షగా
శ్చతిథయః శూన్యాబుద్ధైఃకీర్తితాః । ఊర్జామాధతవస్యశుక్రతపసాం
కృష్ణశరాంగాబ్ధయః॥

శ్లో॥ శుక్రాఃపంచసి తెశకాద్వ్యగ్ని విశ్వరసాఃకృమాత్ ॥

తా॥ భాద్రపదమందు ౧, ౨ తిథులున్ను, శ్రావణమందు 3, ౨ తిథులు
న్ను, వైశాఖమందు ౧౨ తిథియు, పుష్యమందు ౪, ౫, తిథులున్ను, ఆశ్వయుజ
మందు ౧౦, ౧౧ తిథులున్ను, మార్గశిర్షమందు ౭, ౮, తిథులున్ను, చైత్రమందు
౯, ౧౦ తిథులున్ను, ఉభయ పక్షములయందున్ను శూన్యాతిథులు, కార్తికమందు
పంచమియు, ఆషాఢమందు పృష్ఠియు, ఫాల్గుణమందు చతుర్థియు, శ్రేష్ఠమందు చతు
ర్దశియు, మాఘమందు పంచమియు, కృష్ణపక్షమందు శూన్యాతిథులు, కార్తికమందు
చతుర్దశియు, ఆషాఢమందు సప్తమియు, ఫాల్గుణమందు తృతీయయు, శ్రేష్ఠమందు
త్రయోదశియు, మాఘమందు పృష్ఠియు, శుక్ల పక్షమందు శూన్యాతిథులు.

తిథినక్షత్ర సంబంధి దోషములు.

శ్లో॥ తథానిద్యంశుభేసార్పం ద్వాదశ్యాంవైశ్వమాదిమే ॥

అనూరాధాద్వితీయాయాం పంచమ్యాంపితృభంతథా త్ర్యుత్త
రాశ్చతృతీయాయా మేకాదశ్యాంచరోహిణీ॥

శ్లో॥ స్వాతీచిత్రేత్రయోదశ్యాం సప్తమ్యాంహస్తరాక్షసా॥

నవమ్యాంకృత్తికాష్టమ్యాం పూర్వాషష్ఠ్యాంచరోహిణీ॥

తా॥ ద్వాదశియందు ఆశ్లేషము, పాడ్యమియందు తులారాసాదము, విదీయం
ధనూరాధయు, పంచమియందు మఖము, తృతీయయందు ఉత్తర, ఉత్తరాభాద్ర, ఉత్తరా
సాధులు, ఏకాదశియందు రోహిణియు, త్రయోదశియందు స్వాతీ, చిత్రలు, సప్తమియందు హస్త, మూలలు, నవమియందు కృత్తికయు, అష్టమియందు పూర్వా
సాధులు, షష్ఠియందు రోహిణియు, శుభకార్యములయందు నిండ్యములు.

మాసశూన్య నక్షత్రములు.

శ్లో॥ కథాసృభేత్వాప్తృ వాయూవిశ్వేజ్యేథగవాసవౌవైశ్వశు
తీపాశి పౌష్ణేఆజపాదగ్నిపితృభే॥ చిత్రాద్వితీయశివాశ్వరాః శ్రుతి
మూలేయమేంద్రభేచైత్రాదిమాసేశూన్యాఖ్యాస్తారావిత్రవినాశదాః॥

తా॥ వైత్రమాసమందశ్వనీ రోహిణులు, వైశాఖమందు చిత్రాస్వాతులు, జ్యేష్ఠమందు పుష్యోత్తరాసాధులు, ఆషాఢమందు పుబ్బ ధనిష్ఠలు, శ్రావణమందు శ్రావణోత్తరాసాధులు, భాద్రపదమందు రేవతీ శతభిషములు, ఆశ్వయుజమందు పూర్వాభాద్ర, కార్తికమందు మఖాకృత్తికలు, మార్గశీషమందు చిత్రావిశాఖలు పుష్యమందు ఆర్ద్రాశ్వనిహస్తలు, మాఘమందు మూలాశ్రవణములు, ఫాల్గుణమందు భరణి జ్యేష్ఠలును, శూన్యనక్షత్రములుగాన శుభకార్యములయందు వర్జించవలెను.

మాస శూన్యరాసులు.

శ్లో॥ ఘటోర్ఘుషోగౌర్మిధునం మేషకన్యాలితౌలిసః॥

ధనుఃకర్కొమ్మగస్సింహ శైత్తాదాశూన్యరాశయః॥

తా॥ వైత్రాది మాసములయందు క్రమముగా కుంభము, మీనము, వృషభము, మిథునము, మేషము, కన్య, వృశ్చికము, తుల, ధనుస్సు, కటకము, మకరసింహములు శూన్యరాసులని యెఱుంగునది.

తిథిశూన్య లగ్నములు.

శ్లో॥ పక్షాదితస్త్వజతిథాదైతౌన్యగేంద్రనకామిధునాంగనేచ॥
చాపేందుభేకర్కహరిహాయాంత్యో గోంత్యచనేష్ఠేతిథిశూన్యలగ్నే॥

తా॥ ఉభయపక్షములయందు చేసి తిథులైన ౧, ౩, ౫, ౭, ౯, ౧౧, ౧౩, తిథులయందు కృమముగా తులారామకరములు, మకరసింహములు, కన్యామిథునములు ధనుఃకర్కాటకములు, గింహకటకములు, ధనుర్మినములు, వృషభమీనములున్న శూన్యలగ్నములు.

దుష్టయోగావ వాదము.

నారదః॥ శ్లో॥ తిథయోమాసశూన్యాచ్చ శూన్యలగ్నానియా
న్యపి॥ మధ్యదేశేవివర్జ్యాని సదూమ్యాణీతరేషుచ॥ పంగ్వంధకాణ
లగ్నాని మాసశూన్యాశ్చరాశయః॥ గౌడమాలపయోస్త్యజ్యా అన్య
దేశేనగర్హితాః॥

తా॥ పైసచెప్పిన మాస శూన్యతిథులును, శూన్యలగ్నములును, మధ్యదేశమందు విడువదగినవి. ఇతర దేశములయందు దూమ్యములు, పంగ్వంధకాణ రాశులున్నా, శూన్యతిథులున్నా, శూన్యరాశులున్నా గౌడమాశవదేశములయందు త్యాజ్యములు, తదితర దేశములయందు గర్హితములు కావనియు నారదుడు చెప్పచున్నాడు.

వర్జ్య యోగములు

శ్లో॥ వర్జయేత్సర్వకార్యేషు హస్తార్కంపంచమీతిథౌ భౌమా
శ్వినీచనస్తమ్యాం షష్ట్యాంచంద్రేంద్రవంతథా॥ బుధానురాధామృ
గ్యాం దశమ్యాంభృగురేవతీం॥ నవమ్యాంగురుపుష్యం చైకాదశ్యాం
శనిరోహిణీం॥

తా॥ పంచమీ ఆదివార హస్తానక్షత్రములున్నా, సప్తమీ కుజవార అశ్వనీ
నక్షత్రములున్నా, షష్ఠిశుక్రగోర్మి సోమవారములున్నా, అప్తమీ బుధవారానూ
రాధలు, దశమీ శుక్రవార రేవతులు, నవమీ గురువార పుష్యములు, ఏకాదశీశనివార
రోహిణులు, ఈయోగములు సమస్త శుభకార్యములయందు విడువదగినవి.

శ్లో॥ గృహప్రవేశేయాత్రాయాం వివాహేచయథాక్రమం॥
భౌమాశ్వినీంశనాబాహ్మం గురౌపుష్యంచవర్జయేత్॥

తా॥ కార్యభేదముచేత విడువదగిన యోగములను చెప్పచున్నాడు. గృహ
ప్రవేశమునకు భౌమాశ్వినీయోగమున్నా, యాత్రాయందు శని రోహిణీయోగమున్నా,
వివాహమందు గురుపుష్యమీయోగమున్నా, విడువదగినవి.

ఆనందాది యోగములు.

శ్లో॥ ఆనందాఖ్యఃకాలండశ్చ ధూమోధాతాసామ్యోధ్యాంతు
కేతూక్రమేణశ్రీవత్సాఖ్యోవజ్రకం ముద్గరశ్చఛత్రంమిత్రం॥ మాసం

వద్దలంబా! ఉత్పాతమృత్యుకిలకాణసిద్ధి శుభోమృతాభ్యోమునలంగ
దశ్చ! మాతంగరక్షశ్చరమస్థిరాఖ్య ప్రవర్థమానాఃఫలవాన్వనామ్నా!.

తా|| ౧ ఆనంద ౨ కాలదండ ౩ ధూమ్ర ౪ ధాత్య ౫ సౌమ్య ౬ ధ్యాంక్ష
౭ ధ్వజ ౮ శ్రీవత్స ౯ వజ్ర ౧౦ మద్గర ౧౧ ఛత్ర ౧౨ మిత్ర ౧౩ మానస ౧౪ పద్మ
౧౫ లంబమాన ౧౬ ఉత్పాత ౧౭ మృత్యు ౧౮ కాణ ౧౯ సిద్ధి ౨౦ శుభ ౨౧ అమృత
౨౨ ముసల ౨౩ గద ౨౪ మాతంగ ౨౫ రాక్షస ౨౬ చర ౨౭ స్థిర ౨౮ వర్థమాన
యోగము ఈయోగములు యాత్రాదులుయందు తమ పేరునకు దగినఫలమునిచ్చును.

శ్లో|| దసాద్ర్మమృగాదింగా సార్పాద్యా మేకరాద్భుధేమైతా
ద్గురౌభ్యగౌవై శ్వాద్దన్యామందేచవారుణాత్||

తా|| ఈయోగముల దెలిసికొను విధమును చెప్పుచున్నాడు అదివారమునా
దశ్విని మొదలు, సోమవారమునాడు మృగశిర్ష మొదలు, మంగళవారమునాడాశ్లేష
మొదలు, బుధవారమునాడు హస్త మొదలు గురువారమునాడనూరాధమొదలు,
శుక్రవారమునాడు ఉత్తరాషాఢమొదలు, శనివారమునాడు శతభిషక్ మొదలు,
యోగ గణనచేయవలెను, అనగా అశ్వినితోగూడిన అదివారమున్ను, మృగశిర్షతో
గూడిన సోమవారమున్ను, అశ్లేషతోగూడిన మంగళవారమున్ను, హస్తతోగూడిన
బుధవారమున్ను, అనూరాధతోగూడిన గురువారమున్ను, ఉత్తరాషాఢతోగూడిన
శుక్రవారమున్ను, శతభిషముతోగూడిన శనివారమున్ను ఆనందయోగములు భరణి
అగ్ని, మఖ, చిత్త, జ్యేష్ఠ, అభిజిత్, పూర్వాభాద్రాద్యితోగూడిన అది, సోమ,
మంగళ, బుధ, గురు, శుక్ర, శనివారములు, కాలదండయోగములు ఈవిధముననే
మిగిలినవియు నూహించవలెను. ఈయోగములలో ఆనందయోగ మానందకరము,
కాలదండయోగము భయంకరము, ఇట్లేయోగ ఫలముల నూహించునది.

శ్లో|| ధ్యాంక్షేవజ్యేముద్గరేచేషు నాడ్యోవర్జ్యావేదాః పద్మ
లుంబేగదేశాః | ధూమ్రేకాశేమాసలేభూర్ద్వయంద్వేరక్షోమృ
త్యుత్పాత కాలాశ్చరశ్చే||

తా|| ఈ 28 యోగములలో ధ్యాంక్షాది త్రయోదశ దుష్టయోగములయం
దత్యంతము పీడాకరములైన నాడీసంఖ్యను చెప్పుచున్నాడు. ధ్యాంక్ష మద్గర యోగ
ములయందు ౫ ఫుడియలును పద్మ లంబమానయోగములయందు 4 ఫుడియలును,
గదాయోగమందు 7 ఫుడియలును, ధూమ్రయందు 1 ఫుడియలును, కాణ ముసల
యోగములయందు 2 ఫుడియలున్ను, మిక్కిలి హానికరములుగనుక ఆవశ్యకమైన కార్య
ము సంభవించి నప్పుడీ ఫుడియలునువిడిచి మిగిలిన కాలమందు యాత్రాదులు జరుప

వచ్చును మృత్యు, ఉత్పాత, కాలదండ, రాక్షస, యోగములెంతఆవశ్యకమైన కార్య
ములున్నను సంపూర్ణముగా విడువవలయును.

—: యోగ చక్రము :—

అ	సా	మం	బు	గు	కు	శ	యోగములు, ఫలములు, ఘ
అ	మృ	అశ్లే	హ	అనూ	ఉష	శత	ఆనంద కార్యసిద్ధి
భ	ఉ	మ	చి	జ్యే	అభి	పూభా	కాలదండ మృత్యు
కృ	పు	పు	స్వా	మూ	శ్రీ	ఉ	ధూమ్ర కార్యభంగ ౧
శ్మ	త్ర	ఉ	చి	పూ	ధ	రే	ధాత్య సౌభాగ్యం
మృ	ఉ	హ	అ	ఉ	శ	అ	సౌమ్య శుఖము
అద్వి	మ	చి	జ్యే	అభి	పూ	భ	ధ్యాంక్ష ధనక్షయం ౫
పు	పు	స్వా	మూ	శ్రీ	ఉ	కృ	కేతు సౌభాగ్యం
త్ర	ఉ	చి	పూ	ధ	రే	శ్మ	క్రివత్స సంపత్
అశ్లే	హ	అ	ఉ	శ	అ	మృ	వజ్ర కార్యభంగ ౫
మఖ	చి	జ్యే	అభి	పూ	భ	ఉ	ముద్గర కార్యహాని ౫
పూభ	స్వా	మూ	శ్రీ	ఉ	కృ	పు	ఛత్ర రాజసన్మా
ఉఫ	చి	పూష	ధ	రే	శ్మ	పు	మిత్ర పుష్టి
హ	అ	ఉ	శ	అ	మృ	ఉ	మానస సర్వలాభం
చి	జ్యే	అభి	పూభా	భ	ఉ	మ	పద్మ లాభ ౪
స్వా	మూ	శ్రీ	ఉభా	కృ	పు	పు	లంబ కార్యహాని ౪
చి	పూ	ధ	రే	శ్మ	పు	ఉ	ఉత్పాత మృత్యు -
అనూ	ఉ	శ	అ	మృ	ఉ	హ	మృత్యు -
జ్యే	అభి	పూ	భ	ఉ	మ	చి	కాణ క్లేషము ౨
మూ	శ్రీ	ఉ	కృ	పు	పు	స్వా	సిద్ధి కార్యసిద్ధి
పూష	ధ	రే	శ్మ	పు	ఉ	చి	శుభ శుభము
ఉష	శ	అ	మృ	ఉ	హ	అ	అమృత సర్వసిద్ధి
అభి	పూ	భ	ఉ	మ	చి	జ్యే	ముసల కార్యహాని ౨
శ్రీ	ఉ	కృ	పు	పు	స్వా	మూ	గదా బంధనం ౭
ధ	రే	శ్మ	పు	ఉ	చి	పూ	మాతంగ వృద్ధిలాభం
శ	అశ్వి	మృ	ఉ	హ	అనూ	ఉ	రాక్షస పీడ
పూభా	భ	ఉ	మ	చి	జ్యే	అభి	చర కార్యసిద్ధి
ఉభా	కృ	పు	పు	స్వా	మూ	శ్రీ	స్థిర కార్యసిద్ధి
రే	శ్మ	పు	ఉ	చి	పూ	ధ	వర్థమాన శుభం

ర వి యో గ ము లు.

శ్లో॥ సూర్యభాద్యేదగోతర్క దిగ్విశ్వనఖనమ్మితే । చంద్రశ్రీ
రవియోగా స్సృష్ట్యోషసంఘవినాశకాః ॥

తా॥ సూర్యుడున్న నక్షత్రము మొదలు దిననక్షత్రమువఱకు లెక్కించగా దిన
నక్షత్రము సూర్యనక్షత్రమునకు ర, ౯, ౬, ౧౦, ౧౩, ౨౦ వ దైన యెకల నది రవి
యోగ మనబడును; ఈరవియోగ నక్షత్రములు పూర్వోక్తదుష్టయోగ దోషములను
గూడ కొట్టివేయును.

సి ధి యో గ ము లు.

శ్లో॥ సూర్యేర్కమూల తరపుష్కరానగిం చంద్రచేశుతిబ్రాహ్మ
శశీజ్యమైత్రం భామేశ్వరహిరుభన్యకృశానుసార్పం జ్ఞేబ్రాహ్మమై
తార్కకృశానుచాండం ॥ జీవేంత్యమైతార్కశ్వదితిజ్యధిష్ఠ్యం శుక్రేం
త్యమైతార్కశ్వదితిశ్రవోభం శనాశుతిబ్రాహ్మనమిరభాని సర్వార్థ
సిద్ధ్యేకధితానిపూర్వైః ॥

తా॥ ఆదివారమునందు హస్త మూల, ఉత్తరాశ్రయ, పుష్య, అశ్వినులున్న
సోమవారమందు శ్రవణ, రోహిణి, మృగశిర, పుష్య, అనూరాధలున్న, మంగళ
వారమందు అశ్విని - ఉత్తరాభాద్ర - కృత్తిక - ఆశ్లేషలున్న, బుధవారమందు
రోహిణి, అనూరాధ, హస్త, కృత్తిక, మృగశిరములున్న, గురువారమందు శ్రవణ
అనూరాధ, అశ్విని, పునర్వసు, పుష్యములున్న, శుక్రవారమందు శ్రవణ, అనూ
రాధ, అశ్విని, పునర్వసు, శ్రవణములున్న, శనివారమందు శ్రవణ, రోహిణి,
స్వాతులున్న సిద్ధియోగములు. ఈయోగములు సర్వార్థప్రదములని పూర్వులచే
జెప్పబడియున్నవి.

ఉత్పాతాది యోగములు.

శ్లో॥ ద్వీశాత్తోయాద్వాసవాత్పెష్ట్య భాచ్చబ్రాహ్మత్య
మ్యాదర్య మక్షాచ్చతుభైః స్సాదుత్పాతోమృత్యుకాణోచ సిద్ధి
ర్యారేర్కాద్యే తత్ఫలంనామతుల్యమ్ ॥

తా॥ ఆదివారమందు విశాఖ మొదలున్న, సోమవారము పూర్వాషాఢ మొద
లున్న, మంగళవారమునందు ధనిష్ఠ మొదలు బుధవారమందు శ్రవణ మొదలున్న,
గురువారమునాడు రోహిణి మొదలు, శుక్రవారమునందు పుష్యమొదలు శనివార

మునం దుత్తర మొదలున్న నాల్గినక్షత్రములు క్రమముగా ఉత్పాతమృత్యుకాణసిద్ధి
యోగములనబడును, ఈయోగములు నామాధ్యక్షములకుఁ దగిన ఫలముల నిచ్చును.

ఉత్పాతాది యోగ చక్రము.

ఆది	సోమ	మంగ	బుధ	గురు	శుక్ర	శని	వారములు.
విశా	పూషా	ధ	రే	రో	పుష్య	ఉ	ఉత్పాత
అనూ	ఉషా	శ	అశ్వ	మృ	ఆశ్లే	హ	మృత్యు
జ్యేష్ఠ	శ్ర	పూభా	భ	ఆర్ద్ర	మ	చి	కాణ
మూల	ధ	ఉభా	కృత్తి	పున	పూఫ	స్వా	సిద్ధి

దేశభేదముచేల దుష్టయోగ పరిహారము.

శ్లో॥ కుయోగా సిద్ధివారోత్థా సిద్ధిభోత్థాభవారజాః హూణ
వంగఖసేష్వేవ వర్జ్యాస్త్రితయజాస్తథా ॥

తా॥ పైన చెప్పబడిన దుష్టయోగములన్నియు, అనగా తిథివార సంయోగము
వలనగాని తిథినక్షత్రసంయోగమువలనగాని వారనక్షత్ర సంయోగమువలనగాని తిథి
వారనక్షత్ర, వారనక్షత్ర సంయోగమువలనగాని కలిగిన దుష్టయోగములు హూణ
బంగళదేశములయందును, ఉత్తరహిందూస్థానమందును అశుభకరములు తదితర దేశ
ములయందు నింద్యములుగావు.

సకల శుభకార్యములయందు విడువవలసిన కాలములు.

శ్లో॥ సర్వస్మిన్విధుపాపయుక్తను లవావర్ధేనిశాహ్నోఘాటి ।
త్ర్యంశంవై కునవాంశకం గ్రహణతః పూర్వందినానాంత్రయం । ఉత్పా
తగ్రహతోద్యహంశ్చ శుభదోత్పాతైశ్చదుష్టందినం షణ్మాసంగ్ర
హభిన్నభం త్యజశుభేయాద్ధం తథోత్పాతభమ్ ॥

తా॥ చంద్రగ్రహగ్రహయుక్త లగ్ననవాంశలను, మధ్యాహ్నార్ధ రాశిముల
యందు ఘటికాత్రిభాగమును, నవాంశను గ్రహములకు పూర్వము మూడుదినములను

ఉత్పాతములయందును సంపూర్ణగ్రహణమందును యేడుదినములను, ఫలపుష్పపతనాది శుభోత్పాతములయందొక దినమును, ఆఱుమాసములవఱకు గ్రహణక్షత్రమును, గ్రహాయుధ్ధనక్షత్రమును, ఉత్పాతనక్షత్రమును, సకల శుభకార్యములయందు విడువవలయును.

శ్లో॥ నేష్టంగహక్షాంసకలార్థపాద గాగ్రసక్రిమా త్తర్కగుణేం మాసాః । పూర్వంవరస్తాదుభయో ఘనాగ్రస్తే స్తగేవాభ్యుదితే ధాఖండే ॥

తా॥ గాగ్రమభేదముచేత గ్రహణక్షత్ర త్యాజ్యకాల పరిమాణమును చెప్పుచున్నాడు. సంపూర్ణగాగ్ర మందాఱుమాసముల వఱకును అర్ధగ్రహణమందు మాడుమాసముల వఱకును, పాదగ్రహణమందొక మాసమువఱకును గ్రహణక్షత్రమును విడువవలయును. గ్రహస్తాస్తమయ ఖండగ్రహణమందు పూర్వము 3 దినములును గ్రహస్తాదయ ఖండగ్రహణమందు పరము 3 దినములును శుభకార్యములు చేయగూడదు.

శ్లో॥ జన్మక్షమానతిథయో వ్యతీపాతభద్రావైధృత్యమా పితృ దినాని తిథిక్షయధీః । న్యూనాధిమాకులికా ప్రహరాథాపాత విష్కంభ వజ్రఘటికాత్రియమేవవజ్ఞాః ॥

తా॥ జన్మనక్షత్రము, జన్మమాసము, జన్మశ్రీ, వ్యతీపాత, భద్ర, వైధృతి, అమావాస్య, శ్రాద్ధదినము, తిథిదినస్పృక్, దినత్రయము, క్షయమాసము, అధికమాసము, శుభకయోగము, ప్రహరార్థయోగము, మహాపాత, విష్కంభ వజ్రయోగములయందు 3 ఘడియలును శుభకార్యములయందు నిష్క్రమములు.

శ్లో॥ పరిఘాథాంపంచశూలే షడ్చగండాతిగండయోః । వ్యాఘాతేనవనాడ్యశ్చ వజ్రాస్సర్వేషుకర్మసు ॥

తా॥ పరిఘాపూర్వాథకమున్న, శూలయోగమందు ౫ ఘడియలున్న, గండాతి గండములయందు ౭ ఘడియలును, వ్యాఘాతమందు ౯ ఘడియలును, శుభకర్మలయందు వర్జ్యములు.

పక్షచ్ఛిద్రములయందు విడువవలసిన ఘడియలు.

శ్లో॥ వేదాంగాష్టనవారేంద్ర పక్షరంధ్రతిథాత్మజేత్ । వర్షంక మనుతత్వాశాశరానాడ్యః పరాశ్శుభాః॥

తా॥ పక్షచ్ఛిద్రములైన చతుర్థి, పక్షి, అష్టమీ, ద్వాదశి చతుర్దశిలయందు క్రమముగా ౮, ౯, ౧౦, ౧౧, ౧౨, ౧౩ ఘటికలను విడచి మిగిలిన కాలముందు శుభకార్యముల జేయవచ్చును.

గుళికాది ముహూర్తములు.

శ్లో॥ గుళికఃకాలవేలాచ యమఘంటశ్చకంటకః । వారాద్విఘ్నే క్రమాన్తందే బుధజీవేతు జీక్షణః॥

తా॥ పతకమానవారము మొదలు శనివారము వఱకు లెక్కించి నామొత్తమును, ౨ చేత హెచ్చించగా వచ్చిన మొత్తిం గుళికము ఇట్లే బుధవారమువరకు లెక్కించిన కాలశేషమునబడును. గురువారమువరకు లెక్కించిన యమకంటకము కుజవారము వఱకు లెక్కించిన కంటకమునబడును. అనగా ఆదివారమందు ౧౮ ముహూర్తము గుళికము. ౮ కాలవేలా, ౧౦ యమకంటకము. ౭ కంటకము, అని తెలుసుకునేది.

వార దుర్ముహూర్తములు.

శ్లో॥ నూర్వేషట్సర్వరసాగ దిజ్ఞనుమితాః చంద్రదేభిషట్కుంజరాం కార్కావిశ్వపురందరాః క్షితిసుతేద్వబ్ధిబ్ధిగ్నితిరాదశః । సౌమ్యే ద్వ్యభిగజాంకదిజ్ఞనుమితాః జీవేద్విషడాభిగ్నరాః । శక్రాభ్యాసిధయః కలాశ్చభృగుజీవేదేషుతిర్కగహః ॥ దిగ్భాస్కరామనుమితాశ్చ శనాశశిద్విసాగాదిశోభవదివాకరసమ్మితాశ్చిదుష్టక్షణఃగుళికకంటక కాలవేలాః స్యుశ్చాథకమామయమఘంట గతాఃకలాంశాః॥

తా॥ ఆదివారమందు 6, 7, 8, 10, 14, ముహూర్తములును, సోమవారమందు 4, 6, 8, 9, 12, 13, 14 ముహూర్తములును, మంగళవారమందు 2, 4, 3, 6, ౧౦ ముహూర్తములును బుధవారమందు 2, 4, 8, 9, 10, 14 ముహూర్తములును, గురువారమందు 2, 6, 12, 14, 15, 16 ముహూర్తములును, శుక్రవారమందు 4, 5, 6, 9, 10, 12, 14 ముహూర్తములును, శనివారమందు 1, 2, 8, 10, 11, 12, ముహూర్తములును నింద్యములు. అనగా దుష్టక్షణము, గుళికము, కంటకము, కాలవేళ, అధికయామము యమఘంటకములు, అనుయోగములు యధావకాశమీగానగును. తాత్కాలికమాః ప్రమాణమును, 16 చేత భాగించగా వచ్చిన లబ్ధము ముహూర్తకాల పరిమాణమగును.

హూళికాప్తక నిషేధము.

శ్లో॥ విపాశేరావతీతీరే శతదోశ్చత్రిపుష్కరే । వివాహాదిశుభే నేష్టం హూళికాపాగ్నినాప్తకమ్ ॥

తా॥ వివాహానది, ఇరావతీనది, శతదుగ్గనదీతీరములయందున్న, త్రిపుష్కర దేశమందున్న, పొల్లుణకుళ్ల పూణికమకు బూర్వము ౮ దినములు వివాహాది శుభకార్యముల జేయగూడదు.

మృత్యుయోగాదుల కపవాదము.

శ్లో॥ మృత్యుక్రకచదగ్ధాదీ నిందాశస్తేతుభాంజగుః । కేచిద్యామో త్తరంచాన్యే యాతా'యామేవనిందితాః॥

తా॥ చంద్రబలమున్నప్పుడు మృత్యుక్రమచదగ్ధాదిదుష్టయోగములు శుభప్రదములగును యామామూర్ఖము శుభప్రదములని కొందరు చెప్పిరి. మఱికొందఱు యాత్రాయంజే నింద్యములుగాని మిగిలిన కార్యములయం దనింద్యములని చెప్పిరి.

శ్లో॥ అయోగేసుయోగోపి చేత్సత్యత్తదానిమయోగంనిహత్యైషసిద్ధింతనోతి । పరేలగ్నశుభ్యాకుయోగాదినాశం దినార్థో త్తరంవిష్ణి పూర్వంచ శస్త్రమ్॥

తా॥ దుష్టయోగమందు నుయోగముండేనేని యాదుష్టయోగ ఫలమును నివారించి శుభఫలమునిచ్చును, లగ్నము బలవంతమైనచో దుష్టయోగ నాశనమును చేయునని కొందఱు చెప్పిరి, మధ్యాహ్నమునకుఁ బరమందును విష్టిక పూర్వమందు దుష్టయోగములు ఫలముల నివ్వఁజాలవని మఱికొందఱు చెప్పిరి.

భద్రాయోగము.

శ్లో॥ శుక్లేపూర్వార్థేప్రమీవంచదశ్యోః, భద్రైకాదశ్యాం చతుర్థ్యాంపరాధే । కృష్ణేత్తైర్థాత్తతీయాదశమ్యాః పూర్వేభాగే నప్రమీశంభుతిథ్యోః॥

తా॥ శుక్లపక్షమందు అష్టమిపూర్ణికములయొక్క పూర్వార్థమున్ను, ఏకాదశీ చతుర్థులయొక్క పరభాగమున్ను, కృష్ణపక్షమందు తృతీయాదశములయొక్క పరభాగమున్ను, సప్తమిచతుర్థులయొక్క పూర్వభాగమున్ను భద్రాయనఁబడును.

శ్లో॥ వంచద్యద్విక్రతాప్తరామ రసభూయామాదిఘట్యశ్చరా । విష్టేరాస్యమసద్గజేంద్రవ్రస రామాద్ర్యశ్వబాణాబ్ధిఘ । యామ్యేష్వంతిఘటిత్రయంశుభకరం పుచ్చంతథావాసరే విష్టిస్తిభ్యవరాథజా శుభకరీరాతౌ'తుపూర్వార్థజా॥

తా॥ భద్రకు ముఖపుచ్చవిభాగమును జేయుచున్నాడు 5, 2, 7, 4, 8, 3, 6, 1 యామముల మొదట ౫ ఘటికలు భద్రకు ముఖము ఇది శుభకర్మలకు అయోగ్యము 8, 1, 6, 3, 7, 2, 5, 4, యామముల చివరను 3 ఘటికలు భద్రాపుచ్చము. ఇది మంగళకరము తిథిపూర్వార్థజాతయైన భద్రరాత్రియందును అపరాధజాతయైన భద్రదివమందును శుభకరియగును, పూర్వోక్తయామ సంఖ్యక్రమముగా చతుర్థి అష్టమి, ఏకాదశీ, పూర్ణిమా, తృతీయా, సప్తమి, దశమి, చతుర్దశీ ఫలములను

గ్రహించవలెనని అనగా చతుర్థికాయందు ౫ వ యామానిని 5 ఘటికలు ముఖము 8 వ యామాంతమున 3 ఘటికలు పుచ్చము, ఇట్లే గ్రహించవలెను.

శ్లో॥ కుంభకర్మద్వయేమర్తే స్వర్గేభ్యజాతయేలిగే । స్త్రీధనురూకనక్రేధో భద్రాయైతైవతత్ఫలమ్॥

తా॥ చంద్రుడు, కుంభ, మీన, కటక, సింహములయందుండగా మర్త్యలోకమందును, మేష, వృషభ, మిథున, వృశ్చికములయందుండగా స్వర్గమందును, కన్యా, తుల, ధనుర్మకరములయందుండగా పాతాళలోకమందును, భద్రాయందునుగాన, భద్రలేనిలోకములందు తద్దోషములేదు.

గురుశుక్రమాధ్య వర్జ్యములు.

శ్లో॥ వాప్యారామతటాకకూప భవనారంభప్రతిష్ఠేవృతా । రంభోత్సర్గవధూప్రవేశన మహాదానానిసోమాప్తకే । గోదానాగ్రియణప్రసాప్రథమకోపాకర్మవేదప్రతిష్ఠే । నీలోద్వాహమథాశివన్నశిశుసంస్కారామరస్థావనం దీక్షామాంజవివాహముండవమపూర్వం దేవతీరేక్షణం । సన్యాసాగ్నిపరిగ్రహా వృవతినందర్పాభిషేకాగమం । చాతుర్మాస్యసమాప్తతీ శ్రీవణయోర్వేధం పరీక్షాంత్యజేత్ । వృద్ధత్వాస్త శిశుత్వఇజ్యసితయోః న్యూనాధిమాసేతథా॥

తా॥ గురుశుక్రలయొక్క మాధ్యములందు అనగా వృద్ధత్వ, బాల్య అస్తమయములందు, వాప్యారామ తటాకకూప గృహారంభ గృహప్రవేశములును, వృతారంభ ప్రతిష్ఠాదాన వధూప్రవేశ మహాదానానిసోమయాగాష్టకాశ్రాద్ధములును, సాితకేష్ఠిసంచయన ప్రాప్రథమోపాకర్మ వేదప్రతిష్ఠములును, కామ్యవృషోత్సర్గవివాహతీతజాతకర్మాది శిశుసంస్కార దేవప్రతిష్ఠములును, దీక్షోపనయన చూడాకర్మములును, అపూర్వదేవతీధకదర్శనమును, సన్యాసగ్రహణము, అగ్నిస్వీకారమును, రాజదర్శనమును, రాజ్యాభిషేకము, యాత్రయ, చాతుర్మాస్యప్రవృత్తిములు, సమావతకానము, కణకవేధ పరీక్షలు, చేయగూడదు. క్షయాధిక మాసములయందుగూడ నీచెప్పిన కర్మలఁజేయఁగూడదని తా॥

సింహమందు గురువుండగా వర్జింపదగిన కార్యములు

శ్లో॥ అస్తేవర్జ్యంసింహనకస్థజీవే । వర్జ్యంకేచిద్యక్రగేచాతిచారే । గుర్వాదిత్యేవిశ్వఘసేపివత్సేపోచుస్తద్వర్జ్యంతరత్నాదిభూషామ్॥

తా॥ గురుడ స్తమించినప్పుడే వివజ్ఞములతో, అవియన్నియు గురుడు సింహమకరములయందుండగానున్నా, వక్రించినప్పుడును, అతిచారగతుడైనపుడును, గురు

నూర్యలు కలసియున్నప్పుడును, పక్షమునకు, ౧౩ దినములు వచ్చినప్పుడును వాచరించ గూడదని కొందఱు చెప్పిరి. రత్నదంతాద్యలంకారములను ధరించగూడదని తా||

సింహస్థ గురుదోషాప వాదము.

శ్లో|| సింహేగురౌసింహాలవే వివాహోనేష్టాధగోదో త్రరతశ్చయూ పత్ | భాగీరథీయామ్యుతటంహిదోషో | నాన్యత్రదేశేతవనేపిమేషే||

తా|| సింహమందు గురువుండగా గంగాగోదావరీ మధ్యదేశమందు సింహాంశ యందు వివాహంలాచరింపగూడదు. తదితర దేశములయందు చేయవచ్చును మేష మందు నూర్యుడుండగా గూడ యిదేప్రకారము చేయునది.

శ్లో|| మఖాదిపంచపాదేషు గురుస్సర్వత్రనిందితః | గంగాగోదాం తరంహిత్యా శేషాంఘ్రిమనదోషకృత్ || మేషేర్కేనద్యతోద్వా వహా గంగాగోదాంతరేపిచ | సర్వసింహగురుర్వజ్ఞాః కలింగేగూడ ఘూర్జరే |

తా|| (మతాంతరము) గురువు సింహమందుండగా మఖాది పంచపాదముల యందు సకలదేశములయందును శుభకర్మ లాచరింపగూడదు, తదితర పాదములయందు గంగాగోదావరీ మధ్యదేశముగాక నితరదేశములయందు శుభకర్మలాచరింపవచ్చును కలింగ గూడ ఘూర్జర దేశములయందు సింహమునంతను శుభకార్యముల జేయగూడదు సింహమందు గురువుండగా మేషమందు నూర్యుడుండిన యెడల గంగాగోదావరీ మధ్య దేశమందు వివాహోప నయనము లాచరింపవచ్చును.

మకరస్థ గురుదోషాప వాదము.

శ్లో|| రేవాపూర్వేగండకీ పశ్చిమేచ శోణస్యోద్గర్హిణీచిచిజ్యః | వజ్ఞ్యోనాయంకొంకణే మాగధేచగౌడేసింధౌ వర్జనీయశ్శుభేషు||

తా|| సర్మదాపూర్వభాగమందున్న, గండకీ పశ్చిమభాగమునందును శోణా దక్షిణోత్తర తీరములయందును శుభములయందు మకరగురువును విడువవలెను. కొంకణ మాగధ, సింధుదేశములయందట్టి గురువు నిందుడుకాదు.

లుప్త సంచత్సర దోషాప వాదము.

శ్లో|| గోజాంత్యకుంభేతరభేతి చారగోనోపూర్వరాశిం గురురేతి వక్రీతః | తదావిలుప్తాబ్ధ ఇహాతినిందితః శుభేషు రేవాసురనిమ్న గాంతరే||

తా|| గురువు, మేష, వృషభ, కుంభ, మీన రాసులనువిడిచి మిగిలిన రాసు లలో సతిచారగతుడై వక్రించి పూర్వరాశిని యెప్పుడు పొందడో అప్పుడు లుప్తాబ్ధి

మని చేరు అలుప్తసంచత్సరమందు శుభము లాచరించగూడదు. ఈదోషము గంగా సర్మదా మధ్యదేశమందేగాని ఇతరదేశములయందు లేదని తాత్పర్యము.

వార ప్రవృత్తి.

శ్లో|| పాదోనరేఖాపరపూర్వయోజనైః పలైర్యతో నాస్తి ధయో దినాధకాతః | ఊనాధికా స్పద్వివరోద్భవైః పలైస్తూధన్వం తథాధోదినః ప్రవేశః||

తా|| లంకా సుమేరువులకు నొకమాత్రమునుబట్టిగా నానూత్రిముకు క్రింద దేశములు మధ్యరేఖలనబడును ఏదేశమందువారప్రవృత్తికావలెనో అదేశము ఈమధ్య రేఖకు పాక్షిక్విమములయందు ఎన్నియోజనముల దూరములోనున్నదో అన్ని పలము లుగా నెంచవలెను ఈపలసంఖ్యలో నాల్గవ వంతు తీసివేయవలెను, ఇష్టదేశము పశ్చిమ మందైన యెడల మిగిలిన మూడువంతులను ౧౫ తో కలపవలెను. ఈ ౧౫ ఘటి కలు, ఇష్టదేశము పాక్షిక్యందైన యెడల ఈ ౧౫ ఘటికలలో తీసివేయవలెను తర్వాత ఏదినమందు వారప్రవృత్తికావలెనో నాదినాహమ్మును రెండుభాగములు చేయగా పైమొత్తము ఈదినాధకాముకంటె తక్కువాయనా ఎన్నిఘటికలు పలములు తక్కువగునో సూర్యోదయానంతరము అన్ని ఘటికల అన్ని పలములకును పైమొత్తము దినాధకాముకంటె నెక్కువాయనా ఎంతయెక్కువైనదో సూర్యోదయానకుపూర్వము అంతకాలమునకును వారప్రవృత్తియగును.

ఉదాహరణ|| మధ్యరేఖకు ఇష్టదేశము 64 యోజనములుగాన 64 పలములు, 4 భాగము 16 శేషము, 48 ఘటికలు, 15 పశ్చిమమైతే ఘ 15 ప|| 48 తూర్పునైతే ఘ 14 ప 12 ఇష్టదినాధకాము ఘ 16.0, క్రమముగా తీసివేత, 16.0 లో 15.48తీసి వేయగా మిగిలినది ఘ 0.ప. 12.16.0 లో 14.12 తీసివేయగా మిగిలినది 1.48. గాన, సూర్యోదయానంతరం, పశ్చిమానైతే 0.12 కిని. తూర్పునైతే 1.48 కిని వారప్రవృత్తి దినాధకాముకంటె నెక్కువాయనా అనగా దినాధకాము ఘ 13.0, 15.48 లో 13.0, తీసివేయగా మిగిలినది 2.48.14.12, లో 13.0 తీసివేయగా మిగిలినది 1.12 గాన, ఉదయానకు పూర్వం పశ్చిమైతే 2.48 కిని తూర్పునైతే 1.12 కిని వారప్రవేశము అగును.

శ్లో|| వారాదేఖుటికాద్విఘ్నా స్వాక్షాహృచ్చేష వజ్ఞతాః | సై కాతప్తానగైః కాలహూరేశాదినపాత్క్రమాత్ ||

తా|| అతీతానంతర శ్లోకోక్తవార ప్రవేశకాలము మొదలు ఇష్టఘటి సంఖ్యను 2 చేత వచ్చించి 5 చేత భాగించగా వచ్చిన శేషమును పైవిభాజ్యములో తీసివేసి 1 కలిపి 7 చేత భాగించగావచ్చిన శేషము వారముమొదలుకాలహూరేశసంఖ్యయగును

(యథా) రవివాసర ఇష్టఘటికా: 7 తాద్విగుణితా: (7=2) 14 భవతి సంవ
 భి: హృతానుసతీమ (5) (14) (2) శిష్టా: ౪ చతుదశకావాంశుధ్యై చతస్ర: త్యక్తై
 శిష్టానుదశను 10 ఏకాంశంయోజ్య 7 సప్తభి: హృతాను శిష్టా: 4 రవివారమారభ్య
 శ్రీమాత్ గణనయాబుధోభవతి అత: కాలహోరేశోబుధ:॥

కాలహోరా వ్రయోజనము.

శ్లో॥ వారేపో కంకాలహోరానుతస్యధిష్ట్యేపో కంస్వామితిధ్వం
 శకేస్య । కుర్యాద్వికూలదిచిత్వంక్షణేషు వైవోల్లంఘ్య: పారిషు
 శ్చాపిదండః॥

తా॥ ఏవారమందు ఏకర్మవిహితంగా జేప్పబడియున్నదో ఆవారమందు ఆకర్మ
 జేయుటకు అనుకూలపడనంతటో ఇతరవారములయందైనను అవారాధిపతియొక్క కాల
 హోరయందు, జేయదగినది. ఇట్లే ఏనక్షత్రమందు ఏకర్మ జేయదగినదో ఇతరనక్షత్ర
 మందును అనక్షత్రస్వామి ముహూర్తముందు ఆకర్మ జేయవచ్చును ముహూర్తముల
 యందు దిక్కులవారకూలలను విచారించవలెను పరిమాదండములు చాటగూడదు.

వైదానికి ఉదాహరణము. (మన్వాదులు)

గురువారమందు గమనము విహితము, అది ఆవారమందు జరుగదు అదివార
 మందైనను, అగురుకాలహోరయందు గమనము జేయవచ్చును. ఇట్లే నక్షత్రోక్తకర్మ
 తన్నక్షత్రస్వామి ముహూర్తముందు జేయవచ్చును. (ఇది అత్యావశ్యకమైనప్పుడు)

శ్లో॥ మన్వాద్యాప్రితిధీమధా తిధిరవీణాజ్ఞానుచాది క్షిధీ జ్యేష్ఠేం
 త్యైచతిధి స్త్విషేనవతపస్యశ్వా: సహస్రశివా: । భాద్రేగ్నిశ్చసి తెత్వ
 మాప్తనభస: కృష్ణైయుగాద్యా:సి తే గోగ్నీ బాహులరాధయోర్మ దన
 దశౌభాద్రమాఘాసి తె॥

ఇతి ముహూర్తచింతామణౌ వ్రథమంశుభాశుభవ్రకరణంసమాప్తం.

తా॥ చైత్రశుక్ల తృతీయా పౌణికమానులును కార్తీకశుక్ల పూర్ణిమా ద్వా
 దశులును, అషాఢశుక్ల దశమీ పూర్ణిమలును, జ్యేష్ఠ పూర్ణిమయు, ఫాల్గునపూర్ణి
 మయు, ఆశ్వయుజ శుక్ల నవమియు, మాఘశుక్ల సప్తమియును, పుష్యశుక్లైకాదశి
 యును, భాద్రపదశుక్ల తృతీయయు, శ్రావణ కృష్ణాష్టమ్యమావాస్యలును, మన్వా
 దులు, కార్తీకశుక్ల నవమియు, వైశాఖశుక్ల తృతీయము, భాద్రపద బహుళ త్రయో
 దశియు, మాఘమావాస్యయు, యుగాదులు ఇవి వినాహోహోదులయందువిడువదగినవి.

ఈ ప్రకారముగా ముహూర్తచింతామణియందు మొదటిదైన శుభాశుభప్రక
 రణము ముగిసెను.

నక్షత్రాధి పతులు.

శ్లో॥ నాసత్కాలికవహ్నిధాతృశ శిభృదుద్గానితీజ్యోరగాము
 త్తేశా: పితరోధగోర్యమరవీత్వప్తా సమీరికితమాత్ । శశాగ్నిఖలు
 మిత్రేఇంద్ర నిర్ముతి: క్షీరాణివిశ్వేవిధి గోవిందోవసుతో యపాజ
 చరణాహిర్బుధ్న్యపూషాభిధాః॥

తా॥ అశ్వనికి అశ్వనీదేవతులు, భరణికి యముడు, కృత్తికకు అగ్ని, రోహి
 ణికి బ్రహ్మ, మృగశిరకు చంద్రుడు, ఆర్ద్రకు శివుడు, పునర్వసునకు అదితి, పుష్య
 మికి బృహస్పతి, ఆశ్లేషకు సర్పము, మఖకు పితరులు, పుబ్బకు భగదు, ఉత్తరకు
 అర్యముడు, హస్తకు సూర్యుడు, చిత్రకు విశ్వకర్మయు, స్వాతికి వాయువు, విశా
 ఖకు ఇంద్రాగ్నిలు, అనూరాధకు సూర్యుడు, జ్యేష్ఠకు నిందుడు, మూలకు నిర్ముతి
 పూర్వాషాఢకు నుదకములు, ఉత్తరాషాఢకు విశ్వదేవతలు, అభిజిత్తుకు విధియు, శ్రవ
 ణముకు విష్ణువు, ధనిష్ఠకు వసువులు, శతభిషమునకు వరుణుడు, పూర్వాభాద్రకు,
 అజైకపాదుడు, ఉత్తరాభాద్రకు అహిర్బుధ్న్యుడు, రేవతికి పూషుడును, అధిపతులు.

ధ్రువ నక్షత్రములు.

శ్లో॥ ఉత్తరాత్రయరోహిణ్యో భాస్కరశ్చధ్రువంస్థిరం । తత్రస్థి
 రంబీజగేహ శాంత్యా రామాదిసిద్ధయే ।

తా॥ ఉత్తరాత్రయము, రోహిణి, భానువారము, ఇంద్రువ (స్థిర) సంజ్ఞలు,
 ఇవి బీజావాసన గృహారంభకాంతి, ఉద్యాపనప్రతిష్ఠాదులకు బ్రశస్తములు.

చర నక్షత్రములు.

శ్లో॥ స్వాత్యాదిత్యేశుతేస్త్రీణి చంద్రశ్చాపిచరంచలం । తస్మిన్
 గజాదికారోహో వాటికాగమనాదికమ్॥

తా॥ స్వాతి, పునర్వసు, శ్రవణము, ధనిష్ఠ, శతభిషములును, చంద్రుడు,
 చరనామకములు ఇవి గజాశ్వాద్యారోహణమునకును, వాటికా యాత్రాదులకును,
 ప్రశస్తములు.

ఉగ్ర నక్షత్రములు.

శ్లో॥ పూర్వాత్రయంయూయ్యమఖే ఉగ్రంకూరం కుజస్తథా ।
 తస్మిన్కూతాగ్ని శాత్యాణి విషశస్త్రాదిసిద్ధతి॥

తా॥ పూర్వాత్రయము, భరణి, ముఖలును, అంగారకవారమును, ఉగ్రాహ్వ
 యములు, ఇవి మారణకర్మ, అగ్నికర్మ, కపటశృత్య, విషప్రయోగ, శస్త్రప్రయో
 గాది ఉగ్రకర్మలకు యోగ్యములు.

సాధారణ నక్షత్రములు.

శ్లో॥ విశాఖాగ్నేయభేసామ్యా మిశ్రింసాధారణంస్మృతంతతా)
గ్నికార్యంమిత్రంచ వృషాత్సర్గాదిసిద్ధ్యతి॥

తా॥ విశాఖ, కృత్తిక, బుధవారము, సాధారణాఖ్యలు. ఇవి అగ్నిహోత్ర, కామ్యవృషాత్సర్గాదుల కర్తృములు.

క్షిప్ర నక్షత్రములు.

శ్లో॥ హస్తాశ్విపుష్యాభిజితః క్షిప్రింలఘుగురు స్తథా తస్మిన్వజ్యా
రతిజ్ఞాన భూషాశిల్పకళాదికమ్॥

తా॥ హస్తా, అశ్విని, పుష్యమి, అభిజిత్తులును, గురువారమును, క్షిప్రినామ భేయములు. ఇవి అంగడి, స్త్రీసంభోగ, కాస్తాది జ్ఞానారంభ, అలంకార, కిలపి, నృత్యాదిచతుః షష్ఠి (64) కళలకును యోగ్యములు.

మృదునక్షత్రములు.

శ్లో॥ మృగాంత్యచిత్రామిత్రీక్షణం మృదుమైత్రంభృగు స్తథా ।
తత్రగీతాంబరక్రీడా మిత్రీకార్యం విభూషణమ్॥

తా॥ మృగశిరశ్, రేవతి, చిత్త, అనూరాధలును, శుక్రవారమును, మృదు సామకములు, ఇవి గాన, వస్త్ర, క్రీడా, మిత్ర, కృత్యాదులకు ప్రశస్తములు.

దారుణ నక్షత్రములు.

శ్లో॥ మూలేంద్రాదాహిభంసారిః తీక్ష్ణందారుణ సంజ్ఞకం ।
తత్రాభిచారభూతోగ్ర భేదాఃపశుదమాదికమ్॥

తా॥ మూల, జ్యేష్ఠ, ఆర్ద్ర, ఆశ్లేషలును, శనివారమును దారుణనామభేయములు, ఇవి అభిచారకృత్య, మరణకృత్య, భయంకరకృత్య, విజ్వేష, పశుశిక్షాదుల నుపయోగ కరములు.

ఊర్ధ్వముఖాది నక్షత్రములు.

శ్లో॥ మూలాహిమిశ్రింగ్రామధోముఖం భవేదూర్ధ్వాస్యమాద్రే)
త్య హరిత్రయంధృవం తిర్యజ్ముఖంమైత్రీ కరానిలాదితిజ్యేష్ఠాశ్విభాని
దృశ్యకృత్యమేషునల్॥

తా॥ మూల, ఆశ్లేష, విశాఖ, కృత్తికలు, అధోముఖ నక్షత్రములు, ఆర్ద్ర, పుష్య, శ్రవణ, ధనిష్ఠ, శతభిష, ఉత్తరాత్రయ, రోహిణిలూర్ధ్వముఖములు, హస్త స్వాతి, పునర్వసు, జ్యేష్ఠ, అశ్వినీ మృగశిరశ్, రేవతి, చిత్త, అనూరాధలు, తిర్యజ్ముఖనక్షత్రములు, ఇంద్రధోముఖ నక్షత్రములు కూపాదులకును ఊర్ధ్వముఖ నక్షత్రములు వృషాది స్థాపనలకును, తిర్యజ్ముఖ నక్షత్రములు గృహారంభాదులకును ప్రశస్తములు.

నూతనా భరణ ధారణము.

శ్లో॥ పౌష్ణధృవాశ్వి కరపంచకనానవేజ్యా దిత్యేవ్రవాళరదశంఖ
సువణావస్త్రం । ధార్యంవిరి క్తశనిచంద్రకు జిహ్విరి క్తం భౌమేద్రువా
దితియుగే సుభగానదధ్యాత్॥

తా॥ రేవతీ, ధృవనక్షత్రములు, అశ్విని, హస్త, చిత్త, స్వాతి, విశాఖ, అనూరాధ, ధనిష్ఠ, పుష్యమి, పునర్వసులయందును రిక్షేతర తిథులయందును భాను, సోమ, బుధ, గురు, శుక్రవారములయందును, ప్రవాళదంతశంఖకువర్ణాది కృతాభరణ వస్త్రధారణములు ప్రశస్తములు, మంగళవారమున రక్తవస్త్రాదిధారణము మంచిది, ధృవనక్షత్రములయందును, పునర్వసు పుష్యములయందును, మంగళవారమందును, సౌభాగ్యవతియగు నారి పూర్వోక్తాభరణాదికముల ధరింపగూడదు.

వస్త్రధారణమందు విశేషము.

శ్లో॥ వస్త్రాణాంనవభాగ కేషుచ చతుష్కేషురాశాక్షసా । మధ్య
త్ర్యంశగతానరాస్తునదశే పార్శ్వేచమధ్యాంశయోః । దగ్ధేవాస్సుటి
తేంబరే నవతరేపంకాదిలిప్తేనన ద్రక్ష్యంశేన్మనురాంశయో శ్శుభ
మనత్సర్వాంశ కేప్రాంతతః॥

తా॥ నూతనవస్త్రము దగ్ధముగాని స్ఫుటితము (విడిపోవుట) గాని పంకా (బురద) దిచేత పూయబడినగాని యైనప్పుడు ఆవస్త్రమునందు 3 లైనులు 3=3 లొమ్మిది భాగములు నేర్పరచవలెను అందులో నాలుగు కోణములందున్న ౪ భాగములు దేవభాగములు, సరాసరి మధ్యనున్న 3 భాగములు మనుష్యభాగములు పార్శ్వములయందు మధ్యనున్న ౨ భాగములు రాక్షసభాగములు ఇందులో దగ్ధాదిదోషము కాక్షసభాగమందైన వస్త్రమును ధరించగూడదు, దేవమునుష్య భాగములయందైన భరించవచ్చును. అన్నిభాగముల యందున్న అశుభము.

దేవభాగము	రాక్షసభాగము	దేవభాగము
మనుష్యభాగము	మనుష్యభాగము	మనుష్యభాగము
దేవభాగము	రాక్షసభాగము	దేవభాగము

నింద్యతిథులయందు వస్త్రధారణము.

శ్లో॥ విప్రాజ్ఞయాతథోద్వాహే రాజ్ఞాప్రీత్యార్పితంచయత్ | నింద్యే
పిధిష్ఠ్యేవారాదౌ వస్త్రధార్యంజగుర్బుధాః ||

తా॥ నింద్యతిథులయందును, బ్రాహ్మణాజ్ఞచేతగాని, వివాహమందుగాని, రాజుచేత పారితోషముగాని నివ్వబడినప్పుడుగాని, నూతనవస్త్రధారణ చేయవచ్చునని నిద్యంనులు చెప్పుచున్నారు.

మృత్యురోపణాదులకు శుభనక్షత్రములు.

శ్లో॥ రాధామూలమృదుధువత్క వరుణక్షిప్రైర్ల తాపాద సారో
పోధోన్మపదశ్శం ధృవమృదుక్షిప్రశ్రవోవాసవైః | తీర్థ్నోగ్రింబుప
భేషు మద్యముదింతి పాంత్యవహ్నిం దుభా దిత్యేంద్రాంబుపవాస
వేషుహి గవాంశ స్తకయోవిక్రయః ||

తా॥ అనూరాధా, మూలా, మృదునక్షత్ర ధృవనక్షత్ర క్షిప్రనక్షత్ర, శతభిష
కోలయందు వృక్షలతాద్యారోపము మంచిది ధృవమృదుక్షిప్రనక్షత్రములయందును,
శ్రవణ ధనిషిలయందును ప్రథమరాజదర్శనము యోగ్యము దారుణ నక్షత్రములయం
దును, ఉగ్రనక్షత్రములయందును, శతభిషమందును మద్యపానము శ్రేష్ఠము క్షిప్ర
నక్షత్ర, రేవతి, కృత్తిక, జ్యేష్ఠ, మృగశిర, పునర్వసు, శతభిషక్, ధనిష్ఠలయందు
పశువులయొక్క క్రయవిక్రయములు ప్రశస్తములు.

పశురక్ష ముహూర్తము.

శ్లో॥ లగ్నే శుభేచాప్తమశుద్ధిసంయుతే రక్షాపశూనాం నిజయోని
భేదరే | రిక్తాప్తమిదశశశుజశ్రవో ధృవత్వాప్తేషుయాసం స్థితివేశ
సంసరత్ ||

తా॥ అష్టమశుద్ధిలో గూడిన శుభలగ్నమందును, చరనక్షత్రముల యందును,
పశుయోని నక్షత్రములయందును, పశుంక్షప్రశస్తము, రిక్తతిథులయందును, అష్టమ

అమావాస్యలయందును, మంగళవారమందును శ్రవణచిత్త ధృవనక్షత్రములయందును,
పశుప్రశేషము చేయగూడదు.

బౌద్ధధనేన సూచీకర్మము.

శ్లో॥ భైషజ్యంసల్లఘుమృదుచరే మూలభేష్యం గలగ్నే శుక్లేం
ద్వీజ్యేవిదిచదివసే చాపితేషాంరవేశ్య | శుద్ధేరివన్యనమృదిగ్నహే
న త్తిథానోజనేభే | సూచీకర్మావ్యదితివనుధత్వాప్తమి తాశ్చిపుష్పే ||

తా॥ క్షిప్రమృదుచ మూల నక్షత్రములయందును ద్విస్వభావ లగ్నమందును,
లగ్నమునకు సప్తమాష్టమ ద్వాదశస్థానములయందు గ్రహములు లేకుండునప్పుడును,
భాను, సోమ, బుధ, గురు, శుక్రగ్రహములయందును, యోగ్యతిథులయందును, బౌద్ధ
ధనేషము ప్రశస్తము, జన్మనక్షత్రముందౌషధారంభముఁ జేయగూడదు. పునర్వసు
ధనిష్ఠ, చిత్త, అనూరాధ, అశ్విని, పుష్యములయందు సూచీకర్మ (కుట్టుపని) ఆరం
భింప వచ్చును.

కరియ విక్రయ నక్షత్రములు.

శ్లో॥ కరియక్షేవిక్రియోనేష్ఠః విక్రయక్షేక్రియోపిన |

పాష్టాంబుపాశ్చిన్దీవాత శ్రీవశ్చిత్రాకరియేశుభాః ||

తా॥ కరియ నక్షత్రములయందు విక్రియమును, విక్రయ నక్షత్రములయందు
కరియమును చేయగూడదు. రేవతి, శతభిషక్, అశ్విని, స్వాతి, శ్రవణ, చిత్తలు,
క్రియమునకు శుభనక్షత్రములు, (కరియము కొనుట, విక్రయము అమ్ముట)

విపణి ముహూర్తము.

శ్లో॥ పూర్వద్వీశకృశానుసార్పయ మభేకేందద్వికోణశుభైః |
షట్కాయేష్యశుభైర్విసాఘటతనుం నవిక్రయస్స త్తిథౌ | రిక్తాభామ
ఘటావిసాచవిపణి ర్మైత్రీధృవక్షిప్రభైః | లగ్నే చంద్రసి తేవ్యయా
వ్రహితైః పాపైశ్శుభైర్దావ్యయభేః ||

తా॥ పూర్వాశ్రయ, విశాఖ, కృత్తిక, ఆశ్లేష, భరణి, నక్షత్రములయందును,
కేంద్రములయందును, ద్విత్వీయమందును, త్రికోణస్థానములయందును, శుభగ్రహము
లుండగానున్న, క్షృతీయ వస్త్రైకాదశములయందు పాపగ్రహములుండగాను, కుంభే
తర లగ్నములయందును, యోగ్యతిథులయందును, విక్రియారంభముఁ జేయవలెను.
అనూరాధా ధృవక్షిప్ర నక్షత్రములయందును, రిక్తేతర తిథులయందును, కుజేతర వార
ములయందును, కుంభేతర లగ్నములయందును, లగ్నమందున చంద్రశుక్రలుండగాను,

ద్యావకాష్ఠమస్థానములయందు సావగ్రహములు లేనందునప్పుడును, ద్విత్వీయనవమైకా
దశలయందు కుభులుండగాను, విశక్వారంభము (అంగడి పెట్టా) శుభప్రదము.

పూర్వము సకల శుభకార్యములకును లగ్నచంద్రుడు నిషేధించబడి నప్పుటికిని
చంద్రుడు నై క్యకులబాదగుటచేతనున్నా, వర్గకులు నై క్యకులగుటచేతనున్నా, ఇచ్చట
విషక్వారంభమునందు నై క్యకులకు లగ్నచంద్రుడు కుభుడుగాఁ జెప్పబడియె.

గజాశ్చ కృత్వములు.

శ్లో॥ క్షిప్రాంత్యవస్థిందుమరుజ్జలేశాదిత్యేష్వరిక్తారదినేవక స్థం
స్వాద్యాజకృత్వం త్యథవాస్తికార్యం కుర్యాన్నుదుక్షిప్ర చరేషు
విద్యాన్ ॥

తా॥ క్షిప్రనక్షత్ర రేవతి, ధనిష్ఠ, మృగశిర, స్వాతి, శతభిషక్, పునర్వసుల
యందును, రిక్తారతిథులయందును, భామేతర వారములయందును, అశ్శకృత్వము
ప్రక స్తము. మృదుక్షిప్ర చరనక్షత్రముల యందు గజకృత్వమును జేయవలయును.

భూసాఘటనాది ముహూ ర్తము.

శ్లో॥ స్వాద్భూసాఘటనంతివష్కర చరక్షిప్రధునివెరత్వయు క
త్తిక్షోగ్రవిహీనభ రవికుజేమేసాలిసింహేతనా । తన్నుక్తానహితంచర
ధ్రువమ్మదుక్షిప్ర శుభసత్తనాత్తిక్షోగ్రాశ్శిమ్మగ ద్విదైవదహన
శస్త్రం శుభంఘట్టితం ॥

తా॥ చర క్షిప్ర ధ్రువ నక్షత్రములయందును, త్రిపుష్కరమందును, భూసా
ఘటనము (అలంకార నిర్మాణము) ప్రక స్తము. దారుణ ఉగ్రములుగాక మిగిలిన
నక్షత్రములయందును. ఆదివార మంగళవారములయందును. మేషవృశ్చికసింహులగ్న
ములయందును. రత్నములతోగూడిన భూషణము చేయదగినది. చర. మృదు. ధ్రువ.
క్షిప్ర. నక్షత్రములయందును శుభవార శుభలగ్నములయందును. ముత్తైములతోగూడి
నాభరణ నిర్మాణము చేయదగినది. దారుణ. ఉగ్ర నక్షత్రములయందును. అశ్శని.
మృగశిషక్. విశాఖ కృత్తికలయందును ఆయుధఘటనము (నిర్మాణము) ప్రక స్తము.

ముద్రాపాతన వస్త్రతౌళనములు.

శ్లో॥ ముద్రాణాంపాతనంసద్ధుగ్ధివ మృదుచరభక్షిప్రభై ర్విందుసా
రేఘుసేపూర్ణాజయాభ్యై నచగురుభృగుజాస్థై నిలగ్న శుభైఃస్వాత్ ।
వస్త్రాణాంతౌళనంసద్వసు హయదినకృత్సంచకాదిత్య పుష్కేనోరిక్తా
పర్వషష్ఠీ పితృదినరవిజ్ఞేషుకార్యంకదాపి॥

తా॥ ధ్రువమ్మదు చరక్షిప్రనక్షత్రములయందును ౧. ౩. ౪. ౫. ౬. వార
ములయందును, ౩. ౮. ౧౩. ౧౪. ౧౦. ౧౫ తిథులయందును గురు శుక్రమాధ్య రహిత
సమయమందును, శుభలగ్నమందును, ముద్రాపాతనయోగ్యమైనది. ధనిష్ఠ. అశ్శిని.
మాస్తాదిపంచక పునర్వసు. పుష్యములయందును. నూతనవస్త్రతౌళనము శుభకరము,
యీతౌళనము ౪. ౯. ౧౪ తిథులయందును, కృష్ణాష్టమీ చతుర్దశకులయందును, పూర్ణి
మా అమావాస్య నూర్యసంక్రమణములయందు, ఉభయపవ్యులయందును శ్రాద్ధదినమం
దును, శని. బుధవారములయందును, నెప్పుడును జేయగూడదు.

శస్త్రశయ్యాది ధారణము.

శ్లో॥ సంధార్యాకుంతవర్షేష్వ సనశరకృపాణాని పుతోష్వివిరిక్తై
శుక్రేజ్యాయేహ్నిమైత్ర ధ్రువలఘుసహితాదిత్యశాశ్శిద్విదైవే । స్వ
లగ్నైపిసిరాభ్యై శశినిచశుభదృష్టైశుభైః కేంద్రగైః స్వాద్భోగైః
శయ్యాననాదై ధ్రువమృదులఘు వార్యంతకాదిత్యజ్ఞైః॥

తా॥ రిక్తాన్యతిథులయందును రవి. గురు. శుక్రవారములయందును, అనూరా
ధా ధ్రువక్షిప్ర పునర్వసు జ్యేష్ఠ విశాఖలయందును, స్థిరలగ్నమందును, చంద్రుడు శుభ
గ్రహములచే చూడబడుచుండగాను కుభులు ౧. ౪. ౭. ౧౦ స్థానములనుండగాను
బలైము. కవచము. ధనువు. బాణములు, కత్తి చూరకత్తి మొదలైన యాయుధములు
ధరించుట మంచిది. ధ్రువమ్మదుక్షిప్ర శ్రావణ భరణి పునర్వసులయందు, పర్యంక
పీఠాదిభోగము ప్రక స్తము.

అంధాది నక్షత్రములు.

శ్లో॥ అంధాక్షంవసుపుష్యధాత్మ జలభద్విశార్యమాంత్యాభిధం
మందాక్షంరవివిశ్వమిత్ర జలపాశ్లేషాశ్శిచాంద్రంభవేత్ । మధ్యాక్షం
శివపితృజైకచరణత్వాప్తేంద్రవిధ్యంతకం । న్వక్షంస్వాత్మదితిశ్రవో
దహనభాహిర్బుధ్న్యరక్షోభగం॥

తా॥ రోహిణి. పూర్వాషాఢా. ధనిష్ఠ. పుష్య. విశాఖ. ఉత్తరా రేవతలు.
అంధాక్ష నామకములు, హస్త. ఉత్తరాషాఢా. అనూరాధా. శతభిష. ఆశ్లేషా.
అశ్శిని. మృగశిషక్లు, మందాక్ష సంజ్ఞలు అదకా మఖ పూర్వాభాద్రా చిత్రా
జ్యేష్ఠ అభిజిత్ భరణులు. మధ్యాక్షములు. ఉత్తరాభాద్రా. మూల. పుబ్బ. స్వాతి
పునర్వసు. శ్రవణ కృత్తికలు సులోచనములు. రోహిణి మొదలు నాలుగు నక్షత్ర
ములు క్రమముగా అంధ. మంద. మధ్యసులోచన సంజ్ఞలు, యథారోహిణి అంధ.
మృగశిషక్లుమందు. ఆరుద్రా మధ్య. పునర్వసు సులోచన, తిరిగి పుష్యమి అంధ.
ఆశ్లేషమంద, ఈ ప్రకారముగా నూహించునది.

అంధాది ఫలములు.

శ్లో॥ విసప్తార్థస్వలాభోంధశీఘ్రం మందేవ్రియత్నతః । స్వాధ్యాయైవణంమధ్యే శ్రుత్యాప్తీనమలోచనః ।

తా॥ నష్టద్రవ్యమును గురించి ప్రశ్న అంధనక్షత్రములయందు జేయబడేనేని పోయినసొమ్ము దొరకుననిన్ని, మందనక్షత్రములయందు పశ్చింఛిన ప్రియత్నము వలన శీఘ్రముగా లాభించును, మధ్యనక్షత్రములయందు పశ్చింజేయబడిన దూరముగా నున్నదని వాతకవచ్చును. నులోచన నక్షత్రములయందు ప్రశ్న జేయబడేనేని సొమ్ము నుగురించిన వాతకగూడా వివరాదు అని చెప్పెడి.

ధన వ్రయోగము.

శ్లో॥ తీక్షణిశీఘ్రోద్గ్రైర్యద్రవ్యం వత్తంనివేశితం । వ్రయుక్తం చవిసప్తంచ విష్టాంపాతెచనావ్యతే ।

తా॥ దారుణ నక్షత్ర సాధారణ నక్షత్ర ధృవనక్షత్ర ఉగ్ర నక్షత్రముల యందును, భద్రకరణమందును పాతలయందును, వృద్ధినిమిత్తమై నిచ్చిన ధనమును తిరిగి పొంద బడదు.

తటాక ఖనన నృత్యారంభములు.

శ్లో॥ మిత్రార్కధ్రువవాసవాంబువ మఖాతోయాంత్యపుష్పేందు భిః । పాపై హీనబలవైస్తనా సురగురాజ్ఞేవాభృగాభేవిధౌ ఆప్యై సర్వజలాశయస్య ఖననంవ్యంభోమఖైః సేంద్రభై సైన్యాత్వంహింబుకై శుభే తనుగృహేజ్జేబెజరాశౌశుభమ్ ।

తా॥ అనూరాధ - మాస్త - శోహిణి - ఉత్తరాత్రయ - ధనిష్ఠ - శతభిషక్ - మఖ - పూర్వాషాఢ - రేవతి - పుష్య - మృగశిర్షా - నక్షత్రములయందును, పాపగ్రహ ములు బలహీనములగుచుండగాను, శుభలగ్నమందును, బుధ - గురు - శుక్రవారముల ముల యందును. చంద్రుడు దశమస్థానమందును మిన - మకర - కటక రాసుల యందుండగాను తటాకాదులు త్రవ్వట మంచిది. పూర్వాషాఢా మఖలను విడిచి జ్యేష్ఠతోగూడిన మైనక్షత్రములయందును లగ్నచతుర్థమందు శుభులుండగాను లగ్న ఘరదు బుధుడుండగాను బుధుని రాశియందు చంద్రుడుండగాను, నృత్యారంభము ప్రశస్తము.

సేవా నక్షత్రములు.

శ్లో॥ క్షిప్రమైత్రేసిత్పితారైజ్యవారే సామ్యేలగ్నరైః కుజేవాఖిలాభే । యోనమైత్ర్యాం రాశిపోశ్చపిమైత్ర్యాం సేవాకార్యా స్వామినః సేవకేన॥

తా॥ అశ్విని - మాస్త - పుష్య - మృదునక్షత్రములయందును, బుధ - శుక్ర - రవి గురువారములయందును శుభలగ్నమందును, సూర్యుడుగాని కుజుడుగాని ౧౦ - ౧౧ స్థానములయందుండగాను యోని మైత్రీ రాశిశ మైత్రీలుండగాను సేవకుడు స్వామికా ర్యారంభమును జేయవలెను.

ఋణ గ్రహణము.

శ్లో॥ స్వాత్మాదిత్యమృదుద్విదైవ గురుభేకణాత్రయాశ్వేచరై లగ్నధర్మసుతాప్తశుద్ధిసహితైద్రవ్య వ్రయోగశుభః । నారేగావ్యా మృణంతు సంక్రమదిన వృద్ధాకరైర్హింసితద్వంశేషు భవేద్ధృణంనచబుధే దేయంకదాచిద్దనమ్॥

తా॥ స్వాతి - పునర్వసు - మృదు - విశాఖ - పుష్య - శ్రవణ - ధనిష్ఠ - శతభిష గశ్వినులయందును చరలగ్నమందును ౯ - ౫ స్థానములయందు శుభులుండగాను, అప్త మశుద్ధితోగూడిన లగ్నమందును అప్పివ్వవలెను.

మంగళవారమందును సంక్రమణ దినమందును మాస్తాయుక్త భానువారమందును ఋణమును పుచ్చుకొనకూడదు అలాపుచ్చుకున్నయెడల వానివంశముందుగూడా నాఋణ ముత్తరదు ఒకానొకప్పుడును బుధవారమందు ఋణమునివ్వకూడదు.

కృషి కర్మ.

శ్లో॥ మూలద్యౌశమఖాచరధృవ మృదుక్షిప్రైర్విసార్కంశనింపా పై హీనబలై విధౌ జలలవేశుక్రవిధౌమాంసలై । లగ్నదేవగురా మాలప్రవహాణంశస్తంసనింహే ఘటకర్కజైణధటెతనౌ క్షయం కరంరిక్తాను వష్ట్యాంతథా॥

తా॥ మూల - విశాఖ - మఖ - చర - ధ్రువ - మృదుక్షిప్ర నక్షత్రముల యందును సోమ - మంగళ - బుధ - గురు - శుక్రవారములయందును పాపులు బలహీనులై యుండ గాను చంద్రుడు జలరాశులయందును జలాంశలయందు నుండగాను చంద్ర శుక్రులు బల వంతులై యుండగాను గురువు లగ్నమందుండగాను హలప్రవహాణాది (నాగలితో దున్నుట) కృషికర్మ ప్రశస్తము. సింహ - కుంభ - కటక - మేష - మకర - కులా

లగ్నముల యందును ౪ - ౬ - ౯ - ౧౪ తిథులయందును చేయబడిన కృషికర్మ నాశనమును పొందును.

బీజావాపనము.

శ్లో॥ ఏతేషుశ్రుతివారుణాదితి విశాఖోదూనిభామం వినాబీజోప్తి గణదితా శుభాత్వగుభతోష్టాగ్నిందురామేందవః । రామేంద్యగ్నియు గాన్య సుచ్చభకరాన్యప్తా హలెర్కోర్మిత్తాద్భాద్రా మాప్తనవాప్త భానిమునిభిః పోక్తాన్యసత్సంతిచ ।

తా॥ పైన చెప్పిన నక్షత్రములలో శ్రవణ- శనిభిష- పునర్వసు విశాఖ నక్షత్రములను మంగళవారమును విడిచి మిగిలిన నక్షత్రవారములలో బీజావాపనము జేయవలెను.

రాహువున్న నక్షత్రము మొదలుకొని ౮ వ నక్షత్రములు ఆశుభములు తరువాత ౩ శుభములు తరువాత ౧ ఆశుభము తర్వాత ౩ శుభములు ఆవల ౧ ఆశుభము అనంతరము ౩ శుభములు తరువాత ౧ ఆశుభము తర్వాత ౩ శుభములు తర్వాత ౪ ఆశుభములు.

సూర్యునిచేత విడువబడిన నక్షత్రము మొదలుకొని ౩ నక్షత్రములు ఆశుభములు తరువాత ౮ శుభములు, తర్వాత ౯ ఆశుభములు తర్వాత ౮ శుభములు, యీరెండవ ప్రకారమందు అభిజిన్నక్షత్రముగూడా లెక్కించవలెను.

శిరామోక్షణదులు.

శ్లో॥ త్యాప్తాన్మిత్రకభాద్యయేందు వలఘుశ్రోతై శిరామోక్షణం । భూమార్కజ్యదినవిరేకవమనాద్యం స్యాద్భూధార్కవినా । మిత్రక్షీప్రచరధ్రువెరవి శుభాపాలగ్నవగణవిదో । జీవస్యాపితనాగురానిగదితా ధర్మక్రియాతద్భుతే ।

తా॥ చిత్త- స్వాతి- అనూరాధ- జ్యేష్ఠ- ధనిష్ఠ- క్షీప్రశ్రవణ నక్షత్రముల యందును మంగళ- గురు- భానువారముల యందును శిరామోక్షణము జేయవలెను శిరామోక్షణ మనగా బోలునరములద్వారా నెత్తులుగు ప్రవహింపజేయుట పూర్వోక్త నక్షత్రముల యందును ౧-౨-౩-౪-౬ వారములయందును విరేచన పమనములకు ఔషధమును పుచ్చుకొన వలయును అనూరాధా క్షీప్రచర ధ్రువనక్షత్రములయందును రవి- సోమ- బుధ- గురువారములయందును బుధ గురువుల లగ్న నవాంశలయందును లగ్నమందు గురువుండగాను గురువుయొక్క బలముడగాను కోటిహోమరుద్రాసు పైన గ్రహజపాది ధర్మక్రియల నాచరించవలెను.

పైరు కోయుట.

శ్లో॥ తీక్షణజపాదికరనహ్ని ననుశ్రుతీందుస్వాతీమఖోత్తర జలాంతి కలత్తుచుష్మే మందారరిక్తరహితే దినసైతిశస్తా ధాన్యచ్చిదాని గదితాస్థిర భవిలగ్నా ॥

తా॥ మూల, ఆర్ద్ర, జ్యేష్ఠ, ఆశ్లేష, పూర్వాభాద్ర, హస్త, కృత్తిక, ధనిష్ఠ, శ్రవణ, మృగశిర- స్వాతి- మఖ- ఉత్తరా- ఉత్తరాభాద్ర- ఉత్తరాషాఢ- పూర్వాషాఢ- భరణి- చిత్త- పుష్యమి నక్షత్రములయందును, ఆది- సోమ- బుధ- గురు- శుక్రవారములయందును, ౧- ౨- ౩- ౪- ౬- ౭- ౮- ౧౦- ౧౧- ౧౨- ౧౩- ౧౪ తిథులయందును స్థిరలగ్నమందును పైరుకోయుట మంచిది.

సస్యారోపణము.

శ్లో॥ భాగ్యార్యమశ్రుతిమఖేంద్ర విధాత్వమూలమైత్యావ్యంత్యభేషు గదితంకణమర్దనంసత్ । ద్వీశాజపన్నిర్మతిధాత్వ శతార్యమతై సస్యస్యారోపణ మిహోర్మికుజేవినాసత్ ॥

తా॥ పుబ్బ- ఉత్త- శ్రవణ- మఖ- జ్యేష్ఠ- రోహిణి, మూల- అనూరాధ రేవతి- నక్షత్రములయందును, శుభవారాదులయందును, కణమదకనము, (అన్నమదకనము) శనగలు మొదలైనవాటికి పొట్టుతీయుట అనియు ఆర్థము శుభకరము. విశాఖ- పూర్వాభాద్ర- మూల- రోహిణి- శతతార- ఉత్తరా నక్షత్రములయందు ౧- ౨- ౪- ౬ వారముల యందును సస్యారోపణము (పైరు పెట్టుట) చేయవలెను.

ధాన్యవృద్ధి సితులు.

శ్లో॥ మిశ్రోగ్రాదభుజగేంద్రవి భిన్న భేషుకర్కాజతౌభిరహితై చతనాశుభాపా । ధాన్యస్థితీశుభకరీగదితాధ్రువేజ్యద్విశేంద్రద్రుచ రభేషుచ ధాన్యవృద్ధిః ॥

తా॥ సాధారణ- ఉగ్ర- ఆరుద్ర- ఆశ్లేషలను విడిచి తక్కిన నక్షత్రముల యందును కులామేష కర్కాట కేతిరలగ్నములయందును శుభదినమందును ధాన్యస్థితి (అన్నము కొరకు ధాన్యమును నిలవజేయుట మంచిది, ధృవ పుష్య విశాఖ జ్యేష్ఠ అశ్విని చరనక్షత్రములయందు ధాన్యవృద్ధి (అన్నము కొరకు గాక విక్రయార్థముగా ధాన్యమును నిలవజేయుట) మంచిది.

కాంతి కాదులు.

శ్లో॥ క్షిప్రధుగ్రాంత్యచంతైత్యే మఖానుశ సంత్యోచ్చాంతికం
సహచమంగళపౌష్టికాభ్యాం । భేర్యవిధానుభగతే తినుగగురానో
మాధ్యాదిదుష్టసమయే శుభదంపిమిత్రై ॥

తా॥ క్షిప్ర- ధ్రువ- రేవతి- చర- మృదు మఖలయందును లగ్నమునకు ౧౦
స్థానమున సూర్యుడును, ర ల చంద్రుడును లగ్నమును గురువును వృషాదగాను కాంతి
కర్మలును శుభకర్మలును పుష్కలభావమైన కర్మయును చేయవలెను, మాధ్యాదిదుష్టసమ
యములయందు జేయగూడదు, నైమిత్తికములైతే మాధ్యాదిదుష్ట సమయములయందును
జేయవచ్చును.

హో మా హు తి.

శ్లో॥ సూర్యభాత్రితిభేచాంబే సూర్యవిచ్చక్రవంగవఃచంద్రా
రేజ్యాగుళిఖనోనేష్టా హూమాహుతిఃఖలే॥

తా॥ సూర్యుడున్న నక్షత్రము మొదలు చంద్రుడున్న నక్షత్రమువఱకులెక్కిం
చిన ౩, ౩ నక్షత్రములకు క్రిమముగా సూర్య- బుధ- శుక్ర- శని- చంద్ర- శుభ-గురు-
రాహు కేతువు లధిపతులు, కావున నిందులూ శుభగ్రహసంబంధ నక్షత్రములయందు
హోమము జేయవచ్చును పాపగ్రహ నక్షత్రములయందు చేయగూడదు.

వహ్ని నివాసము.

శ్లో॥ పైకాతిధిర్వారయతాకృతాస్తా కేషేగుణేభేభువివహ్ని
వాసః । సౌఖ్యాయహూమేశశియుగ్మకేషే ప్రాణాధకానాశౌది
విభూతలేచ ।

తా॥ వతకమాన తిధివారములగలపి వాలగింటచే భాగించగా కేవలము ౩
గాని మన్నగాని మిగిలిన అగ్నిహోతుగఁడు భూమిపైనుండును కాన నప్పుడు చేయ
బడిన హోమము సౌఖ్యకరము, ౧ గాని ౨ గాని మిగిలినప్పుడు స్వర్గమందుండును
గాన నప్పుడు చేయబడిన హోమము ప్రాణాధకానాశనకరము.

నవాన్న భోజనము.

శ్లో॥ నవాన్నస్త్యాచ్చరక్షిప్రమృదుభేన త్రనాశుభం వినానందా
విషఘటిమధుపా సార్కభూమిజామ్॥

తా॥ చర- క్షిప్ర- మృదునక్షత్రములయందును, శుభలగ్నమందును నండేతర
తిథులయందును, విషఘటితరకాలమందును, చైత్ర పుష్యేతర మాసములయందును,
శని శుభేతర వారములయందును నవాన్న భోజనము శుభము.

నాకా కృత్యము.

శ్లో॥ యామ్యుత్రయవిశాఖేంద సార్వపిత్యేశభిన్నభైః । భృగ్వీజా
ర్యేదినేనాకాఘటనం సత్తనాశుభం॥

తా॥ భరణి, కృత్తికా, రోహిణి, విశాఖ, శ్లేష్మ, ఆశ్లేష, మఖ, ఆర్ద్రాలను
విడిచి మిగిలిన నక్షత్రములయందును, ఆది, గురు, శుక్రవారములయందును, శుభలగ్న
మందును, నాకాకృత్యము (పడవను చేయుట, నీటిలో విడుచుట) శుభకరము.

అభిచార కర్మ.

శ్లో॥ మూలార్ద్రాభరణిపిత్ర్యమృగే సామ్యేఘటితనా । నుభేశుక్రే
ప్రమేశుద్ధే సిద్ధిర్విరాభిచారయోః॥

తా॥ మూల, ఆర్ద్ర, భరణి, మఖ, మృగశిరః, నక్షత్రములయందును, మంభ
లగ్నమందును, బుధుడుగాని, శుక్రుడుగాని, చతుర్థకామందుండగాను, అప్తమశుద్ధితో
గూడిన లగ్నమందును, వీరమారణకర్మలు ప్రశస్తములు.

రోగ విముక్త స్నానము.

శ్లో॥ వంత్యాదిధ్రువమఖానిలసార్వధిష్ణే । రిక్తేతిథాచరతనా విశ
వీందువారే । స్నానంబుజావిరహితస్య జనస్యశస్తంహీనేవిధాఖలఖగై
ర్భవకేంద్రోజే ।

తా॥ రేవతి, పునర్వసు, ధ్రువ, మఖ, స్వాతి, ఆశ్లేషలను విడిచి మిగిలిన నక్ష
త్రములయందును, రిక్తతిథులయందును, చరలగ్నమందును, శుక్రసోమవారములుగాని
వారములందును, చంద్రుడు బలహీనుడై యుండగాను, అనగా ౬-౮-౧౨ స్థానముల
నుండగాను, పాపగ్రహములు ౧-౪-౭-౧౦-౧౧ స్థానములయందుండగాను రోగ
విముక్తరూరోగ్య స్నానము జేయవలెను.

శిల్ప రంభము.

శ్లో॥ మృదుధ్రువక్షిప్రచరేజ్ఞే గుర్రావాఖలగ్నగే । విధాజ్ఞజీవ
వర్గస్థై శిల్పారంభఃప్రసిద్ధ్యతి ॥

తా॥ మృదు, ధ్రువ, క్షిప్ర, చరనక్షత్రములయందును, బుధగురువులలో నెవ్వ
రైనను దశమమందుండగాను, చంద్రుడు బుధునియొక్కగాని గురువుయొక్కగాని
నవాంకాది వర్గలయందుండగాను శిల్పవిద్యారంభము శ్రేష్ఠము.

స్నేహ కృత్యము.

శ్లో॥ సుశీల్యమిత్రభాగ్యేషు చాప్యమ్యాంత్రితేహేహరా । శుకృద్భు
ప్తేతనాసామ్యే వారేనాధానమిష్టతే ॥

తా॥ పువ్యమి, అనూరాధ, పుబ్బ, నక్షత్రములయందును, అష్టమి, ద్వాదశీ
తిథులయందును తైత్తిలకరణమందును, శుక్రనితోగూడుకొన్నదిగాని శుకృద్భుష్టికలది
గానియును లగ్నమందును శుభవారమందును, స్నేహముచేయుట మంచిది.

పరీక్షా ముహూర్తము

శ్లో॥ త్యక్త్యాప్తభూత శనివిష్టికుజా జనుర్భూమాసౌ మృతౌరవి
విధూలపిభానినాద్యః । ద్వ్యంగేచరేతనులవే శశిజీవతారాశుద్ధాకరా
దితిహారీంద్రకపెవరీక్షా॥

తా॥ అష్టమి చతుర్దశీ తిథులను, శని మంగళవారములను, భద్రజన్మనక్షత్ర
జన్మమాసములను గోచారముచేత అష్టమరవిచంద్రులనున్న నాడీనక్షత్రములనున్న
విడివి మిగిలిన తిథ్యాదులయందును ద్విస్వభావ చరలగ్నములయందును తన్నవాంశల
యందును చంద్రగురు తారాకుడియందును హస్త పునర్వసు శ్రవణ జ్యేష్ఠ శతభిష
క్కులయందును పరీక్ష చేయవలెను.

లగ్న శుద్ధి.

శ్లో॥ వ్యయాప్తశుద్ధోవచయే లగ్నగతుభద్రగుతే ।
చంద్రేతివడ్డశాయసై సర్వారంభఃప్రసిద్ధతి॥

తా॥ ద్వాదశాప్తమశుద్ధి యుండగాను జన్మలగ్నమందును, 3, ౬, ౧౦, ౧౧
స్థానములయందును లగ్నమందును, లగ్నముకు 3, ౬, ౧౦, ౧౧ స్థానములయందును
చంద్రుడుండి శుభదృష్టియుతుడై యుండగాను సకలకార్యారంభము ప్రశస్తము.

రోగ నివారణ పరిమాణము.

శ్లో॥ స్వాతిద్రాపూర్వాశివ సార్వభృతజన్వరే త్యమైత్రస్థిరతా
భవేద్రుజః । యామ్యశ్రీవోవారుణ తక్షభశివాఘసాహివక్షోద్వ్యధి
పార్కవాగువే॥ మూలాగ్నిదాసెననపి త్యభేనఖాబుధ్నా య్యమైజ్యా
దిది ధాతృభేనగాః । మాసోబ్జవైశ్వేధయమాహిమూలభేమిశై సపి
త్యైఫణిదంశ నమృతిః ॥

తా॥ స్వాతి, జ్యేష్ఠ, పూర్వాత్రయ, ఆశ్విని, ఆశ్లేషా నక్షత్రములయందు
జ్యురము వచ్చిన నారోగి మృతుడౌను, అనూరాధా రేవతులయందు వచ్చినరొగము
దీఘకముగానుండును భరణి, శ్రవణ, శతభిషక్, చిత్రానక్షత్రములయందు పా
రంభమైన రోగము ౧౦ దినముల వరకును, విశాఖ, హస్త, ధనిష్ఠలయందు వచ్చిన
రోగము ౧౫ దినముల వరకును. మూల, కృత్తిక, అశ్వినులయందు దుద్భవించినరొగము
౯ దినములును, మఖయందా విర్భవించిన రోగము ౨౦ దినములును ఉత్తరాత్రయ
పుష్య, పునర్వసు, రోహిణులయందు దవతరించిన రోగము ౭ దినములును, మృగశిర
ఉత్తరాషాఢలయందు దుత్పన్నమైన రోగము ౩౦ దినములును యుండి పిమ్మట కుడు
రును, ఆశ్లేష, భరణి, మూల, మఖ, కృత్తిక, విశాఖలయందు పాముచేత కరవబడిన
వాడు చచ్చును.

శ్లో॥ రాద్రాహిశక్రాంబుపయామ్య పూర్వాద్విదై వవస్వగ్నిమ
పావవారేరిక్తాహరిస్కుండది నేనరోగశీఘ్రంభవేద్రోగిజనస్యమృత్యుః॥

తా॥ ఆద్రక, ఆశ్లేష, జ్యేష్ఠ, శతభిషక్, భరణి, పూర్వాత్రయ, విశాఖ ధని
ష్ఠా, కృత్తిక, నక్షత్రములును, కూర్మవారములును, ర, ౯, ౧౪, ౧౨, ౬, తిథులును
కూడినయోగమందు రోగముదయించెనేని ఆరోగి శీఘ్రముగా యమగృహాతిథియగును.

శయ్యావితానాది కృత్యమ్.

శ్లో॥ క్షిపాహిమూలేందు హరిశవాయుభే ప్రేతక్రియాస్వార్థ్యమ
కుంభగేవిధౌ । ప్రేతస్యదాహాయమదిగ్గమంత్య జెచ్చయావితానం
గృహగోపనాదిచ॥

తా॥ అశ్విని, హస్త, పువ్య, ఆశ్లేష, మూల, మృగశిర, శ్రవణ, ఆద్రక
స్వాతి, నక్షత్రములయందు ప్రేతక్రియనాచరింప వచ్చును చంద్రుడు కుంభమీనముల
యందుండగా ప్రేతదహనమును దక్షిణ దిగ్గమనమును, శయ్యావితాన కరణములను
గృహాచ్ఛాదనమును, త్యజింపవలె ననుట.

త్రిపుష్కర యోగము.

శ్లో॥ భద్రాతిథీరవిజభూతనయార్కవారే ద్వీశార్యమాజచరణాది
తివహ్నివై శ్వే । త్రైపుష్కరోభవతి మృత్యువినాశవృద్ధా త్రైగు
ణ్యదో ద్వీగుణకృద్వసుతక్షచాందే॥

తా॥ ౨, ౭, ౧౨, తిథులును, శని, మంగళ, రవి, వారములును, విశాఖ,
ఉత్తర, పూర్వాభాద్ర, పునర్వసు, కృత్తిక, పూర్వాషాఢ నక్షత్రము లొక్కమారు
కూడెనేని త్రిపుష్కరయోగ మగును. ఈత్రిపుష్కరయోగము మృత్యువినాశ వృద్ధు

లయందు త్రిగుణఫలప్రదము - ఇదియే ధనిష్ఠ, చిత్త, మృగశిరలతోగూడిన, ద్విగుణ ఫలప్రద మగును.

శ్రీవ వ్రతనిధి దహనము.

శ్లో॥ శుక్రాగ్నిరాగ్నిమధర్మభూతమదనే నందానుతీర్ణోగ్రభే పాశ్చే వారుణభే త్రిపుష్కరదినే న్యూనాధిమాసేయనే । యామ్యేబ్దాత్పర తశ్చపాతపరిఘే దేవేజ్యశుక్రాస్తకే । భద్రావైధృతయోశవవ్రతీ కృతేర్దాహోనవక్షేసితే । జన్మపృత్యరితారయోమృతినుఖాం త్యే జ్ఞేచకర్తుర్ననన్మధ్యో మైత్రభగాదితిధృవవిశాఖా ద్వ్యంఘ్రిభేజ్ఞేపి చ । శ్రేష్ఠార్కేచవిధోర్దినే శ్రుతికరస్వాత్వశ్విపుష్కేతభా త్వాశా చాత్పరతో విచార్యమఖిలం మధ్యేయధానంభవమ్॥

తా॥ శుక్ర, మంగళ, శని వారములయందును, 1, 6, 11, 13, 14, 30 తిథు లయందును, ఉగ్రనక్షత్రములయందును, రేవతీ శతభిషములయందును, త్రిపుష్కర దినమందును శ్రయమాసమందును, అధికమాసమందును, దక్షిణాయనమందును, సంవ త్సరానంతరమునను, వ్యతిపాత పరిపూ యోగములయందును, గురు శుక్రల మాఘ్య ములయందును, భద్రావైధృతులయందును, కృష్ణపక్షమందును శవపృతికృతియొక్క దహనము కూడదు శవపృతికృతియనగా పాలాకాదికము.

ఈపాలాకాది సంస్కారము జన్మపృత్యక్తారలయందును చంద్రుడు జన్మరాశికి ౪.౫.౧౨ స్థానములయందుండగాను, ఆచరించెనేని కతకకు శ్రేయస్కరముగాదు అనారాధ, పుబ్బ, పునర్వసు, ద్రువ, విశాఖ, ద్విపాద, నక్షత్రములయందును, బుధ వారమునందును చేసెనేని మధ్యమ ఫలప్రదము రవి చంద్ర గురువారములయందును శ్రవణ, హస్త, స్వాతి అశ్వినీ, పుష్యములయం దాచరించెనేని శ్రేష్ఠఫలప్రదము ఈవిచారణ యంతయు దశాహానంతరము చేయదగినదిగాని దశాహము లోపల నవసరము లేదు.

అభు క్తమూల లక్షణమ్.

శ్లో॥ అభు క్తమూలంఘటికా చతుష్టయం జ్యేష్ఠాంత్యమూలాహి భవంహినారదః । వసిష్ఠవక ద్విఘటిమతంజగా బృహస్పతి స్త్యేకఘటి ప్రమాణమ్ ।

శ్లో॥ జ్యేష్ఠా మూలల మధ్యను ౪ ఘడియలకాలము అభు క్తము మూలమని నారదుడు చెప్పెను. ౨ ఘడియలని వశిష్ఠుడు వచించెను. ౧ ఘడియయేయని బృహ స్పతి వాక్యమిచ్చెను.

శ్లో॥ అభోచురన్యేప్రథమాష్టమహుట్యో మూలస్యశక్రాంతిమవంచ నాద్యః జాతంశిశుంతి త్రివరిత్యజేద్వా ముఖంపితాస్వాప్తసమానవశ్యేత్

తా॥ మఱికొందఱు జ్యేష్ఠాంతమందు ౫ ఘడియలును, మూలాదియందు ౮ ఘడియలును అభు క్తమూలమని చెప్పించున్నారు. అభు క్తమూలసంజాత శిశువును పరి త్యజించవలెను. లేదా ఎనిమిది సంవత్సరములవఱకు తండ్రి యాశిశువునుచూడగూడదు.

మూలాశ్లేషా జనన ఫలము.

శ్లో॥ ఆద్యేపితానాశముపై తమూల పాదేద్వితియేజననీతృతీయే । ధనంచతుర్థాస్యశుభోధశాంత్యా సర్వత్రిగుత్సాదహిభే విలోమమ్॥

తా॥ మూల ప్రథమ పాదమునందుద్భవించిన పుత్రికగాని, పుత్తుడుగాని, తండ్రిని చంపును. రెండవపాదమందైన మాతృనాశనము జేయును. మూడవపాదమం దైన ధనక్షయముజేయును. నాలవపాదమందైన శుభము, ఈఫలముల నే ఆశ్లేషాసంభ వులకు విలోమముగామాచేది అనగా ఆశ్లేషా చతుర్థచరణ జాతశిశువు తండ్రినిన్నీ, తృతీయపాద సంభవుడు తల్లినిన్నీ, ద్వితీయపాదోత్పన్నుడు ధనమునున్నూ నశింప జేయును, పృథమపాదము శుభకరము, ఈదుష్టఫలములన్నియు, యథాశక్తి యథా కాశ్రీయముగా కాంతిజేసిన యెడల నివారణమగును.

మూలా నివాసము.

శ్లో॥ స్వర్గేశుచిప్రాప్తవదేషుమాఖే భూమానభఃకార్తికచైత్రపా షే । మూలంహృద్ధస్తాత్తుతవస్యమార్గ వై శాఖశుక్రేష్వ శుభంచతత్ర॥

తా॥ ఆషాఢ- భాద్రపద - ఆశ్వయుజ - మాఘమాసములయందు స్వర్గమం దును, కార్తిక- చైత్ర- పుష్య- శ్రావణమాసములయందు భూమియందును, ఫాల్గు ణ- మార్గశిర- వైశాఖ- జ్యేష్ఠమాసములయందు పాతాళమందును, మూలానక్షత్ర ముందును, గాన భూలోక స్థితియందు మిక్కిలి కీడుచేయును. తదితర లోకస్థితియందు స్వల్పదోషము.

గండాంత పరిహారము.

శ్లో॥ గండాంతేంద్రభశూలపాత పరిఘవ్యాఘాతగండావమే సం క్రాంతి వ్యతిపాతవైధృతి సిసివాలీకుహూదర్శకే । వజ్రేకృష్ణచతుడశ శీమ యమఘంటెదగ్గ యోగమ్మతో । విష్ణుసోదర భేజనినాపితృభేజస్తా శుభాశాంతిః ।

తా|| గండాంత సమయమందును జ్యేష్ఠనక్షత్రముందును కూలపాత పరిభు వ్యా
పూత అతిగండములయందును, అవమసంకృంతి వ్యతిపాత వైభవములయందును, దృ
ష్టేందుకలా దృష్టేందుకలయైన అమావాస్యయందును, వజ్రయోగమందును, కృష్ణ
చతుర్దశియుందును, యమఘంట దగ్ధమృత్యుయోగములయందును, భద్రయందును
సహోదర నక్షత్రముందును, మాతాపితృనక్షత్రములయందును జననము పీడాకరిము గాన
కాంతిచేయవలెను. కాంతివలన నివారణ మగును.

నక్షత్ర తారలు.

శ్లో|| త్రిత్ర్యంగవంచాగ్నికు వేదవహ్నియశ్చ రేషు నేతాశ్చిశ్చ రేందు
భూకృతాః | వేదాగ్నిరుదాగ్నియమాగ్ని నహ్నియోఽబ్ధయశతం
ద్విద్విరదాభతారకాః||

తా|| అశ్వినాదులకు నీప్రకారము తారలు అ 3. భ 3. కృ 2. రో ౫.
మృ 3. ఆ ౧. పు ౨. పు 3. ఆల్లేష ౫. మ ౫. పుబ్బ ౨. ఉభ ౨. హ
౫. చి ౧. స్వా ౧. వి ౨. అనూ ౨. జ్యే 3. మూ ౧౧. పూష 3. ఉష ౨.
అభి 3. శ్ర 3. భ ౨. శ ౧౦౦. పూభా ౨. ఉభా ౨. రే 3.౨ తారలు.

నక్షత్ర స్వరూపములు.

శ్లో|| అశ్వాదిరూపంతురగాన్యయోనీ తురోసవణాన్యమణిగృ
హంచ | వృషత్కచక్రేభవనంచమంచః శయ్యాకరోమాక్తిక నిదు
మంచ | తోరణంబలినిభంచకుండలం సింహపుచ్చగజదంత మంచకాః |
వృష్టిచిత్రచరణాభమడకలౌ వృత్తమంచ యమలాభమడకలాః||

తా|| అశ్వని- గుఱ్ఱపు ముఖము, భరణి యోన్యాకారము, కృత్తిక మంగలకత్తి
రోహిణి- బండి, మృగశిరః- తేడిముఖము, ఆదాకా ప్రవాళము, పునర్వసు గృహ
ము, పుష్యమి బాణము, ఆల్లేష చక్రము, మఖ వల్లకీ, పుబ్బ మంచము, ఉత్తర
శయ్యా, హస్త హస్తాకారము, చిత్త ముత్యము, స్వాతి మాణిక్యము, విశాఖ తో
రణము, అనూరాధ బలినిభము, జ్యేష్ఠ కుండలము, మూల సింహపుచ్చము, పూర్వా
షాఢ గజదంతము, ఉత్తరాషాఢ మంచము, అభిజిత్ త్రికోణము, శ్రవణం త్రిపా
దము, ధనిష్ఠ మద్దెల, శతభిషక్ నృత్తం, పూర్వాభాద్ర మంచము, ఉత్తరాభాద్ర
జంట, రేవతి మృదంగము,

తటాకాది ప్రతిష్ఠ.

శ్లో|| జలాశయా రామమరప్రతిష్ఠా సామ్యాయ నేజివశశాంకశుక్రే||

దృశ్యేన్ముదుక్షిప్ర చరఘ్రవేన్యాత్ప్రతే సి తెన్వక్షాతిధిక్షిచేవా||

తా|| ఉత్తరాయణయందును గురు, శుక్ర, చంద్రులుదయించియుండగాను, మృ
దు, క్షిప్ర, చర, ఘ్రవనక్షత్రములయందును శుక్ల పక్షమందును, శుభనక్షత్ర తిధివార
ముహూర్తములయందును తటాక ఉద్యానదేవ ప్రతిష్ఠలు ప్రశస్తములు.

దేవప్రతిష్ఠ.

శ్లో|| రిక్తారవర్జ్యేదివసే తిశస్తాశశాంకపాపై ప్రీథవాంగసంస్థైః |
వ్యంత్యాప్తగైః సత్తచరై మ్భాగేంద్రదై సూర్యోఽపటోయువతౌచ
విష్ణుః || శివోనుయుగ్మే ద్వితనౌచదేవ్యః తుదాశ్చరెసర్వమిస్థి
క్షే|| పుష్కేగ్రిహవిఘ్నపయక్షసర్పభూతాదయోంతేశవణెజినశ్చ||

ఇతి శ్రీ దైవజ్ఞరామ విరచితే ముహూర్తచింతామణౌ ద్వితీయం

నక్షత్రప్రకరణం సమాప్తం.

తా|| చంద్రుడును పాపగ్రహములును 3. 6. 11 స్థానముల యందుండగాను
శుభగ్రహములు, 8. 12 స్థానములయందు లేనప్పుడును రిక్తేతర తిధులయందును శుభే
తర వారములందును, సర్వదేవత ప్రతిష్ఠ చేయవచ్చును. రవి సింహమందును, బ్రహ్మ
కుంభమందును, విష్ణువు కన్యయందును, శివుడు మిథునమందును, దేవి ద్విస్వభావరాకు
లయందును శ్చంద్రదేవతలు చరలగ్నమందును, అసుక్త దేవతలు స్థిరలగ్నమందును,
గ్రహములు పుష్యమియందును, యక్షరాక్షసభూత సర్పగణాధిపులు రేవతియందును,
బుద్ధుడు శ్రవణమందును, ప్రతిష్ఠించదగినవారు ఈప్రకారముగా ముహూర్తచింతా
మణియందు నక్షత్రప్రకరణము రెండవది ముగిసెను.

3 సంకృంతి ప్రకరణమ్.

సంకృంతి ఫలము.

శ్లో|| ఘోరాగ్రసంక్రమణముగ్రిరవాహి శూద్రాధ్యాక్షి
విశాలఘ్నవిభౌచ చరక్షాభామే | చౌరాన్మహాదరయుతాన్మ

వతీన్ జ్ఞమైత్రే మందాకినీసిరగురౌ సుఖయేచ్ఛమందా । విప్రాంశ్చ
మిశ్రీభభృగౌతు పశూంశ్చమిత్రాతీర్ణార్క జెంత్యజముఖాన్ ఖలు
రాక్షసీచ ।

తా॥ సూర్యసంకాంతి పూర్వాత్రయ మఖ భరిణీ భానువారమందైన, ఘోర
నామమును వహించి కూద్రులను సుఖవంతులనుగాజేయును. అశ్వినీ - మాస్త - పువ్య
మీ సోమవారమందు ధ్వాంక్షినామకయై వైశ్యులకును, స్వాతి - పునర్వసు - శ్రవణ -
ధనిష్ఠ - శతభిషక్ మంగళవారములందు మహోదర నామకమై దొంగలకును, చిత్రా -
రేవతి - మృగశిషక్ బుధవారమందు మందాకినీయై రాజులకును, రోహిణి - ఉత్తరా
త్రయ గురువారమందు, మందానామకయై బ్రాహ్మణులకును, కృత్తికా విశాఖ కుక్ర
వారమందు మిశ్రానామకయై పశువులకును, మూల - ఆర్ద్ర - జ్యేష్ఠ - ఆశ్లేష, శనివార
మందు రాక్షసియై చండాలాదులకును సుఖమును జేయును.

శ్లో॥ త్ర్యంశేదినస్యస్థవతీక ప్రభమేనిహంతి మధ్యేద్విజానపివిశో
పరకేచశూద్రాః । అస్త్రైనిశాప్రహరకేషుపిశాచకాదీక నక్తంచరా
నపినటాన్ పశుపాలకాంశ్చ । నూర్యోదయే సకలలింగిజనంచ సామ్య
యామ్యాయనం మకరకర్కటయోనికరుక్తమ్ ।

తా॥ అహస్సును మూడుగా విభజించగా సంక్రమణము ౧ వ భాగమందైతే
రాజులకును, ౨ వ భాగమందు బ్రాహ్మణులకును, ౩ వ భాగమందు వైశ్యులకును,
అస్త్రమయ సమయమందు శూద్రులకును. రాత్రి ప్రథమయామమందు భూతప్రేత
పిశాచాదులకును, ౨ వ యామమందు రాక్షసులకును, ౩ వ యామమందు నాట్యము
జేయువారికిని, ౪ వ యామమందు పశుపాలకులకును నూర్యోదయ సమయమందు లింగ
ధారులకును, (పాపండులకును) హానికలుగజేయును, మకర సంక్రమణము ఉత్తరాయ
ణనామకమును కర్కటక సంక్రమణము దక్షిణాయన సంజ్ఞకమును నగును.

సంకాంతి నామములు.

శ్లో॥ షడశీత్యాననంచాపస్పయుక్తన్యా ఝుషేభవేత్ । తుల
జౌవిషవత్ విష్ణుపదంసింహాలిగోఘటే ।

తా॥ కన్యామిధున ధనుర్మీన సంకాంతులు షడశీతి ముఖములనిన్ని తుల
జౌషములు వినువత్సుజ్యకాలములనిన్ని సింహ - వృశ్చిక - వృషభ - కుంభములు,
విష్ణుపదములనిన్ని చెప్పబడును. కటక మకరములు ఆయనములని పూర్వశ్లోకమందు
చెప్పబడినది.

సంకాంతి పుణ్యకాలము.

శ్లో॥ సంకాంతికాలాదుభయత్ర నాడికాఃపుణ్యముతాష్టోదశఘోడ
శోష్ణగోః । నిశీధతోర్వాగ పరత్రసంక్రమే పూర్వావరాహాంతిను
పూర్వభాగయోః ।

తా॥ రవి సంక్రమణములకు పూర్వమందు ౧౬ ఘటికలును పరమందు ౧౬ ఘటి
కలును పుణ్యకాలము అర్ధరాత్రమునులోగా సంక్రమణమువచ్చేనేని నవ్వుడు పూర్వా
హస్నులో ఉత్తరాధమున్న అర్ధరాత్రమును పిమ్మట సంక్రమణము వచ్చేనేని పరా
హస్నులో పూర్వార్ధమున్న పుణ్యకాలములు.

శ్లో॥ పూణేనిశీధేయదిసంక్రమః స్వాద్దినద్వయం పుణ్యమధోద
యాస్తాత్ । పూర్వంపరస్తాద్వదియామ్య సామ్యాయనదిన పూర్వ
పరేతుపుణ్యే ।

తా॥ సరిగా అధికారాత్రమందె సంక్రమణము వచ్చేనేని యవ్వుడు పూర్వో
త్తర దినద్వయ పుణ్యకాలము ఉదయానకు పూర్వం దక్షిణాయన ప్రజేకమందును అస్త
మయానకు పరమందు త్తరాయణ ప్రజేకమందును పూర్వోత్తర దినములు క్రమముగా
పుణ్యకాలములు.

శ్లో॥ సంధ్యాతీనాడీ ప్రమితార్క బింబాదధోదితాస్యాదధఃస్థ
మత్రి । చేద్యామ్యసామ్యే అయనైక్రమాత్ స్తః పుణ్యోత్తదానీంపర
పూర్వఘసాః ।

తా॥ నూర్యోదయమునకు ముందు ౩ ఘటికలును, అస్తమయమునకు వెనుక ౩
ఘటికలును. సంధ్యాకాలమనబడును గానదక్షిణాయనము ఉదయసంధ్యాకాలమందైన
పరమదినముపుణ్యము, సాయంసంధ్యాకాలమందు త్తరాయణమైన పూర్వదినముపుణ్యము

శ్లో॥ యామ్యాయనవిష్ణుపదే చాద్యామధ్యాతులాజయోః ।

షడశీత్యాననసామ్యే పరానాడ్యోతిపుణ్యదాః ।

తా॥ ౨-౪-౫-౮-౧౦ సంకాంతులకుముందు ౧౬ ఘటికలును ౧-౩
సంకాంతులకు మధ్య ౧౬ ఘటికలును ౩-౬-౯-౧౦-౧౨ సంకాంతులకు పర
మందు ౧౬ ఘటికలును మిక్కిలి పుణ్యకాలములు.

సాయనాంశ సంకాంతి.

శ్లో॥ తథాయనాంశాఃఖరసాహతాశ్చ స్పష్టార్కత్యా విహృతా

దినాద్యైః । మేషాదితఃప్రాకృతసంక్రమాః స్యుర్దానైజపాదౌబహు
పుణ్యదాస్తే ॥

తా॥ యధారాశిసంక్రమాః పుణ్యదాస్తథా అయనాంశాః షష్ట్యైః గుణితాః
స్పష్టార్కగత్యావిభక్తాః లభ్యేదినాద్యైః దినఘటిపతైః మేషాదిసంక్రాంతికాలాత్పూ
ర్వంచల సంక్రమాంభవంతి ఇమేషి స్నాననానజపాదౌ పుణ్యతమాభవంతీతి॥ అయనాం
కాదిః సిద్ధాంతావగంతవ్యత్వై స్నాత్రలిఖితుంశక్య ఇత్యవగంతవ్యం.

సమాది నక్షత్ర సంజ్ఞలు.

శ్లో॥ సమంమృదుక్ష్మిప్రవనుశ్రవోగ్ని మఖత్రిపూర్వాసృగవధం బృ
హత్స్యాత్. । ధృవద్విదై వాదితిథం జఘన్యంసార్వాంబుపార్ద్రా నిల
శాక్రయామ్యమ్ ॥

తా॥ చిత్త, రేవతి, మృగశిరః, అనూరాధ, అశ్విని, హస్త, పుష్య, ధనిష్ఠ,
శ్రవణ, కృత్తిక, పుబ్బ, పూర్వాషాఢ, పూర్వాభాద్ర, మూల, మఖ యీ ౧౫ నక్ష
త్రములు సమసంజ్ఞలు గోహిణి, ఉత్తర, ఉత్తరాభాద్ర, ఉత్తరాషాఢ. విశాఖ, పున
ర్వసు, యీ ౬ నక్షత్రములు బృహత్సంజ్ఞలు ఆశ్లేష, శతభిషక్, ఆర్ద్ర, స్వాతి,
జ్యేష్ఠ భరణి ౩ ను జఘన్య సంజ్ఞలు.

శ్లో॥ జఘన్యభైరంక్రమణేముహూర్తా శ్చ రేందవో బాణకృతా
బృహత్సంఖరామసంఖ్యాసమభేదుహర్షం సమర్థ సామ్యం విధుదర్శనసి

తా॥ జఘన్య నక్షత్రముందు సంక్రమణమైతే ౧౫ ముహూర్తములు. ఆపది
హేను ముహూర్తములలో సంక్రమణమైతే మహాఘృణము, బృహన్నక్షత్రమురగ
ముహూర్తములలో సంక్రమణమైతే సమాఘృణం, సమనక్షత్రముందు ౩౦ ముహూ
ర్తములలో సంక్రమణమైతే సామ్యమును తెలుసుకునేది, చంద్రదర్శనముందు నీలా
గుననె తెలుసుకునేది.

అబ్ధివిశోపకములు.

శ్లో॥ అర్కాదినారెసంక్రాంతౌ కర్కస్యాబ్ధివిశోపకాః ।

దిశోనభాగజాన్సూర్యా ధృతోష్టాదశసాయకాః॥

తా॥ కర్కసంక్రాంతి భానువారమందైన ౧౦ ని సోమవారమందైన ౨౦
నీ మంగళవారమందైన ౩ ని బుధవారమందైన ౧౨ ను, గురువారమందైన ౧౫
ని, శుక్రవారమందైన ౧౫ ని, శనివారమందైన ౫ ను, అబ్ధివిశోపకములు.

రవి సంక్రాంతి ఫలము.

శ్లో॥ స్యాత్తైతితనాగచతుష్పదేరవిస్సుప్తో నివిష్టసుగరాదివంచకః ।
కింస్తుఘ్నఊర్ధ్వశకునానకాలవ నేవ్యఃగమఃశ్రేష్ఠ ఇహాఘృణవమగణః॥

తా॥ తైతుల నాగచతుష్పద కరణములయందు సంక్రమణమాయెనా రవినిద్రం
చినవాడగును ఆఘృణవమగమందు యీనిద్రించిన రవి మంచివాడుగాడు, గర, వణిజ
విష్టి, బాలవ, బవ, కరణములయందు సముద్రు, కింస్తుఘ్న, శకుని, కాలవకరణముల
యందు శ్రేష్ఠమైన వాడగును.

సంక్రాంతి వాహనాదులు.

శ్లో॥ సింహవ్యాఘ్రవరాహరాన భగజావాహద్యవద్దోటకాశ్వా
జౌగాశ్చరణాయుధశ్చ బవతోవాహరవః సంక్రమేవస్త్రం శ్వేతసుపీత
హరితకపాండ్వా రక్తకాలాసితం చిత్రంకంబళదిగ్నాభ మధశస్త్రం
స్యాత్ భుశుండిగదా । ఖడ్గోదండశతాసితోమర మధోకుంతశ్చపాశోం
కుశోస్త్రం బాణోస్త్రధ భక్ష్యమన్నవరమాన్నం భైక్షవక్యాన్నకం
దుగ్ధండధ్వపిచిత్రితాన్న గుడమధ్యాజ్యంతథా శర్కరాధోనేహమ్మగ
నాభికుంకుమమధో పాటీరమృదోచనమ్ । యాశ్చోత్తమదోచనా
జనమధోకాలాగురుశ్చంద్రో జాతిదైవతభూతసర్పవిహగాఃపశ్యేణ
విప్రాస్తతః । క్షత్రావై శ్వకశూద్రసంకరభవాః పుష్పంచపున్నాగకం
జాతీబాకులకేతకానిచతథో బిల్వార్కదూర్వాంబుజం । స్వాన్మల్లికా
పాటిలికాజపాచ సంక్రాంతివస్త్రాశనవాహనాదేః । నాశశ్చలేద్యుత్పత్త్య
పజీవినాంచ స్థితోపవిష్టస్వవతాంచనాశః॥

తా॥ బవాది కరణములయందు సంక్రాంతివచ్చినప్పుడు క్రమముగా క్రింది
చక్రములలో ప్రకారము వాహనాదికమును తెలుసుకునేది యేయేవాహనాదికము
సంక్రాంతికి గల్గునో నాయావాహనాదికమువల్ల జీవించువారికి నాయావాహనజంతు
పులకును వినాశము గలుగును. యధా బవకరణమందు సింహము వాహనము గనుక
సింహయానారూఢునకును సింహముకును నాశము ఇట్లే నూహించవలెను. ఆకాల
మందు వారు కూర్చున్నను సుంచున్నను, నిద్రించినను నాశముగల్గును. యీశ్లోకార్థ
మును చక్రరూపముగా వ్రాయుచున్నాను గాన చక్రమునుబట్టి తత్పర్యము నూహిం
చేది. అర్థము శులభము.

సంకాంతి చక్రము.

మ. కరణము. వాహనము వస్త్రము శస్త్రము భోజనము లేపనం జాతి పుష్పము

౧	బవ	సింహ	స్వేత	భుకుండి	అన్నం	కస్తూరి	దేవత	పుష్పము
౨	బాలవ	కార్దుల	పీత	గదా	పరమాన్నం	కుంకుమ	భూత	బాణి
౩	కాలవ	నూకర	హరిత	ఖడ్గ	భిక్ష	గంధ	సర్ప	అశోక
౪	తైత్తిల	ఖర	పాండు	దండ	పక్వాన్నం	మృత్తిక	పక్షి	కేతకీ
౫	గరజ	గజ	రక్త	శరాస	పయః	గోరూ	పశు	చిల్వ
౬	వణజ	మహిష	నీల	తోమర	దధి	లక్ష్మక	ఏణ	అర్క
౭	శకుని	అశ్వ	కృష్ణ	కుస్త	చిత్రాన్నం	పుసుగు	విప్ర	మూర్వ
౮	భద్ర	క్వాన	చిత్రం	పాశ	గుడ	పసుపు	క్షత్రి	కమల
౯	చతుస్పాత్	అజ	కంబళ	అంకుశ	మధు	అంజనీ	వైశ్య	మల్లీ
౧౦	నాగము	గో	దిగంబర	అత్తం	అజ్యం	అగురు	కూద్ర	పాటతి
౧౧	కింక్రు	కుక్కుట	మేఘచ్ఛా	బాణ	శర్కర	చంద్రిక	సంకర	జపా
	ఘ్నం	య						కుసుమ

సంకాంతివశమున శుభాశుభములు.

శ్లో॥ సంకాంతిధిష్ణ్యాధరధివ్యతప్త్రీభే! స్వభేదిరుక్తంగమనంతతోంగభే! సుఖంత్రిభేదీదనమంగభేఖం । త్రిభేధహానిరసభేదనాగమః॥

తా॥ సంకాంతి.....నక్షత్రము మొదలు జన్మనక్షత్రము వఱకు లెక్కించగా జన్మనక్షత్రము మొదటి ౩ లోపలదైన గమనము తరువాత ౬ లోపలదైన సుఖము, తరువాత ౩ లోపలపీడ, తరువాత ౬ లోపల సుఖము, తరువాత ౩ లోపల హాని, తరువాత ౬ లోపల ధనాగమము.

కార్యభేదముచేత గ్రహబలము.

శ్లో॥ స్పృశేషణంసర్వకృత్తిశ్చసంగరః శాస్త్రంవివాహాగమదీక్షిణేరవేః । వీర్యేధతారాబలతఃశుభావిధుః । విధోర్విలేఖోర్కబలేమజాదయః॥

తా॥ రవిబలమందు రాజదర్శనమున్ను, చంద్రబలమందు సమస్త కార్యములున్ను, అంగారికబలమందు యుద్ధమున్ను, బుధబలమందు శాస్త్రమున్ను, గురుబలమందు వివాహమున్ను, శుక్రబలమందు యాత్రము, శనిబలమందు యజ్ఞదీక్షయుచేయవలెను. చంద్రుడు రాశిబలమందుకంటె తారాబలమందు శుభుడు, చంద్రబలముకంటె నూర్యబలమున్ను, సూర్యునిబలముకంటె మజాదులబలమున్ను యెక్కువ.

క్షయమాస అధికమాసముల నిర్ణయము.

శ్లో॥ స్పష్టాకాశసంకాంతివిహీనాడ్యో మాసోధిమాసఃక్షయమాసకస్తు! ద్విసంక్రమస్తత్రవిభాగయోః స్తస్తిభేహిమాసాప్రథమాంత్యసంక్షా! ఇతి శ్రీ దైవజ్ఞానంతసుత రామవిరచితే ముహూర్తచింతామణోత్పతీయం సంకాంతి ప్రకరణం నమాప్రమ్.

తా॥ సంకాంతి రహితమాసము అధికమాసమునిన్ని, ద్విసంకాంతి సహితమాసము క్షయమాసమునిన్ని చెప్పబడును. అక్షయమాసమందు అహస్సులో పూర్వార్థము పూర్వమాసముగానున్ను ఉత్తరార్థము తరమాసముగాను గణింపబడుచున్నది.

ఈ ప్రకారముగా ముహూర్తచింతామణియందు సంకాంతి ప్రకరణము, సమాప్తము.

గోచార ఫలమ్.

శ్లో॥ నూర్యేరసాంత్యేఖయుగేగ్నిసందే శివాక్షయోర్భామశనీతమశ్చ । రసాంకయోర్లాభశరేకుణాంత్యే చంద్రోబరాభాగుణానందయోశ్చ! లాభాప్తమేచాద్యశరేరసాంత్యేనగద్వయేజ్ఞోద్విశలేభిరామ! రసాంకయోర్నాగవిధాకనాగే లాభవ్యయేదేవగురుశ్చరాభా! ద్వ్యంతేనవాంశే ద్రిగుణేశివాహాశుక్రకునాగద్విసగేగ్నియాపే! వేదాంపరే వంచనిధాగ జైషానందేశయోర్భామరసేశివాగ్నా! క్రిమ్యాచ్ఛుభో

విద్య ఇతి గ్రహస్సాన్యత్ పితృస్సురస్యాత్రిన వేధమాహుః | దుష్టోపి ఘోటో
వివరీత వేధా చ్చుభోద్వికోణశుభదశి తేజః ||

తా|| రవి 6, 12, 10, 4, 3, 9, 11, 5, అంగారకుడు. 6, 9, 3, 11, 5, రాహు
వు. 3, 12, చంద్రుడు. 10, 4, 3, 9, 11, 8, 1, 5, 6, 12, 7, 2, బుధుడు. 2, 5, 4, 3,
6, 9, 8, 1, 10, 8, 11, 12, గురువు. 5, 4, 2, 12, 9, 10, 7, 3, 11, 8, శుక్రుడు. 1, 8,
2, 7, 3, 1, 4, 10, 5, 9, 8, 5, 9, 11, 12, 6, 11, 3, స్థానములయందు కృమముగా శుభు
లును, విధులును అగుదురు. అనగా రవి, 6 స్థానమందు శుభుడు, 12 వ స్థానమందు
విధుడు, ఇట్లే అన్ని గ్రహములు జన్మరాశినిబట్టి, పృథమసంఖ్య రాశులయందు శుభు
లును, ద్వితీయసంఖ్య రాశులందు విధులును వగుదురు. తా|| సూర్యుడు 6 స్థాన
మందుండగా 12 వ స్థానమందున్న మరెయిక గ్రహముచేత వేధనపొందును. ఇట్లే 4,
3, 5, స్థానములనున్న గ్రహముల వలన 10. 3. 11. స్థానములనున్న సూర్యుడు వేధను
పొందును. ఇట్లే సర్వత్రి 9 భావమందున్న గ్రహమువలన 6 భావమందున్న కుజు
డును, 5 భావమందున్న గ్రహమువలన 11 వ భావమందున్న శనియును, 12వ భావ
మందున్న గ్రహమువలన 3 వ భావమందున్న రాహువును, 4. 9. 8. 5. 12. 2.
స్థానములనున్న గ్రహమువలన 10. 3. 11. 1. 6. 7. స్థానములనున్న చంద్రుడును,
5. 3. 9. 1. 8. 12 స్థానములనున్న గ్రహమువలన 2. 4. 6. 8. 10. 11 స్థాన
ములనున్న బుధుడును, 4. 12. 10. 3. 8. స్థానములనున్న గ్రహమువలన 5. 2.
9. 7. 11 స్థానములనున్న గురువును, 8. 7. 1. 10. 9. 5. 11. 6. 3. స్థానముల
నున్న గ్రహమువలన 1. 2. 3. 4. 5. 8. 9. 11. 12. స్థానములనున్న శుక్రుడును,
వేధను పొందుదురు. ఇది కృమవేధ— ఇకను వామవేధను జెప్పచున్నాడు. సూర్యా
యతి ద్వితీయసంఖ్య స్థానముల యందుండగా పృథమసంఖ్య స్థానములయందున్న
గ్రహములవలన వేధను పొందుదురు. ఇది వామవేధ, ఇందులో తండ్రివలన కుమారు
ల వేధలేదు దుష్టగ్రహముల కూడా వామవేధనుపొంది నప్పుడు శుభుడగును.
శుక్ల పక్షచంద్రుడు 2. 5. 9 స్థానములయందుండగా వేధదోషములేదు అనగా శుభుడు.

ద్వివిధవేధే మతద్వయమ్.

శ్లో|| స్వజన్మరాశిరేహ వేధమాహురన్యే గ్రహాధిష్ఠితరాశితస్సః |
హిమాద్రినింధ్యాంతరవవ వేధోన సర్వదేశేష్వితి కాశ్యపోక్తిః ||

తా|| స్వజన్మరాశినిబట్టి కొందరును, గ్రహాధిష్ఠితరాశినిబట్టి మఱికొందరును
వేధను చెప్పుచున్నారు. ఈవేధ ఆర్యావర్త దేశమండేగాని సర్వదేశములయందు
లేదని కాశ్యపుడు చెప్పెను. పృథ్వీపరి స్వజన్మరాశి ద్వాదశస్థగ్రహముచేత విధుడు
కాడు. స్వాకృంతరాశినిబట్టి పృథ్వీగ్రహవేధ వామవేధ యనబడును, యీ రెండును
శుభములు.

జన్మరాశ్యాది గ్రహణఫలము.

శ్లో|| జన్మక్షేత్రనిధనంగ్రహం జనిభతోఘాతఃక్షతిశ్చ | రవ్యధాచిం
తా సౌఖ్యకళితదౌస్థ్య మ్మృత్యున్మృత్యుర్రాసనాశస్సుఖం | లాభోపాయ
ఇతిక్రమాత్తదశుభద్వైత్యై జపస్వణాగోదాసంశాంతి రథోగ్రహాంత్య
శుభదం నో వీక్ష్యమాహుఃపరే ||

తా|| జన్మనక్షత్రమందు గ్రహణము వచ్చెనేని వాశముగలుగును, జన్మరాశి
మొదలు 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12 రాశులలో గ్రహణమువచ్చె
నేని క్రమముగా ఘాత. హాని. సంపత్. రోగము. చింత. సౌఖ్యము. భార్యాకష్ట
ము. మృత్యువు. మానభంగము. నుఖము. లాభము. అపాయమును గల్గును, వీటిలో
దుష్టఫలనివారణ కొఱకు జపగోదాసకాంతుల జేయవలెను. అశుభ గ్రహణము జూడ
గూడదని కొందఱి యభిప్రాయము.

చంద్ర బలము.

శ్లో|| పాపాంతఃపాపయుగ్ధ్యాన పాపాచ్చంద్రశ్శుభోవ్యసత్ |
శుభాంశేచాధిమిత్రాంశే గురుదృష్టోఽశుభోవిసత్ ||

తా|| పాపాంతుడున్న పాపయుతుడున్న పాపునకు సప్తమ ముండున్నవాడున
అయిన చంద్రుడు శుభుడైనను, అశుభమునే చేయును, శుభనవాంశమిత్రాంశలయందు
న్నటువంటిన్నీ గురువుచేత జూడబడుచున్నటు వంటిన్నీ చంద్రుడు అశుభుడైనను
శుభఫలమునే యిచ్చును.

శ్లో|| సితాసితాదానద్దుష్టే చంద్రదేవతౌశుభావుభా |
వ్యత్యాసేచాశుభాప్రకృతా సంకటేబ్జబలంత్యదమ్ ||

తా|| చంద్రుడు సితాసితపక్షాదులయందు కృమముగా సద్దుష్టదోషునుండగా
రెండుపక్షములు శుభకరములు, ఇందుకువిపరీతముగానుండేనేని రెండును అశుభకరములు

(గ్రహముదా) ధారణము.

శ్లో|| వజ్రంశుకైబ్జనుముక్తావ్రవాళం భామేగోర్గోమేధమార్కా
తునీలం కేతౌవై డూర్యంగురౌపుష్పకంజ్ఞే పాచిపాక్షాణిక్యమగ్నే
తుమధ్యే ||

తా|| గ్రహబలము జాలనప్పుడు యీరీతిగా మణిఖచితమైన యంగరమును
ధరించవలెను. మధ్యను సూర్యుని మణిక్యము తూర్పున శుక్రునివజ్రమును, ఆగ్నేయ
మున చంద్రుని ముత్యమును, దక్షిణమున అంగారకుని పగడమును, నైరుతిని రాహు

గోమేధికమును పశ్చిమమున శని నీలమును, వాయవ్యమున కేతు వైడూర్యమును, ఉత్తరమును బృహస్పతి పుష్యరాగమును, ఈశాన్యమున బుధుని మరకతమును స్థాపించునది.

శ్లో॥ మాణిక్యముక్తాఫలవిద్రుమాణి గారుత్మికంపుష్పకవజనీలం ।
గోమేధవైడూర్యకమర్కతఃస్వ్యా రత్నాస్యధోజ్ఞస్య ముదేనువర్ణమ్ ।

తా॥ పూర్వోక్తరీతిగా మణిసముదాయమును ధరించ సామర్థ్యాన్ని లేనప్పుడు ఈక్రింది క్రమముగా ఆకుభకర గ్రహముల నొక్కొక్కదానిని ధరించవలెను—
సూర్యాదిగ్రహముగా మాణిక్యం- ముత్త్యం- పగడం- మరకతము- పుష్యరాగం- వజ్రం- నీలం- గోమేధము- వైడూర్యము.

శ్లో॥ ధార్యంలాజావతకంరాహు కోత్వోరావ్యంతు కేంద్రోశ్చ
ముక్తాగురోస్తు లోహంమందస్యారభాన్వోః ప్రవాళంతారాజన్మర్మ
శ్రీరావృత్తిసాన్వితః ।

తా॥ ద్రవ్యాభావమందీ దిగువ ప్రకారముగా గాధరించవలెను. బుధునకుబంగారమును, రాహుకేతువులకు లాజావతకమును, చంద్రకుక్రలకు వెండిని, గురువునకు ముత్యము, శనికి ఇనుము, కుజరవులకు పగడమును (తారాబలము)

జన్మనక్షత్రము మొదలు దిననక్షత్రము వఱకు తొమ్మిదేసి లెక్కించగా నీక్రింది ప్రకారము తారలగును.

శ్లో॥ జన్మార్ఖ్యసంపద్విపదః క్షేమప్రత్యరిసాధకాః । వధమైత్రాతి
మైత్రాస్సప్యప్తారానామనదృక్ ఫలాః ।

తా॥ ౧ జన్మతార- ౨ సంపత్తార- ౩ విపత్తార- ౪ క్షేమతార- ౫ ప్రత్యక్తార- ౬ సాధనతార- ౭ వైధనతార- ౮ మిత్రతార- ౯ పరమమైత్రతార- ఇవి ఏటి నామమునకు దగిన ఫలమిచ్చును.

తారా దోషాపవాదము.

శ్లో॥ మృత్యోస్వర్ణ తిలా వివద్యపి గుడంశాకంత్రిజన్మస్వధోదద్యా
త్పిత్యరితారకాసులవణం సర్వోవివత్పిత్యరిః । మృత్యుశ్చాదిమవర్య
యేన శుభదోష్టేషాం ద్వితీయేంశకానాదిప్రాంత్య తృతీయకాలధ
శుభాస్సర్వే తృతీయేస్మృతాః ।

తా॥ వైధనతారయందు స్వర్ణానహిత తిలలనున్న, విపత్తారయందు గుడమును, జన్మతారయందు శాకమును, ప్రత్యక్తారయందు లవణమును, యిచ్చినయెడల దోషముండదు. ప్రకారాంతరము జన్మనక్షత్రము మొదలు నిత్యనక్షత్రము వఱకు తొమ్మిది తొమ్మిది చొప్పున మూడు అవత్తులుగా లెక్కించగా మొదటి నవకముందు

విపత్, ప్రత్యక్, వైధన తారలు సర్వమును శుభములుగావు ద్వితీయ నవక (ఆవృత్తి) యందు విపత్తారలో మొదటి ౨౦ ఘటికలును ప్రత్యక్తారలో మధ్య ౨౦ ఘటికలును. వైధన తారలో అంతమున ౨౦ ఘటికలును మంచివిగావు, మిగిలిన ఘటికలు శుభప్రదములు, తృతీయా వృత్తియందు అన్నితారలు శుభప్రదములు యీరెండు మతములు నిత్యము చూడదగినవికావు. అవశ్యకమై నప్పుడు చూడవలెను.

చంద్రావస్థలు.

శ్లో॥ షష్టిఘ్నంగతభంభుక్త ఘటేయుక్తంయుగాహతం ।

శరాబ్ధిహృల్లబ్ధతోర్క శేషేవస్థాక్రియాద్విధోః ।

తా॥ అశ్విన్యాదిగా అభీష్టనక్షత్రము వరకు గతించిన నక్షత్రములను 60 చే గుణించి ఇష్టనక్షత్రగత ఘటికలను కలిపి 4 చే హెచ్చించి 45 చే భాగించగా వచ్చిన లబ్ధిమును 12 చేత భాగించగా చంద్రుని వరకమాసావస్థవచ్చును. అనగా ఇష్టనక్షత్రము పుబ్బ అశ్విన్యాదిగా పుబ్బవరకు గతించినవి 10 యీపదిని 60 చే గుణించగా 60=10.600 అగును పుబ్బలో గతఘటికలు 20 కలపగా 620 అగును దీనిని 4 చే హెచ్చించగా 4=620 - 2480 అగును దీనిని 45 చే భాగించగా 55 లబ్ధిమగును దీనిని అవస్థాసంఖ్య 12 చే భాగించగా శేషము 7 మిగిలినవి గాన చంద్రునకు గతావస్థలు 7 ని తెలుసుకునేది భోగ్యావస్థ 8 వది సుప్తావస్థఅని తెలుసుకునేది ఇట్లే ఇష్టకాలముకు చంద్రావస్థను తెలుసుకుని ఆయాఫలములను చెప్పవచ్చును.

శ్లో॥ ప్రవాసనాశౌమరణంజయశ్చ హస్త్యారతిక్రీడితనుప్తభుక్తాః ।
జ్వరాఖ్యకంపస్థిరతాలవస్థా మేషాత్క్రమాన్నామగదృక్ఫలాఃస్మయః ।

తా॥ 1 ప్రవాసము, 2 నాశము, 3 మరణము, 4 జయము, 5 హస్త్యము, 6 అరతి, 7 క్రిడ, 8 సుప్త, 9 భుక్త, 10 జ్వరాఖ్య, 11 కంప, 12 స్థిర, ... యీ 12 అవస్థలు మేషాదిగా చూచేది యిదియొకమార్గము పూర్వము వ్రాసినది మరియొకమార్గము రెండు మార్గములున్నవి గాన వ్రాయబడె.

నవగ్రహ స్నానాదులు.

శ్లో॥ లాజాకుప్తబలాప్రియం గుఘ్నుసనిద్ధార్దైనిశాదారుభిః పుంభా
లోధ్రాయుతైజ్జలైనిశాగదితంక్షిసం గ్రహోత్థాఘమ్పాత్ । ధేనుః
కంబ్యరుశౌవృషశ్చకనకం పీతాంబరంఘోటకఃస్వేతోగౌరసితామహః
సిరజశ్చత్యేతారవేదకక్షిణాః ।

తా|| లాజ, చంగల్వకోస్తు, జల, వేంఖణ, నల్లఅవలు, పసుపు, దేవదారు, పుంఖిలాద్దుగ, పీటితో గూడిన స్నానము క్రిమముగా రవ్యాది గ్రహములవల్ల కలిగిన పీడను నివారించును రవ్యాదిగ్రహములకు క్రిమముగా దానములు గోవు శంఖము ఎఱ్ఱ యెడ్డు బంగారము, పీతాంబరము, తెల్ల గుఱ్ఱము, నల్ల అవు, ఖడ్గము, మేక.

గంతవ్య రాశి ఫలము.

శ్లో|| సూర్యారసామ్యాన్పుజితోక్షనాగ సప్తాద్రిఘసాగ్ర విధు రగ్నినాడిః | తమోయమేజ్యాత్రిరసాశ్విఘసాగ్ర గంతవ్యరాశేఃఫల దాపురస్తాత్ |

తా|| సూర్యుడు 5 దినములున్ను, చంద్రుడు 3 ఘడియలున్ను, అంగారకుడు 8 దినములున్ను, బుధుడు 7 దినములున్ను, గురుడు 2 మాసములున్ను, శుక్రుడు 7 దినములును, శని 6 మాసములును, రాహుకేతువులు 3 మాసములును ముందు రాశి ఫలము నిత్తురు.

దుప్తయోగ కాంతిః.

శ్లో|| దుష్టేయోగేహేమచంద్రేచ శంఖంధాన్యం తిథ్యరేతిథా తండులాంశ్చ | వారేరత్నంభేచగాంహేమనాడ్యాం దద్యాంతిసింధూ త్తంచతారాసురాహా |

తా|| దుప్తతిథ్యాదులకు దానములను చెప్పచున్నాడు— వ్యతిపాతాది యోగ ములయందు బంగారమును, చంద్రునకు శంఖము, తిథ్యర్థమునందు ధాన్యమును, తిథికి బియ్యమును, వారమునకు రత్నమును, రాశికి గోవును, ముహూర్తమునకు బంగార మును తారలకు లవణమును దానమివ్వవలెను.

రవ్యాదివారయుక్త జన్మనక్షత్రఫలము.

శ్లో|| రాశ్యాదిగౌరవికుక్షేఫలదా సితేజ్యేయధ్యే సదాశశినుతశ్చర మేజ్జమందా | అధ్యాన్నవహ్నిభయగున్మతి వస్త్రసౌఖ్యదుఃఖానిమాసి జానిభే రవివాసరాదా |

తా|| సూర్యాంగారకులు రాశ్యాదియందును, గురుశుక్రులు రాశికి మధ్య యందును, బుధుడు రాశియంతమందును, చంద్రునియు రాశ్యంతమందును, సంపూ ర్ణకాఫలము నిత్తురు. ప్రతిమాసమందును జన్మనక్షత్రము అనివారముతోగూడిన ప్రయాణమును, సోమవారముతోగూడిన అన్నమును, మంగళవారముతోగూడిన అగ్నిభయ మును, బుధవారముతోగూడిన మంచిబుద్ధియును, గురువారముతోగూడిన వస్త్రసౌప్తి

యు కుక్కవారముతో గూడిన సౌఖ్యమును శనివారముతో గూడిన దుఃఖమును కలుగునని తా||

ఇతి శ్రీ దైవజ్ఞానంత సుతరామవిరచితే ముహూర్తచింతామణౌ చతుర్థాం గోచార ప్రకరణం సమాప్తమ్.

ప్రథమ రజోదర్శనము.

శ్లో|| ఆద్యంరజశ్శుభంమాఘ మార్గరాధేషసాల్లునే | జ్యేష్ఠశ్రావణ యోఃశుక్లే సద్వారేన తనాదివా | శుభితియమృదుక్షిప్ర ధృవ స్వాతౌసితాంబరేమధ్యంచమూలాదితిభే | పితృమిత్రేవరేవ్యసత్ ||

తా|| మాఘ మార్గశీషక వైశాఖ ఆశ్వయుజ ఫాల్గుణ జ్యేష్ఠ శ్రావణమాసము లయందును, శుక్లపక్షమందును, శుభవారమందును, శుభలగ్నమందును, పగటియందును తెల్ల బుట్ట ధరించినప్పుడును శ్రీవణ, ధనిష్ఠ, శతభిష, మృదు, క్షిప్ర, ధృవ, స్వాతీనక్షత్రములయందును, కన్యకు పృథమ రజోదర్శనమైన శుభకరము. మూల, పునర్వసు, మఖ, కృత్తిక, విశాఖలయందైన మధ్యమఫలము, మిగిలిన నక్షత్రములయందు అశుభకరము.

శ్లో|| భద్రానిద్రాసంక్రమేదర్శరిక్తాసంధ్యావష్ఠీద్వాదశీవై ధృతేషు | రోగేష్టమ్యాంచంద్రనూర్యోవరాగే | పాతేచాద్యంనోరజోదర్శనంసత్ ||

తా|| భద్రాయోగమందును, నిద్రాసమయమందును. సంక్రమణదర్శ రిక్తతిథు లయందును, సంధ్యాకాలమందును, వష్ఠీద్వాదశులయందును, వైధృతియోగమందును జ్వరముతోగూడి నప్పుడును, అష్టమియందును, సూర్యచంద్ర గ్రహణములయందును, వ్యతిపాతయందును, ప్రథమరజోదర్శనము క్షేమంకరముగాదు.

శ్లో|| హస్తానిలాశ్విమ్మగమైత్ర పసుధృవాఖ్యై శ్శక్రాన్వితై శ్శుభతిథాశుభవాసరేచ | స్నాయాదధార్తవవతీమ్మగ పౌష్ణవాయు హస్తాశ్విధాత్మ భిరరంభతేచగర్భమ్ |

తా|| హస్త, స్వాతి, మృగశిర, అశ్విని, అనూరాధ, ధనిష్ఠ, భృవ, జ్యేష్ఠ నక్షత్రములయందును, శుభతిథివాసరములయందును, పృథమ రజస్వలస్నానము జేయ వలెను. మృగశిర, రేవతి, స్వాతి, హస్త, అశ్విని, రోహిణీ నక్షత్రములయందు స్నానముజేసిన యడల శిశువుగా గర్భమును ధరించును.

గర్భాధానము.

శ్లో|| గండాంతంత్రవిధంత్యజే నిధనజన్మక్షే చమూలాంతకమ్ |

ద్రుంపాష్టముఖోపరాగవదితంపాతంతథానై ధృతిఃప్రిత్యోశ్చాద్ధినిం
దివాన పరిమాద్యర్థంస్యవత్సీగమ! భాన్యుత్పాతనాతాని మృత్యుభవ
నం జన్మక్ష-తఃపాపభమ్!

తా|| త్రివిధ గండాంతములును, వైధనజన్మతారలను, మూల, భరణి, ఆశ్విని,
కేవతి, మఖ, నక్షత్రములును, గ్రహణదినమును, వ్యతిపాత వైధ్యములను, మాతాపిత
రుల శ్రాద్ధదినములను, దివాభాగమును పరిమాపూర్వాధికమును, ఉత్పాతగ్రహ
ణాది నక్షత్రములను, జన్మరాశికి ౮ వ రాశిని, పాపాకాంత నక్షత్రమును, గర్భా
ధానమందు విడువ వలెను.

శ్లో|| భద్రావస్థీపర్వరిక్తాశ్చసంధ్యా భామార్కరీనాద్యరాత్రీ
శ్చత్రసః | గర్భాధానంత్యత్తరేంద్వర్క మైత్రబ్రహ్మ స్వాతీవిష్ణు
వస్వంబు పేసత్ |

తా|| గర్భాధానమును భద్ర, వస్థీ, పర్వ, రిక్తతిథులయందును, సంధ్యాకాల
మందును, మంగళ, ఆది, శని వారములయందును, రజస్వలయైన వాలుగుదినములవల
కును చేయగూడదు, ఉత్తరాత్రయ, మృగశిష, మాస్త, అనూరాధ, రోహిణి,
స్వాతి, శ్రవణ, ధనిష్ఠ, శతభిషక్, నక్షత్రములయందు గర్భాధానమును చేయవలయును.

శ్లో|| కేంద్రతిరోణేమశుభైశ్చపాపైః స్త్రియార్గైః పుంగవ
ద్భవలగ్నే | ఓజాంశగేందావపియుగ్మరాత్రౌ చిత్రాదితీజ్యాశ్విము
మధ్యమంస్యాత్ |

తా|| ౧-౪-౫-౭-౯-౧౦ స్థానములయందు శుభులుండగాను ౩-౬-౧౧
స్థానములయందు పాపులుండగాను, పురుషగ్రహములతో చూడబడుచున్న లగ్నమం
దును, చంద్రుడులగ్నమునకు విషమరాశ్యంశలయందుండగాను, సమరాశ్రులయందును,
గర్భాధానము పృశస్తము. చిత్ర, పునర్వసు, పుష్య, ఆశ్విని, నక్షత్రములు గర్భా
ధానమునకు మధ్యములు, పూర్వశ్లోకోక్తములు లుత్తమములని తెలుకొనేది.

సీ మం త ము.

శ్లో|| జీవార్కరదినేమృగజ్య నిరుతిశ్రోతాదితిబ్రహ్మభై రిక్తా
మార్కరసాష్టవజ్య తిథిభిర్మాసాధిపేవరె | సీమంతోష్టమషష్ఠమా
సిశుభదైః కేంద్రతిరోణేఖలై | రాభారతిమవాధువాంత్య సదహా
లగ్నచ పుంభాంశకె |

తా|| గురు, మంగళ, ఆదినారములయందును, మృగశిర, పుష్య - మూల.

శ్రవణ- పునర్వసు- కేవతి- నక్షత్రములయందును, రిక్తా- అనూవాస్య- శ్వాదశి-వస్థి
అష్టములను విశేచి మిగిలిన తిథులయందును, మాసాధిపుడు బలవంతుడైయుండగాను,
శుభగ్రహములు కేంద్రతిరోణములయందుండగాను, ౩- ౬- ౧౧ స్థానములయందు
పాపులుండగాను, పురుషనక్షత్రములయందును, పురుషరాశియందును, ౬- ౮ మాసము
లయందును, సీమంతమును చేయవలెను.

మాసాధి పతులు.

శ్లో|| మాసేశ్వరాశిసితకుజేజ్యరవీన్ద్రసారి | రింద్రాత్మజాస్తనువ
చంద్రదిష్టాకరాన్యుః | స్త్రీణాంవిధోర్బలముశంతి వివాహగర్భసం
స్కారయోరితరకర్మ సుభర్తురేవ||

తా|| శుక్రుడు- అంగారకుడు- బృహస్పతి- రవి- చంద్రుడు- శని- బుధుడు-
లగ్నేశుడు- చంద్రుడు- సూర్యుడును క్రమముగా మాసాధిపతులు వివాహగర్భసంస్కా
రములయందు స్త్రీలకు చంద్రబలము ముఖ్యమని చెప్పుచున్నారు ఇతర కర్మలయందు
భతకకు చంద్రబలముండవలెను.

పుంసవనము.

శ్లో|| పూర్వోద్దితైఃపుంసవనంవిధేయం | మాసేత్పతీయైత్వధవిష్ణు
పూజామాసేష్టమేవిష్ణువిధాత్పజీవైర్లగ్నేశుభే మృత్యుగృహేచశుద్ధ||

తా|| పూర్వోక్త తిథినార నక్షత్రములయందు పుంసవనము జేయవలెను తృతీ
యమాసమందు విష్ణుపూజచేయవలెను, యెనిమిదవమాసమందు విష్ణు బ్రహ్మ బృహ
స్పతుల పూజజేయవలయును యీగర్భసంస్కారములకు అష్టమశుద్ధియిండవలెను.

జాతకర్మ.

శ్లో|| తజ్జాతకర్మాదిశిశోవిధేయం పర్వాఖ్యరిక్తోనతిథాశుభేహి |
వీకాదశద్వాదశకేపిఘసే మృదుధువక్షిప్రచరోడుషస్యాత్ |

తా|| పర్వరిక్తేతర తిథులయందును, మృదుధువక్షిప్రచర నక్షత్రములయం
దును, ౧౧ వ రోజునగాని ౧౨ వ రోజునగాని జాతకర్మాదికముల నాచరించవలెను.

సూతికాస్తానము.

శ్లో|| పాష్టధువేందుకరవాతహ యేషుసూతీస్తానంసమిత్రభరవీ
జ్యకుజేషుశస్తం | నార్ద్రాత్రియశుతిమహుంతకమిశ్రములత్వాపే
జ్ఞ సారివసుదగ్గరి క్తతిథ్యామ్ |

తా|| లాజ, చంగల్వకోస్తు, జల, వేలింఖణ, నల్లఅవలు, పనుపు, దేవదారు, పుంఖిలాద్దుగ, వీటితో గూడిన స్థానము క్రిమముగా రవ్యాది గ్రహములవల్ల కలిగిన పీడను నివారించును రవ్యాదిగ్రహములకు క్రిమముగా దానములు గోవు శంఖము ఎఱ్ఱ యొడ్డు బంగారము, పీతాంబరము, తెల్ల గుఱ్ఱము, నల్ల అవు, ఖడ్గము, మేక.

గంతవ్య రాశి ఫలము.

శ్లో|| నూర్యారసామ్యాన్ముజితోక్షనాగ సప్తాదిభుసాగ్ర విధు రగ్నినాడిః | తమోయమేజ్యాప్రిరసాశ్విభుసాగ్ర గంతవ్యరాశేఃఫల దాపురస్తాత్ |

తా|| నూర్యుడు 5 దినములున్నా, చంద్రుడు 3 ఘడియలున్నా, అంగారకుడు 8 దినములున్నా, బుధుడు 7 దినములున్నా, గురుడు 2 మాసములున్నా, శుక్రుడు 7 దినములును, శని 6 మాసములును, రాహుకేతువులు 3 మాసములును ముందు రాశి ఫలము నిత్తురు.

దుప్తయోగ శాంతిః.

శ్లో|| దుష్టేయోగేహేమచంద్రేచ శంఖంధాన్యం తిథ్యరేతిథా తండులాంశ్చ | వారేరత్నంభేచగాంహేమనాడ్యాం దద్యాంత్సింధూ త్తంచతారాసురాహా |

తా|| దుప్తతిథ్యాదులకు దానములను చెప్పచున్నాడు— వ్యతిపాతాది యోగ ములయందు బంగారమును, చంద్రునకు శంఖము, తిథ్యర్థమునందు ధాన్యమును, తిథికి బియ్యమును, వారమునకు రత్నమును, రాశికి గోవును, ముహూర్తమునకు బంగార మును తారలకు లవణమును దానమివ్వవలెను.

రవ్యాదివారయుక్త జన్మనక్షత్రఫలము.

శ్లో|| రాశ్యాదిగౌరవికుజౌఫలదౌ సితేజ్యేమధ్యే సదాశశిసుతశ్చర మేబ్జమందౌ | అధ్వాన్నవహ్నిభయసన్మతి వస్త్రసౌఖ్యదుఃఖానిమాసి జానిభే రవివాసరాదౌ |

తా|| నూర్యంగారకులు రాశ్యాదియందును, గురుశుక్రులు రాశికి మధ్య యందును, బుధుడు రాశియంతమందును, చంద్రునకులు రాశ్యంతమందును, సంపూ ర్ణకాలము నిత్తురు. ప్రతిమాసమందును జన్మనక్షత్రము ఆదివారముతోగూడిన ప్రయాణమును, సోమవారముతోగూడిన అన్నమును, మంగళవారముతోగూడిన అగ్నిభయ మును, బుధవారముతోగూడిన మంచిబుద్ధియును, గురువారముతోగూడిన వస్త్రప్రాప్తి

యు శుక్రవారముతోగూడిన సౌఖ్యమును శనివారముతో గూడిన దుఃఖమును కలుగునని తా||

ఇతి శ్రీ దైవజ్ఞానంత సుతరామవిరచితే ముహూర్చచింతామణౌ చతుర్థాం గోచార ప్రకరణం సమాప్తమ్.

ప్రథమ రజోదర్శనము.

శ్లో|| ఆద్యంరజశ్శుభంమాఘ మార్గరాధేషఫాల్గునే | జ్యేష్ఠశ్రావణయోశుక్లే సద్వారేన తనాదివా | శుక్రిత్రయమృదుక్షిప్ర ధృవస్వాతౌసితాంబరేమధ్యంచమూలాదితిభే | పితృమిత్రేవరేవ్యసత్ ||

తా|| మాఘ మార్గశిష్య వైశాఖ ఆశ్వయుజ ఫాల్గుణ జ్యేష్ఠ శ్రావణమాసములయందును, శుక్లపక్షమందును, శుభవారమందును, శుభలగ్నమందును, పగటియందును తెల్ల బట్ట ధరించినప్పుడును శ్రావణ, ధనిష్ఠ, శతభిష, మృదు, క్షిప్ర, ధృవ, స్వాతీనక్షత్రములయందును, కన్యకు పృథమ రజోదర్శనమైన శుభకరము. మూల, పునర్వసు, మఖ, కృత్తిక, విశాఖలయందైన మధ్యమఫలము, మిగిలిన నక్షత్రములయందు అశుభకరము.

శ్లో|| భద్రానిద్రాసంక్రమేదర్శరిక్తాసంధ్యావష్ఠీద్వాదశీవైధృతేషు | రోగేష్టమ్యాంచంద్రనూర్యోపరాగేపాతేచాద్యంనోరజోదర్శనంసత్ ||

తా|| భద్రాయోగమందును, నిద్రాసమయమందును. సంక్రమణదర్శ రిక్తతిథులయందును, సంధ్యాకాలమందును, వష్ఠీద్వాదశులయందును, వైధృతియోగమందును జ్వరముతోగూడి నప్పుడును, అప్తమియందును, నూర్యచంద్ర గ్రహణములయందును, వ్యతిపాతయందును, ప్రథమరజోదర్శనము త్రేమంకరముగాదు.

శ్లో|| హస్తానిలాశ్విమ్మగమైత్ర వసుధృవాభ్యై శ్శక్రాన్వితై శ్శుభతిథాశుభవాసరేచ | స్నాయాదధార్తవవతీమ్మగ పౌష్ణవాయు హస్తాశ్విధాత్మ భిరరంభతేచగర్భమ్ |

తా|| హస్త, స్వాతి, మృగశిర, అశ్విని, అనూరాధ, ధనిష్ఠ, భృవ, జ్యేష్ఠ నక్షత్రములయందును, శుభతిథివాసరములయందును, పృథమ రజస్వలస్నానము జేయవలెను. మృగశిర, రేవతి, స్వాతి, హస్త, అశ్విని, రోహిణీ నక్షత్రములయందు స్నానముజేసిన యడల శిశువుగా గర్భమును ధరించును.

గర్భాధానము.

శ్లో|| గండాంతంత్రవిధంత్యజేన్నిధనజన్మత్యే చమూలాంతకమ్ |

ద్రుంపాష్టముఖోవరాగవదినంపాతంతథానై ధృతిఃప్రిత్యోశ్చాద్ధృతినం
దివాచ పరిపూర్ణస్వప్నవత్సగమే! భాన్యుత్పాతనాతాని మృత్యుభవ
నం జన్మక్షణతఃపాపభమ్!

తా|| త్రివిధ గంధాంతములును, వేదనజన్మతారలను, మూల, భరణి, ఆశ్విని,
రేవతి, మఖ, నక్షత్రములును, గ్రహణదినమును, వ్యతిపాత వైధ్యులను, మాతాపిత
రుల శ్రాద్ధదినములను, దివాభాగమును పరిపూర్ణార్యాధకమును, ఉత్పాతగ్రహ
ణాది నక్షత్రములను, జన్మరాశికి ౩ వ రాశిని, పాపాకాంత నక్షత్రమును, గర్భా
దానమందు విడువ వలెను.

శ్లో|| భద్రావస్థీవర్వరిక్తాశ్చసంధ్యా భామార్కార్కీనాద్యరాత్రీ
శ్చత్రసః | గర్భాధానంత్యత్తరేంద్వర్క మైత్రబ్రహ్మ స్వాతీవిష్ణు
వస్యంబుచేసన్!

తా|| గర్భాధానమును భద్ర, వస్తి, పర్వ, రిక్తతిథులయందును, సంధ్యాకాల
మందును, మంగళ, ఆది, శని వారములయందును, రజస్వలయైన వాలుగుదినములవల
కును చేయగూడదు, ఉత్తరాత్రయ, మృగశిరః, హస్త, అనూరాధ, రోహిణి,
స్వాతి, శ్రవణ, ధనిష్ఠ, శతభిషక్, నక్షత్రములయందు గర్భాధానమునుచేయవలయును.

శ్లో|| కేంద్రతిరోణేమశుభైశ్చపాపైః స్త్రియారిగైః పుంగవా
ద్యుప్తలగ్నైః | ఓజాంశగేందావవియుగ్మరాత్రౌ చిత్రాదితీజ్యాశ్విను
మధ్యమంస్యాత్!

తా|| ౧-౪-౫-౭-౯-౧౦ స్థానములయందు శుభులుండగాను ౩-౬-౧౧
స్థానములయందు పాపులుండగాను, పురుషగ్రహములతో చూడబడుచున్న లగ్నమం
దును, చంద్రుడులగ్నమునకు విషమరాశ్యంశలయందుండగాను, సమరాశ్రులయందును,
గర్భాధానము ప్రశస్తము. చిత్ర, పునర్వసు, పుష్య, ఆశ్విని, నక్షత్రములు గర్భా
ధానమునకు మధ్యములు, పూర్వశ్లోకాక్తములు లుత్తమములని తెలుకొనేది.

సీ మం త ము.

శ్లో|| జీవార్కారదినేమృగజ్య నిరుతిశ్రోత్రాదితిబ్రహ్మభై రిక్తా
మార్కరసాప్తవజ్య తిథిభిర్నాసాధిపేషీవరే | సీమంతోష్టమషష్ఠమా
సిశుభదైః కేంద్రతిరోణేఖలైః | రాభారిత్రిమవాధువాంత్య సడహే
లగ్నచ పుంభాంశకే |

తా|| గురు, మంగళ, ఆదివారములయందును, మృగశిర, పుష్య, మూల.

శ్రవణ, పునర్వసు, రేవతి, నక్షత్రములయందును, రిక్తా, అమావాస్య, న్యూదశి, వస్తి
అష్టములను విశిచి మిగిలిన తిథులయందును, మాసాధిపుడు బలవంతుడైయుండగాను,
శుభగ్రహములు కేంద్రతిరోణములయందుండగాను, ౩-౬-౧౦ స్థానములయందు
పాపులుండగాను, ధృవనక్షత్రములయందును, పురుషరాశియందును, ౬-౮ మాసము
లయందును, సీమంతమును చేయవలెను.

మాసాధి పతులు.

శ్లో|| మాసేశ్వరానితకుజేజ్యరవీన్దుసారి | రింద్రాత్మజాస్తనువ
చంద్రదివాకరాన్సుయః | స్త్రీణాంవిధోర్బలముశంతి వివాహగర్భసం
స్కారయోరితరకర్మ సుభర్తురేవ!

తా|| శుక్ర, కుంభ, అంగారకుడు, బృహస్పతి, రవి, చంద్రుడు, శని, బుధుడు,
లగ్నకుడు, చంద్రుడు, సూర్యుడును క్రమముగా మాసాధిపతులు వివాహగర్భసంస్కా
రములయందు స్త్రీలకు చంద్రబలము ముఖ్యమని చెప్పచున్నారు ఇతర కర్మలయందు
భతకకు చంద్రబలముండవలెను.

పుంసవనము.

శ్లో|| పూర్వోదితైః పుంసవనంవిధేయం | మాసేత్పతీయైత్వధవిష్ణు
పూజామాసేష్టమేవిష్ణువిధాత్పజీవైర్లగ్నశుభే మృత్యుగృహేచశుద్ధే!

తా|| పూర్వోక్త తిథివార నక్షత్రములయందు పుంసవనము జేయవలెను తృతీ
యమాసమందు విష్ణుపూజచేయవలెను, యెనిమిదవమాసమందు విష్ణు బ్రహ్మ బృహ
స్పతుల పూజజేయవలయును యీగర్భసంస్కారములకు అష్టమశుద్ధియందుండవలెను.

జాతకర్మ.

శ్లో|| తజ్జాతకర్మాదిశిశోవిధేయం వర్వాఖ్యరిక్తోనతిథాశుభేహి |
ఏకాదశద్వాదశకేపిఘనే మృదుధృవక్షిప్రచరోడుషుస్యాత్!

తా|| పర్యరిక్తేతర తిథులయందును, మృదుధృవక్షిప్రచర నక్షత్రములయం
దును, ౧౧ వ రోజునగాని ౧౨ వ రోజునగాని జాతకర్మాదికముల నాచరించవలెను.

సూతికాస్నానము.

శ్లో|| పాష్టధ్రువేందుకరవారహ యేషుసూతీస్నానంసమిత్రిభరవీ
జ్యకుజేషుశస్త్రం | నార్ద్రాత్రియశ్రుతిమఘాంతకమిశ్రమూలత్వాప్తే
జ్ఞ సారివసుడరిక్తతిథ్యామ్!

తా|| సూతికాస్నానము, శేవతీ, ధృవ, మృగశీష, హస్త, స్వాతీ, అశ్వి
నులయందును, అనూరాధయందును, రవి, గురు, కుజవారములయందును చేయవలెను
గాని, ఆరుద్ర, పునర్వసు, పుష్య, శ్రవణ, మఖ, భరణి సాధారణ మూల, చిత్త,
బుధ, శని, ౮-౬-౧౨-౪-౯-౧౪ తిథులయందు జేయగూడదు.

దంత జననఫలమ్.

శ్లో|| మాసేచేత్స్యధమేభవే త్సదశనోబాలోవినశ్యేత్స్వయం । హ
న్యాత్సక్రమతోనుజాత భగినీమాత్రగ్రజాన్ ద్వాదశి । షష్ఠాదాలభ
తేహి భోగమఖలంతాతాత్సుఖంపుష్టతాం లక్ష్మీంసౌఖ్య మేధోజనా
నదశనోవోధన్వాంస్వపిత్రాదిహా ॥

తా|| శిశువుకు ౧ మాసమందు దంతములుదయించిన స్వయముగా తానె నశిం
చును. ౨ వ మాసమందై తే కనిష్ఠునికిని, ౩ వ మాసమందై తే తోబుట్టువుకును, ౪ వ
మాసమందై తే తల్లికిని, ౫ వ మాసమందై తే అన్నకును, నాశముగలుగును, ౬వ మాస
మందైన గొప్పభోగమునున్ను, ౭ వ మాసమందైన తండ్రివలన కుఖమునున్ను- ౮ వ
మాసమందైన పుష్టినిన్ని- ౯ వ మాసమందైన లక్ష్మినిన్ని ౧౦ వ మాసమందైన సౌఖ్య
మునున్ను పొందును. దంతములతో జననముగాని ముందుగా పైపళ్లు పుట్టుటగాని
సంభవించిన తన తండ్రి మొదలైన వారిని నశింపజేయును కాబట్టి అందు తగిన
కాంతిని చేయవలెను.

డోలా రోహణము.

శ్లో|| డోలారోహేర్కభాత్పంచ శరవంచేషున ప్తభైః । నైరుజ్యం
మరణంకాశక్యం వ్యాధిఃసౌఖ్యంక్రమాచ్ఛికోః ॥

తా|| శిశువుకు డోలారోహణము సూర్యనక్షత్రము మొదలుకొని ౫ నక్షత్ర
ములయందైన ఆరోగ్యము పిమ్మట ౫ మృతి- తరువాత ౫ కృశత్వము - తరువాత
౫ వ్యాధి- పిమ్మట ౭ సౌఖ్యము.

తా|| పూర్వోక్త నక్షత్రములలో మృదుక్షిప్రధృవ నక్షత్రములయందును
కుభవారమందును జన్మాదిగా ౩౨-౧౨-౧౬-౧౮-౧౦ దినములయందు శిశువుకు
డోలారోహణము జేయవలెను.

నిష్క్రమణము.

శ్లో|| దంతార్కభూవధృతిదిగ్ మితవానరేన్యాద్వారేశుభే మృదు
లఘుధువభైఃశిశూనాం । డోలాధిరూఢిరధనిష్క్రమణం చతుర్థమా
సగమో కనమ యెర్కమి తేహివాన్యాత్ ॥

౧౨ వ దినమందుగాని ౪ వ మాసమందుగాని యాత్రకు చెప్పబడిన తిథివారా
దులయందు శిశువుకు నిష్క్రమణము జేయవలెను నిష్క్రమణముగా శిశువును గ్రామాం
తరమునకుగాని గృహంతరమునకుగాని తీసికొని వెళ్లుట శిశువునుభూమియందు గూర్చుం
డబెట్టుటయని కొందఱు చెప్పిరి.

జల పూజా.

శ్లో|| కవీజ్యాస్తచైతాద్ధిమాసే నపాషెజలంపూజయే త్సూతికా
మానపూతా । బుధేంద్వీజ్యవారెవిరి క్తేతిథౌ హిశ్రుతీజ్యాదితీంద్వ
ర్క నైఋత్యమైతే ॥

తా|| సూతికమాస పూతికై (నెలపురుడు) బుధ గురు సోమవారములయం
దును, శ్రవణ, పుష్య, పునర్వసు, మృగశీష, హస్త, మూల, అనూరాధానక్షత్ర
ములయందును, ౧-౨-౩-౪-౬-౭-౮-౧౦-౧౧-౧౨-౧౩-౧౪ తిథులయందును జలపూజ
చేయవలెను (అనగా నూతులోచేద అనివాడుక) గురుకుకాస్తమయ చైత్ర, అధిక
క్షయ పుష్యమాస రిక్తతిథులయందు జేయగూడదు.

అన్నప్రాశనము.

శ్లో|| రిక్తానందాష్టదర్శం హరిదివసమధోసారి భామార్కవారా
లగ్నంజన్మక్షాలగ్నాష్టమ గృహాలవగంమీనమేషాలికంచ । హిత్వా
షష్ఠాత్సమమాన్యధచ మృగదృశాం పంచమాదోజమాసే నక్షత్రై
స్సాన్యస్థిరాభ్యైః సమృదులఘుచరై బాలకాన్నాశనంసత్ ॥

తా|| పురుషునకు 6 మొదలు సమమాసములయందును స్త్రీకి ౫ మొదలువిషమ
మాసములయందును, శ్నిర- మృదు- క్షిప్ర- చరనక్షత్రములయందును అన్నప్రాశనము
చేయవలెను. ౧-౪-౬-౮-౯-౧౦-౧౨-౧౪ తిథులును, ౧-౩-౭ వారములును జన్మ
లగ్నము తదష్టలగ్నము నవాంశయు ౧-౮-౧౨ రాసులును అన్నప్రాశనకు యోగ్య
ములుకావు చేసిన దోషము కలుగును.

శ్లో|| కేంద్రతికోణసహజేషుశుభైః ఖశుద్ధైలగ్నైరిలాభరిపుగై శ్చ
వదంతిపాపైః । లగ్నాష్టమృగహితం శశినంప్రాశస్తమైతాంబుపా
నిల జనుర్భమనచ్చకేచిత్ ॥

తా|| 13.4.5.7.9.10 స్థానముల కుభులుండగాను 3.6.11 స్థానముల పాపు
లుండగాను చంద్రుడు 1.6.8 స్థానముల లేనప్పుడును దశమమందునే గృహములేనప్పు
డును అన్నప్రాశన ముహూర్తము కుభప్రదము అనూరాధ శతభిషక్ స్వాతి జన్మ
నక్షత్రములు అన్నప్రాశనకు యోగ్యములు గావని కొందరి మతము.

శ్లో॥ క్షీణేందుపూర్ణచంద్రేజ్యజ్ఞ భామార్యభాగవైః॥
 కోణవ్యయకేంద్రాష్ట సిద్ధైరుక్తంగప్రహేళలమ్ । భిక్షాశీయజ్ఞకృత్
 దీర్ఘజీవిజ్ఞానీచపిత్తరుక్ । కుష్ఠేచాన్నకేశవాలవ్యాధిమూః భోగభాగితి॥

తా॥ అన్నప్రాశన లగ్నముకు 5.9.12.1.4.7.10.8 స్థానములయందు క్రమ
 ముగా క్షీణచంద్రుడుండిన భిక్షాశీయు పూజాచంద్రుడుండిన యజ్ఞకలకాయు గురు
 వుండిన చిరంజీవియు బదుడుండిన జ్ఞానియు అంగారకుడుండిన వైత్యరోగియు రవి
 యుండిన కుష్ఠరోగియు శనియుండిన అన్నక్షేపవంతుడును వాతరోగియును శుక్రుడుం
 డిన భోగవంతుడును అగును.

భూమ్యుప వేశనము.

శ్లో॥ పృథ్వీంవరాహమభిపూజ్య కుజేవిశుద్ధరిక్తతిథౌ వ్రజతిఏంచ
 మమాసిబాలం । బధ్యాశ్శుభేహ్నికటిసూత్రమధధ్రువేందు జ్యేష్ఠక్షా
 మైత్రలఘుభైరుపవేశయేత్కే॥

తా॥ 5 వ మాసమందుగాని అన్నప్రాశన సమయమందుగాని భూమిని ఆది
 వరాహమును పూజించి అంగారకుడు కుద్ధుడౌచునుండగా రిక్తేతరతిథులయందు చర
 లగ్నమందు శుభదినమందు ధృవ మృగశిరః జ్యేష్ఠ అనూరాధ క్షిప్రనక్షత్రముల
 యందు కటిసూత్రమును కట్టి బాలుని భూమియందు విడువ వలెను.

జీవికా పరీక్షా.

శ్లో॥ తస్మిన్కాలేస్థావయేత్త త్పురస్తాద్యస్త్రుంశస్త్రుం పుస్తకంలేఖ
 నీంచ । న్యణాంరౌప్యంయచ్చగృహ్ణాతి బాలస్తైరాజీవైస్తస్యవృత్తిః
 పృతిషా॥

తా॥ ఆభూమ్యుపవేశన సమయమందు బాలుని ముందర వస్త్రమును ఆయుధ
 మును పుస్తకమును కలమును బంగారమును వెండినిన్ని వుంచవలెను. వీటిలోనె ద్దానిని
 బాలుడు పట్టుకొనునో దానివలన నాశికువుకు జీవనమని తెలుసుకునేది.

తాంబూల భక్షణము.

శ్లో॥ వారేభామార్యహీనధ్రువ మృదులఘుభై ర్విష్ణుమూలాది
 తీంద్రస్వాతీవస్యభ్యుపేతై ర్విధునమృగనుతా కుంభగోమీనలగ్నే సా
 మైః కేంద్రతిరోణై రశుభగ గవగై శ్శత్రులూభతిగంఠై స్తాంబూలం
 సాధకమాగద్యయమితగమయై పోక్తమన్నాశనవా॥

తా॥ 1.2.4.5.6 వారములయందును ధృవమృదుక్షిప్ర శృవణ మూల పున
 ర్వసు జ్యేష్ఠ స్వాతి ధనిష్ఠ నక్షత్రములయందును విభున మకర కన్య కుంభ వృషభ
 మీన లగ్నములయందును 1.4.5.7.9.10 స్థానములయందు కుభగ్రహములును
 3.6.11 స్థానములయందు పాపగ్రహములును యుండగాను రెండుమాసముల పది
 హేను రోజులకుగాని అన్నప్రాశన సమయమందుగాని శిశువును తాంబూలభక్షణ
 మును చేయించవలెను.

కర్ణ వేధ.

శ్లో॥ హిత్వైతాంజైత్రిపాపావ మహరిశయనంజన్మమాగుంచ
 రిక్తాం । యుగ్మాబ్జంజన్మతారామృతమునివనుభిః సమ్మితేమాన్యధో
 వా! జన్మాహాత్సర్యభూపైఃపరిమితదిననేజ్యేజ్యశు కేందువారేధోజా
 ద్దేవిష్ణుయుగ్మాదితి మృదులఘుభైః కర్ణ వేధఃప్రశస్తః॥

తా॥ చైత్రిపుష్యమాసములను దినత్రయమును విష్ణుశయన మాసములను జన్మ
 మాసమును 1.4.9.14 తిథులను సమసంవత్సరములను జన్మతారనున్న విడచి 6.7.8
 మాసములయందును, జన్మదినము మొదలు 12.16 దినసములయందును విషమసంవత్స
 రములయందును సోమ బుధ గురు శుక్రవాసరములయందును శ్రవణ ధనిష్ఠ పునర్వసు
 మృదుక్షిప్ర నక్షత్రములయందును శిశువులకు కణిక వేధ (చెవులుకుట్టుట) ప్రశస్థము.

శ్లో॥ సంశుద్ధమృతిభవనేత్రికోణకేంద్ర త్రాయ్యస్థైఃశుభఖచరైః
 కవీశ్వరగ్నైః సాపాత్యై రరిసహజాయగేహ సంస్థైఃగ్నైః సైత్రిదశగురౌ
 శుభావహస్సృతే॥

తా॥ అష్టమశుద్ధితో గూడిన లగ్నమందును కేంద్రతిరోణములయందు శుభు
 లుండగాను 3.6.11 స్థానములందు పాపులుండగాను గురువు లగ్నమందుండగాను
 గురుశుక్రలగ్నములయందు కణిక వేధము తే మకరము.

మాధ్యాదులయందు విడువదగినవి.

శ్లో॥ గీర్వాణాంబువ్రతిషా వరిణయదహనాధానగేహప్రవేశాశ్చై
 లంరాజాభిషేకోవ్రతమపిశుభదం దైవయామ్యాయనేస్యాత్ । నోవా
 బాల్యాస్తవాధాం సురగురుసితయో నైవ కేతూదయేస్యాత్ పక్షం
 వార్థంచ కేచిజ్జహతి తిమష రేయా వదీతౌంతదుగ్గే॥

తా॥ దక్షిణాయనమందు గురుశుక్రల బాల్యవాధాకలస్తమయములయందును
 ధూమకేతూత్పత్తియందును, దేవతలూకాది ప్రతిష్ఠలున్న, నివాహమున్న, అగ్ని

ధాన, గృహప్రవేశములును, చాలము. రాజ్యాభిషేకములును, ఇతరములైన శుభవ్రతములును చేయఁజనదు ధూమకేతూదయమందు ౧౫ దినములుగాని ౮ దినములుగాని విడువవలయును ద్విశిఖ, త్రిశిఖాది ఉగ్రధూమకేతూదయమందు యెంతవఱకు ధూమకేతువు కనుపించుచుండునో అంతవఱకు శుభకర్మలఁ జేయఁగూడదని కొందఱిమతము.

శ్లో॥ పురఃపశ్చాద్భుగోర్బాల్యం తిదశాహంచవార్ధకమ్ । పక్షం పంచదినంతే ద్యే గురోఃపక్షముదాహృతే । తేదశాహంద్యయోఃప్రాక్షకై శ్చిత్తప్తదినంవరైః । త్ర్యహంత్యాత్ర్యయిత్ర్యన్తై రధాహంచత్యహంవిధోః॥

తా॥ శుక్రనియొక్క ప్రాగృదయమందు 3 దినములును, పశ్చిమోదయమందు 10 దినములును బాల్యము పూర్వాస్తమయమందు 15 దినములును, పశ్చిమాస్తమయమందు ౫ దినములును, గురువుకు బాల్య వార్ధక్యములు రెండును 15 దినములు ఉభయములకు గూడ బాల్యవార్ధక్యములు 10 దినములనిగూడ కొందఱి మతము 7 దినములని కొందఱి యభిప్రాయము కార్యావశ్యతనుబట్టి 3 దినములని మఱికొందఱు చెప్పవచ్చును చంద్రునినకు వృద్ధత్వము 3 దినములు బాల్యము ఆర్థాహస్సును గాన నీగురు శుక్ర చంద్రులయొక్క బాల్యవార్ధక్యములయందీ చెప్పబడిన దినములనున్నా, అస్తమయమునందును శుభకార్యములయందు విడువవలయును.

చూడా కర్మ.

శ్లో॥ చూడావహాస్తృతీయా త్పృథవతివిషమైష్టార్క రిక్తాద్వ్యషష్ఠీ । వర్షోనాహేవిచైతోదగయన సమయైష్ఠేందుశుక్రేజ్యకానాం । వారేలగ్నాంశయోశ్చ స్యధనిధనతనా నైధనేశుద్ధియుక్తే శాశ్రోపితైర్విష్టైర్మిర్ముదుచర లఘుభై రాయవత్ప్రిస్థపాపైః । క్షీణచంద్రీకుజసారిభాస్కరై ర్మృత్యుశస్త్రీమృతి పంగుతాజ్యరాః । న్యూకృమేణబుధజీవభార్గవైః కేంద్రగైశ్చ శుభమిష్టతారయా॥

తా॥ 3 వ సంవత్సరము మొదలు జేసి సంవత్సరములయందును 1.4.6.8.9 12.14 తిథులనున్న పంచమర్కములను చైత్రమాసమును విడిచి మిగిలిన తిథ్యాదులయందును ఉత్తరాయణమందును సోమ బుధ గురు శుక్రవారములయందును వీరిలగ్న నవాంశలయందును జ్యేష్ఠ మృదునక్షత్రములలో అనూరాధనువిడిచి మిగిలిన నక్షత్రములును చరక్షిప్తనక్షత్రములయందును 3.6.11 స్థానములయందు పాపులుండగాను

అష్టమశుద్ధితోగూడిన లగ్నమందును చూడాకర్మ నాచరించవలెను. జన్మరాశియందును జన్మరాశి కష్టమరాశియందును చూడాకర్మ జేయఁగూడదు. 1.4.7.10 స్థానములయందు క్షీణచంద్రుడుండిన మరణమును అంగారిమడుండిన శస్త్రఘాతమును శనియండిన పంగుత్వమును నూర్యుడుండిన జ్వరమును గలుగును మిగిలిన బుధగురుకుక్ర పూణాచంద్రులుండిన శుభము గలుగును. చూడాకర్మకు తారాబలము బాగుగానుండవలెను.

శ్లో॥ పంచమాసాధికేమాతః గర్భేచౌలంశిశోర్నహి । పంచవర్షాధికస్యేష్టం గర్భిణ్యామపిమాతరి॥

తా॥ చౌలము తల్లి, పంచమాసాధిక గర్భవతియగుచుండగా నాచరించజనదు. శిశువు ౫ సంవత్సరములకు మించిన వయస్సుగలవాడాయెనేని తల్లి గర్భిణితోనున్నను చేయవచ్చును.

దుష్టతారాప వాదము.

శ్లో॥ తారాదాప్త్యేజ్జేతిరోణోచ్చగేవా ఔరంసత్సృత్యైవ్యమిత్రస్యవరే । సామ్యేభేజ్జేభోభనేదుష్టతారాః శస్తాజ్ఞేయాఔరయాత్రాదికృత్యే॥

తా॥ చంద్రుడు ౫, ౯ స్థానములయందుగాని ఉచ్చయందుగాని యుండగానున్నా, శుభగ్రహములయొక్క షడ్వర్గమందును గోచారమునుబట్టి చంద్రబలము బాగుండగాను, ఔర, యాత్రాదికృత్యములయందు దుష్టతారలున్నామంచివిగానెంచబడును

చౌలాది నిషిద్ధకాలము.

శ్లో॥ ఋతుమత్యాన్మాతికాయాః సూనోశ్చౌలాదివాచరేత్ । జ్యేష్ఠావత్యస్యనజ్యేష్ఠే కైశ్చిన్నాగ్లేపి నేవ్యతే॥

తా॥ తల్లి రజస్వలగాని, ప్రసవించినగాని, యగుచునుండగా శిశువునకుచౌలాదికర్మ నాచరించగూడదు మొదలుగా బుట్టిన కన్యాపుత్రులకు జ్యేష్ఠమాసమందుచౌలాదికములం జేయఁగూడదు మార్గశిర్షమందు చేయఁగూడదని కొందఱి యభిప్రాయము.

ఔరము.

శ్లో॥ దంతఔరసఖిక్రియాత్ర విహితాచౌలోదితేవారభే । మందాంగారదవీన్విహాయనవమం ఘన్రంచసంధ్యాంతథా । రిక్తాపర్వనిశాం నిరాసనరణ గ్రామప్రయాణోద్యతః । స్నాతాభ్యక్తకృతాశనై ర్నహి పునఃకార్యాహితప్రేవుభిః॥

తా॥ ౧. 3. ౭ వారములనున్నా, ౯ తిథిని, సంధ్యాకాలమును, రిక్తతిథులను,

పర్వములను, రాత్రినిన్ని విడచి చాలమునకు జెప్పబడిన తిథివారాదులయందు వంత
 డ్రార నఖిక్యత్వమును చేయవలెను. నిరాపన యుద్ధగ్రామాంతర పరియాణాద్యుక్తము
 న్నూ, స్నానముజేసినవాడున్నూ, తలంటుకొనినవాడును, భోజనము జేసినవాడును,
 డ్రారమును చేయించుకొన గూడదు.

శ్లో॥ క్రతుసాణిపీడమృతి బంధమోక్షజే త్సురకర్మచద్యజన్మపాఙ్గ
 యాచరేత్ । శవవాహతీర్థగమసింధు మజ్జనత్సురమాచరేన్నఖిలు
 గర్భిణీపతిః॥

తా॥ యజ్ఞమందును వివాహంగమైన గోదానవృతమందును, మాతాపితృవరణ
 మందును బంధిఖానా విమోచనమందును, బ్రాహ్మణాజ్ఞయందును, రాజాజ్ఞయందును
 నిషిద్ధదినములయందైనను, డ్రారము నాచరింపవచ్చును. గర్భిణీపతి శవదహనమును,
 తీర్థకాగమనమును, సముద్రస్నానమును డ్రారమును పరిత్యజించవలెను.

శ్లో॥ నృసాణాంహితం డ్రార భేశ్మశుక్రకర్మదినేపంచమే పంచమేస్వా
 దయేవా । షడగ్నిప్రైమైత్ప్రకం పంచపితౌవ్యబ్రహ్మోభ్యర్చమా డ్రార
 కృన్మ్యత్సుమేతి॥

తా॥ రాజాదులకు అలంకారార్థమైన శ్మశుక్రకర్మ (గడ్డమును మీసమును గొరి
 గించుట) డ్రారమునకు జెప్పబడిన తిథ్యాదులయందును చేయవచ్చును అధవానియమము
 గా నైదేసినముల కొక్కమాట చేయించవచ్చును । లేక డ్రారనక్షత్రోదయమందైనా
 చేయవచ్చును వరుసగా ౭ మారులు కృత్తికయందును, ౩ మారులు నూరాధయందును
 ౨ మారులు రోహిణియందును ౫ మారులు మఖయందును, ౪ మారులు ఉత్తరయం
 దును, డ్రారము చేయించుకొన్నవాడు సంవత్సరములోపలనే మృతినొందును.

అక్షర స్వీకారము.

శ్లో॥ గణేశవిష్ణువాగ్రిమాః ప్రపూజ్యపంచమాబ్దకే । తిథాశివా
 ర్కదిగ్ద్విషట్పరత్రికరవాపుడక్ । లఘుశ్రవోనిలాంత్యభాదితీశ తక్షమి
 త్రభేచరోసనత్రనా శిశోరి పిగహఃసతాందినః॥

తా॥ 5 వ సంవత్సరమందు 11.12.10.2.6.5.3. తిథుల యందును, ఉత్త
 రాయణమందును, క్షిప్ర, శృవణ, స్వాతి, రేవతి, పునర్వసు, ఆర్ద్రా, చిత్త, అనూ
 రాధనక్షత్రములయందును, స్థిరద్విస్వభావరాకులయందును, విఘ్నేశ్వర, విష్ణు, సర
 స్వతీ లక్ష్మీదేవులను పూజించి శిశువుకు అక్షరారంభములు చేయవలెను.

విద్యారంభము.

శ్లో॥ మృగాత్కరాచ్చుతె స్త్రయోశ్వి మూలపూర్వికాత్రయెగురు

ద్యయేర్కజేనవిచ్చి తెహ్నిషట్పరత్రికే । శివార్కదిగ్ద్వికెతిభౌధృవాం
 త్యమిత్రిభేవరై శ్చుభైరధీతిరుత్తమా త్రికోణకేంద్రగైస్సమైతా॥

తా॥ మృగశిర, ఆద్రక, పునర్వసు, హస్త, చిత్త, స్వాతి, శ్రవణ, ధనిష్ఠ,
 శతభిషక్, ఆశ్విని, మూల, పుబ్బ, పూర్వాషాఢ, పూర్వాభాద్ర, పుష్య, ఆశ్లేష,
 రేవతి, అనూరాధ, రోహిణి, ఉత్తరాత్రయ నక్షత్రములయందును రవి, బుధ గురు
 శుక్రవారములయందును 6. 5. 3. 11. 12 10. 2 తిథులయందును, శుభగ్రహములు
 కేంద్రత్రికోణముల యందుండ గాను విద్యారంభము చేయవలెను.

ఉ ప న య న ము.

శ్లో॥ విప్రాణాంవ్రతబంధనం నిగదితం గర్భాజ్జనేర్వాప్తమే వరే
 వావ్యధపంచమేక్షితిభుజాం షష్ఠేతద్దైకాదశే । వైశ్యానాంపునరవృత్తమే
 వ్యాధపునస్యా ద్వాదశేవత్సరకాలేధ ద్విగుణగ తెనిగది తెగాణంతథా
 ముర్బుధాః॥

తా॥ గర్భము మొదలుకొనిగాని జన్మమొదలుకొనిగాని ౪ వ సంవత్సరమందు
 బ్రాహ్మణులకును 11 వ సంవత్సరమందు క్షత్రియులకును, 12 వ సంవత్సరమందు
 వైశ్యులకును, ఉపనయనము చేయవలెను బ్రహ్మవర్షము మొదలయిన కామ్యము
 లను కొరినప్పుడు బ్రాహ్మణులకు 5, క్షత్రియులకు 6, వైశ్యులకు 8 సంవత్సరముల
 యందును ఉపనయనము చేయవచ్చును ఉపనయనమునకు బ్రాహ్మణులకు 16 సంవత్స
 రముల వఱకును, క్షత్రియులకు 22 సంవత్సరముల వఱకును, వైశ్యులకు 24 సంవత్సర
 ముల వఱకును గౌణకాలము అదియు చాటినట్టాయన కాలాతిక్రమణదోషము సంభ
 వించును అనగా వాగ్మ్యులగుదురు.

శ్లో॥ క్షిప్రధ్రువాహిచరమూల మృదుత్రిపూర్వారాదేర్కవిద్దు
 రుసి తేన్దుది నేవ్రతంసత్ । ద్విత్రీషురుద్రరవిదిక్ష్విమి తెతిథా హిక్యష్టాది
 మత్రి లవకేపినచావరాహౌ॥

తా॥ క్షిప్రధ్రువ ఆశ్లేష, చర, మూల, మృదు, పూర్వాత్రయ, ఆర్ద్రానక్ష
 త్రములయందును, రవి, సోమ, బుధ, గురు, శుక్రవారములయందును, 2. 3. 5. 11-
 12. 10 తిథులయందును, కృష్ణపక్షములో మొదటిపంచకమందును, ఉపనయనము
 శుభకరము. అపరాహ్ణమునం దుపనయనము జేయగూడదు.

శ్లో॥ కవీజ్యచండలగ్నపారిపౌ మృతౌవృతేధమాః । వ్యయేబ్జభా
 ర్గవౌతథా తనౌమృతౌనుతేఖలాః॥

తా॥ శుక్ర గురు చంద్రులగ్నాధిపతులు 6. 8. స్థానములయందును చంద్ర

కుక్కులు 12 స్థానమందును పాపగ్రహములు 1-5-8- స్థానముల యందుండెనేని అధము లగుదురు.

శ్లో॥ వ్రతబంధేష్టషడ్విషవజ్జితాః శోభనాశుభాః | త్రిషడామై ఖలాఃకర్మగోస్తః పూర్ణోవిధుస్తనౌ॥

తా॥ ఉపనయనముకు లగ్నముకు 1-2-3-4-5-7-9-10-11 స్థానములయందున్న కుభగ్రహములును, 3-6-11 స్థానములనున్న పాపగ్రహములును లగ్నమందును కటక వృషభములయందున్న పూజకచంద్రుడును కుభఫలప్రదులు.

వ రే శు లు.

శ్లో॥ విసాధీశౌభాగకౌశల్యే కుజార్కరజన్యానామోషధీశో విశాంచ | శూద్రాణాంజ్ఞశ్చాంత్య జానాంశనిస్సాచ్ఛా ఫేశాన్య జీవశుకారసామ్యాః॥

తా॥ గురు కుక్కులు బ్రాహ్మణులకును, రవి కుజులు క్షత్రియులకును, చంద్రుడు వైశ్యులకును, బుధుడు శూద్రులకును, శని చండాలులకును, అధిపతులు - ఋగ్వేదముకు బృహస్పతియు, యజుర్వేదముకు కుక్కుడు, సామవేదముకు అంగారకుడు, అధర్వణవేదముకు బుధుడును అధిపతులు.

శ్లో॥ శాఖేశవారతనువీర్య మతీవశస్తంశాఖేశ సూర్యశశిజీవబలై వ్రతంసత్ | జీవేభృగారిపుగృహేవిజితే చనీచెస్యాద్వేదశాస్త్రవిధి నారహితోవ్రతేన॥

తా॥ ఉపనయనమందు శాఖేశునియొక్క వార లగ్నబలములు ప్రకృతములు శాఖేశ, సూర్య, చంద్ర, గురుబలమందు చేయబడిన వ్రతము శ్రేష్ఠము గురు కుక్కులు శత్రుగృహమందుండగాని పరాజితులైయుండగాని నీచయందుండగాని ఉపనయనము చేయబడెనేని నావటువు వేదశాస్త్ర హీనుడవును.

జన్మరూద్యవవాదము.

శ్లో॥ జన్మక్షమాసలగ్నాదా వ్రతేవిద్యాధికోవ్రతీ ఆద్యేగర్భే పివిప్రాణాం క్షత్రాదీనామనాదిమే॥

తా॥ జన్మక్షత్రమాసలగ్నాది దోషము బ్రాహ్మణులకు ఉపనయనమందు అద్యగర్భమందును లేదు క్షత్రియులకు ద్వితీయాది గర్భమందులేదు.

గు రు బ ల ము.

శ్లో॥ వటుకన్యాజన్మరాశేస్త్రి కోణాయద్విగతప్రగః | శ్రీష్టాగురుః ఖషట్కాద్యై పూజయాన్యత్రనిందితః॥

తా॥ పురుషునకు ప్రతమందును కన్యకు వివాహమందును జన్మరాశికి ౨-౫-౭-౯-౧౧ స్థానములనున్న గురువు మంచివాడు ౧-౩-౬-౧౦ స్థానములనున్న గురువు పూజించిన మంచివాడవును ౪-౮-౧౨ స్థానములనున్న గురువు నెవ్విధముగాను మంచివాడుగాడు.

శ్లో॥ స్వాచ్ఛస్వభస్వమైత్రేవా స్వాంశేవగోత్రమైగురుః | రిశాష్టతుర్యగోపీష్టో నీచారిస్తఃశుభోవ్యసత్॥

తా॥ దోషాపహద ముచ్ఛయందును స్వభవనమందును మిత్రగృహమందును స్వాంశయందును వగోత్రమాంశయందును యున్న గురువు గోచారీత్యా ౪-౮-౧౨ స్థానములయందున్నను దోషమును జేయడు, చారిత్రియాశుభుడైనను నీచశత్రుస్థానములయందున్న గురువు కుభకరుడుగాడు.

నిషిద్ధ కాలములు.

శ్లో॥ కృష్ణవ్రదోషనధ్యాయే శనౌనిశ్యపరాహ్లాకే | పాకసంధ్యా గజాలతేనేష్టో వ్రతబంధోగళగ్రహే॥

తా॥ చంద్రక్షైత్యమందును ప్రదోషమందును అనధ్యాయములయందును రాత్రియందును శనివారమందును అపరాహ్లామందును సంధ్యాకాలమందును మేఘవజ్జకానమందును గళగ్రహతిథులయందు ఉపనయనముకూడదు. గళగ్రహశ్చోక్తా నిణాయ సింథావారదీయే॥ శ్లో॥ కృష్ణపక్షేచతుర్థీచ సప్తమ్యాది దినత్రయం | త్రయోదశీ చతుష్కంచ అష్టావేతేగళగ్రహాః॥ ఇతి॥

సూర్యాద్యంశ ఫలము.

శ్లో॥ కూరోజదోభవేత్పావః వటుఃసత్కర్మకృద్వటుః | యజ్ఞార్థ భాక్తథామూఖో రవ్యాద్యంశేతనాకగ్రమాత్॥

తా॥ ఉపనయన ముహూర్తము సూర్యనవాంశయందైన వటువుకూరుడును చంద్రనవాంశయందైన జడుడును కుజనవాంశయందైన పాపియు బుధనవాంశయందైన శమర్థుడును గురునవాంశయందైన సత్కర్మకర్తయు కుక్కునవాంశయందైన యజ్ఞము కలన ధనవంతుడును శనినవాంశయందైన మూఖుడును నగును.

చంద్రాంశ ఫలము.

శ్లో॥ విద్యానిరతశ్శుభరాశి లవేపాపాంశగతేహిడరిద్రతరః | చంద్ర స్వలవే బహుదుఃఖయుతిః కర్ణాదితిభేధనవాన్గ్వలవే॥

తా|| ఉపనయనమందు చంద్రుడు శుభరాశి నవాంశయందుండిన పటువు విద్యా నిరతుడును పాపాంశయందుండిన దరిదురుడును కర్కటాంశయందుండిన దుఃఖియు శ్రవణ పునర్వసులలో స్వాంశయందుండిన ధనవంతుడును నగును.

కేంద్రస్థ గ్రహఫలము.

శ్లో|| రాజసేవీవైశ్యవృత్తిశాస్త్ర (శస్త్ర)వృత్తిశ్చపాఠకః|| పాఞ్డోరవాన్ మేచ్ఛసేవీకేంద్రే సూర్యదిభేచరైః||

తా|| ఉపనయన లగ్నముకు ౧. ౪. ౭. ౧౦ స్థానములయందు సూర్యుడుండిన పటువు రాజసేవకుడును చంద్రుడుండిన వైశ్యవృత్తియు, కుజుడుండిన శాస్త్ర (ఆయుధ) జీవియు బుధుడుండిన ఉపాధ్యాయుడును గురువుండిన పండితుడును శుక్రుడుండిన ధనవంతుడును, శనియుండిన తురుష్క సేవకుడును నగును.

గ్రహయుతి ఫలము.

శ్లో|| శుక్రజీవితథాచంద్రే సూర్యభౌమార్కిసంయుతే | నిర్గుణః కూరచేష్టాస్యాత్ నిఘ్నాణిసద్యుతేవటః||

తా|| శుక్రుడుగాని గురువుగాని చంద్రుడుగాని సూర్యునితోగూడిన పటువు గుణహీనుడును అంగారకునితోగూడిన హింసకుడును శనితోగూడిన దయాహీనుడును శుభగ్రహములతో గూడినని సమర్థుడును నగును.

చంద్ర యోగములు.

శ్లో|| విభాసిరాంశగెసితే త్రికోణగెగురౌతనౌ సమస్తవేదవితప్రతీయమాంశగెలినిఘ్నాణిః||

తా|| లగ్నమందు గురువుండగా చంద్రుడు శుక్రాంశయందుండగా శుక్రుడు త్రికోణములయందుండేనేని పటువు సమస్త వేదసాగర పారంగతుడవును చంద్రుడు శన్యాంశయందుండేనే నిదకయుడగును.

అనధ్యాయములు.

శ్లో|| శుచిశుక్రపావతవసాంది గర్విరుద్రార్కసంఖ్యసితతిథయః|| భూతాదిత్రితయాష్టమి సంక్రమణంచప్రతేష్వనధ్యాయాః||

తా|| అసాధకుక్ల దశమి శ్వేత్య కుక్ల ద్వితియ పుష్యకుక్లైకాదశి మాఘకుక్ల ద్వాదశి చతుదశిపూణిమా పాడ్యములును అమావాస్యయు అష్టమియు సూర్య సంక్రమణములును ఉపనయనమును అనధ్యాయములు.

ప్రదోషములు.

శ్లో|| అర్కతర్కతితిథిషు ప్రదోషఃస్వాత్తదగ్రిమైః | రాత్ర్యథా సార్థప్రహరయా మమధ్యస్థితైఃకృమాత్||

తా|| ద్వాదశినాడు రాత్రి రెండుయామములకులోగా త్రయోదశి వ్యాపించినను షష్ఠినాడు రాత్రి ఝామున్నరకులోగా సప్తమివ్యాపించినను తదియనాడురాత్రి యామాదర్వాక్ చతుర్థివ్యాపించినను యీ ౧౨-౬-౩ తిథులు ప్రదోషములు, ప్రదోషా నధ్యాయములయందు ఉపనయనము జేయంజనదు.

బ్రహ్మాదన సంస్కారము.

శ్లో|| పాగ్బ్రహ్మాదనపాలకాత్ ప్రతబంధానంతరంయదిచేత్ | ఉత్పాతానధ్యయనోత్పత్తా వపిశాంతిపూర్వకంతత్సాత్||

తా|| వృత బంధానంతరమును బ్రహ్మాదనమును ముందును ఉత్పాతాదులు గలిగినేని శాంతిజేసి వృతమును పూర్తిజేయవలెను, ప్రతమనగా బ్రహ్మాదన సంస్కారము.

వేదోపయోగి నక్షత్రములు.

శ్లో|| వేదక్రమాచ్ఛశివాహి కరత్రిమూలపూర్వాను పౌష్కర మైత్రి మృగాదితీజ్యే | ధౌవేషువాశ్వివసుపుష్యకరోత్తరేశ కణే మృగాంత్య లఘుమైత్రిధనాదితౌగత్||

తా|| మృగశిష, ఆర్ద్ర, ఆశ్లేష, హస్త, చిత్త, స్వాతి, మూల, పూర్వాశ్రయ నక్షత్రములు ఋగ్వేదలకును శేవతి, హస్త, ఆనూరాధ, మృగశిష, పునర్వసు, పుష్యమి, శోహిణి, ఉత్తరాత్రయములు. యజుర్వేదలకును అశ్విని, ధనిష్ఠ, పుష్య, హస్త, ఉత్తరాశ్రయ, ఆర్ద్ర, శ్రవణ నక్షత్రములు సామవేదలకును. మృగశిష, శేవతి, క్షిప్ర ఆనూరాధ, ధనిష్ఠ, పునర్వసులు, అధర్వణ వేదలకును ఉపనయనమునకు యోగ్యములు.

వేదోపయోగి నక్షత్రచక్రము.

ముగ్ధేద యజుర్వేద సామవేద ఆధర్వవేద

మృ	రే	అశ్వ	మృ
ఆ	హ	ధ	రే
అశ్వ	అనూ	పుష్య	హ
హ	మృ	హ	పుష్య
చి	పు	ఉ 3	అశ్వ
స్వా	పుష్య	ఆ	అనూ
మూ	ఉ 3	శ్ర	ధని
పూ 3	రో	౦	పున

మాతృ రజోదర్శనము.

శ్లో॥ నాందీశాద్ధో త్రరంమాతృః పుష్పైలగ్నాంతరోనహి । శాంత్యాచాలంవ్రతం పాణిగ్రహఃకార్యోన్యధాననత్ ।

తా॥ నాందీశాద్ధానంతరము తల్లిరజస్వలయైన చాలోపనయన వివాహం దులు నాలగ్నమందె శాంతిపూర్వకముగా చేయవలెను.

ఘరికా బంధనము.

శ్లో॥ విచైత్రవ్రతమాసాదౌ విభామాస్సేవిభూమిజే । ఘరికా బంధనంశస్త్రం నృపాణాంప్రాగ్వివాహతః ।

తా॥ చైత్రమును విడిచి ఉపనయనోక్త మాసాదులయందు అంగారకుని అస్తమయము లేనప్పుడును అంగారకేతర వారసులయందు ఉపనయనోత్తరమందు వివాహమును పూర్వము రాజులకు ఘరికాబంధనము చేయవలెను. ఘరికాబంధన మనగా కత్తిపట్టుట.

సమావర్తనము.

శ్లో॥ కేశాంతంషోడశైవషేఛాలోక్తదివసేశుభం । వ్రతోక్తదివసాదౌహి సమావర్తనమివ్యతే ।

తా॥ ౧౬ వ సంవత్సరమందు చాలోక్తతిథ్యాదులయందు కేశాంతకర్మనాచ రించవలెను. ఉపనయనోక్త దివసాదికమందు సమావర్తనమును జేయవలెను.

ఇతి శ్రీదై వజ్ఞ సుత రామవిరచితే ముహూర్తాచింతామణౌ సంస్కారప్రకరణం పంచమం సమాప్తం.

(వివాహ ప్రకరణమ్.)

తత్రవివాహ ప్రయోజనమ్.

శ్లో॥ భార్యాత్రివర్గకరణం శుభశీలయుక్తా శీలంశుభంభవతి లగ్నవశేవతస్యాః । తస్మాద్వివాహసమయః పరిచింత్యతేహితన్నిఘ్న తా ముపగతాఃసుతశీలధర్మాః ।

తా॥ శీలవతియు అనుకూలయునైన భార్య ధర్మ అథకామములకు సాధన మగును. వివాహాలగ్నమునుబట్టి భార్యకు మంచిశీలమువచ్చును ఆలగ్నము వివాహం ధీనముగాన వివాహసమయము విచారించబడుచున్నది. వివాహసమయ లగ్నమునుబట్టి పుత్రులకు శీలమును ధర్మమును గలుగును. పుత్రులు భార్యాధీనములుగాన భార్యా పరిగ్రహము ఆవశ్యకము. ఆపరిగ్రహముకు శుభాలగ్న మావశ్యకము ఆలగ్నము కొఱకు సమయము విచారించబడుచున్నది.

వివాహ పశ్చి ఫలము.

శ్లో॥ ఆదాసంపూజ్యరత్నాది భిరధగణం పేథయేత్స్వస్థచిత్తం
కన్యోద్వాహందిగీశా నలహాయవిశిఖేప్రశ్నలగ్నాద్యదీందుః॥ దృష్టాజీవే
ససద్యః పరిణయసకరోగోతులా కర్కటాఖ్యంవాస్యా త్ప్రశ్నస్య
లగ్నంశుభఖచరయుతాలోకితం తద్విదభ్యాత్॥

తా॥ ముందుగా సమాహిత మనమ్ముడైన జ్యోతిష్కుని నువనాడులచే
బూజించి కన్యకా వివాహమునుగూర్చి ప్రశ్నించవలెను ఆప్రశ్నలగ్నముకు ౧౦-౧౧-
౩-౭-౫ స్థానముల చంద్రుడుండి గురువుచే చూడబడుచుండేనేని వివాహమును
శీఘ్రముగా జరిగించును లేక ప్రశ్నలగ్నము వృషభ కటక తులలలో నొకటై శుభ
యుతముగాని శుభదృష్టముగాని యుండినచో వివాహము శీఘ్రముగా జరుగును.

శ్లో॥ విషమభాంశగతౌశశిభార్గ వాతనుగృహంబలినౌ యది
వశ్యతః॥ రచయతో వరలాభమిమా యదాయుగ లభాంశగతౌ
యువతిప్రదా॥

తా॥ చంద్రశుక్రలు బలవంతులై విషమరాశి విషమనవాంశలనుపొంది ప్రశ్నల
గ్నమును చూచుచుండిరేని కన్యకు వరలాభము నిత్తురు. యీచంద్రశుక్రలే సమరాశి
సమనవాంశలను పొందిరేని వరుసకు కన్యాలాభమును నిత్తురు.

శ్లో॥ మృష్టాప్తస్త్రఃప్రశ్నలగ్నాద్య దీందులగ్నేకూరఃసప్తమే
వాకుజఃస్యాత్॥ మూతావిందుఃసప్తమేతస్య భామోరండాసాస్యా
దప్త సంవత్సరేణ॥

తా॥ ప్రశ్నలగ్నముకు ౬-౮ వ స్థానములయందు చంద్రుడుండినను లగ్న
మందు పాపులును సప్తమమందు అంగారకుడును యుండినగాని ౩ వ లగ్నమందు
చంద్రుడును చంద్రునకు సప్తమమందు అంగారకుడును యుండినగాని వివాహిత కన్య
యెనిమిది సంవత్సరములకు విధవ యగును.

శ్లో॥ ప్రశ్నతనోర్యదిపాపనభోగః పంచమగోరిపు దృష్టశరీరః॥
నీచగతశ్చతదాఖలుకన్యా స్యాత్కులటాత్వధవామృతవత్సా॥

తా॥ కూరగగ్గహము నీచయందుండి శత్రుదృష్టుడై ప్రశ్నలగ్నముకు ౫ వ
స్థానమందుండేనేని కన్య రంకులాడియగును లేక మృతపుత్రయగును.

శ్లో॥ యదిభవతిసితాతిరి కృపతై తనుగృహతఃసమరాశిగః శశాం
కః॥ లశుభఖచరవీక్షితోరెరంద్రే భవతివివాహావినాశకారణోయమ్॥

తా॥ కృష్ణపక్షమందు ప్రశ్నలగ్నముకు సమరాశులయలందుండి కూరిదృష్టుడై
౬-౮ స్థానముల చంద్రుడుండేనేని వివాహమును సరింపజేయును.

బాలవైధవ్యయోగ పరిహారము.

శ్లో॥ జన్మోత్థంచవిలోక్య బాలవిధవాయోగం విధాయప్రతిం
సావిలక్ష్మ్య ఉతపై పులంహిసుతి యాదద్యాదిమాంవారహః॥ సల్లగ్న
చ్యుతి మూర్తిపిష్పలఘుటైకృత్వా వివాహంస్ఫుటందద్యాత్తాం చిర
జీవినేత్రనభవేద్దోషః పునర్భూభవః॥

తా॥ కన్యకయొక్క జాతకమునుబట్టి బాలవైధవ్య యోగముండేనేని తండ్రి
నాకన్యచేత సావిత్రివ్రతమునుగాని పిష్పల వ్రతమునుగాని చేయించి రహస్యముగా
నాకన్యను మంచులగ్నమందు విష్ణుప్రతిమ అశ్వత్థ ఘటములకునిచ్చి వివాహముచేసి తిరిగి
ప్రస్ఫుటముగా చిరజీవియైన వరునకిచ్చి వివాహము చేయవలయును. ఇట్లు జరుపుట
చేత రెండుమార్లు పెండిలిచేసిన దోషములేదు.

ఇందుకు ప్రమాణము మార్కండేయ పురాణమందు॥ శ్లో॥ బాల
వైధవ్యయోగేతు కుంభేద్రువ్రతిమాదిభిః॥ కృత్వాల్లగ్నంరహఃపశ్చా
త్ కన్యోద్వాహేత్ప్రతిచావరే॥ అత్రపునర్భూదోషాభావ ఉక్తోవిధాన
ఖండే॥ స్వణాంబుపిష్పలానాంచ వ్రతమావిష్ణురూపిణీ॥ తయాసహ
వివాహేతు పునర్భూత్వంనజాయతే॥ సూర్యారుణగంబాదే॥ వివాహః
త్పూర్వకాలేచ చంద్రతారాబలాన్వితే॥ వివాహోక్తచతాంశన్యాం
కుంభేనసహచోద్వహేత్॥ సూత్రేణవేష్టయేత్ప్రశ్నాత్ దశతంతు
విధానతః॥ కుంకుమాలంకృతందేహం తయోరేకాంతమందిరే॥ తతిః
కుంభంచనిస్సార్వ వ్రభజ్యసలిలాశయే॥ తతోభిషేచనంకుర్యాత్ప్రంచ
వల్లవవారిభిః॥ కుంభపాదకానాతత్రైవ॥ వరుణాంగస్వరూపాయ
జీవనానాంగమాశ్రయ॥ పరింజీవయకన్యాయా శ్చిరంపుత్రసుఖంకురు॥
దేహివిష్ణోనరందేవ కన్యాంపాలయదుఃఖతః॥ తతోలంకార వస్త్రాధ్యాయం
వరాయప్రతిపాదయేత్॥ ఇతికుంభవివాహః॥ మూర్తిదానమపిత్రత్రై
వోక్తం॥ బ్రాహ్మణంసాధుమామంత్రియ సంపూజ్యవివిధావాణైః॥
తస్మైదద్యాద్విధానేన విష్ణురూపిణంచతుర్భుజం॥ శుద్ధవణాసువ
ణేన విత్తశక్త్యాభవాపునః॥ నిర్మితారుచిరాంశంఖ గదాచక్రాబ్జ

సంయుతాః । దధానాంవాససీపీతే మముదోత్పలమాలినీం । సదక్షిణాం
చతాందద్యా న్మంత్రమేతిముదిరయేత్ । యన్మయాపాంచజనుషి
ఘంత్యా పతిసమాగమం । విషోపవిషశస్త్రాద్వైః హతోవాతివిరిక్త
యా ॥ పాన్యమానంమహాఘోరం యశస్సాఖ్యధనావహం । వైధ
వ్యాద్యతిదుః ఖోఘనాశాయశుభలబ్ధయే । బహుసాభాగ్యలబ్ధైచ
మహావిష్టారిమాంతనూం సావణీంనిర్మితాంశక్త్యా తుభ్యంసంప్రదదే
ద్విజ ॥ అనఘాద్యాహనుస్మృతి త్రివారంప్రజపేదితి ॥ ఏవమస్మృతి
తస్యాశీర్గృహీత్యాస్వగృహం విశేత్ । తత్తవైవాహికం కుర్యా
ద్విధిందాతా మృగీభృతః । ఇత్యాదిస్పష్టార్థములుగనుక తాత్పర్యము
వాయలేదు.

ప్రథమావత్య జ్ఞానము.

శ్లో॥ ప్రశ్నలగ్నక్షణయాదృశా పత్యయక్ స్వేచ్ఛయాకామి
నీ తత్రచేదావ్రజేత్ కన్యకావాసుతో వాతదావండితైస్తాదృశాపత్య
మస్యా వినిదిశ్యతే ॥

తా॥ ప్రశ్నకాలమందు జ్యోతిష్కుని వద్దకు కన్య యాదృశసంతానయక్తయై
వచ్చునూ కన్యగాని పుత్రుడుగాని తాదృశసంతానము ముందుగాజన్మించుననిచెప్పవలె.

సామాన్య శకునములు.

శ్లో॥ శంఖభేరీవిపంచీరవై మఙ్గలం జాయతేవై పరీత్యంతదా
లక్షయేత్ । వాయసోవాఖరః శ్వాసృగాలోపివా ప్రశ్నలగ్నక్షణే
రాతి నాదంయది ॥

తా॥ వివాహప్రశ్న సమయమందు శంకభేరీ వీణావాద్యములు మ్రోసిన వివా
హము మంగళకరమగును లేక కాకి, గాడిద, కుక్క, నక్కలలో నేదియైన కూసిన
యెడల నావివాహమునకు వైపరీత్యము కలుగును.

కన్యా పరణము.

శ్లో॥ విశ్వస్యాతీవైష్ణవపూర్వా త్రయమైతైర్వస్వాగ్నేయై
ర్యా కరపీడోచితిఋతైః । వస్త్రాలంకారాదినమేతైః ఫలపుష్పైఃసం
తోష్యాదాన్యాదనుకన్యాపరణంసత్ ॥

తా॥ ఉత్తరాషాఢ, స్వాతి శ్రవణ, పూర్వాశ్రియ, అనూరాధ, ధనిష్ఠ,
కృత్తికలయందును, లేక వివాహనక్షత్రములయందును, వస్త్రాలంకార ఫలపుష్పముల
చేత ముందుగా సంతోషపెట్టి తరువాత కన్యాపరణమును జేయవలెను.

వ ర వ రణము.

శ్లో॥ ధరణి దేవోధవాకన్యకాసోదరః శుభది నేగీతవాద్యాదిభిః
సంయుతః । వరవృతినవస్త్రయజ్ఞోపవీతాదినా ధృవయుతైర్వహ్నిపూ
ర్వాత్రయైరాచరేత్ ॥

తా॥ ధృవకృత్తిక పూర్వాత్రయ నక్షత్రములయందు పురోహిత బ్రాహ్మ
ణుడుగాని కన్యయొక్క సోదరుడుగాని, వస్త్రయజ్ఞోపవీతాదులతో కూడినవాడై
మంగళధ్వనులతోగూడి వరవరణమును చేయవలెను.

వివాహ కాలము.

శ్లో॥ గురుశుద్ధివశేనకన్యకానాం సమవర్షేషుషడబ్దభోపరిష్టాత్ ।
రవిశుద్ధివశాత్సుభోవరాణాం ఉభయోశ్చంద్రవిశుద్ధితోవివాహః ॥

తా॥ కన్యకు ౬ సం॥ పైన సమసంవత్సరములయందు గురుబలముండగానున్న
వరునకు సూర్యబల ముండగానున్న, ఉభయలకు చంద్రబలముండగానున్న, వివాహ
ము శ్రేయస్కరము.

వివాహ మాసములు.

శ్లో॥ మిధునకుంభవృషాలిమృగాజగే మిధునగేపిరవా త్రిలవే
శుచేః । అలిమృగాజగతే కరపీడనమ్ భవతికార్తికపౌష మధుష్యపి ॥

తా॥ మిధున, కుంభ, వృషభ, వృశ్చిక, మకర, మేషములయందు సూర్యుడుం
డగా వివాహము శుభము. మిధునాషాఢమందు శుక్లపాద్యమి మొదలు దశమిపర్యం
తము మాత్రమే శుభకరము. వృశ్చిక కార్తికమందు మకరమాఘమందును, మేష
చైత్రమందును వివాహము శుభకరము.

జన్మర్థ మాస నిషేధము.

శ్లో॥ ఆద్యగర్భనుతకన్యయోద్వాయో ర్జన్మమాసభతిభాకరగ్ర
వః నోచిత్తోధాబుద్ధైఃప్రశస్యతే చేద్విజ్ఞేయజనపోస్సుతప్రదః ॥

తా॥ ఆద్యగర్భజాత కన్యకా పుత్రులకు జన్మమాస జన్మనక్షత్రములయందు వివాహము జేయగూడదు ద్వితీయాది గర్భజాతులకు జేయవచ్చును.

త్రిజ్యేష్ఠ విషయము.

శ్లో॥ జ్యేష్ఠద్వంద్వం మధ్యమం సంప్రదిప్తం త్రిజ్యేష్ఠంచ నైవయు క్తంకదాపి । కేచిత్సూర్యం వహ్ని గంభోహ్య మాహుః నై వాన్యోన్యం జ్యేష్ఠయోస్సాన్యద్వివాహః॥

తా॥ జ్యేష్ఠద్వయము అనగా జ్యేష్ఠాంగనా పుత్రులకు జ్యేష్ఠమాసమందు వివాహము మధ్యమము, జ్యేష్ఠత్రయము అనగా జ్యేష్ఠపుత్రుడుగాని, పుత్రికగాని, జ్యేష్ఠా నక్షత్రము, జ్యేష్ఠమాసము, లేక జన్మమాసము జ్యేష్ఠమాసము, జ్యేష్ఠ సంతానము జ్యేష్ఠమాసమందు వివాహము మొదలగునవి యెప్పుడును చేయగూడదు. సూర్యుడు కృత్తికయందుండగా నీతిజ్యేష్ఠ ద్విజ్యేష్ఠలు చేయవచ్చును, జ్యేష్ఠపుత్రజ్యేష్ఠ కన్యలకు వివాహము కూడదు.

ఏకోదర వివాహము.

శ్లో॥ సుతపరిణయాత్త్వానాంతః సుతాకరపీడనం సచనిజకులేతద్వ ద్వామంథనాదపిముండనం । సచసహజయోదేయభ్రాతృః సహోదరకన్యకైంచ సహజమతోద్వాహోబ్ధారే శుభేనపితృక్రియా॥

తా॥ కుమారుని వివాహానంతరం ౭ మాసములలోగా కుమార్తె వివాహము జేయగూడదు అట్లుగానే తన కులమందు మండనానంతరము (వివాహానంతరము) మండనము (చౌలోపనయనాదికము) ౭ మాసముల వరకు జేయగూడదు. వివాహానంతరము ౭ మాసముల వరకు పితృక్రియనాచరించగూడదు సహోదరలైన యిద్దరు కన్యలను సోదరులకు నివ్వగూడదు ఏకోదరులకు ౭ మాసములకు లోగా వివాహము జేయగూడదు.

ప్రతి కూలము.

శ్లో॥ వధ్వావరస్యాపికులేత్రివూరుషే । నాశంప్రజేత్కశ్చననిశ్చయోత్తరమ్ । మాసోత్తరంత్రవివాహాభివ్యతే । శాంత్యాధవానూత కనిర్గమేవరైః॥

తా॥ వివాహ నిశ్చయానంతరము వధూవరుల సపిండులలో నెవ్వడైన మృతి బొందనేని మాసానంతరము వివాహము జరిపించవలెను, లేక ఆశాచనివృత్త్యనంతరము శాంతిపూర్వకముగా నాచరింపవచ్చునని కొండటి యభిప్రాయము.

వివాహానంతరము చూడాది నిషేధము.

శ్లో॥ చూడాప్రతంచాపివివాహతో వ్రతాచ్ఛూడాచనేష్టా పురుషత్రయాంతరే । వధూప్రవేశాచ్ఛనుతావినిర్గమః షణ్మాసతోవాబ్ద విభేదతఃశుభః॥

తా॥ వివాహము మొదలు ఆరుమాసములలోపల చూడాదికర్మ నాచరింప గూడదు అట్లుగానే వధూప్రవేశానంతర మారు మాసముల పర్యంతము కన్యావర్గము కూడదు సంవత్సరభేదమున్నయెడల నారు మాసములలోగా చేయవచ్చును వీనిలో చేప్పబడిన నిషేధము సపిండులలో త్రిపురుషుల పర్యంతము మాత్రమేను తరువాత వారికి నియమములేదు.

శ్వశురాది గండనక్షత్రములు.

శ్లో॥ శ్వశూగ్రవినాశమహిజౌ సుతరాం విధత్తః కన్యానుతౌ నిఋతౌ జౌశ్వశురంహతశ్చ । జ్యేష్ఠాభజాతతనయాన్య ధవాగ్రజంచశక్రాగ్ని జాన్యవతిదేవరనాశకర్త్రీ॥

తా॥ అశ్లేషనక్షత్రమందు బుట్టిన కన్యాపుత్రులు అత్తగారినిన్ని, మూలానక్షత్రజాతులు మామగారినిన్ని నశింపజేయుదురు జ్యేష్ఠనక్షత్రమందు బుట్టిన శ్రీ తన భర్తయొక్క అన్నగారినిన్ని విశాఖనక్షత్రమందు పుట్టిన కన్య మరిదినిన్ని చంపును. ఈజ్యేష్ఠా విశాఖలలో బుట్టిన పురుషుడున్నా క్రమముగా భార్యా జ్యేష్ఠ కనిష్ఠులను చంపునని కొందరి యభిప్రాయము.

త ద వ వా ద ము.

శ్లో॥ ద్వీశాద్యపాదత్రయజా కన్యాదేవరసౌఖ్యదా । మూలాంత్య పాదసార్వాద్య పాదజౌతయోశ్శుభా॥

తా॥ విశాఖ ౧. ౨. ౩ పాదములలో పుట్టిన కన్యాపుత్రులును మూలాంత్య పాదసంభవులును, అశ్లేషాప్రధమపాద జాతులును శుభులు.

అష్ట కూటములు.

శ్లో॥ వణోవశ్యంతథాతారా యోనిశ్చగ్రహమైత్రీకం । గణ మైత్రంభి కూటంచ నాడీచై తేగుణాధికాః॥

తా॥ వణకూటము, వశ్యకూటము, తారాకూటము, యోనికూటము, గ్రహ మైత్రము, గణమైత్రము, భిక్షుకూటమైత్రము, నాడీకూటము, అనునవి యెనిమిది కూటములు.

గ్రహమైత్ర చక్రము.

గ్రహములు	రవికి	చంద్రునకు	బుధునకు	గురునకు	శుక్రునకు	శనికి
మిత్రులు	చంద్రునకు	రవి, బుధునకు	గురు, చంద్రునకు	రవి, చంద్రునకు	బుధునకు	బుధునకు
శత్రువులు	శని, శుక్రునకు	0	బుధునకు	చంద్రునకు	బుధునకు	రవి, చంద్రునకు
సములు	బుధునకు	చంద్రునకు	శని, శుక్రునకు	చంద్రునకు	శని, చంద్రునకు	గురు

వధూవరులకు జన్మరాశ్యధిపతులు మిత్రులుగాని లేక ఒక్కరేగానియైన శుభములేక సములైన సమధము, శత్రువులైనచో దంపతులకు విరోధము పెడతెగక యుండు.

గణమైత్రము.

శ్లో॥ రక్షోనరామరగణాః క్రమతోమహాహివస్వింద్ర మూలవరుణానలతక్షరాధాః। పూర్వోత్తరాత్రయవిధాత్మ యమేశభానిమైత్రాదితీందు హరిపౌష్ణమరుల్లభూని।

తా॥ మఘ, ఆశ్లేష, ధనిష్ఠ, జ్యేష్ఠ, మూల, శరభిషక్, కృత్తిక, చిత్త, విశాఖ యీ ౯ నక్షత్రములు రాక్షసగణము, పూర్వాత్రయ, ఉత్తరాత్రయ, శాహిజి, భరణి, ఆరుద్ర యీ ౯ నక్షత్రములు మనుష్యగణము, అనూరాధ, పునర్వసు, మృగశిరశ్, శ్రవణ, రేవతి స్వాతి, అశ్విని, హస్త, పుష్యమి, యీ ౯ నక్షత్రములు దేవగణము.

శ్లో॥ నిజనిజగణమధ్యే పీఠిరత్యుత్తమాస్యాద మరమనుజయోస్సామధ్యమాసంప్రదిష్టా। అనురమనుజయోశ్చే న్మృత్యురేవవదిష్టా దనుజవిబుధయోస్సాస్య ద్వైరమేకాంతతోత్ర।

తా॥ వధూవరనక్షత్రములు ఏకగణములో చేరిన దంపతులకు మిక్కిలి ప్రీతి యుండును దేవమనుష్యగణములైన మధ్యమము, మనుష్యరాక్షస గణములైన మృత్యుప్రదము, దేవరాక్షస గణములైన నియతముగా వైరముండును.

రాశిమైత్రము.

శ్లో॥ విషమాత్కన్యకారాశేః షష్ఠంషష్ఠాష్టకంసనత్ । సమాత్ షష్ఠంశుభంజ్యేయం విపరీతంతదష్టమమ్ । మృత్యుఃషట్కాష్టకేజ్యేయో ౭వత్యహానిర్నవాత్మజే । ద్విద్వాదశేసిధానత్వం ద్వయోరన్యత్ర సౌఖ్యకృత్ ।

తా॥ జేశసంఖ్యగల కన్యకారాశి మొదలు వరునిరాశి ఆరవదియైన సమరాశియైన నావరునిరాశికి కన్యారాశి యెనిమిదవదగును. అనగా కన్యారాశి 3 మిధునము దీనికి ౬ వది పృశ్చికము వరరాశి ౮ పృశ్చికమునకు కన్యారాశియైన మిధునము యెనిమిదవదగును యీవిషమ షష్ఠాష్టకము శత్రుషష్ఠాష్టకమనబడును సమరాశియైన స్త్రీరాశికి వరునిరాశి ఆరవదియైన విషమమైన వరునిరాశికి స్త్రీరాశి యెనిమిదవదగును. అనగా స్త్రీరాశి ౨ పృషధము పురుషరాశి దీనికి ౬ తుల 2 విషమరాశియైన తులకు స్త్రీరాశి యెనిమిదవ దగును యిది సమషష్ఠాష్టకమనబడును యిదిమిత్రషష్ఠాష్టకము యిందులో మిత్రషష్ఠాష్టకము శుభప్రదము శత్రుషష్ఠాష్టకము మృత్యుప్రదము స్త్రీపురుషుల రాశులు ఒకదానికొకటి ౫-౯ అయిన పుత్రసౌఖ్యము, ౨-౧౨ అయిన దరిద్రము మిగిలిన రాశియోగములు శుభప్రదములు.

తదపవాదము.

శ్లో॥ పోక్తేదుష్టభకూటకే పరిణయ స్వేకాధిపత్యే శుభో౭ధో రాశిశ్వరనాప్యాదేపిగదితోనాడ్య క్షుశుద్ధిర్భది । అన్యక్షేణంశవయోర్బలిత్వ సఖితేనాడ్యక్షుశుద్ధాతథా తారాశుద్ధివశేనరాశి వశతాభావే నిరుక్తోబుధైః।

తా॥ పైన చెప్పబడిన దుష్టరాశికూటమును పరిహారమును చెప్పుచున్నాడు వధూవరులరాశ్యధిపతి ఒక్కడేయైనను స్త్రీపురుషరాశికులు పరస్పరము మిత్రులైనను నాడిశుద్ధియుండగాను నక్షత్రశుద్ధియుండగాను తారాశుద్ధిరాశివశ్యతలు యుండగానున్న, వధూవరరాశ్యంశ పతులకు పరస్పరము మైత్రియుండగానున్న పైన చెప్పిన దుష్టయోగములు అశుభకరంబులు గావు.

శ్లో॥ మైత్ర్యాంరాశిస్వామినో రంశనాధద్వంద్వస్యాపిస్యా ద్దణానాంనదోషః । భటారిత్వంనాశయే త్సద్భకూటంభటప్రీతిశ్చాపిదుష్టం భకూటం ।

తా|| వధూవరుల రాశ్యధిపతులకుగాని అంశాధిపతులకుగాని పరిస్సగమైతిరి
యన్నయెడల పైన చెప్పిన దుష్టకూట దుష్టగణములవలన గలిగెబాధలను నివారించును
గాన కూటదుష్టత్వమును స్వామిమైతిరి నశింపజేయును స్వామివైరముండిన శుభకూట
ములు ఫలమివ్వకాలపు గాన కూటవిచారముకంటె రాశిస్వామివిచారము అవశ్యకము.

నా డీ కూటము.

శ్లో|| శ్రేష్ఠారాద్యార్యమాంధః పతిభయగయుగంధాన్రీధం చైక
నాడిపుష్పేందుత్వాప్త మిత్రాంతక వసుజలభంయోనిబుధ్నైచమ
భ్యా | వాయుగ్నివ్యాళవిశ్వాదు యుగమథోపాష్టంభం చాపరాస్యా
ద్దంపత్యోరేకనాడ్యాం పరిణయనమ సన్మధ్యనాడ్యాంహిమృత్యుః||

తా|| శ్రేష్ఠమూలలు, అర్హపునర్వములు, ఉత్తర మాస్తలు, శతభిషక్ పూర్వా
భాద్రలు, అశ్విని ఇవి అద్యనాడియనబడును. పుష్య, మృగశిర, చిత్త, అనూ
రాధ, భరణి, ధనిష్ఠ, పూర్వాషాఢ, పుబ్బ, ఉత్తరాభాద్ర, ఇవి మధ్యనాడులు.
స్వాతి, విశాఖ, కృత్తికా, రోహిణి, ఆశ్లేష, మఖ, ఉత్తరాషాఢ శ్రవణ, రేవతి ఇవి
అంత్యనాడులు, దంపతులకు అద్యనాడియందు వినాహము అశుభకరము మధ్యనాడి
యందు మరణము నిశ్చయముగా గలుగును.

వ ర్గ కూటము.

శ్లో|| అకచటతపయశవర్గాః ఖగేశమాజ్ఞానసింహశునామ్ |

సర్పాఖుమృగావీనాం నిజవంచవైరిణామష్టా||

తా|| అ, క, చ, ట, త, ప, య, శ, అనునివి యెనిమిది వర్గలు ఏటికి క్రమ
ముగా గరుడ, మార్దాల, సింహ, శునక, సర్ప, మూషక, ఘరంగ, మేషములు అధి
పతులు యిందులో పృథిదానికి అయిదవది శత్రువుగాన దంపతుల నక్షత్రము యే
వర్గములో చేరునో దానికి రెండవనక్షత్రము యెన్నోవగకలోలో విచారించి శత్రు
త్వములేని నక్షత్రములుగల వారికి వినాహము శుభముగాన యోచించి చేయవలెను
దంపతుల నామాద్యక్షరమును బట్టిని వగకవిశేషన జేయవలెను.

రాశైక్యమందు విశేషము.

శ్లో|| రాశైక్యేచేద్భిన్నమృతం ద్వయోస్సాన్య మ్నక్షత్రైక్యే
రాశియుగ్మంతైవ | నాడిదోషోగణానాంచ దోషోనక్షత్రైక్య
పాదభేదేశుభంస్యతే |

తా|| దంపతులకు రాశైక్యముండి నక్షత్రభేదముండినగాని, నక్షత్రైక్యముండి
రాశిభేదముండినగాని నక్షత్రైక్యముండి పాదభేదముండినగాని అదంపతులకు నాడి
దోషము గణదోషములులేవు. శుభమే గలుగును.

రాశ్యధిపతులు.

శ్లో|| కుజశుక్రసౌమ్యశశినూర్య చంద్రజాకవిభానుజీవశని సౌర
యోగురుః | ఇహరాశిపాక్షియమృగాస్యతే లికేందుభతోనవాంశ
విధిరుచ్యతేబుధైః||

తా|| మేషవృశ్చికములకు అంగారకుడు, తులావృషభములకు శుక్రుడు, కన్యా
మిథునములకు బుధుడు, కటకముకు చంద్రుడు, సింహముకు నూర్యుడు, ధనుర్మీన
ములకు గురువు, మకరమంభములకు శనియును, అధిపతులు. నవాంశలురాశిని 30 చే
హెచ్చించి ౯ చే భాగించిన నవాంశలగును. అందు మేష, సింహ, ధనుస్సులకు
మేషాంశ మొదలు, కటక, వృశ్చిక, మీనములకు కటకాంశ మొదలు, తులా, మంభ,
మిథునములకు తులాంశ మొదలు, మకర, పృషభ, కన్యలకు మకరాంశ మొదలు, రాశ్య
ధిపతులే ఇచ్చట నవాంశాధి పతులని తా||

హారా.

శ్లో|| సమగృహమధ్యేశశిరవిహారా విషమభమధ్యేరవిశశినోస్సా||

తా|| వృషభాది సమరాశులయందు క్రమముగా చంద్ర నూర్యులయొక్కయు
మేషాదివిషమ రాశులయందు రవిచంద్రులయొక్కయు, హారలగును. లగ్నమును
రెండుగా భాగించవలెను.

త్రింశాంశలు.

శ్లో|| శుక్రజ్ఞజీవశనిభూతనయస్య బాణశైలాప్తవంచవిశిఖాః సమ
రాశిమధ్యే | త్రింశాంశకోవిషమభే వివరీతమస్మాద్ద్రోక్కాణకాఃప్రథ
మపంచనవాధిసానామ్||

తా|| లగ్నమును 30 భాగములు చేసిన త్రింశాంశలగును. అందు సమరాశుల
యందు క్రమముగా శుక్రుడు ౫ భాగములకును బుధుడు ౭ భాగములకును గురువు ౯
భాగములకును, శని ౫ భాగములకును, అంగారకుడు ౫ భాగములకును, అధిపతులు.
విషమ రాశులయందు అంగారకుడు ౫ భాగములకును, శని ౫ భాగములకును,
గురువు ౯ భాగములకును, బుధుడు ౭ భాగములకును శుక్రుడు ౫ భాగములకును
అధిపతులు.

కించ|| లగ్నమును 3 భాగములు చేసిన ద్రోక్కాణములగును, అందు ౧ వ

ద్రోక్మాణముకు లగ్నాధిపతియు ౨ వ ద్రోక్మాణముకు పంచమాధిపతియు, 3 వ ద్రోక్మాణముకు సవాధిపతియు స్వాములు.

ద్వాదశాంశలు.

శ్లో॥ స్వాద్వాదశాంశభిహారాశిత ఏవగేహంహారాధ్యక్షకనవ మాంశకసూర్యభాగాః । త్రింశాంశకశ్చషడిమికథితాస్తు వర్గాసా మ్యైః శుభంభవతివా శుభమేవపాపైః॥

తా॥ లగ్నమును ౧౨ భాగములుచేసిన ద్వాదశాంశలగును. అందు లగ్నాది ద్వాదశాంశలు చూచేద రాశ్యధిపతులె అంశాధిపతులు ౧ లగ్నము, ౨ హార, 3 ద్రోక్మాణము, ౪ సవాంశ, ౫ ద్వాదశాంశ, ౬ త్రింశాంశ యీ ౬ షడ్వర్గాములు శుభాధిపతులైతే శుభములు పాపాధిపతులైతే అశుభకరములు.

గండాంతములు.

శ్లో॥ జ్యేష్ఠాపౌష్ణభసార్పభాంత్యఘటికా యుగ్మంచమూలాశ్విసీ । పితృదాఘటికాద్వయం నిగదితం తద్భస్యగండాంతకమ్ ॥ కర్కా ల్యంఽదశభాంతతోధా ఘటికాసింహశ్వమేవాదిగా । పూర్ణాంతేఘటి కాత్మకంత్య శుభదంసందాతిధేచ్ఛాదిమమ్॥

తా॥ ఆశ్లేష, జ్యేష్ఠ, రేవతులకు చివర ౨ ఘడియలును, మఖ, మూల, ఆశ్విసీ నక్షత్రములకాదిని ౨ ఘడియలును, నక్షత్రగండాంత సంజ్ఞలు, కర్కాట, మీన, వృశ్చిక రాశులయొక్క చివరను అరఘడియయును, సింహ ధనుశ్చేషములయొక్క అదిని అరఘడియయును లగ్నగండాంతరములు ౫, ౧౦, ౧౫ తిథులయొక్క చివరను ఒక ఘడియయును, ౧, ౬, ౧౧ తిథులయొక్క అదిని ఒకగడియయున్ను, తిథిగండాం తములు ఇవన్నియు శుభకర్మలయందు విసర్జనీయములు.

కర్తరీదోషము.

శ్లో॥ లగ్నాత్పాపవ్యవస్థా వ్యయార్థసాయదాతదా । కర్తరీ నామసాగ్నేయా మృత్యుదారిద్యశోకదా॥

తా॥ లగ్నమునకు ద్వాదశమందు పాపగ్రహము ఋజుగతితోనుండగా ద్వితీయ మందున్న పాపగ్రహము వక్రించెనేని యది కర్తరీదోషమనబడును. ఈకర్తరీదారి ద్ర్యమరణ శోకముల నిచ్చును.

చంద్రసగ్రహము.

శ్లో॥ చంద్రేనూర్యాదిగంయుక్తే దారిద్ర్యంమరణంశుభం । సాఖ్యం సావత్సరైరాగ్య సాదవ్యయయతేమృతిః॥

తా॥ చంద్రుడు నూర్యునితోగూడి నట్టాయన దారిద్ర్యమును, అంగారకునితో గూడినయడల మరణమును, బుధునితోగూడిన శుభమును, గురునితో గూడిన సాఖ్య మును, శుక్రునితోగూడిన సపత్నిని, శనితోగూడిన వైరాగ్యమును, రాహు కేతువుల తోగూడిన మరణమును చేయును.

అష్టమలగ్నదోషము.

శ్లో॥ జన్మభయోర్మృత్యురాశౌ నేష్టకరగ్రహః । ఏకాధిపత్యే రాశీశ్చే మైత్రేవానై వదోషకృత్॥

తా॥ జన్మలగ్నమునకుగాని జన్మరాశికిగాని ఎనిమిదింట వివాహము చేయ గూడదు అజన్మలగ్నాష్టమ లగ్నాధిపతులకు మైత్రియున్నయడల జేయవచ్చును.

శ్లో॥ మినోక్షకర్కాలి మృగశ్రీయోష్ఠమం లగ్నంయదానాష్ట మగేహదోషకృత్ । అన్యోన్యమిత్రత్వవశేన సావధూర్భవేత్సతా యు గ్రహసాఖ్యభాగినీ॥

తా॥ మీన, వృషభ, కర్కాటక, వృశ్చిక, మకర, కన్యారాశులలో నొకటి అష్టమలగ్నమైన యెడల నాదోషములేదు. మఱిన్ని ఆజన్మాష్టమరాశికులకు మైత్రి మున్నయెడల వధువు మతాయుర్గ్రహసాఖ్యమును పొందునదియగును.

శ్లో॥ మృతిభవనాంశో యదిచవిలగ్నై తదధిపతిర్వాన శుభకర స్సాన్యత్ । వ్యయభవనంవాభవతితదంశఃతదధిపతిర్వాకలహకరస్సాన్యత్॥

తా॥ లగ్నమందు అష్టమరాశి నవాంశగాని, అష్టమాధిపతిగాని యున్నయడల అశుభకరము అలగ్నము ద్వాదశరాశిగాని. తదంశగాని, లేక ద్వాదశాధిపతి లగ్న ముండుండగాగాని కలహప్రదము.

నక్షత్రవిషనాడులు.

శ్లో॥ ఖరామతోంత్యాదితివహ్నిపితృభే ఖవేదతఃకేరడతశ్చసార్ప భే । ఖబాణతోశ్వేధృతితోర్యమాంబుపె కృతేభాగత్వాప్తభవిశ్వ జీవభే । మనోర్ద్విదై వానిలసామ్యశాక్రభే కువక్షతః శైవకరోష్ఠ తోజభే । యుగాశ్వితోబుధ్న్యభతోయయామ్యభే ఖచంద్రతోమిత్ర భవానవశుతే । మూలంగబాణాద్విషనాడికాః కృతావర్జ్యాఃశుభే ధోవిషనాడికాద్రువాః । నిఘ్నాభభోగేనఖతర్కభాజతాః స్పష్టాభవే యుర్విషనాడికాస్తథా॥

తా|| రేవతి, పునర్వసు, కృత్తిక, మఖలయందు 30 ఘటికలను, శోహిణి యందు 40 కి అశ్లేషకు 32 కి అశ్వినీకి 50 కి ఉత్తర శతభిషక్కులను 18 కి పుబ్బ, చిత్త ఉత్తరాషాఢ పుష్యలకు 20 కి, విశాఖ, స్వాతి, మృగశిరశ, కేయిలకు 14 కి, ఆద్రా మాస్థలకు 21 కి, పూర్వాభాద్రకు 16 కి, ఉత్తరాభాద్ర పూర్వాషాఢ భరణి నక్షత్రములకు 24 కి, అనూరాధ ధనిష్ఠ శ్రవణలకు 10 కి, మూలకు 56 కిని, విషఘటికలు వచ్చును. యీవిషనాడికలు శుభములయందు విడువదగినవి యీవిష ఘటికలు యెప్పుడు వచ్చునో తెలుసుకొనుట యెట్లుంటే ఆయాదినమందున్న నక్షత్రాద్యంత ఘటికా విషఘటికలచేత వైన చెప్పిన ఘటికలను హెచ్చించి 60 చే భాగించిన విషఘటికా గమనము తెలుసును. (యథా) రేవతి ఆద్యంతము 56 దానిధృవ కము 30 = 56-1680 అగును దీనిని 60 చే భాగించిన 60) 1680 (28 ఘటికలువచ్చును గాన రేవతియందు 28 ఘటికలకు విషఘటికలువచ్చును లేక రేవతి ఆద్యంతము 60 ధృవకము 30 = 60-1800 దీనిని 60 చే భాగించగా 30 వచ్చును అప్పుడు 30 ఘటికలచే వచ్చును ఇట్లే అన్నిటికిని ఊహించవలెను.

వి ష ఘ టి క క్ర ము.

అ	భ	కృ	శో	మృ	ఆర్	పు	పు	ఆ
50	24	30	40	14	21	30	20	32
మ	పు	ఉ	హ	చి	స్వా	వి	అ	కే
30	20	18	21	20	14	14	10	14
మూ	పూ	ఉ	శ్ర	ధ	శ	పూ	ఉ	రే
56	24	20	10	10	18	16	24	30

పగటి ముహూర్తములు.

శ్లో|| గిరిశభుజగమితాగ్నిః పితృవన్వంబువిశ్వేభిః జడధచవిధాతాం పీఠ ఇంద్రానతాచ | నిఘ్నాతిరుదకనాథోవ్య ర్యమాథోభగఃస్యః క్రమశ్చిహముహూర్తా వానరేబాణచందాగ్నిః||

తా|| పగలు ౧౫ ముహూర్తములు అందుక్రమముగా ౧ కి శివుడు, ౨ కి సర్పము 3 కి రవి, ౪ కి పితరులు, ౫ కు వసువులు, ౬ కు జలము, ౭ కి విశ్వేదేవులు, ౮ కి అభిజిత్, ౯ కి బృహ్మ, ౧౦ కి ఇంద్రుడు, ౧౧ కి ఇంద్రాగ్నులు, ౧౨ కి నిఘ్నాతి, ౧౩ కి వరుణుడు, ౧౪ కి అర్యమడు, ౧౫ కి భగదను, అధిపతులు. అనగా ఈముహూర్తములకు యీనామములు గలవు.

రాత్రి ముహూర్తములు.

శ్లో|| శివోజపాదాదప్యై న్యుభేశాలదిజీవకా | విష్ణ్వర్కత్వా వ్యమరుతో ముహూర్తానిశిక్షితాః||

తా|| రాత్రి ముహూర్తములు ౧ శివుడు, ౨ అజపాత్, ౩ అహిర్బుధ్ని, ౪ పూష, ౫ విశ్వ, ౬ యమ, ౭ అగ్ని, ౮ బృహ్మ, ౯ చంద్ర, ౧౦ అదితి, ౧౧ బృహస్పతి, ౧౨ విష్ణు, ౧౩ నూర్య, ౧౪ త్వాష్ఠి, ౧౫ వాయువులు అని రాత్రి ముహూర్తములకు కేర్లు.

వార దుర్ముహూర్తములు.

శ్లో|| రవావర్యమాబహ్మ రక్షశ్చసోమేకుజెవహ్నిపితృబుధేచా భిజత్స్యత్ | గురతోయరక్షౌభృగా బ్రాహ్మపితృశనావీశసా ర్పా ముహూర్తానిషిద్ధాః||

తా|| ఆదివారమందు అర్యమ ముహూర్తము సోమవారమందు బృహ్మ, రక్షోముహూర్తములు, మంగళవారమందు అగ్ని పితృముహూర్తములు, బుధవారమందు అభిజిత్ ముహూర్తము, గురువారమందు జలరక్షో ముహూర్తములు, శుక్రవారమందు బృహ్మ పితృముహూర్తములు, శనివారమందు శివ సర్పముహూర్తములు నిండ్యములు.

వివాహ నక్షత్రములు.

శ్లో|| నిర్వేదైః శశికరమూల మైశ్విపిత్యిబ్రాహ్మంతోత్తరపవనైః శుభోవివాహః | రిక్తామారహితతిథౌ శుభేహ్నివైశ్యసాంత్యాం ఘ్ని శ్రుతితిథిభాగతోభిజత్స్యత్||

తా|| పాపగ్రహశేధలేని మృగశిరశ, మాస్థ, మూల, అనూరాధ, మఖ, శోహిణి, రేవతి, ఉత్తరాశ్రయ, స్వాతీనక్షత్రములయందును ర-౯-౧౪-౩౦ గాన మిగిలిన తిథులయందును శుభవారమందు వివాహము చేయవలెను ఉత్తరాషాఢ ర వ పాదమును శ్రవణంబో మొదలు ౪ ఘటికలును అభిజిన్నామకము.

పంచ శలాక వేధ.

శ్లో॥ వేధోన్యోన్యమసా విరించ్యభిజతోయామ్యాను రాధక్షా
యోర్ని శ్లోందోహారి సిత్తయోగగ్రహకృతో మాస్తా త్రరాభాద్ర
యోః । స్వాతీవారుణయోర్భవేన్ని ఋతిభాదితోన్యస్తథో సాంత్య
యోః భౌతత్రగతేతురీయచరణాద్యోర్వా తృతీయద్వయోః ।

తా॥ శోహిణి అభిజిత్తులకును, భరణి అనూరాధలకును, ఉత్తరాషాఢ మృగ
శిషకలకును, శ్రవణ మఖలకును, మాస్త ఉత్తరాభాద్రలకును, స్వాతీకతభిషక్కు
లకును మూల పునర్వసులకును ఉత్తరా రేవతులకును పరస్పరము వేధయున్నది గాన
శ్రద్ధతోచూచిన స్వప్తమాను అనగా భరణిలోపాపగ్రహముండెనేని అనూరాధకు పాప
వేధ ఇట్లే యూహించునది విశేషము యీవేధలో పృథమపాదచతుర్థ పాదములకును
ద్వితీయపాద తృతీయపాదములకు పాదవేధలగును యిది పాదవేధయనంబడును సప్త
శలాకకును యిట్లే యూహించునది విధేతర నక్షత్రాభావమందు అవిధపాదమందు
కుభము జేయవచ్చును.

శ ప్తశలాక వేధ.

శ్లో॥ శాక్రజ్యేశతభానిల జలశివపాష్టార్యమక్షేపనుద్వీశైవైశ్వ
మధాంశుభేహయభగె సార్పానురాధేమిధః । హస్తాపాంతిమభేవిధా
త్పవిధిభే మూలాదితిత్వాప్త్రభే జాంఘీయామ్యమఘేకృశాను హరి
భేవిధేకుభ్యదేభికె ।

తా॥ శ్యేష్ఠపుష్యములకును స్వాతీకతభిషక్కులకును ఆర్ద్రాపూర్వాషాఢలకును,
రేవతి ఉత్తరలకును ధనిష్ఠవిశాఖలకును ఉత్తరాషాఢ మృగశిషకలకును పుబ్బ అశ్విను
లకును ఆశ్లేష, అనూరాధలకును మాస్త ఉత్తరాభాద్రలకును శోహిణి. అభిజిత్తులకును
మూలపునర్వసులకును, చిత్రాపూర్వాభాద్రలకును, భరణిమఖలకును, కృత్తికాశ్ర
వణములకును పరస్పరము సప్తశలాక వేధ యీవేధవివాహమందు యెంతమాత్రము పని
కిరాదు గాన యీవేధలను వివాహమందు ముఖ్యముగా విడువవలెను.

అశ్వినిలోనుండు పావగ్రహమువలన పూర్వఫల్గుణి అనగా
పుబ్బనక్షత్రమునకు వేధకలిగి యుండుననుట.

వేధావ వాదము.

శ్లో॥ ఋతూణిక్రూరవిధాని క్రూరభుక్తాదికానిచ । భుక్త్యాచంద్రే
ణముక్తాని శుభాహాణివ్రచక్షతే ।

తా॥ పైవ చెప్పిన క్రూరగ్రహ విధనక్షత్రములును క్రూరగ్రహకాంత నక్ష
త్రములును. చంద్రునిచే భోగించి విడువబడినవైన యడల కుభములకు యోగ్యములగు
నని పెద్దలు చెప్పెదరు.

ల త్తా దోష ము.

శ్లో॥ జ్ఞరాహుపూణేందునితాః స్వవృష్టేభంసప్త గోహతిశరై
మితంహి । సంలత్తయంతెర్కశనీజ్యభామాః సూర్యాష్టతర్కాగ్ని
మితంపురస్తాత్ ।

తా॥ లత్తాదోషమును చెప్పువాడై తద్యోగమును చెప్పుచున్నాడు. బుధరాహు
పూణా చంద్ర కుక్కులకు వెనుక క్రమముగా ౭,౯,౧౦,౧౧ సంఖ్య నక్షత్రములు లత్త
లనబడును. సూర్య, శని, గురు, మంగళులకు ముందు క్రమముగా ౧౨,౧౩,౧౪,౧౫ సంఖ్య
నక్షత్రములును లత్తనంబడును గ్రహములు పకించెనేని యీచెప్పబడిన క్రమము
విపరీతముగా చూడదగినది.

పా త దోష ము.

శ్లో॥ హాషణవైధృతిసాధ్య వ్యతిపాతకగండశూల యోగానాం
లంతెయన్నక్షత్రంపాతేన నిపాతితంతత్సాత్ ।

తా॥ హాషణ, వైధృతి, సాధ్య, వ్యతిపాత, గండ, శూలయోగముల చివర
నున్న నక్షత్రము పాతితమనబడును.

కాంతి సామ్యము.

శ్లో॥ పంచాస్యాజ్ఞోమ్మగా తేలికుంభాకన్యామీనౌ కర్కశ్రీ
చావయుగ్మే । తత్రాన్యోన్యంచంద్రభాన్వోర్నిరుక్తంకాంతెసామ్యం
నోకుభం మంగలెతత్ ।

తా॥ మేష సింహములయందును వృషభమకరములయందును, తులాకుంభముల
యందును, కన్యామీనములయందును, కటకవృశ్చికములయందును, ధనుర్మిథునముల
యందును, సూర్యచంద్రులు ఏక రేఖాగతులై రేని నదికాంతి సామ్యమనబడును.
ఇది కుభావహామము.

దుష్ట యోగావ వాదము.

శ్లో॥ వ్యఘాతగండవ్యతిపాత పూర్వశూలాంత్యవక్షే పరిఘాతిగం
డ । యోగవిరుద్ధత్వభిజత్సమేతో దోషఃశశీచేద్విషమక్షాగోర్కాత్ ।

తా|| పూర్వోక్తములైన న్యాపూత, గండ, వ్యతీపాత, కూలవైధ్య, వజ్ర, పరిపు, అతిగండ మొదలైన దుష్టయోగములును అభిజిద్దోషమును, చంద్రుడు నూర్యుడు, విషమసంఖ్య నక్షత్రమందున్నప్పుడే సంభవించునుగాని సమనక్షత్రమందున్న సమయమందు సంభవించవు.

ఉపగ్రహ దోషము.

శ్లో|| శరావ్విదిక్చక్రినగాతిధృత్య సిధిధృతిశ్చప్రకృతేశ్వపంచ|
ఉపగ్రహనూర్యభతోబ్జతారాః శుభానదేశేకురుబాహ్నికానామ్|

తా|| నూర్యుడున్న నక్షత్రమునకు చంద్రుడున్న నక్షత్రములు 5-8-10-14-7-19-15-18-21-22-23-24-25- సంఖ్యలుగలవైన యడల ఉపగ్రహములన బడును. కురుదేశమందును, బాహ్నికదేశమందు యీ ఉపగ్రహములు శుభకార్యములకు అహాకములుకావు.

పాతోపగ్రహ లతాదోషావవాదము.

శ్లో|| పాతోపగ్రహలతానునప్టోంఘ్రిః ఫేటవత్సమః | వారస్త్రి
ఘోష్టప్రభిస్తవ్యః సైకః స్యాదధికాయామకః||

తా|| పైన చెప్పిన పాత ఉపగ్రహలతలయందు ప్రతియోగి గ్రహపాదమునకు సమానమైన పాదమును విడిచి మిగిలిన పాదములయందు శుభము జేయవచ్చును.

వరకమాన వారమును 3 చే గుణించి ౮ చే భాగించగా శేషము ౧ అయ్యెనేని అధికాయామకమనబడును ఇది శుభావహము.

కులికా యోగము.

శ్లో|| శక్రాగ్రిర్దిగ్వసురసాభ్యుత్థినఃకులికారవేః | రాశౌనిరేకా
స్తిధ్యంతాః శనౌచాంత్యోపినిందితాః||

తా|| ఆదివారమందు 14 వ దిన్ని సోమవారమందు 12 వ దిన్ని మంగళవారమందు 10 వ దిన్ని బుధవారమందు ౮ వ దిన్ని గురువారమందు 6 వ దిన్ని శుక్రవారమందు 4 వ దిన్ని శనివారమందు 2 వ దిన్ని ముహూర్తకములు కులికలనబడును.

దివాక్రమము ఇక రాత్రిక్రమమును జెప్పుచున్నాడు. రాత్రి ఆదివారమందు 13 వ దిన్ని సోమవారమందు 11 వ దిన్ని మంగళవారమందు 9 వ దిన్ని బుధవారమందు 7 వ దిన్ని గురువారమందు 5 వ దిన్ని శుక్రవారమందు 3 వ దిన్ని శనివారమందు 1 వ దిన్ని ముహూర్తకములు కులికలు ఇవి శుభకార్యములయందు మిక్కిలి నిండ్యములు వినాహమందు స్త్రీకి వైధవ్యకరములుగానెప్పుక విడువవలెను.

మాన దగ్ధతిథులు.

శ్లో|| చాపాంత్యగోఘటగెవతంగ కర్కాటగస్త్రీమిధునస్థితేచ|
సింహాలిగెనక్రధతెనమాః స్యుస్తిధ్యోద్విత్తీయావముఖాశ్చదగ్ధాః||

తా|| నూర్యుడు 9-12 రాకులనున్నప్పుడు 2 వ తిథియును, 2-11 యందున్నప్పుడు 4 వ తిథియును, 4-1 యందున్నప్పుడు 6 వ తిథియును, 6-3, యందున్నప్పుడు 8 వ తిథియును, 5, 8 యందున్నప్పుడు 10 వ తిథియును, 10-7 యందున్నప్పుడు 12 వ తిథియును దగ్ధతిథులనబడును.

జామిత్ర దోషము.

శ్లో|| లగ్నాచ్చంద్రాన్మదనభవనగె ఫేటనస్యాదిహవరిణయనం |
కింవాబాణాశుగమితలవగె జామిత్రంస్యాద శుభకరమిదమ్|

తా|| లగ్నమునకుగాని చంద్రునకుగాని ౭ వ స్థానమందు గ్రహమున్నయడల వివాహము కూడదు. యితేగాదు ౫౫ అంశము పొందియుండగానున్న జామిత్రము అశుభకరము ఇది నూత్నజామిత్రదోషము.

దేశభేదేన పరిహారము.

శ్లో|| ఉపగ్రహక్షాంకురుబాహ్నికేషు కలిగవంగేషుచపాతితంభం
సారాప్త్యకాల్యేషుచలత్తితంభంత్య జేత్తువిధంకిలసర్వదేశే||

తా|| కురుదేశ బాహ్నికదేశములయందు ఉపగ్రహనక్షత్రమును కలింగ వంగదేశములయందు పాతితనక్షత్రమును సారాప్త్య కాల్యదేశములయందు లత్తితనక్షత్రమును సర్వదేశములయందు విధనక్షత్రమునున్న విడువవలెను.

లగ్నబలముచేత పరిహారము.

శ్లో|| ఏకార్థలోపగ్రహపాతలతా జామిత్రకర్తర్యదయాస్తదోషాః |
నశ్యంతిచంద్రార్కబలోపపన్నేలగ్నేయథారాభ్యుదయేతుదోషాః||

తా|| సూర్యోదయమందు అంధకారమువలె లగ్నము, రవి, చంద్రబలయుతమైనచో ఏకాగ్రేశ, ఉపగ్రహ, పాత, లత్తి, జామిత్ర, కతకరి, ఉదయాస్తదోషములు నశించును.

దశ యోగాః.

శ్లో|| శశాంకనూర్యక్షాయుతైర్భశేషే ఖంభాయుగాంగానిదశే

శతిధ్యః । నాగేంద్రవంశేందుమితానభాశ్చే ద్భవంతిచైతేదశయోగ సంజ్ఞాః ।

తా॥ చంద్రనూరులున్న నక్షత్రసంఖ్యను కలిపి ౨౭ చేత భాగించగా శేషము ౦-౧-౪-౬-౧౦-౧౧-౧౫-౧౮-౧౯-౨౦ అయిన యడల నివిదశయోగములు - అశ్వ న్యాది చంద్రస్థిత నక్షత్రసంఖ్యయున్న, అశ్వన్యాది సూర్యస్థిత నక్షత్రసంఖ్యనున్నకలిపి ౨౭ చేత భాగపారణము.

శ్లో॥ వాతాభాగ్నిమహిషచారమరణం రుగ్వజ్రవాదాఃక్షతిఃయో గాంకె దభి తెనమెమనుయు తెథాజేతు సై కెధికతే । భందాసాదధనం మితాస్తుమనుభీ రేఖాః క్రమాత్సంలిఖే ద్వేధోస్మిక్ గ్రహచంద్రయోః సశుభదాస్యాదేక రేఖాస్థయోః ।

తా॥ పూర్వోక్త దశయోగములకు దోషమును చెప్పుచున్నాడు. ౦కి వాయు దోషము 1 కి మేఘదోషము, 4 కి అగ్నిభయము, 6 కి రాజభీతి, 10 కి చోరభయము, 11 కి మృత్యుభయము, 15 కి రోగము, 18 కి వజ్రపాతము, 19 కి కలహము, 20 కి ధననాశము గలుగును క్రమంగా 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10 కిని తెలుసుకొనవలెను. ఈయోగములయందు సమాంకములను 2 చేత భాగించి 14 ను కలిపి అశ్వ న్యాది నక్షత్రములు వచ్చును, విషమాంకములకు 1 ని కలిపి ఆమొత్తమును 2 చేత భాగించగా వచ్చిన లబ్ధిమువలన అశ్వన్యాది నక్షత్రములు వచ్చును, 14 గీతలుగిసి పూర్వోక్త క్రమమువలన ఏనక్షత్రమువత్తునో ఆనక్షత్రము మొదలు 28 నక్షత్రములు రేఖాగ్రములయందు న్నాయవలెను, ఇట్లుప్రాయగా చంద్రుడున్న రేఖయొక్క అపరభాగమందున్న గ్రహముచేత చూడబడుచున్న నక్షత్రముకు (నిత్యనక్షత్రముకు) వేధకలుగును.

మృ	ఆ	పు	పు	ఆ	మ	పు	ఉ	హ	చి	స్వా	ని	అ	జ్యే
రో	కృ	ధ	అ	రే	ఉ	పూ	శ	ధ	శ్ర	అ	ఉ	పూ	మా

ఉదాహరణం విషమాంకం ౧౧/౧=౦.౨, ౨(౧౨(౬ నక్షత్ర) అర్హ సమాంకం ౧౧ సగము. ౫

౦౪

౧౯ మూల॥

పంచక రహితము.

శ్లో॥ లగ్నేనాధ్యాయాతతిధోంకతప్తాః శేషేనాగద్యభితర్కం దుసంఖ్యే । రోగోవహ్నిరాజచారాచమృత్యు రాబణశ్చాయందాక్షిణాత్యప్రసిద్ధః ।

తా॥ శుక్ల ప్రతిపదాదిగత తిధిసంఖ్యను లగ్నసంఖ్యను కలిపి ౯ చే భాగించగా శేషము ౮ అయ్యేనేని రోగపంచకము, ౨ అయ్యేనేని వహ్నిపంచకము, ౪ అయ్యేనేని రాజపంచకము, ౬ అయ్యేనేని చోరపంచకము, ౧ అయ్యేనేని మృత్యుపంచకము, యీపంచకము దక్షిణదేశప్రసిద్ధము.

మతాంతరముచేత పంచకము.

శ్లో॥ రసగుణశశినాగాభ్యాధ్య సంకాంతియాతాం శకమితిరథ తప్తాంకై ర్యదాపంచశేషాః । రుగనలన్తపచారామృత్యు సంజ్ఞశ్చ బాణానవహృతశరశేష శేషకై క్యసశల్యః ।

తా॥ సూర్యసంకాంతిలో గతాంశసంఖ్యలో శేరుశేరుగా 6, 3, 1, 8, 4, కలిపి 9 చే భాగించిన 5 మిగిలినేని క్రమముగా రోగపంచకము, అగ్నిపంచకము, రాజపంచకము, చోరపంచకము, మృత్యుపంచకమును, యీగత సంకాంత్యంశవిభాగములో అయిదు మిగిలినేని సశల్యపంచకము, అనగా లోహశల్య యుక్తమనితెలుసుకునేది. విగిలిన అంకెలు మిగిలితే శల్యరతపంచకములు, ఇందు సశల్యము శుభములయందు నింద్యము శల్యరహితము ప్రశస్తము.

కాలభేదముచేత పరిహారము.

శ్లో॥ రాత్రోచారరుజౌదివానర పతిర్వహ్నిఃసదానంధ్య యోర్ధృ త్యుశ్చాధశనౌస్పృహో విదిమృతిర్భామెగ్నిచారారవా । రోగోధవ్రత గేహగోవస్పవసేవా యానపాణిగ్రహ వర్జ్యాశ్చక్రమతోబుధైరుగ సలత్కృ పాలచారామృతిః ।

తా|| రాత్రియందు చోరరోగపంచకములును దివమందు రాజపంచకమును యెల్లప్పుడు వహ్నిపంచకమును, సంస్కలయందు మృత్యుపంచకమును, శనివారమందు రాజపంచకమును, బుధవారమందు మృత్యుపంచకమును, మంగళవారమందు అగ్నిపంచకమును, చోరపంచకమును, ఆదివారమందు రోగపంచకమును, ఉపనయనమందు రోగపంచకమును, గృహనిర్మాణాదులయందు అగ్నిపంచకమును, రాజసేవయందు రాజపంచకమును, ప్రయాణమందు చోరపంచకమును, వివాహమందు మృత్యుపంచకమును విడువవలెను ఉక్తేతరకార్యములయందును ఉక్తేతరపంచకములును ప్రశస్తములనిభావము

గృహదృష్టి నిణాయము.

శ్లో|| త్ర్యాంశం త్రికోణంచతురస్రమస్తం వశ్యంతి ఖేటాశ్చరణాభి వృద్ధ్యామందోగురుర్భూమినుతఃపరేచక్రమేణ సంపూర్ణదృశోభవంతి||

తా|| గృహములకు తామున్నరాశికి 3-10 స్థానములయందు పాదదృష్టియు 5-9 స్థానములయందు అర్థదృష్టియును 4-8 స్థానములయందు త్రిపాద దృష్టియును, 7 స్థానమందు సంపూర్ణదృష్టియును గలుగును, యిందు శని 3-10 పాదదృష్టియందును బృహస్పతి 5-9 అర్థదృష్టియందును అంగారకుడు 4-8 త్రిపాద దృష్టియందును తక్కిన రవి- సోమ- బుధ- శుక్ర రాహుకేతువులు 7 సంపూర్ణదృష్టియందును సంపూర్ణదీపవంతులు, సప్తమస్థానమందు అందరికి సంపూర్ణదృష్టి యున్నదని గృహాంతరాభిప్రాయము.

ఉదయాస్తమి.

శ్లో|| యదాలగ్నాంశేశోలవ మథతనుంవశ్యతి యతోభవేద్దాయంవోధుః శుభఫలమనల్పంరచయతి | లవద్వ్యానస్యామీలవమదనభం లగ్నమదనప్రవశ్యేద్ద్యావధ్యాః శుభమితరథాజ్ఞేయమశుభమ్||

తా|| లగ్ననవాంశేకులు లగ్నమునుగాని అంశనుగాని చూచుచున్నను లగ్ననవాంశలయందున్నను వరుసకు అధికశుభఫలము నిత్తురు, సప్తమ నవాంశపతి నవాంశకు 7 వ స్థానమునుగాని లగ్నముకు 7 వ స్థానమునుగాని చూచుచున్నను తత్రస్థితుడుగాని నైన వధివుకు అధికశుభఫలము నిచ్చును యిందుకు వ్యతిరేకముగానున్న అశుభకరము అని తెలుసుకొనదగినది అనగా లగ్ననవాంశేకులు లగ్నమునుగాని అంశనుగాని చూచుచున్నవారు కాని వారైన వరుసకు అశుభము, సప్తమాంశాధిపతి అంశాత్పప్తమునుగాని లగ్నాత్పప్తమునుగాని చూడనియెడల కన్యకు అనిష్టముగలుగును.

శ్లో|| లవేశోలవంలగ్నపో లగ్నగేహంప్రవశ్యేన్మిథోవా శుభం

స్వాద్యరస్య! లవద్వ్యానపోశం ద్యునంలగ్నపోస్తంమిథో వీక్షతేస్యాచ్చుభంకన్యకాయాః||

తా|| అంశాధిపతి అంశనున్న లగ్నాధిపతి లగ్నమునున్న చూచుచుండినగాని పరస్పరము చూచుచుండినగాని వరుసకు లాభకరము సప్తమాంశాధిపతి సప్తమాంశనున్న, లగ్నాధిపతి సప్తమలగ్నమునున్న, చూచుచుండినగాని కన్యకు శుభము గలుగును, పరస్పర వీక్షణమును శుభకరము ఈప్రకారముగా లగ్నేకుడుగాని అంశేకుడుగాని అగ్నమునుగాని సప్తమునుగాని చూచుచుండిన శుభకరులు.

శ్లో|| లవవతిశుభమిత్రంవీక్షతేంశం తనుంవావరిణయనకరస్య స్వాచ్చుభంశాస్త్రదృష్టం | మదనలవవమిత్రంసామ్యమంశంద్యునంవాతను మదనగృహంచే ద్వీక్షతేశరృవధ్యాః||

తా|| అంశాధిపతియొక్క సామ్యమిత్రగ్రహము అంశనుగాని లగ్నమునుగాని చూచుచున్నయెడల వివాహముచేసుకొన్న వరుసకు శాస్త్రదృష్టమైన పుత్రపౌత్రాద్యభివృద్ధిఫలంబు గలుగును సప్తమాంశాధిపతియొక్క సామ్యమిత్రగ్రహము సప్తమాంశనుగాని (లగ్నాంశకు సప్తమాంశనుగాని) లగ్నముకు సప్తమస్థానమునుగాని చూచుచున్న యెడల వధువుకు శుభముగలుగును నైన చెప్పిన గృహములకు వీక్షణముగాని స్థితిగాని శుభకరంబులు అట్లుగాదేని అశుభకరంబు.

సంకాంతి వర్జ్యకాలము.

శ్లో|| విషువాయనేషు పరపూర్వ మధ్యమాన్దివసాంస్యజేదితర సంక్రమణేషుచ | ఘటికాస్తుషోడశశుభక్రియావిధౌ పరతోపిపూర్వ మవినంత్యజేద్భుధః||

తా|| మేష, కర్కాటక, కుల, మకర, సంక్రమణములయందు, అనగా నూర్యుడు ఈరాసులకు వచ్చినప్పుడు సంకాంతికి పూర్వదినమును సంక్రాంతిదినమును సంకాంతికి ముందు దినము అనగా సంకాంతి దినముకు తరువాత దినమును మూడురోజులు వివాహమునకు యోగ్యములుకావు గాన విడువవలెను మిగిలిన వృషభ మిధున, సింహ, కన్య, వృశ్చిక, ధనుః, కుంభ, మీన, సంకాంతిలయందు అనగా నూర్యుడు ఈరాసులలో ప్రవేశించినప్పుడు ప్రవేశకాలముకు పూర్వము 16 ఘటికలును పరము 16 ఘటికలును శుభకార్యములయందు విడువవలెను.

శ్లో|| దేవద్య్వంకత్రవోష్టాష్టే నాద్యోంకాఃఖన్యపాఃకృమాత్ | వర్జ్యాంగంక్రమణేర్కాదేః ప్రాయోర్కస్యాతినిందితాః||

తా|| నూర్యసంక్రమణమందు పూర్వపరములయందు మొత్తము 33 ఘటికలును, చంద్రసంక్రమణమందు 2 ఘటికలును, కుజసంక్రమణమందు 9 ని. బుధ సం|| 6 ని, గురు సం|| 88 ని, శుక్ర సం|| 9 ని. శని సం|| 160 ని ఘటికలను శుభకార్యముల యందు విడువవలెను ముఖ్యముగా నూర్యసంక్రాంతి ఘటికలను విడువవలెను.

అంధాది లగ్నములు.

శ్లో|| ఘనీశులాలీబధిరామృగాశ్వై రాత్రోచసింహజన్మపాది నాంధాః । కన్యాన్మయుక్కర్కటకానిశాంధా దినేఘటాంత్యోనిశి వంగుసంజ్ఞః॥

తా|| తుల, వృశ్చికములు దినమందు బధిరములు, మకర ధనుస్సులు రాత్రి బధిరములు, మేష, వృష, సింహములు దివాంధములు, కన్యా, మిథున, కటకములు నిశాంధములు, కుంభము దినమందును, మీనము రాత్రియందును పంగులు.

శ్లో|| బధిరాధన్వితులాలయోపరాన్తై మిధునంకర్కటకోంగనా నిశాంధాః । దివసాంధాహరిగోక్రియాన్త శుబ్దామృగకుంభాన్విత భాని సంధ్యయోహికా॥

తా|| తుల, వృశ్చిక, ధనుస్సులు అపరాహ్ణమందు బధిరములు, కటక, మిథున కన్యలు రాత్రి అంధములు, మేష, వృషభ, సింహములు పగలు అంధములు, మకర కుంభ మీనములు సంధ్యలయందు కుజ్జములు (మరుగుజ్జులు) యీ అంధాదులకు ఫలము ఈ దిగువను వ్రాయబడుచున్నది.

అంధాది ఫలములు.

శ్లో|| దారిద్ర్యంబధిరతనా దివాంధలగ్నవై ధవ్యం శిశుమరణం నిశాంధలగ్నై । వగ్గం గెనిబలధవానినాశమీయుః సర్వత్రాధిపగురు దృష్టిభిర్నదోషః॥

తా|| వివాహము బధిరలగ్నమందైన దారిద్ర్యముగలుగును, దివాంధలగ్నమందు వైధవ్యమును, నిశాంధలగ్నమందు సంతతినాశమును, పంగులగ్నమందు సమస్త ధన నాశమును గలుగును, ఈసమస్తదోషములు లగ్నాధిప గురువులదృష్టిచే నాశమును పొందును యితేకాదు పంగ్వంధకాణలగ్నాని మాసకూన్యాశ్చరాశయః గౌడమాల పయోస్త్రాశ్వా అన్యదేశేనగహికాతాః॥ అని చెప్పటచేత దేశభేదముచేతనున్న ఈ దోషములకు పరిహారమున్నది.

విహిత నవాంశలు.

శ్లో|| కార్ముకతౌలికకన్యా యుగ్మలవేర్పుషగెవా । యహికాభవే దుపయామస్తహికా సతీఖలుకన్యా॥

తా|| ధనుస్సు, తుల, కన్యా, మిథున, మీన, నవాంశలయందు వివాహము జరిగినచో ఆవధువు పతివ్రతయగును గాన ఏలగ్నమందైనను ఈధనుస్సుల, కన్యా, మిథున, మీనములలో నొకయంశమందు వివాహ ముహూర్తము నిశ్చయించవలెను.

కృచ్ఛిన్ని పేదః.

శ్లో|| అంత్యనవాంశే చపరిణే యాకాచనవగోత్రమ మిహహితాన్త । నోచరలగ్నైచరలవయోగ తౌలిమృగస్థేశశభృతికుర్యాత్॥

తా|| వగోత్రమాంశలను (అనగా) చరలగ్నమందు ప్రధమాంశమున్న, స్థిర లగ్నమందు పంచమాంశమున్న (ద్విస్వభావమందు నవమాంశమున్న) విడిచి మిగిలిన అంత్యనవాంశలయందు కన్యకావివాహము కూడదు చంద్రుడు తులమకరములయందుండగా చరలగ్నమందు చరనవాంశమంచిదిగాదు.

త్యాజ్య యోగములు.

శ్లో|| వ్యయేశనిఃఖైవనిజ స్త్రుతియై భృగుస్తనౌ చంద్రఖిలా నశస్తాః । లగ్నేట్రవిక్లాశ్చరిపామృతౌ గ్లాంకగ్నేట్ శుభారాశ్చ మదేచసర్వే॥

తా|| వివాహలగ్నముకు 12 వ స్థానమందు శనియు, 10 వ స్థానమందు అంగారకుడును, 3 వ స్థానమందు శుక్రుడును లగ్నమందు చంద్ర, కుజ, శని, రవి, రాహు కేతువులును, 6, 8 స్థానములయందు లగ్నేశ, శుక్ర, చంద్రులును, 7 వ స్థానమందు చంద్రుడు లగ్నాధిపతి బుధ, గురు, శుక్రులును, అంగారకుడును మిగిలిన గ్రహములును నుండగా వివాహము శుభకరముగాదు.

లగ్న సంవత్తి.

శ్లో|| త్రాయాష్టపట్సురవి కేతుతమోర్కపుత్రాస్త్రాయా రిగః క్షితిసుతోద్విగుణాయగోబ్జః । సప్తవ్యయాష్టరహితౌజ్ఞ గురూ నితోష్ట త్రిద్యూసపడ్యయగృహాన్ పరిహృత్యశస్తాః॥

తా|| వివాహలగ్నముకు 3.11.8.6 స్థానములయందున్న రవి, కేతు, రాహు శనులును, 3. 11. 6 స్థానములయందున్న అంగారకుడును, 2. 3. 11 స్థానముల యందున్న చంద్రుడును, 1. 2. 3. 4. 5. 6. 9. 10. 11 స్థానములయందున్న

అనగా 7-8-12 స్థానముల లేకుండిన బుధ గురువులును 8-3-7-6-12 స్థానముల
లేకుండిన అనగా 1-2-4-5-9-11 స్థానములయందున్న శుక్రశుక్రము శుభకరులు యని
వివరీతస్థాః వివరీతఫలందదతీతిభావః॥

కథార్యాది దోషావవాదము.

శ్లో॥ పాపకథారికారకారిపు గృహానీచాస్త్రకాకథారి దోషా
నైవసి తెరిసీచగృహగతిత్ పృథ్వీదోషాపిసీభామై సైరిపుసీచగెనహిభవే
ద్యామాప్తమోదోషకృత్ సీచనిచనవాంశ కేశశినిరిఃసాప్తారిదోషాపిస॥

తా॥ కథారీకారకులైన పాపగ్రహములు శత్రుగృహగతులుగాని నీచస్థులు
గాని అస్త్రగతులుగాని అయిన యెడల కథారిదోషములేదు శుక్రగృహ శత్రుగృహ
గతుడుగాని నీచగతుడుగాని నై న భృగువట్కుదోషములేదు అంగారకుడు అస్త్రగతు
డుగాని శత్రుగృహమును పొందినవాడుగాని నీచగతుడుగాని నై న యెడల కుజాప్త
మదోషములేదు, చంద్రుడు నీచగతుడుగాని నీచనవాంశగతుడుగానినై రిఃసాప్తారి దోష
ముఅనగా చంద్రుడు 12-8-6 గృహములనున్న దోషమున్న లేదు.

శ్లో॥ అబ్దాయనతుతిధిమానభవత్ దగ్ధతిధ్యంధకాణ బధిరవంగు
ముఖాశ్వదోషాః । నశ్యంతివిద్దురుసి తేష్విహ కేంద్రోణై తద్వచ్చపాప
విధుయుక్త నవాంశదోషాః॥

తా॥ బుధగురుశుక్రలు 1-4-5-7-9-10 గృహములయందుండిరేని అబ్ద అయన,
ఋతు, తిధి, మాస, నక్షత్ర, పక్ష, దగ్ధ, తిధి, అంధ, కాణ, బధిర, పంగు ప్రముఖ
దోషములును, చంద్ర పాపగృహ యుక్త నవాంశదోషములును సూర్యసన్నిధిని
చీకట్లు నశించినట్లు నశించును అనగా నీదోషములు స్వల్పములు లగ్నబలముండేనేని
యీదోష విచారము అనావశ్యకమని తెలియదగినది.

శ్లో॥ కేంద్రోణైజీవాయెరవౌవా లగ్నచంద్రోవాపి వర్గోత్త
మేవా । సర్వదోషానాశమాయాంతి చంద్రోలాభే తద్వద్దుర్మహూ
తాంశదోషాః॥

తా॥ గురువు 1-4-5-7-9-10 గృహములనుండగానున్న రవి 11 గృహమందుండ
గాను చంద్రుడు లగ్నమందుగాని 3-6-10-11 అను ఉపచయగృహముల యందుగాని,
వర్గోత్తమ నవాంశలయందుగాని యుండగానున్న సర్వదోషములు నశించును,
అట్లే చంద్రుడు ఏకాదశమందుండగా వారిదుర్మహూర్తాది దోషములు నశించును.

శ్లో॥ త్రికోణకేంద్రోవామదనరహితే దోషశతకం వారేత్సమ్యక్

శుక్రోద్విగుణముపిలక్షంసురగురుః । భవేదాయేకేంద్రోగపడతలవేళో
యదితిదాగుమూహం దోషాణాం దహనశ్చవతూలంశముయతి॥

తా॥ వివాహలగ్నమును ౧-౪-౫-౭-౯-౧౦ గృహములలో ౭వ గృహముగాక
మిగత గృహములలో బధుడుండిన ౧౦౦ దోషములను నశింపజేయును శుక్రగృహం
నేని ౧౦౦ దోషములనున్న గురువుండేనేని ౧౦౦౦౦౦ దోషములనున్న నశింప
జేయును, లగ్నాధిపతిగాని నవాంశాధిపతిగాని ౧-౪-౭-౧౦-౧౧ గృహములలో నుండి
రేని దోషజాలమును జ్వలనుడు తూలజాలమును (పత్తి) వలె నశింపజేయును.

లగ్న విశోపకములు.

శ్లో॥ దౌర్జ్వజ్ఞభృగ్వోః పంచేంద్రారవాసాధాత్రయోగురౌ ।
రామామందాగుకేత్వారే సాధైక్యై కంవిశోపకాః॥

తా॥ బుధనకు ౨, శుక్రనకు ౨, చంద్రునకు ౫, సూర్యునకు ౩౪ గురువుకు
౩, శనికి ౧౪ రాహువుకు ౧౪ కేతువుకు ౧౪ అంగారకునకు ౧౪ యను విశోపకములు.

గ్రహవశముచేత శ్వశురాది జ్ఞానము.

శ్లో॥ శ్వశూఃసితోర్కః శ్వశురస్తను స్తనుజామిత్రవః స్వాద్ద
యితోమనశశః । ఏతద్బలంసంప్రతిభావ్య తాంత్రికస్తేషాంసుఖంసంప్ర
వదేద్వివాహతః॥

తా॥ కన్యకకు ఆత్మగారు శుక్రగృహ, మామగారు సూర్యుడు, లగ్నము శరీరము
సప్తమాధిపతి భతా, చంద్రుడు మనస్సు, జ్యోతిష్కుడు ఈశుక్ర, రవి, లగ్నసప్త
మాధిపతి చంద్రులయొక్క బలమును విచారించి వివాహలగ్నబలమును బట్టి ఆ ఆత్మ
మామ శరీర భతామనస్సులకు శుభాశుభమును చెప్పవలెను అనగా ఈగ్రహములు
అస్త్రగత శత్రుగత నీచగతులైన వైవారికి అశుభము ఉచ్చగత స్వగృహమిత్ర గృహ
తులైన వారికి శుభము కలుగును.

సంకీర్ణ జాతులకు గ్రహసంప్రతి.

శ్లో॥ కృష్ణైపత్నేసారికుజార్కేపిచ వారైవజ్ఞేనక్షత్రై యదివా
స్వాత్కరపీడా । సంకీర్ణానాంతిహిణుతా యుధానలాభప్రీతిప్రా
ప్త్యైసా భవతీహస్థితి రేమా ।

తా॥ కృష్ణపక్షమందును రవి కుజ శనివారములయందును నిషిద్ధనక్షత్రముల
యందును సంకీర్ణజాతులకు వివాహము జరిగిన యెడల సుతలయూః ధనలాభ సుఖ
ప్రాప్తి గలుగును. ఇట్లు మర్యాద, సంకీర్ణాలు=సంకరజాతులును చంద్రాలాదులును,

మఱియొక విశేషము.

శ్లో॥ గాంధర్వాదివివాహే రాక్షసేంద్రగుణేందవః కుయుగాం
గాగ్నిభూరామాస్త్రై పద్వ్యాపశుభాశుభాః॥

తా॥ గాంధర్వాది వివాహములయందు సూర్యుడున్న నక్షత్రము మొదలు
నిత్యనక్షత్రములయందు లెక్కించగా ౪ అశుభము, ౨ శుభము, ౩ అశుభ, ౧ శుభ,
౧ అశుభ, ౪ శుభ, ౬ అశుభ, ౩ శుభ, ౧ అశుభ, ౩ శుభము త్రిపదమందు శుభము
లైనవి శుభములు.

వివాహసంభార రచనకాల నిర్ణయము.

శ్లో॥ విధోర్బలము వేక్ష్యవా దలనకండనం వారకంగృహంగణవిభూ
షణాన్యథచ వేదికామండపాన్ । వివాహవిహితోడుభిర్విరచయే త్తథో
ద్వాహతోన పూర్వమిదమాచరే త్రినవషడ్మితేవాసరే॥

తా॥ వివాహమునకు కావలసిన దళన, కండన, వారక, గృహంగణాలంకరణ
జేదీనిర్మాణ మండ పరచనాదులు చంద్రబలమును విచారించి వివాహోక్త నక్షత్రము
లయందు ఆరంభించవలెను ఈపస్త్రుసంపాదన వివాహముకు పూర్వము ౩. ౬. ౯
దినములయందు జేయగూడదు.

వేదీ లక్షణాదికము.

శ్లో॥ హస్తోచ్చాయా వేదహస్తైః సమంతాత్తుల్యా వేదీ సద్ధనోవా
మభాగే । యుగ్మఘసృష్టహీ నేచ వంచనస్తా హేస్యా స్మండపోద్వా
సనంతత్॥

తా॥ వివాహవేదికా లక్షణమును జెప్పచున్నాడు గృహమునకు నెడమభాగ
మందు వివాహవేదిక యుండవలెను ఆ వేదిక మూర (౪ గజము) యెత్తును నాలుగు
మూరల వెడలుపును నాలుగుమూరల పొడవును యుండవలెను, నాలుగుదిక్కుల సమా
నముగా నుండవలెను ఇకమండపోద్వాసన కాలమును జెప్పచున్నాడు వివాహసంతరము
౬ గాక మిగతా ౧౬ లోగానైన సమసంఖ్యయందును అనగా ౧౬-౧౮-౧౯-౧౦
రోజులయందును ౫-౭ రోజులయందును మండపోద్వాసన జేయవలెను.

స్తంభ నివేశనము.

శ్లో॥ సూర్యంగనాసింహ ధటేషుతై వై స్తంభోలి కోదండమృగేషు
వాయా । మీనాజకుంభనిఋతే వివాహే స్థాప్యోగ్నికోణే వృష
యుగ్మకర్కే॥

తా॥ సూర్యుడు కన్యాసింహతులల నుండగా ఉశానగంధను వృశ్చిక, ధను,
కృకరములయందుండగా వాయువ్యమందును మీన, మేష, కుంభములనుండగానిర్నుతి
దిక్కునందును వృషభ, కర్కాటక, మిథునముల యందుండగా ఆగ్నేయమందును
వివాహమండపాదులకు ప్రధమ స్తంభమును ఉంచవలెను.

గోధూలి ప్రశంస.

శ్లో॥ నాస్యామృతంనతిధికరణం నైవలగ్నస్యచింతానోవా వారో
నచలవవిధిర్నో ముహూతాన్యచచా । నోవాయోగోనమృతిభవ
నం నైవజామిత్రీదోషోగోధూలిఃసామునిభిరుదితానర్వకా ర్శ్యేషశస్తా॥

తా॥ గోధూలికాలమందు నక్షత్రతిధి యోగలగ్న వార, అంశ, ముహూతా
కరణ, అష్టమదోష, జామిత్రదోషములయొక్క విచారణతో నెంతమాత్రము పనిలేదు
మునులు గోధూలికాలము సర్వకార్యములకు యోగ్యమైనదని చెప్పుచున్నారు అనగా
గోధూలికాలమందు వివాహాదుల నాచరించువారు తిధివార, నక్షత్రలగ్న, నవాంశ
యోగ కరణ, అష్టమదోష, జామిత్రదోషము మొదలైన దోషములను విచారించ నవ
సరములేదని భావము.

శ్లో॥ పిండిభూతేదినకృత్తిహేమం తర్తస్యాదధాన్యై తపగమయే
గోధూలిః । సంపూర్ణాన్యైజలధరమాలా కాలతేధాయోజ్యా సకల
శుభకార్యాదా॥

తా॥ గోధూలికాలమును జెప్పుచున్నాడు హేమంత ఋతువులో అనగా
మార్గశిరషాది ౪ మాసములయందు సూర్యుడుకిరణకూన్యదై పిండాకారుడైనప్పుడును
నైత్యాది ౪ మాసములయందు అధాన్యమయకాలమందును, వషాకాలమందు ౪
మాసములు సంపూర్ణముగా అస్తమించి నప్పుడును, గోధూలికాలము ఈగోధూలి
కాలము సమస్త శుభకార్యములకు శుభకరము.

శ్లో॥ అస్తయంతేగురుదివసే సారెసార్కెలగ్నాన్యైత్యై రిపు
భవనైలగ్నైవైందా । కన్యానాశస్తనుమదన మృత్యుస్థైభామేవోధు
లాభధనసహజేచంద్రే సాఖ్యమ్॥

తా॥ ఈగోధూలియందు మరియొక విశేషమును జెప్పుచున్నాడు గురువారము
నాడు అస్తమయానంతరమును శనివారమునాడు సూర్యుడుండగానున్న చంద్రుడు
గోధూలి లగ్నముకు ౧-౬-౮- స్థానములనుండగానున్న వివాహము జరిగిన కన్యా

నాశము గలుగును. ౧-౭-౮ స్థానములయందు అంగారకుడుండెనేని వరనాశము గలుగును చంద్రుడు ౨-౩-౧౦ స్థానములయందుండగా సౌఖ్యముగలుగును ఇది యొక విశేషము యున్నది.

సూర్యభుక్తి.

శ్లో॥ మేషాదిగేర్మేష్టశరావగాతౌ స్పష్టేషవశః పతశరాగజాతౌః।
గోతౌఃఖతర్కాఃకురసాః కుతర్కాఃక్వంగాని వప్తిర్నవవంచభుక్తిః॥

తా॥ మేషాది రాసులయందు క్రమముగా సూర్యభుక్తిని జెప్పచున్నాడు మేష మందు ౫౮, వృష ౫౭, మిథు ౫౭, కటక ౫౭, సింహ ౫౮, కన్య, ౫౯, తుల ౬౦ వృశ్చి ౬౦, ధను ౬౦, మకర ౬౦, కుంభ ౬౦, మీన ౫౯ ని సూర్యభుక్తిసంఖ్యలు.

రవేః తాత్కాలికీ కరణమ్.

శ్లో॥ సంకాంతియాతఘస్యాద్యై గౌతిర్నిఘ్నిఖవద్ధృతా। లభ్యే
నాంశాదినాయోజ్యం యాతక్షాంస్పష్టభాస్కరః॥

తా॥ ఏదినమందు ఎన్నిఘటికలయందు ఎన్నిపలములయందు సంకాంతి యగు నో అది మొదలు స్వాభీష్టదినపర్యంతము ఎన్నిదినఘటికా పలములగునో అన్నిటి చేత (అమృతముచేత) సూర్యస్థూలగతిని గుణించి ౬౦ చేత భాగించగా వచ్చిన లబ్ధి ము అంశాదికమగును ఆయంశాదికముతో యాతరాశి (అనగా సూర్యభుక్త మేషాది రాశి) కూడిన స్పష్టసూర్యదగును.

ఇప్తకాలిక లగ్నానయమ్.

శ్లో॥ తన్నోరిష్టాంశకాత్సూర్యం నవాంశాదశసంగుణాః। రామా
స్తాలబ్ధమంశాద్యంతనో ర్యగౌదిసాధనః॥

తా॥ లగ్నముయొక్క ఇప్తనవాంశకు పూర్వమందైన నవాంశసంఖ్యను ౧౦చేత గుణించి ౩ చేత విభాగించగా వచ్చిన లబ్ధిము అంశకలావికలాత్మకము అగును అది లగ్నముయొక్క వడ్వగౌసాధన మగును.

రవిలగ్నాభ్యామిప్త ఘటికానయనమ్.

శ్లో॥ అర్కాల్లగ్నాత్యాయనాద్యోగ్య భుక్తైర్భాగైర్నిఘ్నతోస్య
దయాత్కాగ్నిభక్తౌ। భోగ్యంభుక్తంచాంతర్భాగోదయాధ్యక్షప్త్యై
భక్తంస్వేప్తనాద్యోభవేయుః॥

తా॥ అయన సహిత సూర్యలగ్నములయొక్క భోగ్యాంశలచేత స్వదేశీయ లగ్న పలాత్మక ప్రమాణమును హెచ్చించి ౩౦ చేతభాగించగా వచ్చినలబ్ధిము భోగ్య పలములు లగ్నరవులయొక్క భుక్త్యాంశలచే హెచ్చించి ౩౦ చేత భాగించగా వచ్చిన లబ్ధిము భుక్తపలములు ఈరెండు మొత్తములను సాయన రవి లగ్న అంతరాలోదయ పలములతోకూడి ౬౦ చేత భాగించిన నూర్వోదయాది ఇప్తకాల ఘటికలువచ్చును.

శ్లో॥ చేల్లగ్నార్కసాయనా వేకరాశౌతద్విశ్లేషఘ్నోదయఃఖా
గ్నిభక్తః। స్వేష్టకాలోలగ్నమూసం యదార్కద్రాత్యై శేషో
ర్కాత్స వడ్భాన్ని శాయామ్॥

తా॥ సాయనములైన రవి లగ్నములు ఏకరాశియందున్న యడల స్వదేశీయ లగ్నప్రమాణమును ఆరవి లగ్నాంతరగౌతాంశలచే హెచ్చించి ౩౦ చేత భాగించగా వచ్చిన లబ్ధిము ఇప్తకాలము యెప్పుడైతే సాయన రవికంటె లగ్నము తక్కువగునో అప్పుడు ఇప్తకాలము రాత్రిశేషమగును రాత్రియందు సూర్యరాశియందు ౬ కలిపిన వైకృమముగావచ్చినది సూర్యాస్తానంతరమగును.

శుభవర్జ్య దోషములు.

శ్లో॥ ఉత్సాతానహపాతదగ్ధతిధి భిర్దుష్టాంశ్యయోగాంస్తథా।
చంద్రోద్యోశనసామధా స్తమయనంతిధ్యాః క్షయధీతథా। గండాం
తంచశవిష్టి సంక్రమదినం తనగ్గంశపాస్తంతథాతనగ్గం శేశవిధూనధాన్త
రిపుగాౌ పాపస్యవగాంస్తథా॥ శ్లో॥ సేందుకూరిఖగోదయాంశ
ముదయాస్తా శుద్ధిచండాయుధాౌ ఖాజూరందశయోగసహితంజామి
త్రీలతావ్యధం। బాణోపగ్రహపాపకతౌరి తథాతిధ్యక్షయోత్థితం
దుష్టయోగ మధార్థయామ కులికాద్వాన్వారదోషానపి॥ కూర
కాంతినిముక్తభం గ్రహణభం యత్కూరిగంతవ్యభం తేధోత్పాత
హతంచ కేతుహతభం సంధ్యోదితంభంతథా॥ తద్యచ్చగ్రహభిన్న
యుద్ధగతభం సర్కానిమాన్ సంత్యజే దుద్వాహేశుభకర్మనుగ్రహ
కృతాన్ లగ్నస్యదోషానపి॥

తా॥ వివాహాది సకల శుభకర్మలయందు ఉత్సాత, మహాపాత, దగ్ధతిధి, దుష్ట యోగ చంద్రగురుశుక్రాస్తమయ, తిధిక్షయవృద్ధి గండాంత, విష్టి, సంకాంతి, లగ్న, నవాంశ స్వామ్యస్త, అప్తమలగ్న రిపుస్థలగ్న నవాంశేశ చంద్ర, పాపవడ్వర్గ, పాప యుక్త చంద్ర, పాపయుక్తలగ్ననవాంశ, ఉదయాస్తదోష, పాత, ఖాజూర, దశ,

డుష్టయోగ, జామిత్య, లత్రా, పంచక, ఉపగ్రహ, పాపకళాశి, తిథినక్షత్రయోగో
ద్భిత్తయోగదోష, ఆధానాయు, నలిక, వారదోష, మృగరాకాంత మృగభుక్త
మృగగంతవ్య నక్షత్ర, గృహణనక్షత్ర, త్రివిధోత్పాత నక్షత్ర, కేతునక్షత్ర, సంభ్యా
నక్షత్ర, గృహభిన్న నక్షత్ర, యుద్ధనక్షత్ర, గృహకృతలగ్నదోషములను విడువ
వలెనని తాత్పర్యము.

ఇతి శ్రీదై వజ్ఞనంత సుతరామవిరచితే ముహూర్తాచింతా

మణి వివాహ ప్రకరణం (షష్ఠం) సమాప్తమ్.

7 వధూప్రవేశ ప్రకరణము.

శ్లో॥ సమాద్రిపంచాంకదిన వివాహోద్వధూప్రవేశోష్ఠి దినాంతరా
తా॥ శుభఃపరస్తాద్విషమాబ్దమాస దినక్షవషాత్పరతోయధేష్ఠమ్॥

తా॥ వివాహమైన ౧౬ దినములకు లోపల ౬-౮-౧౦-౧౨-౧౪-౧౬-౧౮-౨౦-౨౨-౨౪-౨౬-౨౮-౩౦ దినములకు పిమ్మట విషమవత్సర, విషమమాస, విషదిన
ములయందును, నూతన వధూప్రవేశము శుభకరము వివాహమైన అయిదు సంవత్స
రములకు పిమ్మట విషమసంఖ్యా నియమములేదు అనగా శుభముహూర్తకామందు
జరుపఁదగునని తా॥

శ్లో॥ ధ్రువక్షిప్రమృదుశ్లోత్ర) వసుమూలమఘానితే । వధూప్రవేశ
శస్సన్నేష్టో రిక్తార్కారేబుధేవరైః॥

తా॥ ధృవ, మృదు, క్షిప్ర, శ్రవణ, ధనిష్ఠ, మూల, మఘ, స్వాతీనక్షత్ర
ములయందును, ౧-౪-౬-౮ వారములయందును, ౪-౯-౧౪ తిథులుగాక మిగి
లిన తిథులయందును నూతన వధూప్రవేశము శుభకరమని తా॥

నూతన వధూ వాసదోషము.

శ్లో॥ జ్యేష్ఠపతిజ్యేష్ఠ మధాధికేవతింహంత్యాదిమే భత్యాగృహే
వధూశ్శుచా । శ్వశూంసహస్యశ్వశురంక్షయతనుం తాతంమధా
తాత గృహేవివాహతః॥

తా॥ వివాహితయైన శ్రీ ప్రధమ జ్యేష్ఠమాసమందు భత్యాగృహమందుండె
నేని భత్యాఅన్నగారినిన్ని అధికమాసమందుండెనేని తనభత్యాగారినిన్ని ఆషాఢమాస
మందుండెనేని అత్తగారినిన్ని పుష్యమాసమందుండెనేని మామగారినిన్ని క్షయమాస
మందుండెనేని తనశరీరమునున్న నశింపజేయును ఇట్లే ప్రధమచైత్రమాసమందు తన
తండ్రియింట్లో నుండెనేని తనతండ్రిని నశింపజేయును “తేషామభావేభయం నాస్తీతి
మంతవ్యం”

ఇతి ముహూర్త చింతామణౌ వధూప్రవేశ ప్రకరణం

సప్తమం సమాప్తమ్.

8 ద్వీరాగమన ముహూర్తము.

శ్లో॥ చరేదథాజహాయనే ఘటాలిమేషగేరవారవీజ్య శుద్ధియోగ
తః శుభగ్రహస్యవాసరే । నృయుగ్మమీనకన్యకాతులా వృషేవిలగ్న
కెద్వీరాగమంలఘుధ్రువే చరేగ్రహేన్మదూడుని॥

తా॥ విషమ సంవత్సరములయందును నూర్వ్యుడు ౧-౮-౧౦ రాసులయందుం
డగాను రవి, గురు, శుక్రబలముండగాను శుభవాసరములయందును ౨-౩-౬-౭-౧౦
లగ్నములయందును క్షిప్ర, ధ్రువ, చర, మృదు, మూలానక్షత్రములయందును ద్వీరా
గమనము జేయవలెను ద్వీరాగమనమనగా పితృగృహమునుంచి భత్యాగృహముకు
వెళ్ళి తిరిగి పితృగృహముకువచ్చి కియత్కాలముండి తిరిగి భర్తృగృహముకు వెళ్ళుట.

సమ్ముఖ శుక్రదోషము.

శ్లో॥ దైత్యేజ్యేష్ఠాభిముఖదక్షిణే యదిస్యాద్దచ్చేయుర్నహి శిశు
గభిణీనోధాః । బాలశ్చేద్వృజితివివద్యతే నవోధాచేద్వంద్యాభవతి
చగభిణీత్వగర్భా॥

తా॥ శుక్రుడు సమ్ముఖ దక్షిణస్థుడౌచునుండగా బాల, గభిణీ, నవవధువులు
గమనము చేయంజనదు గమనముజేసిరేని బాలుడు మృతినొందును నవవధువు గొడ్డా
లగును గభిణీ గర్భరహితయగును.

ప్రతిశుక్ర దోషావవాదము.

శ్లో॥ సగరప్రవేశవిషయాన్యవద్రేవ కరపీడనవిబుధతీర్థయాత్ర

యోః । వృషపీడననవవిధాప్రవేశేన ప్రతిభాగవో భవతిద్వోష కృష్ణహి ।

తా॥ స్వనగరిప్రదేశమందును దేశోపద్రవమందును వివాహార్థగమనమందును దేవయాత్రయందును తీర్థయాత్రయందును రాజపీడయందును నవవిధాప్రవేశమందును ప్రతిభుక్తిదోషము లేదు.

శ్లో॥ పితృగృహేచేత్కుచ పుష్పసంభవస్తథానదోషః ప్రతిశు క్రసంభవః । భృగ్వంగిరోవత్సవసిష్ఠ కశ్యపాత్రీణాం భరద్వాజమునః కులతథా॥

తా॥ పితృగృహమందె కుచోత్పత్తి గలిగి రజోదర్శనపతియైన కన్యకమను భృగు అంగీరస, వత్స, వసిష్ఠ, కాశ్యప, ఆత్రేయ, భరద్వాజ, సగోతులమను ప్రతి శుక్ర దోషములేదు.

ఇతిముహూర్త చింతామణౌ అష్టమం ద్విరాగమన ప్రకరణం
సంపూర్ణమ్.

అగ్న్యధాన ముహూర్తము.

శ్లో॥ స్యాదగ్నిహోత్రవిధిరుత్తరగ దినేకేమిత్రధృవాంత్య శశిశక్ర నురేజ్యధిష్ఠ్యే । రిక్తానునోశశికుజేజ్య భృగాననీచేనాస్తం గతేనవిజితే నచశత్రుగేహే ।

తా॥ ఉత్తరాయణమందును మిశ్ర, స్థిర, రేవతీ, మృగశిరః, జ్యేష్ఠ, పుష్య మీ నక్షత్రములయందును అగ్న్యధానము జేయదగినది ౪. ౯. ౧౪ తిథులయందును చంద్ర, గురు, శుక్ర, అంగారకులు నిచంగతులైనప్పుడును అస్తంగతులైనప్పుడునుపరా జతులైనప్పుడును శక్రుగృహంగతులైనప్పుడు అగ్న్యధానము జేయగూడదు.

శ్లో॥ నోకర్కనక్రఘపకుంభ నవాంశలగ్నోబైతనౌ రవిశశీజ్య కుజెత్రికోణే । కేంద్రక్షపత్రిభవగేమ వరే ప్రీలాభవత్ఖస్తితై ర్నిధనశుద్ధియుతేవిలగ్నై॥

తా॥ కర్కటక, మకర, కుంభ, మీనలగ్నములయందును వీటినవాంశలయందును లగ్నమందు చంద్రుడుండగానున్న అగ్న్యధానము జేయగూడదు రవి, చంద్ర

గురు, కుజులు ౨. ౯. ౧౪. ౨. 10. 6. 3. 11 గృహముల యందుండగానున్న అన్యులైన బుధ, శుక్ర, శని, రాహు, కేతువులు 3. 11. 6. 10 గృహములయందుండగానున్న అష్టమశుద్ధిగల లగ్నమందును అగ్న్యధానము జేయవచ్చును.

శ్లో॥ చాపెజీవేణనుసేవామేషే భామేంబరేద్యునె । షట్కాయై బైరవౌవాస్సాస్య జ్ఞాతాగ్నిజాయతిధ్రువమ్॥

తా॥ గురువు ధనుస్సునందుగాని లగ్నమందుగాని యుండగాను అంగారకుడు సేవమందుగాని దశమందుగాని సప్తమందుగాని యుండగాను చంద్రుడుగానిసూర్యుడుగాని 3. 6. 11 గృహముల యందుండగానున్న అగ్నిప్రతిష్ఠాపనజేసిన వాడు జయమును పొందును అనగా ఉత్తరోత్తర కృతుసమృద్ధిని పొందును.

ఇతి ముహూర్త చింతామణౌ నవమం అగ్న్యధానప్రకరణం
సంపూర్ణమ్.

రాజ్యాభిషేక ముహూర్తము.

శ్లో॥ రాజ్యాభిషేకశుభఉత్తరాయణే గుర్విందుశుక్రైరుదితైర్బ లాన్వితైః । భామార్కలగ్నేశదశేశ జన్మపైర్నోచైత్రరిక్తారనిశా మలిన్ముచే॥

తా॥ ఉత్తరాయణమందును గురు, శుక్ర, చంద్రులు, ఉదయించియుండగా నున్న బలవంతులై యుండగానున్న కుజ, రవి, లగ్నేశ, దశమేశ, జన్మలగ్నాధి పతులు బలవంతులై యుండగాను రాజ్యాభిషేకము శుభప్రదము 4. 9. 14 తిథుల యందును రాత్రియందును చైత్రమాసమందును మలమాసమందును రాజ్యాభిషేకము నాచరించగూడదు.

శ్లో॥ శాక్రశ్రవఃక్షీప్రమృదు ధృవోడుభిః శీపోదయేవోపచయే శుభేతనౌ । సాపైప్రీషష్ఠాయగతైఃశుభగృహైః కేంద్రత్రికోణాయ ధనత్రిసంస్థైః॥

తా॥ జ్యేష్ఠ, శ్రవణ, క్షిప్ర, మృదు, స్థిర, నక్షత్రములయందును, శీపోదయ రాసులయందును అనగా 3. 5. 6. 7. 8. 11 రాసులయందును అధవా ఉపాయ లగ్నమందును అనగా 3. 6. 10. 11 లగ్నములయందును శుభలగ్నమందును

పాపగ్రహములు 3-6-11 గ్రహములయందును శుభగ్రహములు 1-2-3-4-5-7-9
10-11 గ్రహములయందును ఉండగానున్న రాజ్యాభిషేకము ప్రశస్తము.

శ్లో॥ పాపై స్తనౌరుక్ నిధనమ్మతిః సుతేపుత్రా త్రితరథావ్యయ
గై ద్దరిద్రతా । స్వాత్మేలసో భవ్యవధో ద్యునాంబుగైః సర్వంశుభం
కేంద్రగతైః శుభగ్రహైః ॥

తా॥ రాజ్యాభిషేకమందు, పాపగ్రహములు, లగ్నమందుండెనేని రోగమును
అప్తమందుండెనేని మరణమును, పంచమందుండెనేని పుత్రక్షేమమును ద్వితీయద్వాద
శములయందుండిరేని దారిద్ర్యమును, దశమమందుండిరేని మాంద్యమును చతుర్థసప్త
మములయందుండిరేని విశ్వరభ్రంశమును జేయును, ౧-౪-౭-౧౦ స్థానముల
యందు శుభగ్రహములుండిరేని సర్వము శుభమాను.

త త్రి వి శే షః.

శ్లో॥ గురుల్ గ్నో జేమజో రాసితఃఖై సరాజానదామోదతే రాజ
లక్ష్మ్యై । తృతీయాం గౌ సారి నూర్యాఖబంధోర్గురుశ్చేద్ధరితీస్థిరా
స్యాన్నైవసన్య ।

తా॥ రాజ్యాభిషేక లగ్నముకు గ్రహబలమునుబట్టి ఫలమును చెప్పచున్నాడు
౫-౯ స్థానముల గురువును, ౬ వ స్థానమందు కుజుడును, ౧౦ వ స్థానమందు శుక్రు
డును ఉండిరేని ఆరాజు నిరంతరము రాజలక్ష్మితో సంతోషించుచుండును రవి ౧౧
స్థానమందును శని ౩ వ స్థానమందును, ౪-౧౦ స్థానములయందు గురువును ఉండిరేని
ఈరాజునకు భూములు స్థిరముగానుండును.

ఇతి ముహూర్త చింతామణౌ దశమం రాజ్యాభిషేకప్రకరణం

స మాప్తమ్.

యాత్రాధి కారులు.

శ్లో॥ యాత్రాయాం ప్రవిదితజన్మనాం నృపాణాం చాతవ్యందివసమ
బుద్ధజన్మనాం చ । ప్రశ్నా ద్దైర్ఘ్యదయనిమి త్రమూల భూతైర్విజ్ఞాతై
హ్య శుభశుభేబుధః ప్రదద్యాత్ ।

యాత్రాప్రకరణమును చెప్పచున్నాడు, జ్యోతిష్కులు యాత్రాచేయబోవు
రాజులయొక్క జన్మపత్రికను చూచిగాని, జన్మపత్రికలేనియెడల నప్రజాతకమును
గుణించి దానిని చూచిగాని, లేక ప్రశ్నాదులచేత శుభాశుభములను విచారించిగాని,
యాయాయువు పూర్ణాయుష్మంతుడై తత్కాలమందు గండాందులు లేకుండిన గమ
నము జేయవచ్చునని చెప్పవలయును, లేక ప్రశ్న, ఉపశ్రుతి, శకునాదుల వలన
యియానుకు అరిష్ట ఫలమున్నట్లు తెలియబడెనేని నప్పుడు గమనము మానవలయు
నని చెప్పవలయును. అనగా దీర్ఘాయుష్మంతులు శుభోత్తరులు, గమనము చేయ
వచ్చును, అల్పాయుష్మంతులు, అరిష్టోత్తరులు గమనము చేయరాదనియభిప్రాయము.

యాత్రా ప్రశ్న ఫలము.

శ్లో॥ జననరాశితనూయదిలగ్నై తదధిపాయదివాతతవవవా । త్రి
రిపుఖాయగృహం యదివోదయో విజయవీవధ వేద్యనుధావతేః ॥

తా॥ యియానుచే చేయబడిన ప్రశ్ననుబట్టి ఫలమును చెప్పచున్నాడు, ప్రశ్న
లగ్నము జన్మరాశి జన్మలగ్నములలో నొకటైనగాని తదధిపతులు ప్రశ్నలగ్నమం
దుండినగాని, ప్రశ్నలగ్నము, జన్మరాశి, జన్మలగ్నములకు ౩-౬-౧౦-౧౧ స్థానము
లలో నొకటైనగాని గమనము చేయు రాజునకు జయము గలుగును, యద్ధార్థమై వెళ్ళు
రాజునకు ఊరీతిగా చెప్పవలయును.

శ్లో॥ రిపుజన్మలగ్న భమథాధిపాతయోఽస్తత వీవవోవచయగద్య
చేద్యవేత్ । హింబుకేద్యునెభశుభవగృహక స్తనా యదిమస్తకోదయ
గృహం తదాజయః ॥

తా॥ ప్రశ్నలగ్నము శత్రువుయొక్క జన్మరాశి, జన్మలగ్నములకు ౪-౭ లలో
నొకటైనగాని, తత్కాలములు తత్కాల్యులైనగాని, ప్రశ్నలగ్నముకు ౪-౭ స్థానములు
శత్రుజన్మరాశి, జన్మలగ్నములకు ౩-౫-౧౦-౧౧ స్థానములలో నొకటైనగాని,
లగ్నము శిరోదయరాశియైనగాని, లగ్నముకు శుభవద్వర్గముండినగాని యాత్రాకువిజ
యము గలుగును, వద్వర్గవిభాగక్రమము పూర్వమందు చెప్పబడినదిగాన నిచ్చట
వాయబడలేదు.

శ్లో॥ యదివృచ్చితనౌవనుధారుచిరా శుభవస్తు యదిశ్రుతిదర్శన
గం । యదివృచ్చితచాదరతశ్చ శుభగ్రహదృష్టయుతం చరలగ్నమసి ॥

తా॥ ప్రశ్నలగ్నసమయమందు భూమి, నుందరముగానున్నగాని, మంగలవస్తు
వులు దృష్టిగోచరములుగాని, శ్రవణగోచరములు నైనగాని, ప్రశ్నించు సమయాన

బృహ్మకు నమః అనఁమునో యుండినగాని, లగ్నము చరమై కుభయుతముగాని కుభవృష్టముగాని యైనచో యాత్రకు (ప్రయాణికునకు) విజయముగలుగును.

శ్లో॥ విధుకుజయుతలగ్న సారివృష్టైధచంద్రే మృతిభమదనసంస్థై
లగ్నైభాన్కరైః । హిమకనిధన హిమారాద్యునగవాపి పాపెనవది
భవతిభంగః ప్రశ్నకర్తుః స్తదానీమ్ ।

తా॥ పృశ్నలగ్నము చంద్రాంగారకయుతమైనగాని, శనిదృష్టముగాని, చంద్రుడు లగ్నముకు ౭-౮ స్థానములనుండినగాని, సూర్యుడు లగ్నమందుండినగాని, పాపగ్రహములు లగ్న, చతుర్థ, సప్తమ, అష్టమ, స్థానములయందుండినగాని, అప్పుడే ప్రయాణ కర్తకు భంగము గలుగునని చెప్పవలయును.

ఏదిక్కునకు పోగలడను పృశ్న.

శ్లో॥ త్రికోణకుజా త్సరిశుక్లజీవా యదైకోపివానోగమోర్కా
చ్ఛశీవా । బలీయాన్స్తమధ్యేతయోర్యోగ్రహస్సృత్ స్వకీయాంది
శం ప్రత్యుతాసానయెచ్ఛ ।

తా॥ పృశ్న సమయమందు అంగారకుడు ౫-౯ స్థానములలో శని, శుక్ర, బుధ గురువులు సమష్టిగాగాని, వృష్టిగాగాని, నుండినచో గమనము సాగదు, రవికి ౫-౯ స్థానముల చంద్రుడున్ననూ, ఇదే ఫలము, ఉక్తగ్రహములమధ్య నేగ్రహము బలవంతమై యుండునూ ఆగ్రహదిక్కునకు తీసుకొనిపోవును, అనగా తనకిష్టమైన దిక్కునకు పోనివ్వదని భావము.

శ్లో॥ ప్రశ్నైగమ్యదిగీశాత్ప్రేటః పంచమగోయః । బోభూయాద్బల
యుక్తస్సాస్య మాశాన్సయతేసా ।

తా॥ పృశ్న కాలమందు తాను పోవదలచిన దిక్కునికి ౫ వ గృహమందే గ్రహముబలయుక్తమై యుండునూ ఆగ్రహముయొక్క దిక్కునకు తీసుకొనిపోవును, క్రమముగా దిగీకులు, తూర్పు మొదలు రవి, శుక్ర, కుజ, రాహు, శని, చంద్ర, బుధ, బృహస్పతులు.

యాత్రా కాలము.

శ్లో॥ ధనుర్దేవసింహేషు యాత్రాప్రశస్తాశనిజ్ఞోశనో రాశిగైచై
వమధ్యా । రవోకర్కమీనాళిసంస్థేతి దీర్ఘాజనుస్సప్త పంచత్రితా
రాశ్యనేస్తాః ।

తా॥ సూర్యుడు, ౧-౫-౯ రాసులయందుండగా ప్రయాణముమంచిది ౨-౩-౬-౭-౧౦-౧౧ రాసులయందుండగా మధ్యము. ౪-౮-౧౨ రాసులయందుండగా అతి దీర్ఘము, అనగా ప్రశస్తముగాదు, యాత్రాయందు ౧-౩-౫-౭ తారలు మంచివిగావు.

తిథ్యాది శుద్ధి.

శ్లో॥ సప్తమీనచద్వాదశీ నాప్తమీనోసితాద్వాతిధిః పూర్ణిమామా
సరిక్తా । హయాదిత్యమిత్రేందుజీవాంత్య హస్తశ్రోవానవై రేవ
యాత్రాప్రశస్తా॥

తా॥ ౧-౪-౬-౮-౯-౧౨-౧౪-౩౦ తిథులు యాత్రకుపనికిరావు అశ్విని, పునర్వసు, అనూరాధ, మృగశిరః, పుష్య, రేవతి, హస్త, శ్రవణ, ధనిష్ఠ నక్షత్రములు ప్రశస్తములు.

వారశూల నక్షత్ర శూలలు.

శ్లో॥ సపూర్వదిశిశాక్రభేన విధుసారివారైతథానచా జవదభెగురౌ
యమదిశినదై త్యేజ్యయోః । నపాశిదిశిధాతృభేకుజబుధేర్య మత్యే
తథానసౌమ్యకుకుభివ్రజేత్స్వ జయజీవితాధీభుధః॥

తా॥ జ్యేష్ఠానక్షత్రముందును, సోమశనివారములయందును, తూర్పునకున్న, పూర్వాశాద్రనక్షత్రముందును, గురువారముందును, దక్షిణమునకును, రోహిణినక్షత్రముందును, రవి శుక్రవారములయందును, పశ్చిమమునకును, ఉత్తరానక్షత్రమునందును మంగళ బుధవారములయందును, ఉత్తరమునకును, జీవితాధికయైనవాడు పోగూడదు, అనగా ఆయాదిక్కులకు నాయానక్షత్రాదులు శూలలని భావము.

కాల శూలలు.

శ్లో॥ పూర్వాష్టాధుగ్రహమిత్రభైర్న సృపతేర్యాత్రానమధ్యాహ్నా
ః । తీక్ష్ణవైరపరాహ్లాకే నలఘుభైర్న పూర్వరాత్రేతథా । మిత్రా
వైర్నచమధ్యరాత్రేగమయే చోగ్రేస్తథానోచరై రాత్ర్యంతేవారి
హస్తపుష్య రశిభిస్సృతస్సర్వకాలేశుభా ।

తా॥ స్థిరమిత్రనక్షత్రములయందు పూర్వాష్టామందును, తీక్ష్ణనక్షత్రములయందు మధ్యాహ్నమందును, లఘునక్షత్రములయందు అపరాహ్లామందును, మిత్రనక్షత్రము

లయందు పూర్వగాత్రమందును, ఉగ్రనక్షత్రములయందు మధ్యగాత్రమందును, చర
నక్షత్రములయందు రాత్ర్యంతమందును, గమనము జేయగూడదు, శ్రవణ, మాస్తి,
పుష్క, మృగశిరః, నక్షత్రములయందు సర్వకాలమందును యాత్రాశుభంకరమగును.

నక్షత్ర వర్జ్య ఘటికలు.

శ్లో॥ పూర్వార్కపిత్యాంతక తారకాణాంభూవప్రకృత్య గ్రీతు
రంగ్రీమాన్సుః॥ స్వాతీవిశాఖేంద్ర భుజంగమానాం నాడ్యోవిషిద్ధా
మనుసంమితాశ్చ॥

తా॥ పూర్వార్కయమందు 16 ను, కృత్తికయందు 21 ని, మఖయందు 11 ను,
భరణియందు 7 ను, స్వాతియందు 14 ను, విశాఖయందు 14 ను, జ్యేష్ఠయందు 14ను,
అశ్లేషయందు 14 ను, ప్రథమఘటికలు గమనముకు నిషిద్ధములుగాన వజ్జింపదగినవి.

మ తాంతరము.

శ్లో॥ పూర్వార్కమాగ్నేయ మఘానిలానాం త్యజేద్ధిచిత్రాహియ
మోత్తరార్థం॥ నృపస్సమస్తాంగమనజయాధీ స్వాతీమఖాంచోశన
సోమతేన॥

తా॥ కృత్తికా మఖ స్వాతుల పూర్వార్కమునున్న, చిత్రా అశ్లేష భరణి నక్ష
త్రముల ఉత్తరార్థమున్న, జయాధియైన రాజు గమనమందు విడువవలెనని కొందరి
మతము స్వాతీ మఖలను సర్వమును విడువవలెనని శుక్రాచార్యుని మతము.

నక్షత్రములకు జీవవత్తోది సంజ్ఞలు.

శ్లో॥ తమోభుక్తతారాస్సృతాః విశ్వసంఖ్యా శ్శుభోజీవవత్తో
మృతశ్చాపిభోగ్యాః॥ తదాకాంతభంకతేరీ సంజ్ఞము క్తంతతోక్షేం
దుసంఖ్యం భవేద్గ్రస్తనామ॥

తా॥ రాహుభుక్త నక్షత్రములు 13 జీవపక్ష సంజ్ఞలు, రాహుభోగ్యనక్షత్ర
ములు, 13 మృతపక్షసంజ్ఞ, ఇందులో జీవపక్షము శుభకరము, రాహుకాంత నక్ష
త్రము కతేరీ సంజ్ఞకము, దానికి 15 వ నక్షత్రము గ్రస్తసంజ్ఞకము.

త త్ఫలములు.

శ్లో॥ మూలకాండమృతపక్షగేహి మకరశ్చేజీవవత్తేశుభాయాత్రా

స్వాద్విపరీతగ త్తయకరీద్వాజీవవత్తేశుభా॥ గ్రస్తక్షాంమృతపక్షత
శ్శుభకరంగ్రస్తాత్తథా కతేరీయాయీందుస్థితిమా రవిజయ
కరా త్వేద్వాతయోజీవగో॥

తా॥ సూర్యుడు, మృతపక్షమందును, చంద్రుడు జీవపక్షమందును, యుండిగా
యాత్రా, శుభప్రథమగును, అట్లుగాక చంద్రుడు మృతపక్షమందును, సూర్యుడు జీవ
పక్షమందును యుండిన అశుభకరము, సూర్యచంద్రులిద్దరు జీవపక్షగతులై రేనిశుభము,
వారిద్దరు మృతపక్షగతులై రేని అశుభము, మృతపక్షనక్షత్రముకంటె గ్రస్తనక్షత్రము
మంచిది, గ్రస్తనక్షత్రముకంటె కతేరీనక్షత్రము మంచిది, అనగా దోషగణనయందు
మృతముకంటె గ్రస్తము స్వల్పదోషప్రదము, గ్రస్తదోషముకంటె కతేరీదోషము
స్వల్పమని భావము, యాయి అయిన చంద్రుడును, స్థాయి అయిన సూర్యుడును, విజ
యప్రదులు. రవి చంద్రులిద్దరు జీవపక్షనక్షత్రగతులై రేని ఆయిద్దరికి జయప్రదులు,
అనగా సూర్యుడు జీవపక్షగతుడైన స్థాయి యనబడును, చంద్రుడు జీవపక్షగతుడైన
యాయి యనబడును, యుద్ధసన్నద్ధులైన ఇద్దరు రాజులలోను యుద్ధార్థమై వెళ్ళిన
రాజు యాయి యనబడును, తిని స్థలమందెయుండువాడు, స్థాయియనబడును యుద్ధ
సమయమందు సూర్యుడు స్థాయి అయినచో స్థాయికి జయము, చంద్రుడు యాయి
అయినచో యాయికి జయము, సూర్యచంద్రులిద్దరు జీవపక్షగతులైనయెడల ఇద్దరికిని
జయముగలుగును, సూర్యచంద్రులిద్దరు మృతపక్షగతులై రేని ఇద్దరికిని పరాజయము
గలుగునని తోచుచున్నది, చంద్రుడు మృతపక్షమందు సూర్యుడును జీవపక్షమందును
యుండిరేని, స్థాయికిని సూర్యుడు మృతపక్షమందును చంద్రుడు జీవపక్షమందును
యుండిరేని యాయికిని జయము గలుగును, యాయి స్థాయులకు ఇద్దరికి జయమనగా
సంధి, ఇద్దరికి పరాజయమనగా హాని, యని తెలుసుకునెది, ఇట్లే రవి చంద్రులు గ్రస్త
మందున్న ఇద్దరికివిజయమును(సంధి)ఇద్దరు కర్తరియందున్న ఇద్దరికి పరాజయము(హాని)

అమల కుల కులామల యోగములు.

శ్లో॥ స్వాత్యంతకాహివసుపౌష్కరానురాధా దిత్యధ్రువాణి విష
మాస్తిధయోఽకులాస్సృతాః॥ సూర్యేందుమంధగురవశ్చకులామలజో
మూలాంబు పేళ విధిభండశివట్ ద్వితీధ్యః॥ పూర్వాశ్వజ్యేష్ఠమఖేందు
కణాదహనా ద్వీశేంద్రచిత్రాస్తథా శుక్రా రామలసంజ్ఞకాశ్చ తథ
యోర్కాప్లేంద్రపేదైర్మితాః॥ యాయీస్వాదికులెజయీచ సమరే

సాయీచ తద్వత్కులై । సంధిస్సద్ధుభయోఃకులములగణే భూమీ
శయోర్ధ్వద్వితోః॥

తా॥ స్వాతి. భరణి. ఆశ్లేష. ధనిష్ఠ. రేవతి. హస్త. అనూరాధ. పునర్వసు
ఉత్తరాత్రయ. రోహిణి. నక్షత్రములును, రవి. చంద్ర. శని. గురువారములును
1. 3. 5. 7. 9. 11. 13. 15 తిథులును అకుల సంజ్ఞలు, మూల. శతభిషక్. ఆర్ద్ర
అభిజిత్ నక్షత్రములును 2. 6. 10 తిథులు కులములసంజ్ఞలు, పూర్వాత్రయ అశ్విని.
మఖ. పుష్య. మృగశిరః. శ్రవణ. కృత్తికా. విశాఖ. జ్యేష్ఠ చిత్రానక్షత్రములును,
శుక్ర మంగళవారములు 12. 8. 14. 4 తిథులును కులసంజ్ఞలు, ఇందుకు ఫలములు
అకులములయందు యుద్ధయాత్రజేసిన యాయుకి జయము మోక్షములయందు యుద్ధ
ముజేయుచున్న రాజు లిద్దరికిని జయము (సంధి) గలుగును.

పంథా రాహుచక్రము.

శ్లో॥ స్యుథాన్మౌనప్రపుష్కరగ నసుజలవద్వీశ మైత్రాణ్యధార్థ
యామ్యాజాం ఘ్రింద్రకణాదితి పిల్పవననోదూన్యధోభానికామే
వహ్స్విదాబుగ్నైచిత్రా నిఖుతివిధిభగాఖ్యాని మోక్షేధరో
హిణ్యర్థమూ ప్యేందువిశ్వాంతి మధదినకరక్షాణి పథ్యాదిరాహా॥

తా॥ అశ్విని. పుష్య. ఆశ్లేష. ధనిష్ఠ. శతభిషక్. విశాఖ. అనూరాధ, యీ
2 నక్షత్రములు ధర్మములు, భరణి. పూర్వాభాద్ర. జ్యేష్ఠ. శ్రవణ. పునర్వసు, మఖ,
స్వాతి, యీ 2 నక్షత్రములు అర్థములు, కృత్తిక. ఆర్ద్ర). ఉత్తరాభాద్ర. చిత్త.
మూల. అభిజిత్. పుబ్బ. యీ 2 నక్షత్రములు కామములు, రోహిణి. ఉత్తరా.
పూర్వాషాఢ. మృగశిరః. ఉత్తరాషాఢ. రేవతి. హస్త యీ 2 నక్షత్రములు
మోక్షములు, అనగా ధర్మార్థకామమోక్షములయందు క్రమముగా నాలుగు సప్తక
ములను వ్రాయవలెను, ఇది పంథా రాహుచక్రము ఇదియే ధర్మచక్రమనబడును.

చక్రమ్.

అశ్వ	పుష్య	ఆశ్లే	ధని	శత	విశా	అనూ	ధర్మము
భర	పూభా	జ్యేష్ఠ	శ్రవ	పున	మఖ	స్వాతీ	అర్థము
కృత్తి	ఆర్ద్ర	ఉభా	చిత్త	మూల	అభి	పుబ్బ	కామము
రోహి	ఉత్తరా	పూషా	మృగ	ఉషా	రేవ	హస్త	మోక్షము

ఇందుకు ఫలములు ఈక్రిందవ్రాయబడుచున్నవి అచ్చట చూడవలెను.

శ్లో॥ ధర్మగెభాస్కరైవి త్తమోక్షై శశీవి త్తగెధర్మమోక్షస్థితశ్చస్యతై ।
కామగెధర్మమోక్షార్థగళ్యోభనో మోక్షగే కేవలధర్మగిః ప్రాచ్యతై॥

తా॥ ధర్మమార్గమందు సూర్యుడుగాని, మోక్షమార్గమందు చంద్రుడుగాని అర్థ
మార్గమందు సూర్యుడుగాని, ధర్మమోక్షములయందు చంద్రుడుగాని, యున్నయెడల
శుభము, కామమందున్న రవియు, ధర్మమందున్న చంద్రుడును శుభము, మోక్షమం
దున్న సూర్యుడును, అర్థమందున్న చంద్రుడును శుభము, మోక్షమందున్న సూర్యుడు
ధర్మమందున్న చంద్రుడును శుభము, కాలామృతిరీత్యైతచ్ఛోక్తాభిప్రాయాలిఖ్యతే॥
సూర్యుడు ధర్మగతుడైనప్పుడు చంద్రుడు ధర్మగతుడైన యాయుకిభంగము, చంద్రుడు
అర్థగతుడైన విజయము, చంద్రుడు కామగతుడైన పరాజయము, చంద్రుడు మోక్ష
గతుడైన స్థాయికి యుద్ధము గలుగును, సూర్యుడు అర్థగతుడైనప్పుడు చంద్రుడు అర్థ
మును పొందనేని యాయుకి బంధుద్వేషమును, కామగతుడైన శత్రురాజ్యప్రాప్తియు
ను, మోక్షగతుడైన సర్వత్ర అశుభమును గలుగును, ఈరీతిలో స్థాయికిమునుగా
లక్ష్మీభంగమును అశుభమును విజయమును పొందును ఇతోపివిశేషః కాలామృతే
దగ్రప్రవ్యః విస్తరభియానాత్రిలిఖితః

తిథిచక్ర ఫలము.

శ్లో॥ పాపేనక్షత్యాదికా ద్వాదశై వంతిధ్యోమాఘాదా ద్వితీయా
దికాస్తాః । కామాత్రిసృస్సు స్తృతీయాదివచ్చ యానెపాచ్యా
దాఫలంతతీవక్ష్యే॥ సౌఖ్యంకేళోభీరథాగమశ్చ శూన్యంనైస్యం
నిస్సృతామిత్రతాచ । ద్రవ్యకేళోదుఃఖమిష్టాప్తి రధోలాభసౌఖ్యం
మంగలంవిత్తలాభః । లాభోద్రవ్యాప్తిధానంసౌఖ్య ముక్తంభీతిలా
భో మృత్యురథాగమశ్చ । లాభంకష్టంద్రవ్యలాభం సుఖంచకష్టం
సౌఖ్యం కేళలాభస్సౌఖ్యం ॥ సౌఖ్యంలాభఃకార్యనిధిశ్చకష్టం కేళః
కష్టాత్నిధిరధోధనంచ । మృత్యులాభోద్రవ్యలాభశ్చ శూన్యంశూ
న్యంసౌఖ్యం మృత్యురత్యంతకష్టమ్॥

తా॥ ప్రయాణమందు పుష్కళుక్లపాద్యమి మొదలు మార్గశీర్షకుక్ల ద్వాదశీ
వరకు కృమముగా ౧౨ తిథులను వ్రాసి ముందువ్రాయబోవు చక్రము ప్రకారము
పూర్వాది చతుదిక్కులఫలమును తెలుసుకునేది శుక్లపక్షమందువలెనే కృష్ణపక్షమం
దును తెలుసుకునేది అనగా చక్రములో నిషిద్ధితిథులను విడిచి మంచితిథులయందు
నాయాదిక్కులకు గమనము జేయవలెను ౧౩. ౧౪. ౧౫ తిథులకు కృమముగా ౩. ౪.
౫ తిథుల ఫలమును చూచుకునేది ఇది ౨౦ వ శ్లోకాభిప్రాయము ౨౧. ౨౨. ౨౩
శ్లోకాభిప్రాయము చక్రములో చూచుకునేది.

ఘాత చంద్రదోషము.

శ్లో॥ భూవంచాంకద్వ్యంగదిగ్విహ్ని సప్తవేదాష్టేశారాంశ్చ
ఘాతాఖ్యచంద్రః । మేషాదీనాంరాజసేనావివాదేయాత్రాయుద్ధాద్యై
చనాన్యత్రవజ్ఞః॥

తా॥ మేషదులకు కృమముగా ౧. ౫. ౯. ౨. ౬. ౧౦. ౩. ౭. ౪. ౮.
౧౧. ౧౨ స్థానములనున్న చంద్రుడు ఘాతచంద్రుడనబడును ఈఘాతచంద్రుడు, రాజ
సేనా, వినాద, యాత్రా, యుద్ధములయందు విడువదగినవాడు, ఇతరకార్యముల
యందు ఘాత చంద్రదోషములేదు.

ఘాత తిథులు.

శ్లో॥ గోస్త్రీర్ముపేఘాతతిథిస్తు పూర్ణాభద్రాన్వయుక్కర్కటకే
ధనందా । కాపాన్యజయోనకకృతః రిక్తజయాధనుఃకుంభహరా
నశస్తాః ॥

తా॥ వృషభ కన్యా మిసములయందు ౫. ౧౦. ౧౫ తిథులును మిథునకర్కా
టకములయందు ౨. ౭. ౧౨ తిథులును, మేష. వృశ్చికములయందు ౧. ౬. ౧౧తిథు
లును, తులా మకరములయందు ౪. ౯. ౧౪ తిథులును, సింహ ధనుఃకుంభములయందు
౩. ౮. ౧౩ తిథులును ఘాతతిథులును ఇవి యాత్రాయుద్ధములయందు నింద్యములు.

ఘాత వారము.

శ్లో॥ నక్రేభామోగోహరిస్త్రీం మండశ్చంద్రోద్వంద్యోద్వోజభెజ్ఞ.
శ్చకర్కశుక్రఃకోదండాల్మి నేమకుంభజూకేజీవోఘాతవారానశస్తాః॥

తా॥ మకరమందు అంగారకుడును, వృష కన్యా సింహములయందు శనియు,
మిథునమందు చంద్రుడు, మేషమందు రవియు, కటకమందు బుధుడును, ధనుర్వృశ్చిక
మిసములయందు శుక్రుడును, తులాకుంభములయందు గురువును, ఘాతవారములు
ఇవి యాత్రాయుద్ధములకు వజ్ఞములు.

ఘాత నక్షత్రములు.

శ్లో॥ మఘాకరస్వాతిమైత్ర మూలశ్రుత్యంబుపాంత్యభం । యామ్య
బ్రాహ్మేశసార్పంచ మేషాదేఘాతభంనసత్ ॥

తా॥ మేషాది రాసులయందు కృమముగా ౧ మఘ, ౨ హస్త, ౩ స్వాతి, ౪
అనూరాధ, ౫ మూల, ౬ శ్రవణ, ౭ శతభిషక్, ౮ రేవతి, ౯ భరణి, ౧౦ శోభిణి
౧౧ ఆర్ద్ర, ౧౨ ఆశ్లేష నక్షత్రములు ఘాతనక్షత్రములు ఇవి యాత్రాయుద్ధములకు

అప్రకృతములు.

ఘాత చక్రము.

మే వృ మి క సిం క తు వృ ధ మ కుం మీ రానులు

1	5	9	2	6	10	3	7	4	8	11	12	చంద్రుడు
1	7	2	4	7	7	5	6	6	3	5	6	వారములు
10	13	15	17	19	22	23	27	2	4	6	9	నక్షత్రములు
1	5	2	2	3	5	4	1	3	4	3	5	
6	10	7	7	8	10	9	6	8	9	8	10	తిథులు
11	15	12	12	13	15	14	11	13	14	13	15	

యోగినీ దోషము.

శ్లో॥ నవభూమ్యశ్చివనహ్నయో అక్షవిశ్వైర్కృతాశ్చక్రసాస్తు
రంగతిథ్యః । త్విదశోమావనవశ్చపూర్వ తశ్చేతిధయస్సంముఖవామ
గానశస్తాః॥

తా॥ తూర్పుదిక్కునకు 1. 9 ని ఆగ్నేయమునకు 3. 11 ను దక్షిణమునకు 5.
13 నైఋతికి 4. 12 ను పశ్చిమమునకు 6. 14 ను వాయువ్యమునకు 7. 15 ను ఉత్త
రమునకు 2. 10 ని ఈశాన్యమునకు 8. 30 ని తిథులు ప్రయాణమునకు ప్రశస్తములు
గావు ఇవి సంముఖమందును వామభాగమందును ఉన్న మంచివిగావు పృథ్వుమందును
దక్షిణమందును మంచివి, ఇదియే యోగినీదోషము.

కాలపాశ యోగములు.

శ్లో॥ కాబేరీతోవై పరీత్యేన కాలోవారెర్కాద్యైసంముఖై తస్యపా
శః । రాత్రోవేతోవై పరీత్యేనగణ్యో యాత్రాయుద్ధసంముఖేవర్జనీయా॥

తా॥ అదివారమందు ఉత్తరదిక్కును, సోమవారమందు వాయువ్యమును, మంగ
ళవారమందు పశ్చిమమును, బుధవారమందు నైర్ఋతియును, గురువారమందు దక్షి
ణమును, శుక్రవారమును, ఆగ్నేయము, శనివారము తూర్పును, కాలపాశయోగములు
ఈయోగములకు ఎదురుగా పాశయోగములు అనగా రవికి ఉత్తరము, కాలయోగము
దక్షిణము పాశము శనికి తూర్పుకాలయోగము, పశ్చిమము పాశయోగము, శుక్రనకు

ఆగ్నేయము కాలము వాయువ్యము పాశము ఇట్లై యూహించునది, రాత్రులకుండు యిందుకు విపరీతముగా చూచును నేది. అనగా పగలు కాలము, రాత్రి పాశము, పగలు పాశము రాత్రి కాలము ఇట్లుూహించునది యాత్రాయుద్ధములయందు సంముఖ నుండున్న కాలపాశయోగములు నింద్యములు.

కాలపాశ యోగ చక్రము.

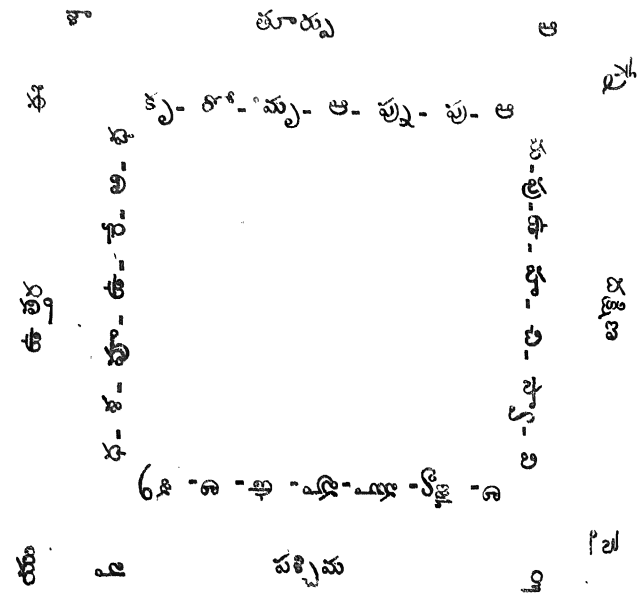
ర చం కు బు గు శు శ వార
ములు
ఉత్తర వాయు పశ్చిమైర్తి దక్షి ఆగ్నే తూర్పు కాలములు
దక్షి ఆగ్నే తూర్పు ఈశా ఉత్త వాయు పశ్చి పాశ
ములు

పరిఘా దండము.

శ్లో॥ భానిస్థాస్యాన్యబిదిక్షున ప్ర నస్తానలక్షణః । వాయవాగ్నే యదిక్సంస్థం పారిఘంనవిలంఘయేత్ ।

తా॥ ఈచక్రములలో పరికారము నాలుగుదిక్కుల కృత్తికాది నక్షత్రములుండు ని. వాయవవలెను. వాయువ్యము మొదలు ఆగ్నేయమువరకు ఐక రేఖను గీయవలెను. ఇదియే పరిఘాదండము ఈపరిఘాదండమును చాటుగూడదు. ఈవిషయమై కాలామృత మందింతకంటె విశేషము చెప్పబడియున్నది. ఎట్లంటె నైర్తినుంచి ఈశాన్యమువరకును మూలగీతగీయవలెను. కృత్తికాదులందు తూర్పునకును మఘాదులందు దక్షిణమునకును అనూరాధాదులందు పశ్చిమమునకును ధనిష్ఠాదులందు ఉత్తరమునకును బోగూడదు.

పరిఘాదండ చక్రము.

విదిశా నక్షత్రములు పరిఘాదండావ వాదము.

శ్లో॥ అగ్నేదిశంస్పృహయ్యాత్పురు హూతదిగై రేవం ప్రదక్షిణ గతావిదిశోభ్యత్సే । ఆవశ్యకేపిపరిఘంవ్రలిలంఘ్యుగచ్ఛే చ్చూలం విహాయయదిది క్తనుశుద్ధిరస్తి ।

తా॥ తూర్పుకు చెప్పబడిన నక్షత్రములందు ఆగ్నేయమునకును, దక్షిణ నక్షత్రములందు నైర్తికిని, పశ్చిమనక్షత్రములందు వాయువ్యమునకును, ఉత్తరనక్షత్రములందు ఈశాన్యమునకును బోవలెను, అవసరమైనప్పుడు దిగ్భాగ శుద్ధినిమాత్రము జూచి దిగ్భారశూలను పరిఘాదండమును విడిచియయినను బోవచ్చును.

అన్యో విశేషః.

శ్లో॥ మైత్రార్కపుష్కాశ్వినభైర్నిరుక్తా యాత్రాశుభాసర్వదిశా సుతజ్జైః । వక్రీగ్రహః కేంద్రగతోన్యవర్గోలగ్నే దినంచాన్యగమేనిషిద్ధమ్ ।

తా॥ అనూరాధ, హస్త, పుష్య, అశ్వినినక్షత్రములయందు సర్వదిక్కులకును గ్రహనము జేయవచ్చునని జ్యోతిషులు వచించినారు యాత్రాలగ్నముకు ౧. ౪. ౬.

౧౦ స్థానములయందు వక్రించిన గ్రహమున్నను వక్రిగ్రహముయొక్క లగ్ననవాంశల యందును, తద్వర్గకమందును, తద్వారముందును, గమనము నిషిద్ధము.

అయన శూల.

శ్లో॥ సామ్యాయననూర్యవిధూ తదోత్తరాంప్రాచీంవజేత్తేయది దక్షిణాయనె। వ్రత్యగ్యమాశాంచతయోదికవానిశం భిన్నాయనత్వే ధవధోన్యథాభవేత్ ।

తా॥ సూర్యచంద్రములు ఉత్తరాయణగతులైతేని తూర్పు ఉత్తరదిక్కుల కును, దక్షిణాయనగతులైతేని దక్షిణపశ్చిమములకును పోవలయును, ఆసూర్యచంద్ర ములు భిన్నాయనగతులైతేని సూర్యునకు చెప్పబడిన అయనదిక్కునకు దివమందును, చంద్రునకు చెప్పబడిన అయన దిక్కునకు రాత్రియందును పోవలయును. ఇందుకు విప రీతముగా గమనించెనేని మరణమును పొందును.

సంముఖ శుక్రదోషము.

శ్లో॥ ఉదేతియస్యాందిశియత్రీయాతి గోలభిమాద్వాభకకుబ్బసం ఘ్నె । త్రిధోన్యతెసంముఖవవశుకోయతోదితస్తాంతు దిశాంన యాయాత్ ।

తా॥ సంముఖశుక్రుడు మూడువిధములు, ఉదయించిన దిక్కున్ను, దక్షిణగోళ, ఉత్తరగోళములలోనే గోళగతిచేత గమనించునూ ఆగోళదిక్కున్ను, పూర్వోక్త పరి ఘాదండ చక్రస్థిత్ర సప్తకములలో ఏదిక్కునయిండునూ ఆదిక్కునకున్న గమ నము చేయగూడదు, శుక్రసాంముఖ్యము ఈమూడు విధములు, ఇందులో ముఖ్యము గా శుక్రోదయదిక్కు విడువ తగినది.

శుక్రవక్రాస్త నీచదోషము సాపవాదము.

శ్లో॥ వక్రాస్తనీచోపగతేభ్యగోస్సుతే రాజావ్రజయాతివశంహి విద్విషాం । బుధోమకూలాయదితత్రసంచరణ రిపూజయేన్నైవ జయకప్రతీందుకై ।

తా॥ శుక్రుడు వక్రించియుండగా గాని, అస్తమించియుండగా గాని, నీచగతు డైయుండగా గాని, సన్నద్ధుడై వెళ్ళిన రాజా యుద్ధములో పరాజితుడయి శత్రువుల

స్వాధీనమగును, అప్పుడు బుధుడు పృథగతుడయి యుండేనేని శత్రువులను తానే జయించును లేక కుజ బుధులుగూడా సంముఖముగా నుండిరేని జయమును పొందడు.

ప్రతిశుక్రదోషము సాపవాదము.

శ్లో॥ యావచ్చంద్రపూషభాత్కృత్తికాద్వేసాదేశుకోధోనదు ట్టోగదత్తే । మధ్యేమాగ్భాగవాస్తేపి రాజాతావత్తిష్ఠేత్సం ముఖత్వేపితన్య ।

తా॥ చంద్రుడు రేవతి మొదలు కృత్తికా ప్రథమచరణమందెంత వరకుండునూ అంతకాలము శుక్రుడు అంధుడౌవును, ఈఅంధుడు అగ్రిదక్షిణ యానములకు దుష్టుడు గాడు దీర్ఘయాత్రీశుబోవు సమయాన మార్గమందు శుక్రుడస్తమించెనేని ఉదయ పర్యంతము మార్గమధ్యమండి శుభముహూర్తమందు ఇష్టదిక్కునకు పోవలయును, అపిశబ్దమువలన మార్గమధ్యమందు బుధుడు సంముఖుడైనయడల బుధుడుఅస్తమించి ఉదయంగతుడగు వరకు ప్రయాణము జేయగూడదని తాత్పర్యము సిద్ధమగుచున్నది మార్గమధ్యను శుక్రోదయ నిర్దిష్టణచేసినంతలో నాశుక్రుడు పృథగతుడయిన సంపూ ణాఫలమే లేక సంముఖుడయినను పోవచ్చును ఫలాల్పతగలుగునుగాని దోషములేదు.

గమన నిషిద్ధలగ్నములు.

శ్లో॥ కుంభకుంభాంశకౌత్యాజ్యే సర్వదాగమనెబుధైః । తత్రప్ర యాతుర్నైవతే రథకనాశఃపదేపదే ।

తా॥ యాత్రయందు కుంభలగ్నమును, కుంభనవాంశయును, ముఖ్యముగా విడువ తగినవి, ఆకుంభలగ్న కుంభనవాంశలయందు ప్రయాణము చేయు రాజుకు కాలదీసి కాలువెట్టిపపడల్లా ధననాశము గలుగును.

శ్లో॥ అథమీనలగ్న ఉతవాత దంశ కేచలితన్యవ కమిహవ ర్నజాయ తే । జనిలగ్న జన్మభవతీ శుభగ్రహాభవత స్తదాతదుదయశుభోగమః॥

తా॥ మీన లగ్నమందుగాని మీననవాంశయందుగాని ప్రయాణము చేసిన వానికి మార్గవక్రము గలుగును జన్మలగ్న జన్మరాశిపతులు శుభులైన యడల ఆజన్మ లగ్న, జన్మరానులయందు ప్రయాణము జేయవచ్చును.

శ్లో॥ జన్మరాశితనుతోష్ఠమెథవా స్వారిభాచ్ఛరిపుభే తనుస్థితే । లగ్నగాస్తదధిపాయదా ధవాన్యగతం హిన్యవతేమౌతివదమ్ ।

తా॥ యాత్రాలగ్నము, స్వజ్మలగ్న, జన్మరానులకు అష్టమలగ్నమైనను, క్షృణకువుయొక్క జన్మలగ్నమును జన్మరానులకును పథలగ్నమైనను, లేక స్వజన్మ

లగ్న జన్మరాశ్యప్రమాధిపతులును స్వశత్రుజన్మలగ్న జన్మరాశి ప్రమాధిపతులును యా
తాళిలగ్నమందుండినను, ప్రయాణముజేసిన రాజుకు మరణము గలుగును.

యాతాళి శుభలగ్నములు.

శ్లో॥ లగ్నేచంద్రదేవావివర్ణోత్తమస్థే యాతాళిప్రొక్తా వాంఛితా
రైకదాతీ) | అంభోరాశౌవాతదంతే ప్రశస్తం నౌకాయానం సర్వసిద్ధి
ప్రదాయి |

తా॥ చంద్రుడు లగ్నమందుగాని, వర్ణోత్తమాంశలయందుగాని యుండగా
యాత్ర ఇష్టార్థప్రదమగును అంభోరాశి (జలచరరాశి) యందుగాని తదంతయందు
గాని నౌకాయానము ప్రశస్తము.

శ్లో॥ దిగ్వారభలగ్నగతేవ్రజస్తా యాతాళిర్ధదాతీ)జయకారిణీచ |
హానివిनाశంరిపుతోభయంచ కుర్యాత్తథాదిక్పతిలోమలగ్న |

తా॥ దిగ్వారలగ్నములయందు దిక్పతిక్షత్రములయందును యాత్ర జయార్థప్రద
యగును అట్లుగాక దిక్పతిలోమలగ్నమందైతే హానియు వినాశము శత్రుభయమును
గలుగును.

శ్లో॥ రాశిస్వజన్మగమయే శుభసంయుతోయోయ స్సార్వరిభాన్ని
ధనగోపితవేళిసంజ్ఞః | లగ్నోపస్సగమనెజయదోధ భూవయోగైగ
మో విజయదోమునిభిఃప్రదిప్తః |

వా॥ స్వజన్మసమయోరాశిః శుభగ్రహసంయుతోయః స్వశత్రురాశెరప్త
మోయో వేళిసంజ్ఞోయోలగ్నోపగః సరాశిగమనెజయప్రదః అధవాజాతకోక్తరాజ
యోగేషు గమనంజయప్రదమితిమునిభిః కథితం.

తా॥ శుభగ్రహయంతమైన స్వజన్మరాశియు శత్రురాశికి అప్తమరాశియు బేసి
రాశియు లగ్నోపగమమును యాత్రకుమంచివి అధవా జాతకోక్త రాజయోగము లందై
నను గమనము శుభప్రదము.

దిగధి పతులు.

శ్లో॥ నూర్యస్సితోభూమిమతో ధరాహుశ్చనిశ్చశీజ్జశ్చ బృహస్ప
తిశ్చ | పౌర్వాదితోదిక్షు విదిక్షుచాపినిశామధిశాఃక్రమతఃప్రదిప్తాః |

వా॥ పౌర్వాదిగ్రహస్థానైః ఆగ్నేయాగ్రహైః విశాఖ్యాఅంగారకః నైఋతా
త్యారాహుః ప్రతీన్యాశ్శనిః వాయున్యాశ్చంద్రః ఉదీన్యాబుధః విశాఖ్యాగురుశ్చ దిగ
ధిపతయః భవంతి.

తా॥ తూర్పుకు నూర్యుడు, ఆగ్నేయముకు శుక్రుడు దక్షిణముకు అంగారకుడు,
నైర్ఋతికి రాహువు, పశ్చిమానకు శని, వాయువ్యముకు చంద్రుడు, ఉత్తరముకు
బుధుడు ఈశాన్యముకు గురువును అధిపతులు.

దిక్పతికథన ప్రయోజనము.

శ్లో॥ కేంద్రదిగధిశైకచ్ఛేదవనీశః | లాలాటినితస్మిన్నేయాదరిసేనామ్ |

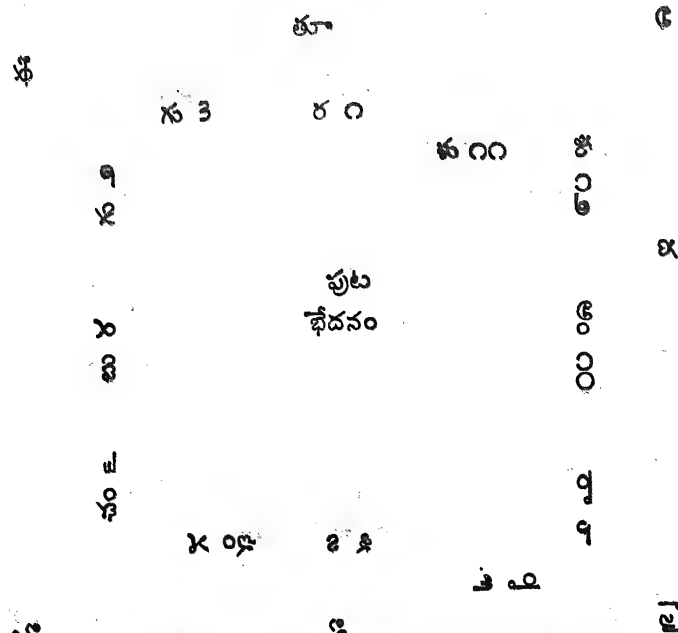
తా॥ యాత్రాలగ్నముకు ౧-౪-౭-౧౦ స్థానములయందు దిగధిపతులుండ
గా యాత్రచేయవలయును అదికప్పతి లాలాటికమందు శత్రువు మీదికి పోగూడదు.

లాలాటిక యోగములు.

శ్లో॥ పౌర్వాదాతరణిస్తనా భృగుమతోలాభవ్యయే భూమతః
కర్మస్థాథతమోన వాప్తమగృహేసారి స్తథానప్తమే | చంద్రశ్శత్రు
గృహాత్మజెపిచబుధః సాతాశగోగీష్వతిర్విత్తభాితృ గృహేవిలగ్న
సదనాల్లాలాటికాః కీలికతాః |

తా॥ యాత్రాలగ్నమందు రవియుండేనేని తూర్పునకును, ౧౧-౧౨ స్థాన
ముల శుక్రుడుండేనేని ఆగ్నేయమునకు ౧౦ స్థానమందు అంగారకుడుండేనేని దక్షిణ
మునకును ౧-౯ స్థానముల రాహువుండేనేని నైఋతిదిక్కునకును, ౭ స్థానమందు
శనియుండేనేని పశ్చిమమునకును, ౪-౬ స్థానముల చంద్రుడుండేనేని వాయువ్యము
నకును, ౪ స్థానమందు బుధుడుండేనేని ఉత్తరమునకును, ౨-౩ స్థానముల బృహ
స్పతి యుండేనేని ఈశాన్యదిక్కునకును లాలాటికయోగములు.

లాలాటిక చక్రము.

వర్ణపిత యాత్రాయోగ చతుష్టయమ్.

శ్లో॥ మృగగత్వాశివస్థిత్యా దితోగచ్ఛజయేద్విపూర్ణా మైతే ప్రస్థాయతాకైహిస్థిత్యా మూలవ్రజంస్తథా । ప్రస్థాయహస్తేనిలతక్ష ధిష్ణ్యే స్థిత్యాజయార్థీ ప్రవసేద్విదైవే । వనస్వంత్యపుష్పేనిజసీమ్నిచైక రాత్రోపి తతఃక్షృంభతే వనీశః ।

తా॥ 1 మృగశివః సత్త్వత్రయందు తన ఇంటినుంచి బయలుదేరి ఆదక్కాయందు మరివకయింట్లోయండి పునర్వసులో గ్రామంతరియ పెళ్ళినను, 2 అనూరాధలో బయలుదేరి క్షేపయందు నిలిచి మూలలో పెళ్ళినను, 3 హస్తలో బయలుదేరి చిత్త స్వాతులలో నిలిచి విశాఖలో పెళ్ళినను, శత్రువులను జయించును, అట్లుగానే 4 ధనిష్ఠ రేవతీ పుష్యములలో బయలుదేరి తన పొలిమేరలో నొకరాత్రియండి తరువాత పెళ్ళిన రాజా భూలాభమును పొందును.

సమయ బలము.

శ్లో॥ ఉషఃకాలోవినాపూర్వాం గోధూళిఃపశ్చిమాంవినా । వినో త్రరాంనిశీధస్సయానె యామ్యాంవినాభిజిత్ ।

తా॥ తూర్పుగాక మిగిలిన దిక్కులకు ఉషఃకాలముమంచిది పశ్చిమముగాక మిగిలిన దిక్కులకు గోధూళి మంచిది. ఉత్తరదిక్కుగాక మిగిలిన దిక్కులకు అర్ధరాత్రి మంచిది, దక్షిణముగాక మిగిలిన దిక్కులకు అభిజిత్ మంచిది.

లగ్నాది ద్వాదశభావ సంజ్ఞలు.

శ్లో॥ లగ్నాద్భావాఃక్రమాద్దేహ కోశభానుష్క-వాహనం । మం త్రోరిమాగ్గఃఆయుశ్చ హృద్వాప్యపారాగమవ్యయాః ।

తా॥ 1 దేహము, 2 ధనము, 3 భానుష్కము, 4 వాహనము, 5 మంత్రము, 6 అరి, 7 మాగ్గము, 8 ఆయుస్సు, 9 హృదయము, 10 వ్యాపారము, 11 లాభము, 12 వ్యయము, ఇవి లగ్నాది ద్వాదశభావ నామములు.

గ్రహ బలము.

శ్లో॥ కేంద్రోణేనామ్యుభేటా శ్శుభాన్యుర్యా నేపాపాస్త్రీయ ప్తపేషుచంద్రః । నేష్టోలగ్నాంత్యారిరంధే శనిఃభేస్తేశుకోలగ్నేటానా గాంత్యారిరంధే ।

తా॥ యాత్రాలగ్నమునకు 1. 4. 5. 7. 9. 10 స్థానములనున్న శుభులును 3. 6. 11 స్థానములనున్న పాపగ్రహములును 1. 12. 6. 8. గాక మిగిలిన స్థాన ములనున్న చంద్రుడును 10 గాక మిగిలిన స్థానములనున్న శనియును, 7 గాక మిగిలిన స్థానములనున్న శుక్రుడును, 6. 7. 8. 12 గాక మిగిలిన స్థానములనున్న లగ్నేశు డును, శుభఫలపరములు.

వర్ణభేదముచేత యాత్రాబలములు.

శ్లో॥ యోగాత్పిద్ధిధరణివతీనా మృక్షగుణైరపిభూదేవానాం । చౌరాణామపిశుభకునైరుక్తా భవతిముహూతైరపిమనుజానామ్ ।

తా॥ యాత్రాయందు రాజులకు వక్ష్యమాణయోగములును బ్రాహ్మణులకు సత్త్వత్రగుణములును, దొంగలకు శకునములును, అన్యజనులకు ముహూర్తములును శుభం కరములు.

యాత్రా యోగములు.

శ్లో॥ సహజైరవిడశశమగశ్చంద్ర మాశ్శనిమంగళౌరిపుగ్మహేసిత

స్మృతే । హిమకైబుధోగురురపీహలగ్నగ స్పజయత్వరీన్పుచలితోఽ
చిరాన్మృతః॥

తా॥ యాత్రాలగ్నముకు క్రమముగా 3- ౧౦ స్థానముల రవి చంద్రులును
౬ వ స్థానముందు శని కుజులును, ౫- ౮- ౧ స్థానముల క్రమముగా శుక్ర బుధ గురు
పులును యుండగా పర్యాయము చేసిన రాజు శిష్యుకాలములోనే శత్రువులను
జయించును.

శ్లో॥ భౌతరిసారిర్భూమిసుతో వైరిణిలగ్న దేవగురుః । ఆయగతే
ర్కశత్రుజయశ్చై దనుకూలోదై త్యగురుః॥

తా॥ ఈముందు వాయవ్యోపు యంకెలను స్థానములనుగా తెలుసికొనవలెను.
యాత్రాలగ్నముకు 3 శని ౬ అంగారకు, ౧ గురు, ౧౧ రవులుండగా శుక్రడు అను
మాలుడై (ప్రవృత్తుడై) యుండినేని శత్రువులను జయించును.

శ్లో॥ తనోజీవళిందుమృత్యుతో వైరిగోర్కః । ప్రియాతోమహీం
దో జయత్యేవశత్రూః॥

తా॥ ౧ గురు, ౮ చంద్ర, ౬ సూర్యులుండినేని శత్రువులను జయించును.

శ్లో॥ లగ్నగతస్సాన్యదేవపురోధాః । లాభధనసైక్యేవనభోగైః॥

తా॥ ౧ గురు, ౧౧- ౨ అన్యగ్రహములుండినేని శత్రువులను జయించును.

శ్లో॥ ద్యూనేచంద్రసముదయగర్భే జీవశుక్రవిదిధనసంధే । ఈదృ
గ్యోగేచలతినరేణోజే తాశత్రూన్ గరుడవివాహీః॥

తా॥ ౩ చంద్ర, ౧ రవి, ౨ బుధ గురు శుక్రలునుయుండగా వెల్లినరాజు సర్ప
ములను, సుపణుడువలె శత్రువులను యమగృహమునకు పంపును.

శ్లో॥ విత్తగతశ్శత్రుతో భౌతరివాసరనాథః । లగ్నగతోభూ
పుత్రస్సృశ్శలభావివసర్కై॥

తా॥ ౨ బుధ, 3 రవి, ౧ అంగారకులుండినేని అగ్నిలోబడిన మిడతలువలె
శత్రువులందరు నశింతురు.

శ్లో॥ ఉదయరవిర్యదిసారి రరిగశ్శశీదశమేపి । వసుధాపతిర్యది
యాతి రిపువాహినీపశమేతి॥

తా॥ ౧ రవి, ౬ శని, ౧౦ చంద్రులుండగా వెల్లినరాజు శత్రుసేనను తనస్వా
ధీనము చేసుకొనును.

శ్లో॥ తనోశనికుజౌరవిదశశముభే బుధోభృగుసుతోపి లాభదశమే ।
త్రిలాభరిపుభేషు భూసుతశనీగురుజ్ఞభృగుజా స్తథాబలయుతాః॥

తా॥ ౧ శని కుజ, ౧౦ రవి, ౧౦- ౧౧ బుధకుక్రులును, 3- ౬- ౧౧ అంగారకు, శని, గురు, బుధ, శుక్రులును యుండినేని శత్రువులను జయించును.

శ్లో॥ సముదయగెవిబుధగురౌ మదనగతేహిమకిరణే । హిమకగతే
బుధభృగుజౌసహజగతాః ఖలఖచరాః॥

తా॥ ౧ గురువు, ౩ చంద్రుడు, ౮ బుధకుక్రులు, 3 పాపగ్రహములుండినేని
శత్రుజయమును పొందును.

శ్లో॥ త్రిదశగురు స్తనగోమదనె హిమకిరణోరవిరాయగతః । సితశశి
జావపికమగతౌ రవిసితభూమిసుతాస్సహజే॥

తా॥ ౧ గురువు, ౩ చంద్రుడు, ౧౧ రవియు, ౧౦ బుధ కుక్రులు, 3 రవి
కుక్రుకుజులునుయుండినేని వాయువు తూలజాలమునువలె శత్రుజాలమును, బారదోలును.

శ్లో॥ దేవగురౌవాశశినిరనుసే వాసరనాధేరిపుభవనస్థే । పంచమ
గేహిహిమకరపుత్రః కర్మణిసారిస్సహృదిసితశ్చ॥

తా॥ గురువుగాని, చంద్రుడుగాని ౧ నుండగా ౬ రవియు, ౫ బుధుడు, ౧౦
శనియు, ౮ శుక్రుడును యుండినేని యాత్రచేసిన రాజుకు జయము గలుగును.

శ్లో॥ హిమకిరణసుతోబలీచేత్తనా త్రిదశపతిగురుహి కేంద్రస్థితః ।
వ్యయగృహసహజారిధర్మస్థితో యదిచభవతినిర్బలశ్చంద్రమాః॥

తా॥ బలవంతుడైన బుధుడు 1 వ గృహముందును, గురువు 1. 4. 7. 10 వ
గృహములనుండగా బలహీనుడైన చంద్రుడు 12. 3. 6. 10 నున్న శత్రుజయము
గలుగును.

శ్లో॥ అశుభఖగైరనవాప్తమదసైహిబుక సహోదరలాభ గృహ
భుః కవిరిహకేంద్రగగీష్పతిదృష్టో వసుచయలాభకరః ఖలుయోగః॥

తా॥ 7. 8. 9 గాగ మిగిలిన గృహములయందు పాపగ్రహములుండగా శుక్రు
డు, 3. 4. 11 గృహములనుండి 1. 4. 7. 10 గృహములనున్న గురువుచేత చూడ
బడుచుండినేని ధనలాభము గలుగును.

శ్లో॥ రిపులగ్నకర్మహిమకేశశశిపరివీక్షి తేశుభనభోగమునైః । వ్య
యలగ్నమన్యధగృహేషుజయః పరివజితేష్వశుభనామధరైః॥

తా|| బుధుడు 1. 4. 6. 10 లో నుండి శుభగ్రహములచేత చూడబడుచుండ
గా 12. 1. 7 గాక మిగిలిన స్థానముల పాపులుండిరని జయము.

శ్లో|| లగ్నై యదిజీవఃపాపా యదిలాభకర్మణ్యపివాచే ద్ద్రావ్యధి
గమస్సృత్ | ద్యౌ నెబుధశుక్రాచంద్రోహిబుకె వాతద్వత్ఫలముక్తం
సర్వైర్మునివరైః ||

తా|| గురువు 1 పాపులు, 10. 11 నున్న రాజ్యలాభము గలుగును, బుధశుక్ర
లు 7 చంద్రుడు, 4 నున్నను పూర్వోక్తఫలమేను.

శ్లో|| రిపుతనునిధనశుక్రజీవేంద్ర వోహ్యధబుధశుక్రజౌ తుర్యగేహ
సితో | మదనభవనగచ్ఛంద్రమావాం బుగశ్శశిమత భృగుజాంతగత
శ్చంద్రమాః ||

తా|| శుక్రుడు 6 గురువు 1 చంద్రుడు 8 నున్న జయములేక బుధశుక్రలు 4
నున్న చంద్రుడు 7 నున్నను జయంలేక చంద్రుడు 4 నుండి బుధశుక్రాంతగతుడైన
చో జయము గలుగును.

శ్లో|| సితజీవభామబుధభాను తనూజాస్తనుమన్మథా రిహిబుకతి
గృహీచేత్ | కృమతోరిసోదరఖశాత్రవహూరా హిబుకాయై
గురూదిసఖలభేదైః ||

తా|| శుక్రుడు ౧ గురువు 7 కుజుడు 6 బుధుడు 4 శని 3 నున్న రాజుకు
జయము, గురువారమందు రవి 6 చంద్రుడు 3 కుజుడు 10 బుధుడు 6 గురువు 1 శుక్రు
డు 4 శని 11 నున్నను ఇదియే ఫలము.

శ్లో|| సహజైకుజోనిధనగచ్ఛ భాగవోమదనెబుధోరవి రకాతనా
గురుః | అథ చేత్సురీజ్యసితభానవో జలతిగతాహిసారిరుధిరారివుస్తా |

తా|| అంగారకుడు 3 శుక్రుడు 8 బుధుడు 7 రవి 6 గురువు 1 నున్న జయము,
లేక గురువు శుక్రుడు సూర్యుడు 3. 4 నున్న శని, కుజులు 6 నున్న యన్నజయము.

శ్లో|| ఏకోజ్ఞే జ్యుసి తేషుపంచమతవఃకేంద్రేషు యోగస్తథా ద్వా
వేత్రేష్వధియోగఏషుసకలా యోగాధియోగస్మృతః | యోగేక్షేమ
మథాధియోగ గమనేక్షేమంరిపూణాంవధం చాధోక్షేమమధోవనీశ్చ
లభతే యోగాధియోగైవజేత్ |

తా|| బుధ గురు శుక్రలలో నొకడు 1. 4. 5. 7. 9. 10 గ్రహములలో
నుండినని ఇది యోగమనబడును. ఇద్దరుండిరని అధి యోగమనబడును, మువ్వురు

నుండిరని యోగాధియోగమనబడును ఇందులో యోగమందు ప్రయాణముచేసిననీని
క్షేమమును అధియోగమందు క్షేమమునున్న శత్రువధయను, యోగాధియోగమందు
క్షేమమును శత్రువధయను శత్రురాజ్యప్రాప్తినిన్ని పొందును.

విజయ దశమి.

శ్లో|| ఇషమాససితాదశమివిజయా శుభకర్మసుసిద్ధికరీకథితా | శ్రవ
ణక్షాయుతానుతరాం శుభదాన్తవతేస్తు గమజయసిద్ధికరీ ||

తా|| అశ్విని శుక్లదశమి విజయ దశమి యనబడును ఇది సకల శుభకర్మలకు
సిద్ధికరి ఇది శ్రవణక్షాయుతమైన మిక్కిలి శుభప్రద, రాజు దీనియందు గమనము
చేసిననీని జయమును పొందును.

శ కు న ము లు.

శ్లో|| చేతోనిమిత్తశకునై రతిసుప్రశస్తైజ్ఞాత్వా విలగ్నబలము
ర్యధిపఃప్రయాతి | సిద్ధిర్భవేదధపునశ్శకునాదితోపిచేతో విశుద్ధిరధి
కా నచతాంవినేయాత్ ||

తా|| శుభకరములైన శకునములయందును, చేతఃప్రసాదమందును లగ్నబల
మును విచారించి గమనము చేసిన కార్యసిద్ధి అగును, శకునములకంటె మనఃప్రసాదము
ఎక్కువది ఆమనశ్శుద్ధితేనిది గమనము జేయగూడదు.

శ్లో|| వృతబంధసదైవతవృత్తిష్టా కరపీడోత్సవ సూతకాసమాప్తా |
సకదాపిచలేదకాల విద్యుద్ధనవషా తుహినెవిన ప్రరాత్రమ్ ||

తా|| ఉపనయన దేవప్రతిష్ఠ వివాహఉత్సవ ఆశాఠములలో పశునము చేయ
రాదు, ఉక్తకాల సరిమిత్వనంతరముందు చేయవచ్చును అకాల సంభవ విద్యుత్
గజకాత వషాహిమములకు ఏడుదినములలోగా పయనము చేయరాదు అనంతరము
జేయవచ్చును.

ఏక దినసాధ్య గమన ప్రవేశములందు విశేషము.

శ్లో|| మహీపతే రేకదినే పురాత్పురేయదాభవేతాం గమనప్రవేశ
కా | భవారశూలప్రతిశుక్రయోగినీ ర్విచారయేన్నైవదాపిపండితః ||

తా|| రాజుకు ఒక దినమందే స్వనగరమునుంచి గమనమును గమ్యస్థాన ప్రవేశ
మును సంభవించినయడలః ట్రియాత్రకు సత్కృతివారశూల ప్రతి శుక్ర యోగినీదోషాది
విచారముతో పనిలేదు, దినశుద్ధిమాత్రము చాలును.

శ్లో॥ యద్యేకస్మిన్ దివసేమహిమతే నిగమామప్రవేశౌ స్తః తస్మా
విచార్యస్సుధియాప్రవేశకాలోన యాత్రికస్తతః॥

వా॥ రాజ్య ఏకస్మిన్నేవదివసే స్వనగరాద్దమనం గమ్యస్థానప్రవేశశ్చ భవే
తాంయదితహియాతా ముహూర్తకః ప్రవేశముహూర్తశ్చనవిచార్యః॥

తా॥ రాజుకు యొక దినమందే వ్రయాణ ప్రవేశములు సంభవించెనేని ప్రయాణ
ప్రవేశ ముహూర్తవిచారముతో అవసరములేదు.

ప్రయాణాత్ నవదినే వ్రవేశదోషః.

శ్లో॥ ప్రవేశార్నిగమంతస్మా త్ప్రవేశంననమేతిథా । నక్షత్రేపి
తథావారే నైవకుర్యాత్కదాచన॥

తా॥ గృహప్రవేశ ప్రభృతి నవమతిథా నవమ నక్షత్రే నవమవారేచ పున
గమానం నకార్యం గమనదినమారభ్య నవమది నెపునః ప్రవేశశ్చనకార్యః॥ ప్రవేశం
చిన 9 వ రోజున తిరిగి బయలుదేరగూడదు బయలుదేరిన 9 వ రోజున తిరిగి ప్రవేశ
శించగూడదు.

గ మ న వి ధి.

శ్లో॥ అగ్నింహుత్వా దేవతాం పూజయిత్వానత్వా విప్రానచ
యిత్వాదిగీశం । దత్వాదానంబ్రాహ్మణేభ్యోదిగీశం ధ్యాత్వాచిత్తే
భూమిపాలోధిగచ్ఛేత్॥

తా॥ రాజు మందుగా అగ్నియందు హోమముజేసి ఇష్టదేవతను పూజించి
బ్రాహ్మణులను నమస్కరించి గమ్యదిక్పతిని పూజించి బ్రాహ్మణులకు భూరిదాన
ములుజేసి మనూరాజీవమందు గమ్యదిక్పతిని ధ్యానించి బయలుదేరవలెను.

నక్షత్రదోహదములు.

శ్లో॥ కుల్మాషాం స్థిలతండులూ నపితథామాషాంశ్చగవ్యందధి త్వ
జ్యంధుగ్ధమధైణమాం నమవరంతస్యైవర క్తంతథా । తద్వత్పాయసమే
వచావపలలం మాగ్గాంచ శాశంతథా పాప్తిక్యంచ ప్రియంగ్వపూవ
మథవాచిత్రాండజా గుత్ఫలమ్ ॥ కార్మంసారికగౌధికంచ పలలం
శాల్యం వాచిష్యహయాద్భక్షేస్యా త్కుగరాన్నమద్ద మపివాపిష్ఠం

యవానాంతథా । మత్స్యస్సంఖలుచిత్రితాన్న మథ వాదధ్యన్నమే
వంక్రమాత్ భక్ష్యాభక్ష్యమిదంవిచార్య మతిమా భక్షే త్తథా
లోకయేత్॥

తా॥ అశ్వినాని నక్షత్రములయందు క్రిమముగా నీయన్నములను భక్షించి
ప్రయాణముచేసిన నక్షత్రోక్తదోషములు నశించును దేశ కులాద్యాచారమునుబట్టి
ఇందులో భక్షించదగినవాటిని భక్షించవలెను అభిక్ష్యములను దర్శించవలెను అన్నములు
1 కుల్మాషాన్నము, 2 తిలమిశ్రితండులములు, 3 మాషములు, 4 ఆవు పెరుగు, 5
ఆవు నెయ్యి, 6 ఆవుపాలు, 7 హరిణమాంసము, 8 హరిణరక్తము, 9 పరమాన్నము
10 పాలపక్షిమాంసము, 11 మృగమాంసము, 12 కుండేటిమాంసము, 13 పాప్తిక్యము
(పిండి) 14 పెంఖణి ఫలములు, 15 అపూపములు, 16 చిత్రపక్షులు, 17 ఉత్త
మఫలములు, 18 తాచేటిమాంసము, 19 గోరువంకమాంసము, 20 ఉడుమాంసము,
21 ఏనుషందిమాంసము, 22 హవిష్యము, 23 కుసరాన్నము, 24 ముద్గము (పెసలు)
25 బియ్యంపిండి, 26 మత్స్యమాంస సహిత భోజనము, 27 అనేక పక్వాన్నములు,
28 దధ్యోదనము.

ది గ్దో హ ద ము లు.

శ్లో॥ ఆజ్యంతిలొదనం మత్స్యంపయశ్చాపియథాక్రిమం । భక్ష
యేద్దోహదందిశ్య మాశాంపూర్వాదికాంప్రజేత్॥

తా॥ తూర్పుకు నెయ్యిని, దక్షిణముకు తిలాన్నమును, పశ్చిమముకు మత్స్యము
లను, ఉత్తరమునకు పాలనున్ను, భక్షించివెళ్ళిన దిగ్దోషములు నశించును.

వార దోహదములు.

శ్లో॥ రసాలాంపాయసంకాంజం శ్చతండుగ్ధంతథాదధి । పయో
శ్చితంతిలాన్నంచ భక్షయేద్వారదోహదమ్॥

తా॥ ఆదివారమందు రసాలమును (దధిశర్కరాదికృతలేహ్యమును) శ్లో॥ రసా
లామాజికాదూర్వాజిహ్వనా త్విక్షుచూతయోరితి నానార్ధరత్నమాలా ॥ సోమవార
మందు శరమాన్నమును, మంగళవారమందు కాంజికమును, బుధవారమందు కాచిన
పాలును, గురువారమందు పెరుగును, శుక్రవారమందు కాచినపాలు శనివారమందు
తిలాన్నమును భక్షించి పోవలయును అట్లైనవారదోషము నశించును.

తిధి దోహదములు.

శ్లో॥ పక్షాదితోర్కదశతండులవారి సర్పిశ్చానాహవిష్యమపిహేను

జలంత్యపూపం । భుక్త్యావ్రీడేద్రుచకమంబుచ ధేనుమాత్రంయూవా
న్నపాయసగుడాన స్మగన్నమద్ధాన్ ।

తా॥ పాడ్యమి మొదలు క్రమముగా ఈవస్తువులను భక్షించి గమనము చేయ
వలెను అట్లైన తిథిదోషములేదు. 1 అర్కపత్ర, 2 కుడితి, 3 నెయ్యి, 4 యవాగులు,
5 హవిష్యము, 6 నువ్వుకోదకము, 7 అపూపములు, 8 చుచకఫలములు, 9 ఉదక
ము, 10 గోమూత్రము, 11 యవాన్నము, 12 పాయసము, 13 బెల్లము, 14 నెత్తురు
15 ముద్దాన్నము.

గ మ న వి ధి.

శ్లో॥ ఉద్భృత్యవధమతవవ దక్షిణాంఘ్రింద్యాత్రింశత్పదమభిగమ్య
దిశ్యయానం । ఆరోహే త్రిలఘుతపేమ తామ్రపాత్రందత్త్వాదా గణ
కవరాయచప్రగచ్ఛేత్ ॥

తా॥ రాజు గమనసమయమందు ముందుగా కుడికాలు ఎత్తివుంచి 32 అడుగు
లునడిచి వక్ష్యమాణదిగ్గానమునెక్కి జ్యోతిష్కునకు తామ్రపాత్రలోనువ్వులునెయ్యి
బంగారము వుంచి దానముచేసి నడువ వలెను.

దిగ్గానములు.

శ్లో॥ పాచ్యాంగచ్ఛేదజేనైవ దక్షిణస్యాంరధేనచ । దిశివ్రతీచ్యా
మశ్వేన తథోదీచ్యాంనరై నాప్తవః॥

తా॥ రాజు తూర్పుకు గజమును నెక్కిన్ని, దక్షిణముకు రథము నెక్కిన్ని,
పశ్చిమముకు గుఱ్ఱము నెక్కియున్న ఉత్తరముకు సరవాహనము నెక్కి యున్న
పోవలయును.

నిర్గమ స్థానములు.

శ్లో॥ దేవగృహద్వాగురుగుడనాద్వాస్యగృహన్ముఖ్యకళత్రగృహ
ద్వాప్రాశ్నహవిష్యంవిప్రానుమతఃపశ్యత్ శుణ్యమంగళమేయాత్ ॥

తా॥ దేవతాగృహమునుంచిగాని గురువు ఇంటినుంచిగాని తనమందిరమునుంచి
గాని ప్రధానభార్యాసదనమునుంచిగాని యజ్ఞశిష్టహవిష్యమును భుజించి బ్రాహ్మ
ణులవలన గమనవిషయమై అనుమతినిపొంది మంగళద్రవ్యములను జూచుచు మంగళ
వాద్యములను వినుచు వెళ్ళవలెను.

గమన విలంబె ప్రస్థాన వస్త్రాని.

శ్లో॥ కార్యాద్యైరిహగమనస్యచేద్విలం బోభూ దేవాదిభిరువవీత

మాయుధంవా । డ్రేదంచామలఫలమాశుచాలసీయం సర్వేషాంభవతి
యదేవహృత్ప్రియంవా॥

తా॥ యాత్రాముహూర్తమందు గమనము చేయుటకు ఇతరకార్యములచే
వీలుపడనంతట్లో బ్రాహ్మణులు యజ్ఞోపవీతమును రాజులు ఆయుధమును వైకుళులు
తేనెయును కూడుగ్రాలు ఫలములను బియ్యముదేరదీయవలయును లేక అందరు తమకిష్ట
మైన వస్తువును బియ్యముదేర దీయవలయును.

నిర్గమ నమ్.

శ్లో॥ గేహదేహాంతరమపిగమస్తహి యాత్రేతిగగన్సీమ్నసీ
మాంతరమపి భృగుర్బాణవిక్షేపమాత్రం । ప్రస్థానంస్వాదితికథయతె
ధోభరద్వాజవయాత్రాకార్యాబహిరపి పురాతన్యాద్యసిష్టోబ్రవీతి॥

తా॥ తన ఇంటినుంచి మరివక గృహముకు వెళ్ళుట యాత్రాయని గర్హడు చెప్ప
తున్నాడు. తన పొలిమేర మొదలు మరివక పొలిమేర వరకు నడుచుట యాత్రాయని
భృగుడు వక్కాణించుచున్నాడు. కూరునిచేత విడువబడిన బాణము పోయినంత
దూరము నడుచుట యాత్రాయని భరద్వాజుడు నుడువుతున్నాడు, తనపట్టణమునుంచి
బయటకు పోవుట యాత్రాయని పసిఘ్నుడు వచించుచున్నాడు.

మతాంతర నిర్గమనమ్.

శ్లో॥ ప్రస్థానమత్రధనుషాంహి శతానివంచకేచిచ్ఛతద్వయ ముశం
తిడతైవచాన్యే । సంప్రస్థితోయఇహమందిరతః ప్రయాతోగంతవ్య
దిక్షు తడవిప్రియ తేనకార్యమ్ ॥

తా॥ తనయింటినుంచి ౫౦౦ ధనుస్సుల దూరము పోవుట ప్రస్థానమనికొందరు
చెప్పుతున్నారు. ౧౦౦ ధనుస్సుల దూరగమనమని మరికొందరు వక్కాణించుతు
న్నారు. ౧౦ ధనుస్సుల దూరగమనమని యింకా కొందరు పలుకుతున్నారు. ధను
స్సు అనగా ర మూరలు కార్యవశముచేత దూరము పోవుటకు వీలులేనప్పుడు శుభ
ముహూర్తమందీ చెప్పబడిన ప్రకారము స్వయముగానే పోవలయును. వీలులేని
యడల పూర్వోక్తప్రస్థాన వస్తువులను బియ్యముదేర దీయవలెను. తాను ఏదిక్కునకు
పోవదలచియున్నాడో నాదిక్కునకే ప్రస్థానవస్తువులను పంపవలెను. యీప్రస్థానపరి

మామంతయు దూరముపోవుటకు వీలులేనప్పుడు ప్రస్తుతము చేయదగినదిగా నెయ్యం గునది ప్రస్థానమనగా గమనము.

నిర్గమన దినసంఖ్య.

శ్లో॥ ప్రస్థానభూమిపాలో దళదివనమభివ్యాప్య నై కత్తితిష్ఠేత్సా మంతస్సప్తరాత్రీం తదితరమనుజఃపంచరాత్రీంతదైవ । ఊర్వంగచ్చే చ్చుభాపావ్యథగ మనదినాత్సప్తరాత్రాణిపూర్వం చాశక్తౌతద్దినే సారిపు విజయమనామైధునం నైవకుర్యాత్ ।

తా॥ ప్రస్థానమందు రాజు ౧౦ దినములకు మించి నొకచోట నుండగూడదు సామంతరాజు ౭ రోజులకు మించి నుండగూడదు ఇతరు లందరు ౫ దినములకు మించి యుండగూడదు. ఒకవేళయుండితేని తిరిగి మంచి ముహూర్తముందు గమనించవలెను. గమనదినముకు ముందు ౭ రోజులనుంచి మైధునమును మానవలెను. భార్యాబుత స్నాతయయి మానవీలులేనప్పుడు ౧ దినమైనను ముందు మానవలెను.

నిర్గమన కర్తృ.

శ్లో॥ దుగ్ధంత్యాజ్యం పూర్వమేవత్రిరాత్రీం ఔరంత్యాజ్యంపంచ రాత్రీంచపూర్వం । ఔద్రీంతైలంవాగురెస్మిన్మిశ్ర త్యాజ్యంయ త్నా ద్భూమిపాలేననూనమ్ ।

తా॥ యాత్రచేయురాజు పూర్వము ౩ దినములు పాలుత్రాగకూడదు ౫ దిన ములు ఔరము చేయించుకొనకూడదు యాత్రాదినమందు తేనెయు తైలభ్యంగము ఆరోగ్యము కొరకు వాంతియును జేయకూడదు.

శ్లో॥ భుక్త్వాగచ్ఛతియదిచేతై లగుడఔరపక్వమాంసాని । వినివర్త తేగుగ్గస్త్రీ ద్విజమవమాన్యగచ్ఛతోమరణమ్ ।

తా॥ యాత్రాకాలమందు దోహదేతరములైన తైలపక్వ గుడపక్వ ఔరపక్వ మాంసములను భుజించి బయలుదేరినవాడు రోగియై తిరిగివచ్చును స్త్రీలను బ్రాహ్మ ణులను మనోవాక్యములలో దేనిచేతనైనను అవమానించి వెళ్ళినవాడు మార్గ మందు మరణమును పొందును తత్తుల్యదశనైనా పొందును.

అకాలవృష్టి దోషః.

శ్లో॥ యదిమూస్సుచతుషా పాపమాసాదిషు వృష్టిభావేదశాల

వృష్టిః । పశుమత్స్యవదాకితానయావద్వ నుధాన్యా స్సహితాన చేనదోషః॥

తా॥ పుష్కమాసము మొదలు ౪ మాసములయందు కలిగిన వృష్టి అకాలవృష్టి యనబడును గాని భూమి పశు మత్స్యసద చిహ్నిం గానియడల అకాలవృష్టిదోషము లేదు అనగా పాదచిహ్నుములు ఏర్పడకునంత వషణముకు తక్కువ వషణముకులే సేసి నది దోషకరముగాదని భావము.

శ్లో॥ అల్పాయాంవృష్టౌ దోషోల్పాభూయస్యాం దోషోభూర్భూజే మూతానాం నిఘోషేవృష్టౌవా జాతాయాంభూచః । నూర్యేంద్రో బింబెసావణేకృత్వా విప్రేభ్యోదద్యాత్ దుశ్శాకున్యేసాజ్యంస్వ ణాందత్వా గచ్ఛేత్స్వేచ్ఛాభిః॥

తా॥ అకాలవృష్టి స్వల్పమైనదైన దోషము స్వల్పమేను వృష్టిగొప్పదైనదోష ముగొప్పదగును గాన యాత్రచేయుగూడదు అవశ్యకమైన కార్యములనుగూర్చి అకా లవృష్టి మేఘం నిఘోషములయందు గమనము చేయవలసిన యడల బంగారముతో నూర్యాచంద్ర మనుల ప్రతిమలను జేయించి బ్రాహ్మణులకు దానముచేసి బోవలెను యాత్రాయందు దుశ్శకునములు సంభవించిన ఆజ్యసహిత సువణదానముజేసి స్వేచ్ఛ గా పోవలయును.

శుభ శకునములు.

శ్లో॥ విప్రాశ్వేభఫలాన్నదుగ్ధ దధిగోసిద్ధార్థపద్మాంబరం వేళ్యా వాద్యమయూరచాపన కులాబద్ధకపశ్యామిషం । సద్వాక్యంకుసుమేక్ష పూణా కలశచ్చత్రాణిమృత్కన్యకా రత్నోష్ణీషసితోక్షమద్య సను తస్త్రిదీప్తవై శ్వానరాః । ఆదశాంజనధౌతవస్త్ర రజకామీనాజ్య సింహాసనం । శావరోదనవజ్జతం ధ్వజమధుచ్ఛాగాస్త్రగోరోచనం । భారద్వాజనృయాన వేదనినదామాంగశ్య గీతాంకుశాదృష్టా సుత్సల దాప్రయాణసమయే రిక్తోఘటస్సాన్వనుగః ।

తా॥ బ్రాహ్మణులు అశ్వములు, గజములు, ఫలములు, అన్నము, క్షీరములు, దధి, గోవు, తెల్ల ఆవాలు, పద్మములు, శుభ్రవస్త్రములు, వేళ్యా, మృదంగాదివాద్య ములు, నెనుళ్లు, పాలపక్షి, ముంగిస బద్ధకపశువు, మాంసము, శుభవాక్యములు, పుష్ప ములు, చెరుకు, పూణాకలశములు, ఛత్రములు, మృత్తికా (సుద్ధగా జేయబడిన

మన్న) కన్య, రత్నములు, తలగుడ్డలు, తెల్లయెద్దు, మద్యము, పుత్రసహితస్త్రీ, దీప్తాగ్ని, అద్దము అంజనము (కాటుక) ధౌతవస్త్రములు, రజసులు, మత్స్యములు నెయ్యి, సింహాసనము, రోదనకూన్యశవము ధ్వజము, తేనె, మేకలు, అస్త్రములు, గోరోచనము, భరద్వాజపక్షి, మనుష్యయానము, వేదధ్వని, మంగళగానము, అంకుశము ఈవస్తువులు ప్రయాణకాలమందు అగ్రమున కనుపించెనేని శుభఫలప్రదములు కూన్యపుటము తనతోకూడా తచ్చిన శుభము.

అశుభ శకునములు.

శ్లో॥ వంశ్యాచర్మతుషాస్థిసర్పలవణా గారేంధనక్లేబవిత్ తైలో న్మత్తపసాషధారిజటి లప్రవాత్ప్రణవ్యాధితాః । నగ్నాభ్యక్తవిముక్తకేశ పతితవ్యంగక్షుధాతా అస్మక్ స్త్రీపుష్పంసరటస్సగేహ దహనం మూర్ఖారయుద్ధాతుతం । కామాయాగుడతక్రవంకవిధవా కుబ్జాకుటుంబే కలిర్వస్తాదె స్థులనంబులాయసమరంకృష్టా నిభాన్యా విచ । కాపానంపమనంచ గడభరవో దక్షేతిరుగ్గభిణీమౌండా ద్దాం బరదుర్వచోంధబధిరోదక్వాన దృష్టాశ్శుభాః॥

తా॥ అశుభ శకునములను జెప్పచున్నాడు గొడ్డాయిలు, చర్మము, ఉముక, అస్థి, సర్పము, లవణము, బొగ్గులు, నపుంసకుడు, విప్ర, తైలము, ఉన్మత్తుడు, వస, జౌషధము, శత్రువు, జటిలుడు, సన్యాసి, తృణము, రోగి, దిగంబరుడు, తలంటు కొన్నవాడు, విముక్తకేశుడు, పతితుడు, అంగహీనుడు, ఆకలితోనున్నవాడు, నెత్తురు స్త్రీరజస్సు, తొండ, స్వగృహదహనము, మూర్ఖాలయుద్ధము, తుమ్ము, కామయ వస్త్రధారి, గుడము, తక్రిము (చల్ల) బురద, విధవ, మతిగుజ్జానాడు, కుటుంబకల హము, తనవస్త్రాదులుజారుట, దున్నపోతులయుద్ధము, కృష్ణధాన్యములు, దూది, కమనము, దక్షిణభాగమందు గాడిదకూత, అతిశోధము, గర్భిణీస్త్రీ, మండి, అర్ధవస్త్రధారి, దుష్టవాక్యములు, అంధులు, బధిరులు, రజస్వల, ఇవి అశుభ శకునములు.

అన్య శకునములు.

శ్లో॥ గోధాజాహకనూకరాహి శశకానాంకీతానం శోభననోశ భ్రోనవిలోకనంచకపి ఋతూణామతోవ్యత్యయః । నద్యుత్తరభమప్ర

వేశనమరే నష్టార్థసంపీక్షణే । వ్యత్యస్తాశ్శకునాన్య పీక్షణవిభా యా తోదితాశ్శోభనాః॥

తా॥ ప్రయాణాదులయందు గోధా ఉడుము జాహక (ప్రాణివిశేష) నూకిర, సర్ప, శశక (కుండేలు) ములయొక్క నామోచ్చారణము శుభకరము. నీటియొక్క శబ్దముగాని దర్శనముగాని మంచివిగావు. తోతిభిల్లకముల నామోచ్చారణము మంచిది గాదు నీటిధ్వనిగాని దర్శనముగాని మంచివి, నదీతరణమందును భయమందును, గృహ ప్రవేశమందును, యుద్ధమందును, నష్టవస్తుదర్శనమందును పూర్వోక్త శుభశకునములు అశుభశకునము లగును. అశుభశకునములు శుభకరములు. రాజదర్శనమందు యాత్యోక్త శుభశకునములు శుభకరములు అశుభశకునములు అశుభకరములు.

శ్లో॥ నామాంకకోకిలావల్లి పోతకీనూకరీరలా । పింగలాఘఘకా శ్రేష్ఠాశ్శివాః పురుషసంజ్ఞితాః॥

తా॥ కోకిల, బల్లి, కపాతస్త్రీ, నూకరీ, రలాపక్షి, పింగళపక్షి, చుంచు, పురుషసంజ్ఞలు, నామాంగమందుండెనేని శుభములు.

శ్లో॥ ఛిక్కరఃపిక్కకోభాన శ్రీకంఠావానరోరురుః । స్త్రీసంజ్ఞ కాః కాకఋక్ష శ్వానస్సర్ప రక్షిణాశ్శుభాః॥

తా॥ ఛిక్కరమృగము, పిక్కకపక్షి, భానపక్షి, శ్రీకంఠపక్షి, వానరమృగము రురుమృగము, ఇవి స్త్రీలును, కాకము, భల్లూకము, కుక్క, ఇవియును దక్షిణభాగ మందున్న శుభము.

శ్లో॥ ప్రదక్షిణగతాశ్రేష్ఠా యాత్రాయాంమృగక్షిణాః । ఓజా మృగాప్రజంతోతి ధన్యోవామఖరస్వనః॥

తా॥ యాత్రయందు మృగములు పక్షులును ప్రదక్షిణముగా వచ్చెనేనిశుభము. విషమసంఖ్యాకమృగములు వామభాగమందుగా వెళ్ళెనేనిశుభము వామమందు రాసభ స్వరమును (గాడిదకూత) శుభము.

అవశకున కింకార్యమ్.

శ్లో॥ ఆద్యైవశకునైస్థిత్యాప్రాణా నేకాదశప్రజేత్ । ద్వితీయేషోడ శప్రాణాం స్త్రయైనక్వచిద్యజేత్ ॥

తా॥ యాత్రయందు ముందుగా అవశకునము గలిగెనేని ౧౦ క్వాసలకాలము నిలిచి తదనంతరము శుభశకునమందు గమనము జేయవలెను. మరల రెండుమారు అవ శకునమాయెనా ౧౨ పోదశప్రాణపర్యంతము అచ్చటనేయండి తిరిగి శుభశకునమందు

పోవలయును. తిరిగి మూడవసారి అపశకునము గలిగెనేని ముందుకు నెంతమాత్రము పోవద్దు. అనగా కార్యవశ్యకతయందు ఒకటి రెండు అపశకునములు గలిగినను కించి త్కాలము ఆచ్యుట నిలిచి తిరిగి శుభశకునమందు పోవలయును. మూడవసారియునట్లే అపశకునము గలిగెనా యెప్పుడును పోవద్దు.

యాత్రానివృత్తై గృహప్రవేశః.

శ్లో॥ యాత్రానివృత్తైశుభదం ప్రవేశనమ్మదుద్రువైః క్షిప్రచ రైపునగణముః । ద్వీశైవనెదారుణభే లిథోగ్రభేస్త్రీగేహ పుత్రాత్మ వినాశనంకమాత్ ॥

తా॥ యాత్రాచేసి మల్లి ధ్రువ మృదునక్షత్రములయందు స్వగృహప్రవేశము చేయవలెను, క్షిప్ర, చర, నక్షత్రములయందు ప్రవేశమాయెనా తిరిగి గమనము గలుగును. యీప్రవేశము వికాఖానక్షత్రమందైన స్త్రీనాశమును, కృత్తికయందైన గృహ నాశమును, దారుణనక్షత్రములయందైన పుత్రనాశమును, ఉగ్రనక్షత్రములయందైన ఆత్మవినాశమును, గలుగును.

యాత్రాయాం వర్జ్యదోషాః.

శ్లో॥ అయనక్షమానతిధికాల వానరోద్భవశూలసంముఖ సితజ్ఞ దిక్కసాః । భృగువక్రతాదివరిఘాత్య దండకోయువతీ రజోవ్యశుచితో త్వవాదికమ్ ॥ మృతపక్షరి క్తరవితర్కసంఖ్య కాస్తిథయశ్చసారి రవి భామవాసరాః । అపివామవృష్ణగవిధు స్తథాడలో వసువంచకాభిజద ధాపిదక్షిణే ॥ లగ్నజన్మక్షత్రనోర్వ ర్మృతిగృహమహితక్షాచ్ఛవవృం తదీశావాలగ్న కుంభమీనక్షనవలవతనూ చాపిపృష్ఠోదయంచ । పృ థ్వాశామృక్షసంస్థం దశమశనిరధోగ ప్రమే చాపికావ్యః కేంద్రేవకాశ్చ వక్రీగ్రహదివన వివాహోక్తదోషాశ్చనేష్టాః ॥

తా॥ యాత్రాయందు వర్జించతగిన దోషములను చెప్పెతున్నాడు. అయనశూల నక్షత్రశూల, తిధిశూల, వారశూలమును, సంముఖశుక్ర, సంముఖబుధ, సంముఖ దిగీశ, దోషములు భృగువక్రత, పరిఘాదండము, మొదలైనవి స్వభార్యారణోదర్శన ఆశాచ ఉత్పవము మొదలైనవియు మృతపక్షము ర. ౯. ౧౪. ౧౨. ౬ తిధులును, ౧. ౩. ౭ వారములును వామగతచంద్రుడు అడలము, ధనిష్ఠాపంచకము, అభిజన్మ గూర్వాతము, జన్మలగ్నజన్మ రాశ్యష్టమలగ్నము, శత్రుజన్మలగ్నజన్మ రాశికి వ్యవలగ్న

ము, తదధిపతులు లగ్నమందందును కుంభమీనలగ్నవశాల, పృష్ఠోదయము రాశి దిక్పృథిలీమ లగ్నము, దశమ శని, సప్తమశుక్రము, కేంద్రవక్రము, వక్రగ్రహ వారములును విడువతగినవి. ఈదోషములన్నియు భూర్యమందు విస్తరముగా చెప్ప బడినవి. గమక యిచ్చుట తాత్పర్యమందు సంగ్రహముగా వ్రాసితిని. ఇవిగాక వివా హోక్త దోషములును యాత్రయందు వర్జించతగినవి.

ఇతి శ్రీదైవజ్ఞానంత సుతరామసుధీవర విరచితే ముహూర్తా

చింతామణౌ ఏకాదశం యాత్రాప్రకరణం సమాప్తమ్.

గామార్వణము.

శ్లో॥ యద్భంద్యంకసుతేతదిక్కి తమసాగామశ్శుభో నామభా త్ స్వంవర్గంద్వీగుణంవిధాయ పరపగాఢ్యంగజై శ్శేషితం । కాకిణ్య స్త్వసయోశ్చ తద్వివరతోయస్యాధికా స్సోధోధద్వారం ద్వీజ వై శ్యశూద్ర నృపరాశీనాం హితంపూర్వతః ॥

తా॥ గృహస్థునకు శ్రోతస్మార్తకర్మ కరణమావశ్యకము అది నిన్ని స్వగృహమందైన ఫలదమగును పరగృహమందైన తత్ఫలము గృహస్వామిదెగాని కర్మకర్తకులేదు ఇందుకు ప్రమాణము భవిష్య త్పురాణమందు శ్లో॥ పరగేహకృతాస్సర్వా శ్రోతస్మార్తకాయా శ్శుభాః । నిష్ఫలాస్సన్యర్వతస్తాసాం భూమీశఃఫలమశ్నుతఇతి ॥ కాబట్టి గృహనిర్మాణ మావశ్యకము అదిన్ని వాస్తువిధిగా జేయు నెడల చిర స్థాయీయు శుభప్రదమునగును అందువలన వాస్తుశాస్త్రకథన మావ శ్యకముగాన నదిచెప్పబడుతున్నది, గృహనిర్మాణ కర్తయొక్క నామనక్షత్రరాశికి తాను నివసించబోయె గ్రామ నామనక్షత్రరాశి ౨, ౯, ౧౭, ౧౧, ౧౦ సంఖ్యలలో నొకటైనశుభము అనగా ఆగ్రామ మందునివసించవచ్చును, ఇంతేకాదు కర్తనామాద్యక్షరమునకువచ్చిన గరుడాది వర్ణసంఖ్యను ద్వీగుణంచేసి (౨ చేత హెచ్చించి) గ్రామ నామాద్యక్షరముకైన వర్ణసంఖ్యతోకూడి అనగా ద్వీగుణిత స్వవ ర్గయందు గ్రామవర్గసంఖ్యనుకలిపి ఎనిమిదిచేత భాగించగా మిగిలిన

శేషము పురుష (నామ) కాకిణులనబడును ఇట్లు గ్రామవర్గసంఖ్యను ద్వీగుణంజేసి కర్తవర్గసంఖ్యతో కలిపి ౮ చేత భాగించగా మిలిగిన శేషము గ్రామకాకిణులనబడును ఇట్లు చేయగా నామకాకిణులకంటె గ్రామకాకిణులు అధికమైన శుభము అనగా నామశేషసంఖ్యకంటె గ్రామశేషసంఖ్య అధికమైనయెడల నాగ్రామమందు నివసించిన ధన వ్రదము ద్వారనిణాయమును జెప్పుచున్నాడు తూర్పుబ్రాహ్మణ రానులకును, దక్షిణము వైశ్యరానులకును, పశ్చిమము శూద్రరానులకును, ఉత్తరము క్షత్రియరానులకును శ్రేష్ఠము బ్రాహ్మణాదిరాశయ ఉక్తాహూరాసారె । చావసింహక్రియాభూపాః మినాశివృషభాద్విజాః । నృయుక్కుంభతులా వైశ్యాశ్శూద్రాస్త్రీ మృగకర్కటాఇతి ।

శ్లో॥ గోసింహసక్రమిధునంనివసేన్నమధ్యే గ్రామస్యపూర్వకకుభో లిరుపాంగనాశ్చ । కర్కోధనుస్తులభమేషఘటాత్ప తద్వద్వగాన్స్వ పంచమపరాబలి నన్స్వరైంద్రాః ।

తా॥ ౧. ౫. ౧౦. ౩ రానులు గ్రామమధ్యయందు నివసించరాదు తూర్పున ౮ ఆగ్నేయమున ౧౨ దక్షిణమున ౬ నైఋతిన ౪ పశ్చిమమున ౯ వాయవ్యమున ౭ ఉత్తరమున ౧ ఈశాన్యమున ౧౧ రానులు నివసించగూడదు, ఈరానులవారీ దిక్కులనివసించరాదని భావము ఇట్లేస్వవర్గకు అయిదవస్థానమున నివసించగూడదు పూర్వాదిగా అ, క, చ, ట, త, ప, య, శ అను ౮ వర్గలు యిందులో అవర్గకు తనర్గము శత్రుస్థానము సర్వత్ర, స్వవర్గము బలవంతము ౫ వ వర్గము శత్రుస్థానముగాన తత్ర నివాసముగాని అదిక్కున ద్వారముగాని ఉంచగూడదు.

ఇష్టభూమ్యా ఆయామవిస్తారా.

శ్లో॥ ఏకోనితెప్పక్షహతాద్వితిధ్యో రూపోనితెష్టాయహతెందు నాగైః । యుక్తాఘనైశ్చాపియుతావిభక్తా భూపాశ్శిభిశ్శేషమితోహి పిండః । స్వేష్టాయనక్షత్రభవోథదైఘ్య హృతస్యద్విస్తృతిర్విస్తృత్తిహృచ్చదీఘతా ।

తా॥ ఇష్టనక్షత్రసంఖ్యలో ౧ తీసివేసి మిగిలిన సంఖ్యతో ౧౫౨ ను హెచ్చించ వలెను తరువాత వక్ష్యమాణ ధూమాద్యాయములలో ఇష్టాయసంఖ్యలో ౧ తీసివేసి మిగిలిన సంఖ్యచేత ౮౦ ని హెచ్చించి ఈమొత్తమును వైమొత్తములో కలిపి అందులో ౫౭ కలిపిమాడి ౨౦౬ చేత భాగించగా వచ్చిన శేషము పిండమనబడును దీనికే

కాలామృతమందు పదమనినామము ఇది స్వేష్టాయనక్షత్ర సంభవమైనపిండము ఈపిండమును ఏపెద్దమొత్తముచేత భాగించగా శేషము లేకుండునూ ఆపెద్దమొత్తము గృహముకు ఆయామము, ఆలభము, విశాలము, ఉదాహరణము, ఇష్టనక్షత్రం, హిహిణి $౪ \div ౧౩ + ౧౫ = ౨౮$ ఇష్టాయం సింహము $౩ \div ౧, ౨ + ౮ = ౧౨$ యీ మొత్తమును వైదానితో కలపగా ౬౦౮ దానితో ౧౭ కలపగా ౬౩౫ అగును ఈ ౬౩౫ ను ౨౦౬ చే భాగించగా వచ్చినశేషము ౨౦౩ ఇది పిండము ఈపిండమును ౨౯ చే భాగించిన శేషముండదు వచ్చిన అభిము ౭ ఇదియే విశాలము ౨౯ ఆయామము ఇది మహాగృహము ఇట్లే సగృత్ర ఊహించునది.

ద్వార నివేశనము.

శ్లో॥ ఆయాధ్వజోధూమహరిశ్వగోఖరేభద్వాంక్షతాః పిండభిహోష్టశేషితే । ధ్వజాదికాస్సర్వదిశిధ్వజే ముఖంకార్షం హరారూర్వయమోత్తరేతథా । పాచ్ఛ్యాంవృషే పాగ్యమయోగజేధవాపశ్చాదుదహ్సార్వయమెద్విజాదితః ।

తా॥ అష్టశేషిపిండమందు ౧ ధ్వజాయము, ౨ ధూమాయము, ౩ సింహాయము, ౪ కునకాయము, ౫ వృషభాయము, ౬ ఖరాయము, ౭ గజాయము, ౮ కాకాయము ఇందులో ధ్వజాయమందు సర్వదిక్కులకున్న సింహాయమందు తూర్పు, దక్షిణ, ఉత్తరములకును, వృషభాయమందు తూర్పునకును గజాయమందు తూర్పు దక్షిణమునకును సింహద్వారములనుంచవలెను లేక బ్రాహ్మణులకు పశ్చిమమునకును, క్షత్రియులకు ఉత్తరమునకును, వైశ్యులకు తూర్పునకును, శూద్రులకు దక్షిణమునకును, సింహద్వారముల నుంచవలెను.

గృహారంభ నిషిద్ధకాలము.

శ్లో॥ గృహేశతత్ప్రీనుఖవిత్రనా శోక్నేంద్వీజ్యశుక్రే విబలెస్తనీచా కర్తృస్థితిర్నోవిధువాస్తునోర్భే పురస్థితేవృష్టగతేఖనిస్సృత్ ।

తా॥ గృహ కర్తయొక్క జన్మరాశినిబట్టి సూర్య, చంద్ర, గురు, శుక్రలు బలహీనులు, అస్తంగతులు, నీచంగతులును, అయినప్పుడు గృహనిర్మాణము చేసేనేని క్రమముగా కర్తకు, భార్యకు, సుఖముకు, ధనముకు, నాశము గలుగును. గృహనక్షత్ర దిననక్షత్రములు సంముఖమందున్న గృహమందు స్థితియండదు. అనక్షత్రములు పృథ్విభాగమందున్న దొంగలు కన్నములేతురు. నక్షత్రదిక్కులు పైనచెప్పబడినవి

అంశ ఫలము.

శ్లో॥ భంనాగతప్తంవ్యయశ్చరితో నాధ్రువాదిసామాక్షరయుక్తపిండః । తప్తోగుణై రింద్రకృతాంత భూపాహ్యం శాభవేయర్నశుభోంతతోత్ర ।

తా॥ గృహనక్షత్ర సంఖ్యను ౮ చే భాగించగా మిగిలిన శేషము వ్యయమనబడును. ఈవ్యయమును ధ్రువాదికోలా సామాక్షరసంఖ్యతో కలిపిన పిండమనబడును దానిని 3 చే భాగించగా శేషము ౧ అయితే ఇంద్రాంశ, ౨ యమాంశ, 3 రాజాంశ ఇందులో యమాంశమంచిదిగాదు.

ధ్రువాంశా నయనమ్.

శ్లో॥ దిక్షుపూర్వాదితత్కాలాధ్యువా భూద్వ్యాకృతాగజాః । శాలాధ్రువాంశగుంయోగ సైకోవేశ్మధ్రువాదికమ్॥

తా॥ తూర్పుద్వారమందు శాలాధ్రువాంశము ౧ దక్షిణమందు, ౨ పశ్చిమమందు ౪ ఉత్తరమందు ౮ యను, ఈశాలాధ్రువాంశ సంఖ్యను ౧-౨-౪-౮ కలిపిన ౧౫ అగును ఈసంఖ్యతో ౧ కలిపిన ౧౬ ధ్రువాదిశాలాసంఖ్యఅగును. అనగా ధ్రువాదిశాలలు ౧౬ పోడక అని భావము.

ధ్రువాదిశాలా సామాక్షరసంఖ్యా.

శ్లో॥ తిధ్యర్కాష్టాష్టిగో రుద్రశక్రేనామాక్షరత్రయం । భూద్వ్యభీష్ట్యంగదిగ్వహ్ని విశ్వేషుద్వానగాబ్ధయః॥

తా॥ పూర్వోక్తధ్రువాది పోడకశాలా సామములలో ౧౫-౧౨-౮-౧౬-౯-౧౧-౧౪ సంఖ్యవన్నామములు. మూడు అక్షరములు గలవి. 1. 2. 4. 5. 6. 10. 3. 13 సంఖ్యవన్నామములు రెండు అక్షరములు గలవి. ౭ సంఖ్యవన్నామము నాలుగు అక్షరములుగలవి. ఈఅర్థము మందు శ్లోకములో స్పష్టమగును.

ధ్రువాది సామములు.

శ్లో॥ ధ్రువధాన్యజయనందా ఖరకాంతమనోరమం సుముఖదుర్ముఖోగ్గించ । రిపుదంవి త్రదంనాశం చాకగ్గిందంవిపులవిజయాభ్యంస్యాత్ ।

తా॥ శాలాసామములు 1 ధ్రువం, 2 ధాన్యం, 3 జయః, 4 నందః, 5 ఖరం, 6 కాంతం, ౭ మసూరమం, 8 సుముఖం, 9 దుర్ముఖం, 10 ఉగ్గిం, 11 రిపుదం, 12

విత్తదం, 13 నాశం, 14 ఆక్రందం, 15 విపులం, 16 విజయః, అత్రద్వ్యక్షరాణి అష్టే 8 త్ర్యయక్షరాణి పంచ 7 చతురక్షరం ఏకం 1 మెక 16 ఇవి సామముకు దగిన ఫలము నిచ్చును.

నవవర్గ గణితమ్.

శ్లో॥ పిండేనవాంశాంగగజాగ్ని నాగనాగాబ్ధినాగగుణితైక్రమేణా విభజితైర్నాగనగాంశ సూర్యనాగక్షాతిధ్యక్షాఖ భానుభిశ్చ । ఆయోవారోంశకోద్రవ్య మృణమృక్షంతిధిర్యతిః । ఆయుశ్చాభగృహేశక్షాం గృహభైక్యంమృతిప్రదమ్॥

తా॥ పూర్వోక్త పిండమును 9 చేత గుణించి 8 చేతభాగించగా మిగిలిన శేషము ఆయుము, 9 చేత గుణించి 7 చేత భాగించగా మిగిలిన శేషము వారము 6 చేత గుణించి 9 చేత భాగించగా మిగిలిన శేషము అంశ, 8 చేత గుణించి 12 చేత భాగించగావచ్చిన శేషము ధనము. 3 చే గుణించి 8 చేత భాగించగా వచ్చిన శేషము ఋణము. 8 చే గుణించి 27 చేతభాగించగా వచ్చిన శేషము నక్షత్రము, 8 చే గుణించి 15 చే భాగించగా వచ్చిన శేషము తిధి 4 చే గుణించి 27 చే భాగించగా వచ్చిన శేషము యోగము 8 చేత గుణించి 120 చేత భాగించగా వచ్చిన శేషము ఆయువు, ఇందులో గృహనక్షత్రమును గృహస్వామి నక్షత్రమును నొక్కటైన మృతి వీటికిఫలములు కాలామృతాది గ్రంథములయందు చూడదగినవి.

గణిత చక్రం.

అయ	వార	అంశ	ధన	ఋణ	నక్ష	తిధి	యోగ	వయః	అయా
									దయః
9	9	6	8	3	8	8	4	8	గుణకారః
8	7	9	12	8	27	15	27	120	భాగహారః

వృషభచక్రమ్.

శ్లో॥ కేహద్వారంభర్కభాద్యత్సశీషే రామైదాహోవేదభై రగ్రపాదే । శూన్యవేదైఃపుష్కపాదే సిరత్వంరామైఃపృష్ఠే శ్రీర్యు

గైదాక్షుకుడై॥ లాభో రామైఃపుచ్చగై స్వామినాశో వేదై నైః స్వస్యం
వామకుడై ముఖస్థైః । రామైఃపీడానంతతించాకాధిష్ట్యా దత్వైరుదై
దిగ్భిరు క్తంవ్యాసత్సత్ ।

తా॥ గృహోద్వారంభమందు పృషభాకారముగా నొకచక్రమును వ్రాసి దాని
అంగములయందు నీకృమముగా నక్షత్రములను వ్రాయవలెను నూర్యుడున్న నక్షత్రము
మొదలు 3 నక్షత్రములు శిరస్సున వ్రాయవలెను ఇట్లే ముందరిపాదమందు 3 వెను
కటిపాదమందు, 4 పృష్ఠమందు 3 దక్షిణకుక్షియందు, 4 తోకయందు, 3 వామకుక్షి
యందు, 4 ముఖమందు 3 ను వ్రాయవలెను. ఇందుకు ఫలము నిత్యనక్షత్రము శిర
స్సుననున్న మూడు నక్షత్రములలో నొకటైన దహనము, ముందరి పాదమందున్న 4
లో నొకటైన కూన్యము, వెనుకపాదమందున్న 4 లో నొకటైన స్థిరత్వము, పృష్ఠమం
దున్న 3 లో నొకటైన లక్ష్మి, దక్షిణకుక్షియందున్న 4 లో నొకటైన లాభము,
తోకయందున్న 3 లో నొకటయిన యజమానశాశము, వామకుక్షియందున్న 4 లో
నొకటయిన దారిద్ర్యము ముఖమందున్న 3 లో నొకటయిన నిత్యపీడ, ఇది పృషభ
చక్రఫలము ఇంకొక విధము నూర్యుడున్న నక్షత్రము మొదలు 7 నక్షత్రములు ఆకు
భము. 11 కుభము 10 అకుభము ఇది వక విధము.

ముఖభేదేన గృహోరంభమాసాః.

శ్లో॥ కుంభేర్కెసాల్లనె ప్రాగవరముఖగృహం శ్రావణేసింహ
కరోక్యః । పౌషేనకేధయామ్యాత్తర ముఖనదనంగోజగెర్కెధరా
థే । మాగేశజూకాలిగెసద్ధువమ్మదు వరుణస్వాతి వస్వరక్రపుష్టై
స్సూతీగేహంత్యదిత్యాం హరిభవిభిభయోస్తత్ర శస్త్రవవేళః ।

తా॥ రవి కుంభమందుండగా ఫాల్గుణమాసమందు తూర్పు, పశ్చిమ, ద్వారము
లుగల గృహమును సింహకటకములయందుండగా శ్రావణమాసమందును మకరమం
దుండగా పుష్యమాసమందును దక్షిణోత్తర ద్వారగృహమును కుభప్రదము ఇంతేకాదు
మేష పృషభములందుండగా వైశాఖమందును తులావృశ్చికములయందుండగా మార్గ
శిషక మాసమందును దక్షిణోత్తరద్వార గృహనిర్మాణము కుభము గృహనిర్మాణ
క్షత్రములు ధ్రువ, మృదు, శతభిషక్, స్వాతి, ధనిష్ఠ, మాధు, పుష్యములు, సూతి
కాగృహనిర్మాణము పునర్వసు యందును సౌమ్యము శ్రవణ రోహిణులయందును
కుభములు.

సారచాంద్రమానైక్యముచేత గృహనిర్మాణమాసములు.

శ్లో॥ కై శ్చి శ్చేషరవామధౌ పృషభగజ్జ్యేషేశుచాకర్కటె భాద్ర
సింహగతే ధటేశ్వయుజచోజ్జేలామ్మగపాషకే । మాఘనక్రతుటె
శుభం నిగదితం గేహంతథోజ్జేన సత్కన్యాయాంచ తథాధనుష్ఠపిన
సత్కన్యాదిమాసాభవేత్ ।

తా॥ మేషమందు రవియుండగా చైత్రమందును, పృషభమందుండగా శ్యేష్ఠ
మందును, కటకమందుండగా ఆషాఢమందును, సింహమందుండగా భాద్రపదమందును,
తులయందుండగా ఆశ్వయుజమందును, పృశ్చికమందుండగా కార్తికమందును, మకర
మందుండగా పుష్యమాసమందును, మకరకుంభముల యందుండగా మాఘమాసమందును,
గృహనిర్మాణము మంచిదని కొందరు చెప్పుచున్నారు కన్యాయందును కార్తికమం
దును ధనుస్సునందును అకుభము కృష్ణపక్షము మొదలు మాసగణన.

తిథి పరత్వేన ద్వారనిషేధః.

శ్లో॥ పూర్ణేందుతఃప్రాగ్గడనం నవమ్యాదిమాత్తరాస్యం త్వథ
పశ్చిమాస్యం । దశాదితశ్చుక్లదళేనవమ్యాదౌ దక్షిణాస్యంనశుభం
పదంతి ।

తా॥ తిథినిబట్టి ద్వారనిషేధమును చెప్పుచున్నాడు పూర్ణిమామొదలు అష్ట
మిషర్వంతము ప్రాగ్ద్వారమును, నవమి మొదలు చతుర్దశి పర్వంతము ఉత్తరద్వార
మును, అమావాస్యమొదలు శుక్లాష్టమి పర్వంతము పశ్చిమద్వారమును, నవమి మొదలు
కుక్లచతుర్దశి పర్వంతము దక్షిణద్వారమును, అకుభకరములు.

గృహోరంభ వారముహూర్తాది శుద్ధిః.

శ్లో॥ భామార్కరిక్తామాద్యూనె చరో నేంగవిపంచకే । వ్యంత్యా
ప్తసైశ్చుభై గోహోరం భస్త్రియారిగైఃఖలైః॥

తా॥ 1. 3. గాక మిగిలిన వారములయందును 1. 4. 9. 14. 30 గాక మిగి
లిన తిథులయందును స్థిరద్విస్వభావరానులయందును ధనిష్ఠాపంచకముగాక మిగిలిన
నక్షత్రములయందును కుభగృహములు ౧౨. ౨ గాక మిగిలిన స్థానములయందుండ
గాను 3. 6. 11 స్థానముల పాపగృహము లుండగానున్న గృహోరంభము కుభకరము.

రాహు ముఖఫలము.

శ్లో॥ దేవాలయే గేహవిధౌ జలాశయే రాహోర్ముఖం శంభు దిశో విలోమతః । మీనార్కసింహార్కమృగార్కతః ప్రైభేఖాతేముఖాత్ప్రైషవిదిక్ శుభాభవేత్ ।

తా॥ దేవాలయమందు 12 వ రాశి మొదలు మూడేసిరాసులయందు సూర్యుడుండగా ఈశానాది విలోమంగావి దిక్కులయందు రాహుముఖమందును. అనగా సూర్యుడు 12-1-2 రాసులయందున్నప్పుడు ఈశాన్యమందును, 3-4-5 రాసులయందున్నప్పుడు వాయవ్యమందును ఇట్లే 6-7-8 నైఋతీయమందును 9-10-11 ఆగ్నేయమందును, రాహుముఖమందును, ఇట్లే గృహముకు సింహము మొదలు తటాకమందు మకరము మొదలు చూచేది యీ అర్థము చక్కమందున్నట్టమగును ఇందుకు ఫలం రాహువు ముఖమందు భూమిశోధనజేయగూడదు ముఖముకు ౫ వ విదిక్ పృథ్వీయూపృథ్వీము శుభము అనగా చైత్ర, వైశాఖ, జ్యేష్ఠమాసములయందు రాహుముఖము ఈశాన్యమందుండును దీనికి పృథ్వీమైనైర్ఋతివిదిక్ ఇదిశుభకరము ఇట్లే అంతయు నూహించునది.

రాహు ముఖచక్రమ్.

శుభాశాస్త్రమునందు సూర్యుడుండగా

దేవాలయ మందు	గృహారంభ మందు	తటాక మందు	రాహుముఖ స్థితి
12-1-2	5-6-7	10-11-12	ఈశాన్యమందు
3-4-5	8-9-10	1-2-3	వాయవ్య మందు
6-7-8	11-12-1	4-5-6	నైర్ఋతి యందు
9-10-11	2-3-4	7-8-9	ఆగ్నేయ మందు

కూ ప ఖ న మ్.

శ్లో॥ కూపేహస్తార్కధ్యదేశే ధానాశస్త్రీశానాదా వుష్టిరైశ్వ

ర్యవృద్ధిః! సూనోర్నాశస్త్రీనినాశో మృతిశ్చ సంపత్తిదా శత్రుతస్యా చ్చసౌఖ్యమ్॥

తా॥ గృహముకు మధ్యమ మాపము త్రివిన్ధన ధననాశమును ఈశాన్యమందు పుష్టి తూర్పున విశ్వగృహమృద్ధి ఆగ్నేయమందు పుత్రనాశము, దక్షిణమందు స్త్రీనాశము, నైర్ఋతియందు కత్తకనాశమును పశ్చిమమందు సంపత్, వాయవ్యమందు శత్రువలన పీడ, ఉత్తరమందు సౌఖ్యమును గలుగును. గాన ౧-౫-౭-౮ దిక్కులయందు మాపఖననము శుభము.

స్నానాది గృహాదిష్టిణాః.

శ్లో॥ స్నానస్యపాకశయనాస్త్రభుజేశ్చ ధాన్యభాండారదైవతగృహాణిచ పూర్వతస్సృజ్యః । తన్మధ్యతస్తుమథనాజ్య పురీషవిద్యాభ్యాసౌఖ్య రోదనతౌషధిరర్యధామ్॥

తా॥ చతురస్రగృహమందు తూర్పున స్నాన గృహము, ఆగ్నేయమున పాతకాల, దక్షిణమున శయనాగారము, నైర్ఋతి న శస్త్రసదనము, పశ్చిమమున భోజనమందిరము, వాయవ్యమున ధాన్యాలయము ఉత్తరమున ధననికేతనము ఈశాన్యమున దేవభవనమును శుభకరములు, పాగ్గాగ్నేయమధ్యన దధిమధనసదనమును, ఆగ్నేయదక్షిణ మధ్యన ఆజ్యగేహమును, దక్షిణనైఋతీయమధ్యన, పురీషస్థానమును నైర్ఋతి పశ్చిమ మధ్యన విద్యాభ్యాస నివేశనమును పశ్చిమవాయవ్య మధ్యన, రోదనసదనమును, వాయవ్యోత్తర మధ్యన సంభోగనిలయమును ఉత్తరేశాన్య మధ్యన, ఔషధ భవనమును, ఈశాన్యపూర్వమధ్యన, సమస్తప్రస్తు భవనమును ప్రశస్తములు.

గృహముకు ఆయుర్దాయ యోగములు.

శ్లో॥ జీవార్కవిచ్ఛక్తిశ్చనైశ్చరేషు లగ్నారిజామిత్రసుఖత్రిగేషు । స్థితిశ్చ తంస్యాచ్ఛరదాంసితార్కారా రేజ్యేతన్మత్ర్యంగమతేతతేద్యే॥

తా॥ గృహారంభముకు గురువు, 1 వ స్థానమందును, రవి 6 వ స్థానమందును, బుధుడు 7 వ స్థానమందును, శుక్రుడు 4 వ గృహమందును, శని 3 వ గృహమందునుండిరేని ఆగృహము 100 సంవత్సరములుండును. కించ - శుక్రుడు 1 వ గృహమందును రవి, 3 వ గృహమందును, బుధుడు 6 వ గృహమందును గురువు 5 వ గృహమందును నుండగా నిర్మించిన గృహము 200 సంవత్సరములుండును.

శ్లో॥ లగ్నాంబరాయేషుభృగుజ్ఞభానుభిః కేంద్రేగురౌనమశతా
యురాలయః । బంధాగురుర్వ్యమ్నిశశీమజార్కజౌ లాభేతదాశీతి
సమాయురాలయః॥

తా॥ లగ్నమందు శుక్రడును, దశమమందు బుధుడును, ఏకాదశమందు రవి
యు, లగ్నవజిత కేంద్రములయందు గురువును యుండిరేని గృహము 100 సంవత్స
రములుండును. తథా గురువు చతుర్థమందును దశమమందు చంద్రుడును, ఏకాదశ
మందు కుజ శనులును నుండిరేని 80 సంవత్సరములుండును.

శ్లో॥ స్వాచ్చేశుకైలగ్నగెవాగురా వేళగతేతథా శనాస్వాచ్చ
లాభగెవాలక్ష్మ్యయుక్తంచరంగృహమ్॥

తా॥ శుక్రడు ఉచ్చయందుగాని, లగ్నమందుగాని యుండగానైనా గురువు,
ఉచ్చయందుగాని, చతుర్థమందుగాని వుండగానైనా, శని ఉచ్చయందుగాని, లాభ
స్థానమందుగాని వుండగానైనా నిర్మించిన గృహము చిరకాలము లక్ష్మితోగూడి
యుండును.

పరహస్తగామి యోగః.

శ్లో॥ ద్యూనాంబరేయదైకోపి పరాంశస్థాగ్రహోగృహం । అద్భం
తఃపరహస్తస్థం కుర్యాచ్చేద్యణపోఽబలః॥

తా॥ ఒకగృహము శత్రునవాంశగతుడై సప్తమ దశమములలో నెచ్చటనైనా
యుండగా వణాధీశుడు బలహీనుడై యుండగా నిర్మించిన గృహము ఒక సంవత్సర
ములోగానే పరాధీనమగును.

శుభయోగ ద్వయమ్.

శ్లో॥ పుష్యధుగేందుహరిసార్ప జలైస్సజీవై ద్వాసరేణచ । కృతం
సుతరాజ్యదంస్యాత్ । ద్వీశాశ్వితక్షవనుపాశిశివైస్స శుక్రైవారే
సితస్యచగృహం ధనధాన్యదంస్యాత్ ।

తా॥ గురువు పుష్యధుగ్రహ, మృగశిరః, శ్రవణ, ఆశ్లేష, పూర్వాషాఢనక్షత్ర
ములయందుండగా గురువారమందు కట్టబడిన గృహము పుత్రప్రదము, రాజ్యప్రదము
నగును. శుక్రడు విశాఖ, ఆశ్విని, చిత్రా, ధనిష్ఠ, శతభిషక్, ఆర్ద్రా, నక్షత్రములయ
ందుండగా శుక్రవారమందు కట్టబడిన గృహము ధనధాన్యప్రదమగును.

శుభశుభయోగ ద్వయమ్

శ్లో॥ సారైకరేబ్యంత్యమఘాంబు మూలైకాజేహ్ని వేశ్యాగ్ని
సుతాతిదంస్యాత్ । సజ్జైకదాసార్వమతక్షవాస్తై జ్ఞాస్వైవవారే
సుఖపుత్రదంస్యాత్ ।

తా॥ కుజుడు మౌస్త, పుష్య, రేవతీ, మఖ, పూర్వాషాఢ, మూలా నక్షత్ర
ములయందుండగా కుజవాసరమందు కట్టిన గృహము అగ్నిబాధ, పుత్రబాధలు గల
దగును. బుధుడు రోహిణి, ఆశ్విని, ఉత్తరా, చిత్రా, మౌస్తలయందుండగా బుధ
వారమందు కట్టబడిన గృహము సుఖప్రదమును, పుత్రవృద్ధి ప్రదమును నగును.

మటియొక అశుభయోగము.

శ్లో॥ అజైకసాదాహిర్బుధ్న్యశక్రమితానిలాంతకైః । సమందై
ర్మండవారేస్యా ద్రిక్షోభూతయుతంగృహమ్॥

తా॥ శని పూర్వాభాద్ర, ఉత్తరాభాద్ర, జ్యేష్ఠ, అనూరాధ, స్వాతి, భరణి
నక్షత్రములయందుండగా శనివారమందు కట్టబడిన గృహము రాక్షసులతోను, భూత
ములతోను, కూడియుండును.

ద్వార చక్ర ఫలమ్.

శ్లో॥ సూర్యక్షాద్యుగభై శ్చిరస్యధఫలంలక్ష్మీస్తతః కోణభై
ర్నాగై రుద్వసనంతతోగజమితై శ్చాఖానుసౌఖ్యంభవేత్ । దేహ
ల్యాంగుణభైర్మృతిగ్రహావతై ర్మధ్యస్థితై ర్వేదభై సౌఖ్యం చక్ర
మిదం విలోక్యనుధియాద్వారం విధేయంశుభమ్ ।

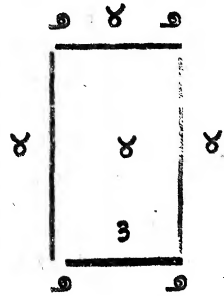
తా॥ ద్వారచక్రమందు సూర్యుడున్న నక్షత్రము మొదలు నిత్యనక్షత్రము
వరకు లెక్కించగా శిరస్సునయున్న ౪ నక్షత్రములు లక్ష్మీకరములు, నాలుగుకోణ
ములయందున్న ౪ నక్షత్రములు ఉద్వసనకరమును అనంతరం శాఖలయందున్న ౪
నక్షత్రములు సౌఖ్యదములు. మండిగమందున్న 3 నక్షత్రములు గృహస్వామికిమరణ
ప్రదములు మధ్యనున్న ౪ నక్షత్రములు సౌఖ్యప్రదములు. గాన విద్వాంసుడు
ఈద్వారచక్రమును ఆలోచించి వైద్యనక్షత్రములలో శుభనక్షత్రమందు ద్వారమును

స్థాపించవలెను. సూర్యుడున్న నక్షత్రము మొదలు ద్వారకిరన్ను మొదలుకొని పూర్వోక్త క్రిమముగా నక్షత్రములకు హాయివలెను.

ఇతి శ్రీదైవజ్ఞానంత సుతరాన సుధీవర విరచితే ముహూర్తచింతా మణౌ ద్వాదశం వాస్తుప్రకరణం సమాప్తమ్.

(ద్వారచక్రం.)

క ర న్ను.

సూర్యుడున్న నక్షత్రము మొదలుకొని లెక్కించి నిత్య నక్షత్ర మెచ్చటనున్నదో చూచి పూర్వోక్తరీతిగా ఫల మున్న తెలుసుకొనవలెను.

గృహప్రవేశము.

శ్లో॥ సామ్యాయనజ్యేష్ఠతపోంత్య మాథవయాత్రానివృత్తౌ నృప తెర్నవెగృహే । స్వాద్యేష్ఠనంద్వాధ సమృద్ధుద్భవోదుభి జన్మన్మ క్షాలగ్నోపచయోదరెసిరె॥

తా॥ రాజాదులకు యాత్రానివృత్తియందును నూతనగృహ రచనానంతరమందును గృహప్రవేశముచేయదగినది ఈరెండువిధములగల గృహప్రవేశముకు కాల శుద్ధ్యాదికము చెప్పబడుచున్నది ఉత్తరాయణమందును వైశాఖ, జ్యేష్ఠ, మాఘ, ఫాల్గుణ మాసములయందును ద్వారధి, మృదుధ్రువ, నక్షత్రములయందును జన్మరాశి జన్మలగ్నములకు 3-౬-౧౦-౧౧ వ లగ్నమందును స్థిరలగ్నమందును నూతనగృహ ప్రవేశమును యాత్రానివృత్తి గృహప్రవేశమును శుభకరములు ద్వారధిములనగా ద్వారధికి సత నక్షత్రములు.

జన్మగృహే విశేషః.

శ్లో॥ జన్మగృహేగ్నాది భయాన్న వెపిమాగ్నో జయోశ్శాస

ణకెపినత్స్యత్ । వేళాంబు వేజ్యవిలవానవేషు నావశ్య ముస్తాది విచారణాత్॥

తా॥ జీర్ణగృహమును మరమ్మతుచేసి తిరిగి నూతనంగా చేయబడిన అగృహ మందు శతభిషక్, పుష్య, స్వాతి, జ్యేష్ఠనక్షత్రములయందును అశ్వయుజ కార్తీక శ్రావణమాసములయందును పూర్వోక్తమాసములయందును ప్రవేశించవచ్చును ఇట్టి ప్రవేశమందు శుకాస్తాది దోషములేదు.

వాస్తు పూజా.

శ్లో॥ మృదుధ్రువక్షిప్తచరేషు మూలభేవాన్యర్చనం భూతబలిం చకారయేత్ । త్రికోణకేంద్రాయధన త్రిగై శ్శుభైర్లగ్నాత్త్రి వస్తాయగతైశ్చపావకైః॥

తా॥ ప్రవేశముకుముందు మృదు, ధ్రువ, క్షిప్ర, చర, మూల నక్షత్రములయందును శుభగృహములు 1-2-3-4-5-7-9-10-11 స్థానముల నుండగానున్న పాపగృహములు 3-6-11 స్థానములయందుండగాను వాస్తుపూజయు, భూతబలియును జేయవలయును.

లగ్న శుద్ధ్యాదికమ్.

శ్లో॥ శుద్ధాంబురంధ్రే విజనుర్భుమృత్యో వ్యర్కారరిక్తాచరదర్శ చైత్రే । అగ్రంబుపూణాంకలశంద్విజాంశ్చ కృత్వావిశేద్యేష్ఠభ కూటశుద్ధమ్॥

తా॥ 4-8 స్థానములు గ్రహకూన్యములై యుండగాను జన్మరాశి జన్మలగ్నములకు అష్టమముగాని లగ్నమందును రవి మంగళేతరవారములయందును 4-9-14-30 గాక మిగిలిన తిథులయందును చైత్రేతరమాసములయందును చరాన్య లగ్నములయందును పూణాంకలశమును బ్రాహ్మణులను ముందుంచుకొని వివాహప్రకరణోక్త నక్షత్రకూటాది శుద్ధమైన గృహమును ప్రవేశించవలెను.

వామరవి.

శ్లో॥ వామోరవిర్మృత్యుమతార్థ బాధతోర్మంచమే పాగ్న

దనాదిమందిరే । పూర్ణాతిథిపాగ్వాదనగృహే శుభానందాదికయా
మ్యజలోత్తరాననే ।

తా॥ పాగ్వాదనమందిర ప్రవేశమందు అష్టమస్థానము మొదలు అయిదు స్థాన
ములను రవి వామరవియనబడును దక్షిణద్వారగృహప్రవేశమందు పంచమస్థానము
మొదలు అయిదు స్థానములను రవి వామరవి పశ్చిమద్వార గృహప్రవేశముకు
ద్వితీయ స్థానము మొదలు అయిదు స్థానములను రవి వామరవి ఉత్తరద్వార గృహ
ముకు ఏకాదశ స్థానము మొదలు అయిదు స్థానములను రవి వామరవియనబడును
కృమముగా పూర్వాది ద్వార గృహప్రవేశములు 5. 10. 15. 1. 6. 11, 2. 7.
12, 3. 8. 13, తిథులయందు శుభములు. అనగా 5. 10. 15 తిథులు తూర్పుద్వార
మునకున్నా, 1. 6. 11 దక్షిణద్వారమునకున్నా, 2. 7. 12 పశ్చిమ ద్వారమునకు
న్నా, 3. 8. 13 ఉత్తరద్వారమునకున్నా మంచివి.

వా మ ర వి చ క్ర మ్.

పాగ్వాద గృహ
ప్రవేశ

శుభ రవి ఈ రవి ఈ	8	9	10	11	12
5	6	7	8	9	
2	3	4	5	6	
11	12	1	2	3	

దక్షిణద్వార
గృహప్రవేశ.
పశ్చిమద్వార
గృహప్రవేశ
ఉత్తరద్వార
గృహప్రవేశ

క ల శ చ క్ర మ్.

శ్లో॥ వక్త్రేభూరవిభాత్ప్రవేశనమయే కుంభేగ్నిదాహాఃకృతాఃపా
చ్యాముద్వననం కృతాయుమగతాలాభః కృతాఃపశ్చిమే । క్షీర్యేదాః
కలిరుత్తరేయగమితాగర్భే వినాశోగుదేరామాస్థైర్య మతస్థింత్య
మనలాః కంఠభవేత్సర్వదా ॥

రవి ౦
3
8
8
8
3

తా॥ ఈప్రకారముగా కలశచక్రమును వ్రాసి సూర్యుడున్న
నక్షత్రము కిరన్మున వ్రాసి తరువాత ర తూర్పున, ర దక్షిణమున, ర
పశ్చిమమున, ర ఉత్తరమున, ర గర్భమందును, 3 గుదమందును, 3
కంఠమందును వ్రాయవలెను. ఈచక్రముందు పైకి క్రిందనున్న ర తూ
ర్పున క్రిందిమునుపైనున్న ర పశ్చిమముకు అని తెలుసుకొనవల
యును గృహప్రవేశ పనుయమందు ప్రవేశనక్షత్రము కిలన్బదైనా
అగ్నిదాహము, తూర్పుదైనా వస్త్రాభివము, దక్షిణముదైనా లాభము,
పశ్చిమముదైనా సంపత్, ఉత్తరముదైనా కలహము, గర్భముదైనా భార్యకు గర్భ
నాశము, గుదముదైనా స్థిరత్వము, కంఠమందుదైనా స్థిరత్వమును కలుగును.

ప్రవేశానంతర కృత్యము

శ్లో॥ ఏవంతులగ్నేస్వగృహం ప్రవిశ్యవితానపుష్పశ్రుతిఘోషయు
క్తంశిల్పజ్ఞదైవజ్ఞవిధిజ్ఞపౌరాణ రాజార్చయేద్భూమిపిరణ్యవస్త్రైః॥

తా॥ ఈప్రకారముగా రాజాదులు శుభలగ్నమందు చాందినీపుష్ప వేదఘోష
ములతోగూడిన స్వగృహమును ప్రవేశించి గృహనిర్మాణవిధి ప్రదాయకులకును
శుభలగ్నప్రదాయకులను గృహనిర్మాణకర కిల్పిలను అగత, స్థాయి, బాగ్
హ్మణులను సేవకులను, భూమి, బంగారము వస్తువులు మొదలైన వాటిచేత
పూజించి శుభముగా ప్రవేశించవలెను.

ఇతి శ్రీ దైవజ్ఞానంత సుతరామ సుధీవర విరచితే ముహూర్త

చింతామణి త్రయోదశం గృహప్రవేశప్రకరణం సమాప్తమ్.

శ్లో॥ ఆసీద్ధర్మపురేషడంగనిమూర్ధ్యే తృద్విజైర్మండితేజ్యోతిర్విత్తి
లకః ఫణిండరచితేభావ్యే కృతాతిశ్రయః । తత్తజ్జాతకనుహితా
గణిత కృత్వాన్యోమహాభూభుజాం తిర్కాలంకృతివేదవాక్యే విలగద్భు
ద్ధిగుచ్ఛితామణిః । జ్యోతిర్విదగ్ధణవందితాంఘ్రి కమలస్తత్సూనురాసీ
తృతీనామ్నానంత ఇతిప్రథామధిగతోభూమండలాహస్కరః । యో
రమ్యాంజనివద్ధతింగమకరోద్ధుష్టా శయధ్వంసినీటికాంచోత్తమ కామ
ధేనగణితైకాపీతృతాంప్రీతయే ॥ తదాత్మజ ఉదారధీర్విబుధనీల

కంతాను జోగజేశ పదవంకజం హృదినిధాయరామాభిదః । గిరిశనగరె
వరే భుజభుజేషుచంద్రై ర్మితేశకవినిరమాదిమంఖలు ముహూర్తా
చింతామణిమ్॥

గ॥ అ స్తికిల భూమండలమండనాయమానం విదర్భదేశాంతర్గతం
శిక్షాన్యాకరణం ఛందోనిరుక్తం జ్యోతిషంతథా కల్పశ్చేతిషడంగాని
వేదస్యాహుర్గ్రంథిపీఠ ఇత్యుక్తమడంగసహిత సమస్తవేదపారవ్యశ్యభిః
ఫలవదధావబోధవర్యంత విద్యావరితమైర్విప్రవవరై కాకీర్ణం ధర్మ
పురంనామనగరం సర్మదాభ్యర్ణై తత్రజాతకసంహితా గణితశాస్త్ర
వేదో మహారాజమాన్యస్తర్కాలం కృతివేదాంతమీమాంసాదినిపు
ణోజ్యోతిర్విదామగ్రణీ రధీతాహివతి ఫణితశాస్త్రానంత మహిమా
చింతామణిర్నామ కశ్చిద్బ్రాహ్మణోభూత్ - తస్యదైవజ్ఞవందితపాద
కమలోజాతకపద్ధతి కర్తా ఆర్యభటమతపంచాంగసాధకకామధేనగణిత
శాస్త్రస్య టీకాకర్తాబహుకృతీ అనంతదైవజ్ఞఇతిపుతోభూత్ తత్పు
తోనీలకంఠబుధానుజో రామసుధీర్ఘక్షిప్రదే గిరిశనగరే (కాశ్యాం)
గణపతింధ్యాత్వా గౌ॥౨౨ మితే శాలివాహన శకకాలే వ్యరచయ
దిమం ముహూర్తచింతామణిమ్.

తా॥ ఈశ్లోకముల తాత్పర్యమును కుతూహలముచే ముందు సంస్కృత గద్య
రూపముగా వ్రాసితిని తరువాత నిది సర్వజనాపయోగి గాదను తలంపుతో నాంధ్ర
తాత్పర్యముతోగూడ వ్రాయుచున్నాను విశ్వంభరా మండలాలంకారాయమానంబును
విదర్భదేశాం తర్గతంబును, విదితవేదవేదాంగార్థ విద్యజ్ఞనాకీణకంబునునైన ధర్మపుర
మును నొక పురవరంబుగలదు, ఆపత్తనూత్తమమందు జాతకసంహితా గణితశాస్త్ర
వేదియు, మహారాజమాన్యడును, తత్కాలంకార వేదాంతమీమాంసాది తాత్పర్య
జ్ఞాన విచక్షుణుడును, అనంతమహిమవంతుడునైన చింతామణియను నొకభూదేవోత్త
ముండుగలదు, అద్విజోత్తమనకు దైవజ్ఞ. బృందవందిత పాదారవిండును జాతక
పద్ధతి కళకాయూహర్యభటమత పంచాంగసాధక గణితశాస్త్ర టీకాకర్తయు, కృతా
నేక కృతియునైన అనంతదైవజ్ఞుడును, నొక పుత్రుడుగలదు, అతనికి నీలకంఠవిద్యాం
కుడు, రామపండితుడునను నిరువురు పుత్రులుగలరు, అందవరజుడైన రామపండి
తుడు కైవల్యప్రదయను కాశీనగరమందు గౌ॥౨౨ శాలివాహనశకవత్సరంబున గణ
పతిధ్యాన పూర్వకముగా నీమహూర్తా చింతామణియను గ్రంథమును రచించెను.

ఈప్రకారముగా నాంధ్రతాత్పర్య సహితమైన ముహూర్తచింతామణి ముగిసెను.

ఉప్పెన సంభవించుటకు ముహూర్తము.

శ్లో॥ న్యతిభవతివిశాఖే స్వాతివక్షిత్రియుక్తే । రవికుజశనివారే
కాతిక కేక్షిణచంద్రదేవియతఘనతవృష్టి వాయునాఘాతపాతం నరపశు
మృగజాలం ఫేచరన్యాచహంతి॥

వారదోష భంగము.

శ్లో॥ తిథిర్నదోషాడదయేచకాలే । నక్షత్రోదోషాలభిజన్ముహూ
ర్తే । లగ్నాదిదోషాస్తమయేచకాలే నవారదోషాఃప్రభవంతిరాతౌ॥

పంచాంగశుద్ధి క్రమము.

శ్లో॥ తిథివారభయోగానాం కరణస్యతు మేళనం । పంచాంగమస్య
సంశుద్ధిః పంచశుద్ధిముదాహృతం । యస్మిన్ పంచాంగదోషేస్మిన్
తస్మిన్లగ్ననిరర్థకమ్॥

హోరా ప్రకరణమ్.

శ్లో॥ గురుర్వివాహేగమనేచ శుక్లేజ్ఞానేబుధేసారి గృహప్రవేశే
భామేవియుద్ధేనృపదర్శనార్కే సర్వేషుకార్యేషుశశాంకహోరా॥

లగ్నస్థిత గురుశుక్రబలమ్.

ఫలగ్రంథే॥ శ్లో॥ లగ్నంచదోషం తిథివారదోషం గండాంత
దోషంచ ముహూర్తదోషం । కంపాదిదోషం గ్రహజన్మముఖం జ్వా
లాముఖివిషనాడికానాం । ఏతానిదోషాని వినాశయంతీ సర్వైశ్చ
లగ్నే గురుశుక్రలగ్నే ।

గౌరీ పంచాక్షరీ జపమ్.

అస్యశ్రీ గౌరీపంచాక్షరీ మహామంత్రస్య, వామదేవఋషిః.
గాయత్రీచ్ఛందః । శ్రీసాంబరదాశివో రుద్రోదేవతా । శ్రీం బీజం, నమ
శ్శక్తిః, శివాయేతికీలకం, మమపరమశ్రేయః ప్రార్థనార్థం ఉమామ
హేశ్వరప్రీత్యర్థం మమదేహోగ్యసిద్ధ్యర్థం గౌరీపంచాక్షరీ మహా
మంత్రజపేవినియోగః గురుప్రార్థనంకృత్యా॥

ఓం శ్రీం అంగుష్ఠాభ్యాం నమః, ఓం నం తర్జనీభ్యాం నమః!
 ఓం మం మధ్యమాభ్యాం నమః, ఓం శిం అనామికాభ్యాం నమః! ఓం
 వం కనిష్ఠికాభ్యాం నమః, ఓం యం కరణిలకర వృష్టాభ్యాం నమః!
 ఏవం హృదయాదిన్యాసః॥ శ్లో॥ కైలాసశిఖరేరమ్నే పార్వత్యాసహి
 తవభో! అగచ్ఛదేవదేవేశ త్వద్భక్తానాంచరక్షణమ్॥

సంస్కార నియమము.

నూ॥ గర్భాధానం పుంసవనం సీమంతోన్నయనం జాతకర్మనామ
 కరణాన్నప్రాశన చౌలోపనయనం చత్వారివేదవ్రతానిన్నానం సహ
 ధర్మచారిణీ సంయోగః వంచానాం యజ్ఞానామనుష్ఠాన మష్టకాపార్వణ
 శ్రాద్ధం శ్రావణ్యాగ్రహాయణీ చైత్రాశ్వయుజీతి సప్తపాకసంస్థా
 అగ్న్యాధాన మగ్ని హోమాత్రం దర్శపార్శమాసా చాతుర్మాస్యాన్యా
 గ్రియజేష్టి నిరూఢ వశుబంధ స్సౌత్రామణీతి సప్తహవిర్గృహయజ్ఞః
 సంస్థా అగ్నిష్టమోత్యగ్నిష్టోమ ఉక్థ షోడశీవాజపేయోతి రాత్రాప్రో
 ర్వామ ఇతి సప్తసోమయజ్ఞ సంస్థా ఇత్యేతే చత్వారింశ తస్సంస్కారాః
 అష్టవాత్సగుణాః దయాసర్వభూతేషు త్వాంతిరసనూయా శౌచమ
 నాయాసో మాంగల్యమకార్యణ్యమస్పృహేతి యస్యైతే చత్వారింశ
 తస్సంస్కారాః అష్టవాత్సగుణాంశ్చ సబ్రాహ్మణాసాయుజ్యమాప్నోతి॥

తా॥ గర్భాధానము, పుంసవనము, సీమంతోన్నయనము, జాతకర్మ, నామకర
 ణము, అన్నప్రాశనము, చౌలము, ఉపనయనము, నాలుగువేదవ్రతములు. స్నాతక
 వ్రతము, సహధర్మచారిణీ సంయోగము. దేవయజ్ఞము, పితృయజ్ఞము, భూతయజ్ఞ
 ము, మనుష్యయజ్ఞము, బ్రహ్మయజ్ఞము, అష్టకాని సప్తపాకసంస్థలును, అగ్న్యాధా
 నాది సప్తహవిర్గృహయజ్ఞ సంస్థలును, అగ్నిష్టోమాది సప్తసోమయజ్ఞ సంస్థలును,
 వెరసి ౪౦ సంస్కారంబులు. పిటితోడ ౧ సర్వభూతదయ, ౨ త్వాంతి, ౩ నిరసూయ,
 ౪ శౌచము, ౫ అనాయాసము, ౬ మాంగల్యము, ౭ అకార్యణ్యము, ౮ నైస్పృహ్య
 ము, అను ౮ ఆత్మగుణంబులు వెరసి (౪౦) అయినది, ఇవన్నియు నెవనికిగలదో
 వాడు బ్రాహ్మణుండనంబడును. అట్టి బ్రాహ్మణుడు సాయుజ్యమునందును, వాడు
 గదా ఇహపూర్వాదు. ఈపేళ్ల సహాడ నురచియుండు మహాత్ములు కలికాలము
 యొక్క బ్రాహ్మణులని జెప్పబడును.